HET MISSIEWERK

TIJDSCHRIFT VOOR MISSIEKENNIS EN MISSIEACTIE

GEREDIGEERD DOOR DE DIOCESANE MISSIECOMITÉ'S IN SAMENWERKING MET LEDEN VAN MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

ACHTSTE JAARGANG

C. N. TEULINGS' KON. DRUKKERIJEN — DEN BOSCH

MGR. H. SMEETS

APOSTOLISCH PREFECT VAN BENKOELEN

GAAT EN ONDERWIJST ALLE VOLKEREN

DE PREFECTUUR VAN BENKOELEN.

In December 1923 werd de prefectuur van Benkoelen, Zuid Sumatra, opgericht en toevertrouwd aan de Congregatie der Priesters van het H. Hart. Tot Apostolisch Prefect werd benoemd de hoogeerw. pater Mgr. H. Smeets, oud-missionaris van Lokandu in Congo. Mgr. Smeets is een zoon van een echt Katholieke Limburg sche familie en werd geboren te Weert 17 Februari 1887. Na zijne voorbereidende studies op het College te Weert trad hij 24 September 1910 in het Noviciaat te Asten (N. B.). Hij werd priester gewijd 4 Juli 1915 te Liesbosch Princenhage. Na eenige jaren werkzaam te zijn geweest, als leeraar, aan 't Juvenaat te Bergen op Zoom, vertrok Mgr. Smeets in 't voorjaar 1919 naar Kongo. Hier arbeidde hij te Lokandu met grooten ijver, zoodat het oog zijner Oversten al heel spoedig op hem gericht was. En tóen in 1923 de nieuwe Missie van Zuid Sumatra aan de Congregatie werd aangewezen, was Mgr. Smeets de aangewezen man om naar Indië te vertrekken en de prefectuur van Benkoelen onder zijn bestuur te nemen.

Voorzeker geen lichte taak werd op de schouders van dezen missionaris gelegd! Immers de bewoners van deze prefectuur zijn Maleiers en voor een groot deel Mohammedanen, dus uiterst moeilijk te bekeeren. De Katholieken zijn in Zuid Sumatra nog maar weinig in aantal. Tandjong-Sakti, tot voor kort de eenige missiestatie, werd gesticht in 1888. Vóór dien tijd was er van een geregelde zielzorg of missioneering van dit geheele Zuiden geen sprake, en na 1888 moest men zich nog dikwijls bepalen tot de zorg voor Tandjong-Sakti alleen. Gebrek aan missionarissen en moeilijkheden van allerlei aard hielden de verdere missioneering tegen.

Het spreekt van zelf, dat onder dergelijke omstandigheden het Katholicisme op Zuid Sumatra geen voortgang kon maken. Trouwens de geschiedenis der eerste 50 jaren in onze Oost behoort niet

tot de schoonste der Missie. Ofschoon in 1808 begonnen was eerst in 1859 door de overeenkomst van Mgr. P. M. Vranken met de Jesuiten de toekomst der Missie in de Oost verzekerd.

En nog moest men zich lang daarna beperken tot Java alleen en eerst jaren later kon men gaan denken aan de zielzorg en de bekeering der z.g. buitenbezittingen. Op dienstreizen bezocht men van tijd tot tijd de overige eilanden, opdat de Katholieken toch niet van alle geestelijke hulp verstoken zouden blijven.

Lang nog moest Zuid Sumatra wachten op een vasten missiepost, terwijl in Midden- en Noord-Sumatra reeds betrekkelijk spoedig eene nederzetting verrezen was.

In 1834 wordt melding gemaakt van een verblijf te Benkoelen van den apostol. prefect J. H. Scholten, die op reis naar Sumatra's westkust te Benkoelen op 31 October van genoemd jaar aan wal stapte en er tot 20 November verbleef. Hij achtte het noodzakelijk, vooral voor de inlanders, dat zich daar een katholiek geestelijke kwam vestigen. Op zijn terugreis verbleef hij wederom 8 dagen te Benkoelen. Maar een priester kwam er wegens gebrek aan personeel niet ; korten tijd nadien vinden we te Benkoelen een protestantschen leeraar, die daar een nieuwe gemeente vormt.

Geruimen tijd ging voorbij alvorens weder melding wordt gemaakt van de komst van een priester op Zuid Sumatra. Pastoor Claessens ondernam in Juli en Augustus van 1849 een dienstreis naar de eilanden Banka, Billiton en Riouw en kwam ook te Palembang. Nog nooit was in deze laatste stad een Katholiek priester geweest ! Een droevig gevolg van 't nijpend gebrek aan missionarissen. En toch verbleven hier vele Europeesche Katholieken, die dus jaren lang van elke geestelijke hulp verstoken waren.

Het jaar 1853 is zeer belangrijk in de geschiedenis der Indische Missie, omdat toen de eerste vestiging van een missiepost onder de niet-Europeërs tot stand kwam. Op Banka werd te Soengeislan een vaste post voor de Chineezen gesticht, die daar op zich zelf reeds een kleine gemeente vormden. De Eerw. Heer Langenhoff werd benoemd tot pastoor van deze missie, die behalve Banka nog Billiton, Riouw en de residentie Palembang omvatte. Van nu af kon dus een gedeelte van Zuid Sumatra door een katholiek priester bezocht worden. Veertien jaren lang heeft pastoor Langenhoff zijn beste krachten aan zijn missiedistrict gegeven. Maar bij zijn ver-

trek naar 't vaderland kon Soengeislan voorloopig niet bezet worden, zoodat in het volgend jaar, in 1868, pastoor Claessens wederom een dienstreis derwaarts moest ondernemen. Eindelijk in 1871 werd pater De Vries tot pastoor van Soengeislan benoemd. Van nu af aan kon dus de uitgestrekte missie weder op geregelde tijden worden bereisd.

Onder zulke omstandigheden kon de geestelijke hulp voor dit groote gebied niet anders dan zeer gering genoemd worden. Maar nu zou het weldra anders worden! In Februari 1887 werd pastoor J. van Meurs, toen onderpastoor van Padang, uitgenoodigd een dienstreis te ondernemen door de residentie Benkoelen en tevens een kijkje te nemen in het district Pasoemah Oeloe Manna om te zien of daar een post zou kunnen worden gesticht. Er werd besloten, dat pastoor van Meurs zich te Tandjong-Sakti zou vestigen, maar nog niet terstond als missionaris, doch als taalvorscher of ethnoloog. Eerst 't volgend jaar mocht hij als missionaris arbeiden. Hij kwam 15 September 1888 te Tandjong-Sakti aan en nam zijn intrek bij den aspirant-controleur. In den beginne echter had hij te kampen tegen den onwil der bevolking, doch langzamerhand kwam er meer toenadering door zijn werkzaamheid als geneesheer, daarna als schoolmeester, zoodat na een paar jaar de pastoor zich kon beroemen op eene parochie van 8 christenen en 45 catechumenen. Maar weldra begon dit getal gestadig te vermeerderen. In 1912 is de statie van Tandjong-Sakti overgenomen door de paters Capucijnen. Onder hen nam de missie nog meer in bloei toe, ondanks de moeilijkheden, die zij van de omwonende Mohammedaansche bevolking ondervinden moesten. Nu kon Zuid-Sumatra geregeld worden doorreisd en het resultaat daarvan was de stichting van twee bijkerkjes. De zusters van Tilburg namen ondertusschen de leiding der meisjesschool op zich. In de statie verrees verder nog een jongensschool met een 200 tal leerlingen en op 5 K.M. afstand, te Simpang-tiga een school met 200 jongens.

Zoo stonden de zaken toen op 't einde van 1923 de prefectuur van Benkoelen werd toegewezen aan de Congregatie der Priesters van het H. Hart. Reeds 't volgend jaar vertrokken de twee eerste paters en een broeder naar Tandjong-Sakti om de missie over te nemen uit de handen der paters Capucijnen. Nadat de nieuwe missionarissen zich eerst eenigen tijd onder leiding van pater

Sprengers O. C. hadden ingewerkt werd besloten, dat een der paters te Tandjong-Sakti zou blijven, terwijl de andere zich te Palembang zou vestigen. Ondertusschen was Mgr. Smeets uit Congo in 't vaderland teruggekeerd en na een wel verdiende rust, maakte hij zich gereed om naar zijn nieuw Missiegebied af te reizen.

Reeds voor dat Mgr. de reis aanvaardde waren in 't voorjaar van 1925 nog twee paters en een broeder het getal hunner medebroeders in Sumatra gaan versterken. Terwijl nu telkens een pater op den missiepost verbleef om de katholieke inboorlingen, zoowel als de katholieke Europeërs te verzorgen, kon de andere pater in den omtrek de noodige dienstreizen verrichten. Telkens vinden zij op hunne reizen verspreidde Katholieken, die nu in staat gesteld werden hunne godsdienstplichten te voldoen.

In 't najaar 1925 vertrok Mgr. Smeets naar Zuid-Sumatra. Met groote vreugde werd hij door zijne medebroeders en de Katholieken van Palembang en Tandjong-Sakti ontvangen. Deze beproefde missionaris kan nu zijne schouders zetten onder 't reuzenwerk : de bekeering van Zuid Sumatra !

Alvorens te vertrekken had Mgr. zich, door de hooge tusschenkomst van Mgr. P. Hopmans, bisschop van Breda, de hulp verzekerd der ziekenzusters van huize Charitas te Roosendaal. Deze zusters, die in Juni l.l. vertrokken zijn, nemen 't hospitaal te Palembang over en gaan zich wijden aan de ziekenverpleging aldaar.

Mgr. heeft zich gevestigd in den alouden missiepost Tandjong-Sakti. Van daaruit bestuurt hij zijn prefectuur en niettegenstaande de groote moeilijkheden van allerlei aard en niet 't minst van de Mahommedanen, zet hij met vast vertrouwen op het H. Hart, aan Wien deze Missie is toegewijd, zijn heerlijk werk voort.

Weldra ook zal te Palembang de eerste kerk van het H. Hart op Zuid Sumatra verrijzen.

Geve het H. Hart, dat Mgr. H. Smeets met zijne trouwe en ijverige medehelpers rijke vruchten mogen plukken voor de H. Kerk en dat Zuid Sumatra, hetwelk zoo lange jaren, wegens nijpenden priesternood, van geregelde geestelijke hulp verstoken bleef, voor Christus' Kerk gewonnen worde.

Rotterdam. BAS VAN DER LANS, S.C.J.

DOOPEND IN DEN NAAM DES VADERS EN DES ZOONS EN DES H. GEESTES

DE H. FRANCISCUS EN DE MISSIE [1])

Met grooten luister zal in de geheele wereld het eeuwfeest van St. Franciscus zalig afsterven gevierd worden. Aan hem die alle wereldsche eer met voeten trad, brengt nu de wereld haar hulde. Katholieken en niet-katholieken ondergaan den invloed, die uitgaat van deze middeleeuwsche persoonlijkheid. *Zijn* geest wordt thans beschouwd als *het* middel, om de door materialisme en zedenbederf ondermijnde maatschappij te redden. Franciscus was de vriend der armen, de troost van hen die bedroefd waren. Hij was de hervormer van de middeleeuwsche maatschappij, de strijder voor recht en rechtvaardigheid. Hij was de zanger Gods, die zingend door het leven ging, die de ware vreugde, die onze hedendaagsche menschen zoo verlangen, gevonden had. Doch Franciscus was nog meer. Hij was een Apostel niet slechts van het kleine Italië, maar ook van Europa, Azië en Afrika.

In het officie van 4 October wordt aan Franciscus de titel toegekend: „Franciscus, vir catholicus et totus apostolicus". Deze titel behelst voor ons geen nieuws, doch ten tijde van Franciscus had men in het Westen nog nooit gehoord van een Orde, die zich uitsluitend aan het Apostolaat wijdde. Vóór Franciscus waren, zooals P. Hilarin de Lucerne in zijn werk „L'Idéal de St. Francois d'Assise" aantoont, de meeste orden praktisch geen apostolische orden. Franciscus vereenigde nu het in hoofdzaak contemplatieve leven van de vroegere orden met het actieve leven. Zijn leerlingen zouden naar het voorbeeld van de Apostelen van dorp tot dorp, van stad tot stad trekken, om het Evangelie te verkondigen. Hij nam

---

[1]) De aanhalingen in dit artikel zijn ontleend aan G. K. Chesterton S. Franciscus van Assisi, vertaald door Wies Moens, 's-Gravenhage B. Meuring, 1924.

J. B. Van Dijk: De H. Franciscus van Assisië deel II. Uitgevers-Vennootschap Futura, Leiden 1919.

P. Hilarin de Lucerne O. Cap. L'Idéal de St. François d'Assise, vertaald door P. Eugène de Bar-le-Duc O. Cap. 2 vol. Paris Imprimerie St. François.

Gustav Schmirer: Franz von Assisi, München Kirschheim'sche Verlagsbuchhandlung 1905.

in zijn regel bepalingen op voor het praktische apostolaat. Noch in den regel van Benedictus, noch in dien van Augustinus, waartoe de meeste regels van dien tijd kunnen teruggebracht worden, vinden wij iets van dien aard.

Aanvankelijk wist Franciscus niet goed wat hij doen moest, en de woorden ,,Ga en herstel mijn huis" die de Heer in de vervallen kerk van St. Damiaan tot hem sprak, vatte hij in letterlijken zin op. In zijn diepen ootmoed kon hij maar niet begrijpen, dat de Heer hem geroepen had, om door zijn apostolaat de kerk op de geheele aarde te vernieuwen. Nog langen tijd bleef hij in zulk een onzekerheid, totdat hij op zekeren dag in de kleine kerk van Portiuncula het Evangelie, waarin over de zending van de Apostelen gesproken wordt hoorde voorlezen. Na de Mis vroeg hij aan den priester uitleg van dezen tekst. Vol vreugde vernam hij dan, dat de Heer zijn leerlingen uitzond, om in de grootste armoede het rijk Gods en de boetvaardigheid te prediken. ,,Dit alles hoorende", zegt Thomas van Celano, ,,riep de Heilige eensklaps juichend uit: dit alles is het (wat ik wil) dit zoek ik, dit verlang ik te volbrengen met al de krachten mijner ziel."

Toen Franciscus eenige broeders gewonnen had, toonde hij ook aan dezen Gods wil. Tot driemaal toe werd het Evangelieboek geopend en telkens las Franciscus het verhaal over de zending der Apostelen. Hierin erkende hij den wil van God en zeide tot zijne broeders: ,,Broeders, ziedaar wat ons leven en onze regel zijn zal. Dit zal ook het leven en de regel zijn van allen, die tot onze Orde zullen komen. En nu, gaat en doet wat gij gehoord hebt."

Al beperkte Franciscus zijn Apostolaat in de eerste jaren tot Italië, spoedig zond hij zijne broeders ook naar de andere landen van Europa, ja zelfs naar Azië en Afrika. Zijn overgroote liefde tot Christus en den naaste spoorde hem hiertoe aan. Heeft wel ooit iemand een grootere liefde gehad, dan de arme van Assisië, die den eere-titel draagt van ,,Seraphijn van liefde" ? Christus beminnen was zijn wellust, Christus door allen te doen beminnen zijn verlangen en vurigste hartewensch. De levenlooze schepselen, de dieren en alles wat rondom hem was, herinnerde hem aan Gods liefde. Wanneer hij opzag naar Golgotha en daarbij dacht aan de ondankbaarheid der menschen, dan zuchtte hij: ,,de Liefde wordt niet bemind". Overtuigd, dat Christus voor alle menschen gestorven

was, en allen tot het eeuwig leven geroepen waren, wilde hij naar best vermogen Christus' wil vervullen. De heilige Bonaventura zegt van hem, dat hij zich niet voor een vriend van Christus hield, zoo hij de zielen niet beminde, die Christus verlost heeft. Dikwijls sprak Franciscus tot zijne broeders: „Niets gaat boven het heil der zielen, omdat de eenige Zoon van God voor de zielen aan het kruis gehangen heeft." Hij zag heel goed in, hoe moeilijk het was, het contemplatieve leven met het actieve te vereenigen, maar de wil van God was voor hem de hoogste wet. De gehoorzaamheid aan God, die in laatste instantie haar oorsprong vond in zijn groote liefde, ging bij hem boven alles. De liefde tot God en de menschen was de drijfveer tot al zijn daden, doch voornamelijk tot zijn missietochten.

In nauw verband met deze overgroote liefde staat bij Franciscus het verlangen naar den marteldood. De H. Thomas noemt het martelaarschap een acte van de grootste volmaaktheid en de H. Bonaventura zegt, dat het verlangen naar den marteldood, het zich blootstellen aan den dood voor Christus een acte van volmaaktere liefde is. Dat had ook Franciscus begrepen en den marteldood sterven, voor de heidenen met het vooruitzicht op een wreeden dood het Evangelie te prediken, was zijn hoogste ideaal. Chesterton wijst in zijn werkje „Sint Franciscus van Assisi" er op dat het hoogste, wat Franciscus te bereiken zocht, was: „het voorbeeld van Christus zoo dicht mogelijk te benaderen." „Doorheen al zijn dagen van rusteloos streven," aldus deze beroemde schrijver, „klonk het als een refrein". Ik heb niet genoeg geleden. Ik heb niet genoeg ten offer gebracht. Hij wandelde door de dalen der wereld en keek uit naar den heuvel, die de vorm heeft van een schedel." Golgotha wilde hij bereiken en dit verlangen naar het lijden dreef hem naar de Missie.

Er is echter nog iets anders in Franciscus, dat hem meer van nature eigen was. Dit vooral mogen wij, zoo wij zijn missietochten goed willen begrijpen, niet over het hoofd zien, namelijk zijn ridderideaal. Ridderidealen hadden hem van zijn jeugd af bezield en vol geestdrift en verlangen naar ridderlijke eer en grootheid trok hij naar Spoleto, om het droomgezicht van den nacht vóór zijn vertrek, tot werklijkheid te maken. Doch op weg naar Spoleto toonde God hem, dat hij den droom verkeerd begrepen had en Franciscus keerde terug naar Assisië, om spoedig voor goed de wereld te verlaten.

Ridder bleef hij ook na zijn bekeering, maar nu zou hij ridder zijn aan het hof van den koning Christus. Hiervoor bezat hij reeds van nature alle eigenschappen, die aan een Ridder van God eigen moeten zijn. Hij vreesde geen gevaren, toonde zich openhartig, onbaatzuchtig en offervaardig. De armen beminde hij en met riddelijke vrijgevigheid gaf hij aalmoezen.

Daarbij kwam nog de invloed, dien de kruistochten op hem maakten. Hij zag daar zoovele christelijke ridders onder de leuze „God wil het" en geteekend met het kruis hun vaderland, ouders en dierbaren verlaten. Hun vrijheid en hun leven wilden zij offeren in den heiligen strijd. Ieder christenhart was ten tijde der kruistochten bezield met het verlangen, om de wereld voor Christus te winnen. Is het dan wonder, dat Franciscus weer opnieuw bezield werd door zijn ridderidealen ? Maar tusschen hem en de kruisvaarders bestond een groot verschil. De laatsten wilden door het zwaard de heilige plaatsen bevrijden en de Saracenen vermoorden. Franciscus echter wilde door het kruis de Saracenen overwinnen. Hij vergeestelijkte als het ware het idee der kruistochten. „Den blik gevestigd op Christus en de Apostelen vertoonde hij zich aan de Saracenen als de prediker van het Evangelie van den vrede de boetvaardigheid, genade en waarheid." De missie was voor Franciscus iets, dat geheel en al overeenkwam met zijn ridderlijke natuur. Deze en de geestdrift, waarmede hij zijn ridderideaal bereiken wilde en den tijd, waarin Franciscus leefde in aanmerking genomen, mogen wij wel beweren, dat het de natuurlijkste zaak der wereld was, dat Franciscus zijn apostolaat tot de heidenen uitstrekte.

Toen de Heilige Gods wil op dit punt erkend had, voegde hij de daad bij het woord. „Brandende van een heftig verlangen naar den marteldood", schrijft Thomas van Celano, „wilde hij in het zesde jaar zijner bekeering naar Syrië varen, om aan de Saracenen en de andere ongeloovigen het christelijk geloof en de boetvaardigheid te prediken." Dit was in het jaar 1212. Door tegenwinden echter naar de kust van Slavonië gedreven, keerde hij terug naar Italië. Doch niet het minst ontmoedigd, aanvaardde hij een tweede missiereis, naar nu naar Marokko. Hij werd daarbij door zulk een verlangen gedreven „dat hij vaak zijn reisgezel verliet en dronken van verlangen, om zijn doel te bereiken hem vooruit ijlde", Spanje had hij reeds bereikt, toen een ziekte hem dwong, naar Italië terug te keeren.

Franciscus predikte nu in Italië en werd door allen geëerd en geprezen. Daar hij nu in zijn ootmoed de toejuichingen der menschen allerminst zocht, begon hij te twijfelen of hij wel geroepen was tot het apostolische leven. Hij vroeg raad bij broeder Silvester en Zuster Clara. Deze na in het gebed tot God hun toevlucht genomen te hebben, antwoordden hem, dat hij niet enkel voor zich zelven, maar ook voor het heil van anderen geroepen was. Nu kon Franciscus niet langer weerstaan en opnieuw vatte hij het plan op, om Italië te verlaten. Een bijzondere aanleiding tot zijn missiewerk was de kruistocht, waarvoor Innocentius III het geheele christendom opriep. Doch er zouden nog enkele jaren voorbijgaan, vóórdat Franciscus zijn plan uitvoeren kon. In 1217 zond hij broeder Elias en andere broeders naar Palestina. Hij zelf ging echter nog niet. Zijn doel was Frankrijk, dat hij zoozeer beminde. Op het algemeene Kapittel van 1219 werden broeders naar Duitschland, Hongarije, Spanje, Portugal, Tunis en Marokko gestuurd, om daar het Evangelie te verkondigen.

Eindelijk was ook voor Franciscus de tijd gekomen, om zijn lang gekoesterde plannen uit te voeren. Nadat hij enkele gewichtige zaken afgemaakt had, scheepte hij zich met 12 van zijn broeders te Ancona in, om naar Egypte te vertrekken. Na een voorspoedige zeereis landde hij in Egypte en begaf zich naar het leger der christenen, dat toen juist voor Damiëtte lag. Hier verbleef hij verschillende dagen, en stichtte allen door zijn voorbeeldig leven. Vervolgens ging hij in gezelschap van broeder Illuminatus naar den sultan Malek el Kamil. Voorwaar een stoute onderneming, doch Franciscus „had geenerlei vrees, om voor den sultan te verschijnen". De sultan luisterde met belangstelling naar den Heilige, die met de grootste vrijmoedigheid het Evangelie verkondigde. Niet weinig verwonderd over zulke verheven waarheden en getroffen door den eenvoud en liefde van Franciscus bood hij dezen geschenken aan, die de Heilige echter weigerde aan te nemen. Malek el Kamil vreesde echter, dat een al te groote genegenheid voor de christenen de woede der mahomedanen zou ontvlammen. Franciscus moest derhalve den sultan verlaten en onder geleide van soldaten keerde hij terug naar het leger der christenen. Den 5en November 1219 werd Damiëtte door de christenen veroverd. Toen Franciscus nu al de gruwelen, die er gebeurden, zag, verliet hij het leger en ging naar

Palestina, waar hij zeer waarschijnlijk ook de heilige plaatsen bezocht. Vervolgens zette hij zijn reis voort naar Syrië, waar hij broeder Elias en de andere broeders terugzag. Zijn verblijf in Palestina was echter van korten duur. In 1220 moest hij wegens dringende zaken in Italië, Syrië verlaten.

Na zijn terugkeer voltooide hij zijn regel. In den eersten regel van 1221 vinden wij twee hoofdstukken over het apostolaat. In den definitieven regel van 1223 draagt het 12e hoofdstuk den titel „Van hen, die onder de Saracenen en andere ongeloovigen willen gaan." Hierin geeft hij aan zijne broeders de vrijheid, om met goedvinden van hun Overste naar de Missie te gaan. Aan de Oversten geeft hij een streng gebod, dat zij niemand sturen tenzij hen, die zij daartoe geschikt achten.

Al zijn de missietochten van Franciscus schijnbaar mislukt, toch mogen wij de beteekenis er van niet onderschatten. Franciscus leefde, zooals reeds gezegd werd, ten tijde der kruistochten, die tot doel hadden de heilige plaatsen te veroveren. Met geweld wisten de kruisvaarders zich van deze plaatsen meester te maken, maar hun werk hield geen stand. Franciscus, die met de kruisvaarders naar hetzelfde doel streefde, sloeg echter 'n geheel anderen weg in. Door zachtmoedigheid en liefde, door de prediking van den Gekruisigde heeft hij het voornaamste doel der kruistochten bereikt. In Palestina hebben de Minderbroeders gestreden en geleden en tot op onze dagen zijn de heilige plaatsen in hun bezit gebleven. Zij hebben het recht op het heilig Graf, dat enkel en alleen aan de katholieke kerk toekomt, verdedigd. Nog altijd strijdt in Palestina het „onoverwinbare leger" voor de heiligste rechten der Kerk en geen geweld is in staat, om de kleine maar dappere schaar van bruine broeders te overwinnen.

Zooals wij boven reeds opmerkten bleven de middeleeuwsche monniken meestal binnen de muren van het klooster. Van echte zielzorg is er slechts weinig spraak, laat staan van missiewerk. Franciscus was de eerste die in zijn regel een eigen hoofdstuk over de Missie opnam. Hierdoor gaf hij aan zijn orde een eigen karakter, namelijk dat van een missieorde. Al is dan de Missie juist niet het eerste doel van de Minderbroedersorde, het is toch zeker niet het laatste. P. Hilarin de Lucerne merkt in zijn bovengenoemd werk terecht op, dat door het twaalfde hoofdstuk van den regel de Evan-

gelisatie onder de heidenen tot een essentiëel bestanddeel van het ideaal en de actie der Minderbroeders geproclameerd werd. Het ,,Gaat en onderwijst alle volkeren'' heeft Franciscus op de meest karakteristieke wijze in praktijk gebracht. Met hem, of meer algemeen gesproken, met het ontstaan van de bedelorden begint een nieuw tijdvak van de missiegeschiedenis der Kerk. Juist de volmaakte beoefening der armoede — geheel overeenkomstig het streven van dien tijd — zou de bedelmonniken zoo geschikt maken voor den missiearbeid. Vandaar dat zij door Pausen en koningen zoo graag als gezanten of missionarissen naar de heidensche landen gestuurd werden.

Eindelijk heeft Franciscus allen een heerlijk voorbeeld gegeven en het gezegde ,,Woorden wekken, voorbeelden trekken'' vindt ook hier zijn toepassing. De eeuwenoude ondervinding en het bloed der martelaren hebben dit bewezen. Sinds de stichting der orde is er geen eeuw voorbijgegaan, waarin de volgelingen van Franciscus geen missionarissen gehad hebben. Franciscanen, Capucijnen en Conventueelen waren en zijn nog altijd werkzaam op het groote missieveld der katholieke Kerk. Reeds ten tijde van Franciscus gingen de zonen van den Heilige naar de heidenen. In 1220 stierven in Marokko vijf Minderbroeders den marteldood. Franciscus zelf verdeelde zijne kinderen over de geheele wereld. In de 13e en 14e eeuw werkten de Minderbroeders in Pruisen, Littauen, onder de Cumanen in Zuid-Rusland en op het Balkan-Schiereiland. Toen door den inval der Mongolen nieuwe toestanden in Azië geschapen werden, bood zich ook hier gelegenheid tot missiearbeid. Bekend zijn dan ook de missietochten van Joannes a Plano Carpius, Willem Rubruk, Joannes a Monte Corvino en Odoricus van Pardonone. Op het einde der 14e eeuw hadden de Minderbroeders missies in alle deelen van de toen bekende wereld.

Toen door Spanjaarden en Portugeezen nieuwe landen ontdekt werden, waren ook de Minderbroeders spoedig daar vetegenwoordigd. In 1450 begonnen zij de missie op de Canarische eilanden, die geheiligd zijn door de deugden van den heiligen Didacus. Spoedig na de ontdekking waren de Minderbroeders werkzaam langs de kusten van Guinea, in den Congo, in Mozambique en andere streken van Afrika en Indië.

Door de ontdekking van Amerika kwam wederom een nieuw

arbeidsveld open. De Minderbroeders behooren tot de eerste missionarissen van de nieuwe wereld. Niettegenstaande de ontzettende moeilijkheden aan deze missie verbonden, hebben zij toch overal veel goeds tot stand gebracht. Beroemde missionarissen uit dezen tijd zijn broeder Petrus van Gent, die 40 jaren in Mexico werkzaam was. Vervolgens de eerste aartsbisschop van Mexico Joannes a Zumárraga, de stichter van de eerste boekdrukkerij aldaar. In 1500 kwamen de eerste missionarissen naar Brazilië, in de 17e eeuw werkte in Peru de groote Franciscus Solanus en in de 18e eeuw in Californië „het Franciscaansche land". Juniperus Serra. Ook in de andere werelddeelen kregen de Minderbroeders voortdurend nieuwe missies. In 1577 gingen de eerste Minderbroeders naar de Philippijnen en vandaar zonden zij missionarissen naar Japan en China. Zoo was in dien tijd de Minderbroedersorde overal vertegenwoordigd en nu nog staan wij verwonderd over het werk, dat zij gepresteerd hebben.

Omstreeks het begin der 17e eeuw begonnen ook de Minderbroeders-Capucijnen hun missieactie in de verschillende werelddeelen. In de 17e eeuw stichtten zij 'n missie in Constantinopel. Later kregen zij nieuwe missies in Klein-Azië. Van 1707 tot 1741 werkten zij in Tibet, waar zich Horatius a Penna zeer verdienstelijk maakte door het verspreiden van godsdienstige boeken. In Afrika en Amerika hadden zij eveneens bloeiende missies, waarvan velen nu nog in hun bezit zijn.

De Minderbroeders-Conventueelen hebben zich niet zoo veel met de missie opgehouden. Om verschillende redenen, die wij hier niet kunnen uiteenzetten, was het hun niet mogelijk een uitgebreide missieactie te organiseeren. Hun missiearbeid, beperkte zich aanvankelijk tot het Balkan-schiereiland.

Het missiewerk der Kerk kreeg echter een geweldigen slag door de godsdienstonverschilligheid der 18e eeuw en door den strijd die in het begin der 19e eeuw tegen de Kerk gevoerd werd. Ook de zonen van Franciscus moesten vele missies opgeven, totdat de tweede helft der 19e eeuw nieuwen groei en bloei aan de missie geven zou. Thans in de 20e eeuw zijn de kinderen van Franciscus over de gansche wereld verspreid. Volgens de nieuwste statistiek telt de Minderbroeders-orde 61 missiegebieden en 2662 missionarissen. De Minderbroeders-Capucijnen hebben 48 missies en 1128 missionaris-

sen, terwijl de Minderbroeders-Conventueelen volgens een statistiek van 1923 ruim 110 missionarissen hebben. Voeg hierbij het aantal scholen en liefdadigheidsinstellingen en men begrijpt, welk een ontzaggelijk werk aan de volgelingen van Franciscus toevertrouwd is.

Franciscus, „die de wegen der zeeën en de beproeving der missies kent", leeft voort in zijn kinderen. Nog altijd zijn zij geroepen „om over heel de aarde aan alle schepselen het Evangelie te verkondigen, den geloovigen opdat zij hun leven beteren, den ongeloovigen, opdat zij door de wedergeboorte van het doopsel tot de kennis der waarheid komen."

fr. ERICUS UPPENKAMP O.F.M.

BERNHARD VON STOLBERG

APOSTEL EN SENIOR DER KATHOLIEKE KERK IN ZWEDEN, DOOR BISSCHOP JOHANNES ERIC MÜLLER, APOST. VICARIS IN ZWEDEN.

De Kerk van Christus kweekt altijd veel stille grootheid: 't Grootste is dikwijls 't stilst en 't stilste 't grootst.

Zulk 'n ster van stille grootheid, en 'n held in versterving en werken, was hij wien ik vol dankbare liefde deze regels wijd, Pastoor Bernhard Graaf von Stolberg-Stolberg, de Senior van mijn Zweedsche Missie, die den 5den Februari 1925 in 't St. Bonifaciushuis te Heerenberg (Emmerik) in den ouderdom van 87½ jaar, stil en vroom zijn stichtend leven en hoogstverdienstelijk werken eindigde, welk leven en werken gedurende meer dan 50 jaar aan de hem zoo dierbaar geworden Kath. Kerk in Zweden hadden behoord.

Neef van den beroemden Friedrich Leopold von Stolberg werd „Pastoor Stolberg", gelijk hij altijd wilde genoemd worden, den 26sten Sept. 1838 op zijn vaderlijk erfgoed „Schönwiter" in Silezië geboren, en had, na 't gymnasium in Sagen afgemaakt te hebben, de militaire loopbaan in 't Oostenrijksch 9de huzarenregiment gekozen, waar hij, met hart en ziel soldaat, binnen de 8 jaar opklom tot luitenant-kolonel. Trekken uit Zijn jeugd en diensttijd bewijzen zijn diepe godsdienstzin en edele onbaatzuchtige riddelijkheid. Wanneer hij bijv. gedurende de vacantie met zijn broers en zusters bij zijn protestantsche familie in Wermingerode kwam, riepen de kinderen op Vrijdag als uit één mond: „Wij zijn

Katholiek en eten vandaag geen vleesch ; wij zijn tevreden met brood en kaas."

Na 'n reis door 't Noorden in 1863 nam de knappe luitenant-kolonel 't besluit Priester te worden, en zich voor de Missie in Zweden ter beschikking te stellen van Bisschop Studach, Apostolisch Vicaris in Stockholm, dien de Graaflijke familie reeds van vroeger goed kende. Hij verliet zijn cavalerie-regiment en den kring zijner kameraden, die hem zoo dierbaar waren, en — wat voor hem 'n zwaar offer was — zijn paard, om van 1865—1869 in Innsbrück theologie te studeeren.

Na zijn priesterwijding in 1869 reisde hij naar Zweden, in welks steenachtigen wijngaard hij nu zijn geheele leven, met 'n onderbreking van slechts 5 jaar voor verdere studies in Engeland en Holland, dus meer dan 50 jaar, met de grootste liefde en onbaatzuchtigheid werkte : eerst in Malmö, (tegenover Kopenhagen) waar hij in 1870 de Katholieke parochie stichtte, voor zijn Goddelijken Verlosser 'n devoot kerkje bouwde, en 'n huis voor 't werk der Elisabethinnen kocht. Daarna in Stockholm, Gärle, en eindelijk gedurende 27 Jaar in Norrköping, de drie uur rijdens ten Zuiden van Stockholm gelegen allerarmste katholieke statie, alwaar op de 2de verdieping van 'n gehuurd huis 'n woning voor hem werd gevonden, waarvan één vertrek tot kapel diende. Dit was de plaats, waar zijn apostolisch voorbeeld stichtte, 't oord, van waaruit hij zelf arm, ontelbaren rijk maakte ; 't middelpunt, van waaruit hij, door zijn drukke correspondentie en zijn veelvoudige moeitevolle tochten, tot aan zijn bezwijken in de lente, aan tallooze zielen in de diaspora de vertroostingen van 't Geloof en de hulp der Liefde bracht.

Pastoor Stolberg was inderdaad 'n Heilige. Even nobel van karakter als van afkomst, onbaatzuchtig als weinigen. Met militaire discipline en trouw kende hij slechts één plicht : Christus, zijn Koning en diens Rijk met algeheele zelfopoffering en met onverdroten ijver, standvastig, vol moed, vertrouwen en liefde, in de zielen te dienen.

Waardoor hij zich vooral onderscheidde, en wat hem zoozeer sierde, wat ieder, die hem naderde moest treffen, was zijn aan 't wonderbare grenzende belangeloosheid en armoede.

Reeds in Malmö, waar hij op de eerste plaats voor onzen lieven

Heer zorgde, en Hem uit eigen en geschonken middelen 'n Huis bouwde, leefde hij in de grootste armoede. 'n Bed, 'n stoel, 2 borden, 'n glas, 'n mes, lepel en vork — was zijn heele huisraad. En in Norrköping leidde hij nog op 83-jarigen leeftijd dit leven van apostolische zelfverloochening en versterving. Alles wat 't leven maar eenigszins kan veraangenamen, ontbrak er. Bezoekers kon hij nauwelijks 'n stoel aanbieden. Nooit, ook niet in zijn hoogen ouderdom, hield hij er 'n huishouding op na; 27 jaar lang, zelfs nog toen hij 86 was, ging hij 's middags naar 'n huishoudschool, waar ook gasten terecht konden, om daar zijn eenigen vollen maaltijd voor den dag te nemen. Tot de laatste jaren toe bestreed hij de onkosten van eigen onderhoud en die van zijn statie, uit giften van bloedverwanten, vrienden en weldoeners, vooral van buiten 't schiereiland. Zelfs nobele Zweedsche protestanten, wien zijn voorbeeld hoogachting en bewondering afdwong, kwamen hem meermaals in zijn nood te hulp. 'n Andermaal maakten de katholieke vrouwen van zijn statie gebruik van zijn afwezigheid om zijn woning in orde te brengen. Als 't waar is, wat 'n oud spreekwoord zegt: „Niets noodig hebben is 't voorrecht van God; en wie 't minst noodig heeft, komt den Heer 't dichtst nabij," dan moest volgens ons menschen, Pastoor Stolberg den Heer wel zeer nabij zijn gekomen.

Doch al was Pastoor Stolberg arm, en streng jegens zich zelf, voor anderen was hij goed en goedig, de goedheid en liefde zelf en hielp hen waar en zooveel hij helpen kon. Zelf niets begeeren, anderen niets weigeren, ja alles geven, dat was zijn aard. In zijn soldatenborst met zijn altijd fiere, rechte, correcte houding klopte 't gulle hart van 'n broeder en 'n besten Priester. De liefde en goedheid, die hem alles voor allen deed zijn, was voor zijn Kerk, die hij zoo vroom en belangeloos, trouw op 'n eenzame post, zonder veel menschelijken troost wilde dienen; was voor zijn medebroeders, was voor Zweden en Zwedens volk, dat zijn edel hart zoo achtte en beminde, was voor de armen en behoeftigen, die in hem den besten vader vonden, was bovenal voor de hem toevertrouwde zielen, en in 't bijzonder voor de kinderen, en de armen, meestal Poolsche werklieden in de diaspora. — De goede God alleen weet wat hij voor die talrijke katholieken, die, over 't heele land verstrooid, ver verwijderd van Kerk en Priester, zooveel misten, geweest is; hoeveel huwelijken hij, trots de grootste moeielijkheden, in

orde bracht ; hoeveel goede lectuur hij hun geregeld bezorgde, van hoeveel hulp en steun hij hun door zijn talrijke brieven en bezoeken was. Niemand kan zeggen, met hoe groote inspanning en ontbering hij hen nog in zijn hoogen ouderdom op de verafgelegen, eenzame hoeven ook met groote geldelijke offers, opzocht en geestelijk verzorgde. Uren ver droeg hij zelf den zwaren koffer. Zijn liefde overwon alles. Uit liefde tot den armen Pool leerde hij, die behalve Duitsch en Zweedsch, Fransch en Engelsch sprak, ook nog 't Poolsch beter.

Getuige van zijn liefde voor de jeugd ben ik dikwijls geweest ; zoo bijv. stond hij onder 't middageten in 't restaurant dadelijk, met 'n woord van excuus, vóór mij van tafel op, om te hulp te snellen, als 'n kind begon te jammeren of te huilen, terwijl geen enkele andere gast, zelfs geen vrouw, zich van dat huilen iets aantrok. Daarom was ook de jeugd en de heele parochie zoo gehecht aan hun edelen, altijd goedigen hulpvaardigen grijzen Priester met zijn apostolisch liefdevol hart.

Maar deze liefde en zelfverloochening leidden bij Pastoor Stolberg niet tot zwakheid of wanorde; neen, hij toonde in alles 't schoone beeld van den man en den soldaat, vol onbuigzame wilskracht, oprechtheid en eerlijkheid, vol bewonderenswaardige vastheid, klaarheid en zekerheid in oordeel en optreden, van correctheid en nauwgezetheid in alles, 'n edelman die imponeerde, en tegelijk door zijn eenvoud de harten moest winnen.

Reeds in Innsbrück kende men hem aan zijn soldatenstap. Ik herkende bij onze eerste ontmoeting aan zijn stramme houding aanstonds den soldaat. En zóó was geheel zijn wezen : oprecht, eerlijk, stipt in alles. Nog op 85-jarigen leeftijd was hij dikwijls de eerste, die met wonderbare helderheid op de brieven van zijn bisschop antwoordde. Hij was helder van geest en jong gebleven en had, zooals wellicht geen van mijn Priesters, 'n goed begrip voor de moderne middelen van de diaspora-zielzorg, met haar individueele kleine zorgen.

'n Heel bizondere taak was voor Pastoor Stolberg, met zijn kennis en ondervinding, de verbetering van de moeielijke wettelijke positie van de kath. Kerk in Zweden, wier zielzorg door vele, met de moderne begrippen van godsdienstvrijheid en staatsburgelijke gelijke rechten strijdige beperkingen zeer belemmerd en bemoeielijkt

wordt. Talrijke artikelen van zijn hand, vroeger in buitenlandsche tijdschriften verschenen, die thans nog hier ter inzage liggen, de wettelijke verhoudingen samenvattende verklaringen en raadgevingen, getuigen van zijn gezond oordeel, zijn liefde tot de Kerk en zijn ijver in 't verdedigen harer vrijheid, maar ook van den onbevangen blik en den fijnen takt, waarmede hij de rechtmatige eischen der katholieken wist te vereenigen met zijn oprechte liefde tot 't Zweedsche volk, welks meening omtrent 't katholicisme zoo jammerlijk misleid is.

Op 9 Mei van 't vorige jaar vonden de katholieken van Norrköping, toen zij voor de Zondagsche Godsdienstoefening in de kapel van de pastoorswoning kwamen, hun 87-jarigen, hoogvereerden en beminden Herder hulpeloos en ziek op den grond liggen. Pastoor Stolberg vond toen in 't zieken- en herstellingshuis der Zusters van de H. Elisabeth te Stockholm de zorgvuldigste en liefdevolste verpleging. Weer eenigszins hersteld, kwam hij in 't Bonifatiushuis te 's-Heerenberg (Holland), alwaar hij, dankbaar voor alle diensten, waarin de ziekenverplegers en novicen wedijverden, zijn laatste maanden besteedde om zich voor te bereiden op de komst van den Heer. Vroom en stil, gelijk hij had gewerkt, verliet hij deze aarde. Op den 1sten Vrijdag der maand Februari daags na den feestdag van den H. Ansgarius, den Apostel van 't Noorden, riep de eeuwige Hoogepriester zijn goeden getrouwen dienstknecht tot zich.

Vervuld van eerbied en diep getroffen wordt hij, die zich verdiept in 't leven en in de stille grootheid van Pastoor Stolberg. Hier zien we 'n groot karakter, 'n groote ziel, 'n ziel, die om de verhevenste motieven alles verliet om in onbaatzuchtige liefde en rusteloozen zielenijver 'n heel leven lang Christus, de Kerk en de zielen in 'n vergeten hoekje der aarde te dienen, 'n Apostel volgens 't Hart van Jezus, wien ik, zoo gaarne deze woorden op 't graf zou schrijven: „Charitas Christi urget nos," „De Liefde tot Christus dreef U!"

De Missie verloor veel aan hem. Maar hij heeft door zijn stichtend, voorbeeldig leven, en echt apostolisch werken 'n gouden bladzijde geschreven in 't boek van de stille, groote werken onzer Kerk; 'n lichtverspreidende bladzijde in de geschiedenis der Kath. Kerk in Zweden en 't genootschap waartoe hij behoorde, en zeker nog 'n schooner in 't Boek des Levens.

STUDIEPROGRAM VOOR DEN MISSIECURSUS IN S. ANTONIO TE ROME [1])

Er is een groot verschil tusschen de z.g. missiecongregatie's, wier uitsluitend doel het is missionarissen te vormen en uit te zenden naar de heidensche landen, en tusschen die Orden en Congregatie's, die dit doel slechts als onderdeel op hun program hebben, zooals b.v. onze Orde. In de eerste wordt bij de opleiding der aspiranten in de Congegratie alles er opgericht, om dezen zoo geschikt mogelijk te maken voor het moeilijke missiewerk, en wordt geen rekening gehouden met vakken, die voor het missiegebied van weinig of geen belang zijn, m.a.w. de aspiranten worden gevormd tot practische missionarissen, niet tot hoog-ontwikkelde priesters voor het reeds in volle breedte ontwikkelde Christendom in onze landen. Zoo kunnen b.v. zoo goed als geheel vervallen de uitgebreide sociologische studiën, voor een groot gedeelte ook de subtiele, speculatieve kwestie's en strijdvragen der Dogmatiek, en der Philosophie. Van den anderen kant zijn er wetenschappen, die voor een missionaris van grooter belang zijn, dan voor Europeesche priesters, zooals b.v. Geneeskunde, Missiologie, Godsdienstgeschiedenis enz. Tot voor eenige jaren hadden onze missionarissen geen speciale opleiding. Wat ze wisten van de Missie, hadden ze gelezen in tijdschriften en boeken, of hoorden ze toevallig van in 't vaderland vertoevende missionarissen. In 't Vicariaat aangekomen bleven ze gewoonlijk eerst eenigen tijd bij den bisschop en werden vervolgens door een ouderen missionaris afgericht. De rest deed de ondervinding. In 1924 echter besloot het Generaal Definitorium een aanvullingscursus in te stellen voor aspirant-missionarissen aan 't internationaal College : San Antonio. Doel was, om aspiranten, die hun theologische studiën met succes volbracht hadden, door ondervindingrijke leeraren te laten vormen tot ideale-missionarissen, zoowel wetenschappelijk als geestelijk. Uit China werden daartoe naar Rome geroepen Pater Cyrillus Jarre (uit N.-Shantung) en Pater Morandus Geng (Oost-Shantung).

Pater Cyrillus is 20 jaar in China werkzaam geweest, en was langen tijd President of Directeur van het Groot-Seminarie. Hij was

---

[1]) Door bemiddeling der Procure te Weert (L.) ontvingen wij dit Missieprogram voor de Orde der Franciscanen te Rome. Er blijkt uit, dat geen middel verwaarloosd wordt opdat de Missionaris beslagen ten ijs kome en alleszins geschikt voor de zware taak, die hem in 't verre Oosten wacht. (Red).

een hoog-gewaardeerde raadsman van den Apostolischen Delegaat Mgr. Constantini. Thans is hij onze voornaamste lector, terwijl hij tevens les geeft aan het College der Propaganda. Hij is zeer levendig verteller en helder en klaar in de uiteenzetting der stof.

Pater Morandus, ongeveer even lang in China geweest zijnde, is niet minder bekwaam. In China stond hij eenige jaren aan 't hoofd van een ziekenhuis. Bovendien heeft hij, alvorens z'n ambt hier te aanvaarden, in Duitschland een acte gehaald voor Ziekenverpleging en in Leuven een cursus gevolgd in de Geneeskunde. Ook op gebied van Onderwijs en Opvoeding heeft hij in China zeer veel ondervinding opgedaan. De stof zijner lessen is zeer interressant, doch hij spreekt niet zoo gemakkelijk als Pater Cyrillus.

Behalve van deze 2 lectoren, krijgen we nog les van 5 anderen, doch slechts één of twee maal in de week.

Wat de *wetenschappelijke opleiding* betreft, hebben we de volgende vakken :

a. Jus missionum en Theologia moralis van Pater Cyrillus. Iedere week hebben we een les voor Casuistiek. In verband met deze stof vertelt ons de lector over Chineesche zeden en gebruiken. Hij waarschuwt ons voor de vele, groote gevaren, en zegt ons onomwonden, waarvoor we in China op onze hoede moeten zijn, niet alleen om de ons toevertrouwde Christenen en de jeugd te beveiligen, doch tevens om zelf staande te blijven. Vervolgens verklaart hij ons de statuten voor de Missie's.

b. Op de tweede plaats komt de Geneeskunde. Evenals Christus Zijn leer bevestigde door het genezen van zieken en aan Zijn Apostelen de macht gaf om ter verspreiding van het H. Evangelie de zieken te genezen, zoo ook moet de moderne missionaris dit probate middel gebruiken om het vertrouwen en de dankbaarheid der heidenen op te wekken. Daar wij echter niet meer de gave hebben om wonderen te verrichten, moeten we de natuurlijke middelen aanwenden om dat doel te bereiken. De Geneeskunde wordt ons gegeven door Pater Morandus. Eerst hebben we de Anatomie en Physiologie gezien, nu bestudeeren we de Patholog'e of Ziektenleer, en de Therapeutica en Pharmacologie. Meermalen houden we les op de Medische afdeeling van de Vaticaansche Missietentoonstelling.

c. Om den aard van het Chineesche volk goed te begrijpen, is het noodzakelijk hun geschiedenis en hun land te kennen. Dat is

de reden waarom Pater Morandus ons wekelijks een uur onderricht in de Chineesche Geschiedenis en Geographie.

d. Om de zelfde reden krijgen we les van P. Ulricus Hüntermann in de Historia religionum. Aangezien dit jaar alle aspiranten voor China bestemd zijn, uitgezonderd 2, die naar Japan zullen gezonden worden, wordt uitsluitend de Chineesche Godsdienstgeschiedenis behandeld. De lessen van dezen geleerden Lector zijn buitengewoon interressant. Hij behandelt 't Confucianismus en Taocismus in hun oorspronkelijken staat, en de invloeden waardoor het vergroeid is tot het tegenwoordig systeem. Voor dit vak is één uur per week gereserveerd.

e. Geschiedenis der Franciscaansche missies wordt gegeven door P. Leonardus Lemmens, zooals ge weet, een der bekwaamste mannen der tegenwoordige Franciscaansche Orde. Eén maal per week een uur, waarnaar we 't meest verlangen. De bedoeling is niet zoozeer om jaartallen enz. te leeren, als wel om door de Geschiedenis ondervinding op te doen, en voor de toekomst te leeren, de fouten te vermijden en de goede methoden na te volgen.

f. Dan komen de talen aan de beurt, doch vooral 't Chineesch, waarin Pater Cyrillus onderwijst. Over het belang en de noodzakelijkheid der taal behoef ik niet uit te weiden. Hoe beter een missionaris de Chineesche taal machtig is, des te vruchtbaarder kan hij werken aan de uitbreiding des Geloofs, al zou hij ook in ander opzicht wetenschappelijk achter staan bij zijn medebroeders. Hier wordt echter geen onderricht gegeven in de spreektaal, dat is eenvoudig onmogelijk. Allen zijn bestemd voor de meest verschillende districten, waar geheel van elkaar afwijkende dialecten gesproken worden. Hier op de Propaganda b.v. zijn 2 Chineesche studenten, uit verschillende vicariaten, die om elkaar te verstaan Italiaansch of Latijn moeten spreken. Waarin ze echter allen overeenstemmen (ook Japan) is, dat ze eenzelfde schrijftaal bezitten. We leeren hier dus Chineesche letters lezen en schrijven (teekenen, zoo ge wilt). We zijn nu zoo ver, dat we desnoods voor ons zelf verder zouden kunnen studeeren, zonder een leermeester noodig te hebben.

g. Verder wordt onderricht gegeven in Engelsch en Fransch. Voor beide talen bestaat een dubbele cursus, voor beginnelingen en voor degenen, die reeds Engelsch of Fransch gestudeerd hebben. Engelsch is verplichtend, 2 uur per week, en wordt gedoceerd door

Pater Claudius Mindorf, prov. S.S. Cordis in Amerika. Fransch is vrij, en wordt gegeven door P. Stephanus Biel, Franschman.

h. Tot nog toe hadden we ééńs per week Paedagogie van Pater Morandus, na Paschen hebben we iedere week 4 lessen in dat vak.

i. Ten slotte bestaat er nog een vrije cursus, die echter door allen gevolgd wordt, waarin Pater Morandus ons leert, hoe we artikelen moeten schrijven in de Couranten en Tijdschriften over de Missie, en hoe we de daartoe noodige materie kunnen vergaren.

Ziedaar een droge opsomming van de vele vakken, waarin hier de aspirant-missionaris door bekwame lectoren onderwezen wordt. Ik twijfel er niet aan, of ge zult van het nut ervan volkomen overtuigd zijn.

Zooals ik zei, wordt ook gewerkt aan onze geestelijke opleiding, in overeenstemming met art. 35 van de „Statuta pro missionibus." Dit jaar is voor ons een soort noviciaat. Behalve de gewone wekelijksche convocatie's, die we tegelijk met de andere studenten van Pater Magister ontvangen, hebben we om de andere week een speciale conferentie van Pater Cipriano Silvestri, die vele jaren in China werkzaam was, en nu Hoofdredacteur is van „La Voce di S. Antonio" en „Le Missioni Francescane". Als handleiding hebben we daarbij zijn 2-deelig werkje: „Educazione-missionaria" (Firenze, 1921).

Bovendien hebben we iedere week 5 kwartier les in de „Theologia mystica et ascetica". Doel is, om zoo wel zelf naar een zoo volmaakt mogelijke vereeniging met God te streven, als om aan anderen leiding te kunnen schenken. De lector is Pater Jacobus Heerinckx, van de Belgische Minderbroeders-provincie, een buitengewoon ondervindingrijke man. Hij is wellicht de meest gezochte geestelijke leidsman in Rome. Onder zijn leiding staan vele heilige zielen, waarvan tientallen tot de hoogste trappen van de „Via unitiva" zijn opgeklommen. In de les leest hij menigmaal „Openbaringen" voor, op Christus bevel door die zielen neergeschreven. Hij is poenitencier in St. Jan van Lateranen.

Doch het verblijf zelf in de Eeuwige Stad, in de onmiddelijke nabijheid van Christus Plaatsbekleeder op aarde, is uitermate geschikt om ons H. Geloof meer te waardeeren en inniger te beleven. Op iedere wandeling brengen we een bezoek aan de graven van apostelen en martelaren, en smeeken door hun tusschenkomst zelf

ware apostolische mannen te worden. Van ons verblijf in Rome profiteeren we, wat we kunnen. Zoo hebben we nagenoeg alle feestelijkheden ter herdenking van het Concilie van Nicea meegemaakt, de sluiting van het Jubeljaar, de plechtige Instelling van het feest v h. Koningschap van Christus op 31 December in St. Pieter, waar wij de liturgische zangen hebben uitgevoerd bij de schitterende Pausmis. Zondag j.l. zijn we weer allen op audiëntie geweest bij Z. H. den Paus met de leden van de Eucharistische Lega : „Pax Christi."

Ik noemde dit jaar een noviciaat voor de missie. Dat geldt ook voor verschillende andere zaken. Het eten b.v. is hier zoo vreemd, dat alle oud-missionarissen, die op 't oogenblik hier vertoeven, éénstemmig, getuigen, dat het eten in China veel beter en smakelijker is. Hou je 't hier dus vol, dan gaat 't in China a fortiori. Je komt hier verder in aanraking met de meest verschillende nationaliteiten. Op onze cursus zijn : 4 Italianen, 2 Amerikanen, 2 Duitschers, 1 Spanjaard en 2 Hollanders. Ieder heeft z'n eigen volksaard. In 't begin begijp je elkaar maar half, langzamerhand krijg je echter een heele andere kijk op de menschen. Je verliest hier 't provincialisme en wordt internationaal. Dit laatste is een zeer goede eigenschap voor missionarissen. Herhaaldelijk immers is er over geklaagd, dat er zoo weinig verband was tusschen de verschillende Vicariaten in China. Juist door hun éénheid konden de Protestanten in China zooveel succes boeken. Dat was de reden, waarom Rome Mgr. Constantini zond als Apostolisch Delegaat. Tot dan toe had ieder Vicariaat op zich gestaan, rechtstreeks onder Rome, zonder onderlinge connectie's. Daarom werd Mgr. Constantini gezonden als Delegatus apostolicus, opdat geheel China onder één centraal bestuur zou komen. Deze gaf ons ook den raad om onderling meer aaneensluiting te zoeken. Als de Franciscanen in China zich vereenigen, zoo zei hij, dan vormen zij een machtig front en zullen met meer succes missioneeren. Welnu, die eenheid wordt thans hier geschapen. Wij voelen ons solidair, en als we in China zijn, zullen we zeker met elkaar in correspondentie blijven. Na verloop van tijd, als alle missionarissen voor een jaar in Rome zijn samen geweest, zal ieder zijn vrienden hebben in andere vicariaten en zoo zal er van zelf een sterke vriendschapsband en een gevoel van saamhoorigheid geschapen worden.

Na deze algemeene beschouwingen over het „Annus quintus pro missionariis.” zult ge wellicht met het algemeen gevoelen instemmen, en het groote nut van deze instelling begrijpen. Z. H. de Paus en de Congregatie „de Propaganda Fide” hebben hun volle goedkeuring aan deze methode geschonken. Er gaan zelfs geruchten, dat ook voor andere Orden dit jaar door de Propaganda verplichtend zal worden gesteld, doch over de juistheid durf ik niet te oordeelen, de toekomst zal wel aantoonen, of ze op waarheid steunen. De missionarissen, die verleden jaar den cursus gevolgd hebben, waren uitermate tevreden, en vanuit China hebben ze geschreven, dat ze tot nu toe daar nog niets gehoord of gezien hebben, waarover niet reeds te Rome was gesproken. Dit jaar zijn we wederom eenstemmig van gevoelen, dat deze cursus moraliter noodzakelijk is. Jammer genoeg moesten er tot nu toe zooveel liefhebbers worden afgewezen. Dit jaar wilden alleen uit Saxonia reeds 8 aspiranten naar Rome komen, doch wegens plaatsgebrek zijn allen afgewezen. ’t Volgend jaar zal het veel beter gaan. Er is n.l. door ’t Generaal Definitorium besloten een Missieklooster in te richten in Assisi, wat dan uitsluitend voor de clerici bestemd wordt. Het vijfde jaar blijft hier in Rome gevestigd, waar dan door ’t vertrek der Fraters een 30 plaatsen open komen, zoodat er ’t volgend haar ± 45 aspirant-missionarissen kunnen geherbergd worden.

Ons jaar is reeds over de helft, en we verlangen reeds vurig de ontvangen lessen in het verre missieland in praktijk te brengen. We hebben thans wel een heel ander idee van de missie gekregen, doch ’t is veel beter alles te weten, dan zullen we later geen desillusie’s hebben. Ik ben er dan ook van overtuigd, dat op ’t eind van ’t jaar, als we in een bijzondere audiëntie den laatsten zegen en aanmoediging gekregen hebben van Christus’ Plaatsbekleeder op aarde, we allen vol moed en met groot enthousiasme naar ’t land onzer idealen zullen vertrekken. Mogen we met Gods’ genade ook inderdaad ideale missionarissen worden.

Roma, 12 Maart 1926. LAUS DEO

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES.

In de Augustus-aflevering 1925 van ,,Het Missiewerk" vinden we een kort *overzicht van land- en volkenkunde* onzer Oost-Indische koloniën. Het November-nummer gaf toen een statistisch *overzicht der Protestantsche Zending* in onze Oost, doch — om verschillende redenen — bleef een gelijksoortig *overzicht der katholieke missie* tot nog toe achterwege.

Trachten we thans, zooveel mogelijk in gelijke orde (dit werd nu eenmaal beloofd), en zoo goed we kunnen — terecht schrijven we er dit bij, wijl ons voor 't *katholieke* missiewerk geen ,,World Missionary Atlas" ten dienste stond, zooals voor de protestantsche Zendingsactie — deze onvervulde taak te volbrengen.

Ook hier slechts enkele beelden in cijfers.

Personeel.

a. Niet-inboorlingen. Totaal 1171. Priesters: 202. Broeders: 150. Zusters: 784. Leeken: 35. Vaste posten: 179.

Dit personeel is te verdeelen over 8 orden of congregaties [1]), volgenderwijze:

Congregatie of Orde	Datum v/h eerste werk in N.O. Indië	Priesters	Broeders	Zusters	Leeken	Vaste posten
In het Apostolisch Vicariaat van Batavia:						
Jezuieten. Midd.- en West-Java	eind 1808 [2])	58 [3])	59 [3])	510 [3])	—	10 (?)
Lazaristen te Soerabaia (op Java) c.a.	6-7-'23 [4])	10	11	32	—	3

[1]) Echter valt hierbij op te merken, dat deze orden of congregaties van priesters aan wie de vicariaten en prefecturen zijn toevertrouwd, door meerdere broeder- en zuster-congregaties worden bijgestaan.

[2]) ,,De Katholieke missie in wezen en ontwikkeling" door de Groot-Seminaristen van Hoeven. Uitgave: St. Franc. Xav. Gr. Semin. Hoeven (f 1.90), blz. 258.

[3]) Zeitschr. f. Miss.-wissensch. Nov. 1925, blz. 301. Met de 10 vaste posten zijn bedoeld die welke *alleen voor inlanders* zijn opgericht.

[4]) Waar bij de cijfers niet verwezen wordt naar de bron, en geen ? achter 't getal is geplaatst, heb ik de gegevens van de betrokken missie-procuratoren, einde 1925.

Congregatie of Orde	Datum v/h eerste werk in N.O. Indië	Priesters	Broeders	Zusters	Leeken	Vaste posten
Carmelieten. (Oost-Java. Malang en Madoera	1-8-'23	5	0	45	13	4
Capucijnen. In het Apost. Vic. Nederl. Borneo	15-2-'05	18(?)	11	42	2	8 (10)
In de Apost. Pref. Padang (op Sumatra)	30-6-'11	16 [1]	16 [1]	56 [1]	17 [1]	29 (?)
Paters van het Goddelijk Woord (*Steyl*). In het Apost. Vic. Kleine Soenda-eilanden	16-9-'13 [2]	45	16	36	—	23
Missionarissen van het H. Hart (*Tilburg*). In de Apost. Pref. v. Celebes	29-11-'19 [3]	13	10	33	—	—
In het Apost. Vic. Ned. Nieuw-Guinea	20-12-'02 [4]	27	23	10	—	94 (?)[5]
Paters der H. H. Harten. (*Ginneken*). In de Apostol. Pref. Banka en Billiton	27-12-'23	5	2	8	3	3
Priesters van het H. Hart. (*Liesbosch*). In de Apost. Pref. Benkoelen op Sumatra.	eind '24	5	2	12	—	2

b. Inboorlingen. Totaal: 700 (?), nl. Catechisten: 317. Onderwijzers en onderwijzeressen: 370.

Eigen priesters heeft onze Oost nog niet. Wel zijn er in voorbereiding. Bij de paters van het Goddelijk Woord: 9; de Jezuieten: 29 klein-seminaristen (onder wie 4 Indo's en 1 Europeaan) (op 2 seminaries), 5 inlanders als novice en 6 als scholastiek der Sociëteit; in Europa studeeren enkele (3 of 5) Javanen theologie; **de eerste Javaan wordt 15 Aug. 1926 in Maastricht priester gewijd;** de Carmelieten: 2; de Lazaristen 1; de Missionarissen v. h. H. Hart op Celebes 4; en de Capucijnen op Borneo 2, op Sumatra 2.

De catechisten zijn verdeeld als volgt:

Capucijnen: 29; Paters van het Goddelijk Woord: 200; Missionarissen van het H. Hart op Nederl. Nieuw-Guinea: 88.

Onderwijzers en onderwijzeressen:

Paters van het Goddelijk Woord: 300; de Missionarissen van het H. Hart op Celebes: 70 [6]).

Enkele congregaties, nl. die van het H. Gezelschap J. M. J., de Zrs. van

---

[1]) Borneo-Almanak 1927, blz. 45—46.
[2]) Missiones Catholicae cura S. C. de Prop. Fide (1922), blz. 506.
[3]) De Kath. missie in wezen en ontwikkeling, blz. 275.
[4]) Missiones Catholicae, blz. 524.
[5]) Waarvan 20 hoofdstaties.
[6]) Voor nadere juistere opgaven ontbraken mij voldoende gegevens.

Heijthuijzen, en de Ursulinen tellen reeds hun eigen novicaten voor inlandsche Zusters; in Nw. Guinea is ook een postulaat voor inlandsche Broeders; en in Java, Celebes, Flores en Nw. Guinea bestaan kweekscholen of althans normaalscholen voor onderwijzers; op Java ook een voor onderwijzeressen (Mendoet).

Leden.

Plaatsen met geregelden dienst: ongeveer 200.

Plaatsen zonder geregelden dienst: ongeveer 300.

Totaal aantal katholieken: ongeveer 175.000.

Hoe dit totaal-getal, dat deels op eigen schattingen berust, over de verschillende orden en congregaties wordt verdeeld, moge blijken uit de volgende statistiek:

Congregatie of Orde	Plaatsen *met* geregelden dienst	Plaats. *zonder* geregelden dienst	Totaal aantal Katholieken (totaal van kol. 4 en 5)	Hiervan: a. Communicanten	b. Gedoopte niet-Communicanten	In onderricht
In het Apost. Vic. Batavia						
Jezuieten. Midden- en West-Java	27 [1]	—	± 40000 [2]	—	—	—
Lazaristen. Soerabaia c.a.	3	2	—	4600	—	—
Carmelieten. Oost-Java, Malang en Madoera	4	2	3450	2550	900	150
Capucijnen. In het Apost. Vic. Nederl. Borneo	14	9	5357 [3]	—	—	559 [3]
In de Apost. Pref. Padang (op Sumatra)	7	4	5506 [4]	—	—	886 [4]
Paters van het Coddelijk Woord (*Steyl*). In het Ap. Vic. Kleine Soenda-eil.	50 [5]	165 [5]	89187 [5]	—	—	16230 [5]
Missionarissen van het H. Hart. (*Tilburg*). In het Apost. Vic. Celebes	4	30	13154	—	—	—
In het Apost. Vic. Ned. Nieuw-Guinea	94	—	19000	11841	7159	2109
Paters der H.H. Harten (Ginneken). In de Apost. Pref. Banka en Billiton.	2	2	490	—	—	—
Priesters van het H. Hart. (*Liesbosch*). In de Ap. Pr. Benkoelen (op Sumatra)	4	—	—	—	—	—

[1]) Deze 27 kerken liggen op 22 plaatsen. Slechts een 10-tal dient voor inlandsche katholieken, de overige zijn voor Europeanen-zielzorg. Plaatsen zonder geregelden dienst wisselen af, en dienen alleen voor Europeanen. [2]) Van wie bijna 10.000 inlanders. — [3]) Borneo-Almanak, 1927, blz. 36. — [4]) Borneo-Alm. 1927, blz. 42. — [5]) Jaarverslag 924-'25, v. d. kl. Soenda-eil.

Onderwijs in het algemeen. Totaal aantal leerlingen van alle scholen rond de 40.000.

Volgenderwijze kunnen we de scholen eenigszins verdeelen:

Congregatie of Orde.	Lagere scholen 1)	Aantal leerlingen.	Middelb. Scholen 1).	Aantal Leerlingen.	Kweekscholen.	Aantal Leerlingen.	Seminaries.	Aantal Studenten.	Pensionaten. 1)	Aantal Leerlingen.	Huishoudscholen.	Aantal Leerlingen.	Nederlandsche Cursussen	Aantal Leerlingen.	Kindertuinen.	Aantal Beschermelingen.
Jezuieten	69	7608	2	103	5	332	2	29	5	?	1	12	4	134	—	—
Lazaristen	6	970	1	97	1	18	—	—	—	—	—	—	—	—	3	305
Carmelieten	4	770	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Capucijnen	44	2234	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paters van het Goddel. Woord	170	16457	13	1210	—	—	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—
Missionnarissen van het H. Hart	132	7567	3	132	3	139 2)	—	—	4	132 2)	—	—	—	—	—	—
Paters der H. H. Harten	4	144	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Priesters v. het H. Hart.	2	130	1	257	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) Onder „lagere" scholen verstaan we hier ook: Volks- of dessa-scholen, Fröbelscholen, Hollandsch-Indische en Hollandsch-Chineesche scholen, Standaard- en Schakelscholen.
Onder „middelbare" ook: M.U.L.O.-Scholen; onder „Pensionaten" zijn alleen geteld die voor *inlanders* zijn opgericht.

2) Hier zijn alleen gerekend de leerlingen der 2 kweekscholen op Nieuw Guinea.

Hospitalen : 9 (Capucijnen, Lazaristen, Paters van het Goddelijk Woord, Priesters van het H. Hart, Jezuieten). Het hospitaal der Lazaristen heeft 40 bedden. Inrichfingen voor Europeesche verpleging zijn hier niet meegerekend.

Philanthropische instellingen :

Van diversen aard : 4. Hierbij moeten gevoegd de inrichtingen van het Sint Melaniawerk, nl. een tehuis voor vrouwelijke fabrieksarbeidsters en een opleiding voor vroedvrouwen in Djocja. Ook hier zijn instellingen voor Europeanen niet meegerekend.

Jongensweeshuis : 1. (Capucijnen). Voor Europeanen en Indo's zijn er op Java 3 voor jongens en 3 voor meisjes, waar echter niet alleen weezen worden opgenomen. Deze zes tellen te samen ongeveer 1300 ,,kostgangers".

Aan de hand van statistieken conclusies trekken is gevaarlijk.

Toch zien we bij vergelijking tusschen katholieke missie en protestantsche zending (zie ,,Het Missiewerk, November 1925, blz. 103—107) duidelijk den grooten *quantitatieven* — zóó hebben we 't hier slechts beschouwd — voorsprong der zending.

Hun inlandsche personeel is bijna tienmaal sterker dan het onze.

Ze tellen meer dan viermaal zooveel Christenen.

Doch 't groote gevaar voor ons schuilt m.i. in hun schoolwezen : ze hebben ruim vijfmaal zooveel scholen. Met de jeugd hopen ze de toekomst te winnen.

De oorzaken van dit verschil laten wij thans rusten.

Werken wij door eigen lidmaatschap en actie, zooveel we kunnen en moeten, mede, dat onze groote katholieke plicht tegenover Indië door *alle* katholieken wordt vervuld, om zoodoende onzen vollen steun aan onze heidensche en dwalende landgenooten van overzee te kunnen schenken.

H. J. V.

DE GODSDIENST IN HET REGEERINGS-REGLEMENT VAN NED. OOST-INDIË.

Onder bovenstaanden titel schreef pater B. J. J. Visser M. S. C. in ,,De Maasbode" van 12 tot 16 Juni vijf achtereenvolgende artikelen. Om de groeiende belangstelling onzer katholieken — tot welke politieke ,,richting" ze ook behooren mogen — in dit onderwerp, vooral waar 't gaat om 't to be or not to be van art. 123 R. R. en om de belangrijke, eigenaardige conclusies van den hooggeachten schrijver, achten we 't goed om deze artikelenreeks in beknopten vorm aan de lezers van ,,Het Missiewerk" voor te leggen.

In het eerste Ontwerp Regeerings-Reglement, dat in October 1851 bij de Tweede Kamer werd ingediend, werd in art. 104 algeheele godsdienstvrijheid gewaarborgd ; art. 105 regelde verder de openbare godsdienstoefeningen, die binnen gebouwen en besloten plaatsen werden toegelaten, voor zoover zij geen stoornis zouden zijn voor de openbare orde en art. 106 bepaalde, dat de G. G. moest zorgen alle godsdienstige gezindheden te

houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de algemeene verordeningen".

Deze drie artt. brachten geen nieuw element in ons staatstoezicht en ondergingen daarom geen noemenswaardige veranderingen in de Kamers.

Anders was 't gesteld met art. 107 (het latere fameuze *art.* 123), dat aldus luidde:

> „De christenleeraars, priesters en zendelingen moeten zijn voorzien „zoowel van een *algemeene vergunning* als van eene door of namens „den G. G. te verleenen *bijzondere toelating*, om hun dienstwerk in „eenig bepaald gedeelte van Ned. Indië te mogen verrichten. Wanneer „die toelating schadelijk wordt bevonden of wanneer de voorwaarden „niet worden nageleefd, kan zij door den G. G. worden ingetrokken".

In de M. v. T. werd *dit preventieve toezicht noodzakelijk geacht* voor de befaamde „openbare orde en rust". Dat deze „openbare orde en rust" immer de grootste rustverstoordster van het R. R. is geweest, bleek reeds uit 't Voorl. Versl. der Comm. van Rapporteurs (12. 3. '53), dat dit art. zoo maar niet voetstoots kon goedkeuren, wijl de Regeering in hare M. v. T. hare beginselen omtrent het vraagstuk der verspreiding des Christendoms niet had ontvouwd. Dit was natuurlijk voor juiste waardeering van art. 107 een volstrekt vereischte.

In de afdeelingen waren verschillende stroomingen tot uiting gekomen: Sommige leden wezen de Regeering op hare *providentieele roeping* in zake Indische zending; anderen kwamen met 't verwijt, dat de Regeering in Indië *bevreesd* voor, ja zelfs *vijandig* tegenover de prediking stond; weer anderen keurden 't tot dan gevolgde stelsel goed. *De meerderheid verklaarde zich echter voor preventief toezicht, hoewel velen onder hen „de prediking niet aan zulke menigvuldige belemmeringen onderworpen wenschten te zien als volgens het voorgedragen art. het geval kan zijn*". Bij al te groote bezorgdheid voor stoornis der rust, *vreesden* deze leden *voor misbruik* van art. 107.

Nu kwam de Regeering met een *nieuw wetsontwerp* (15. 12. '53), waarin de artt. 104, 105, 106 1) behouden waren en *een nieuw belangrijk art.* 117 — waarover hieronder meer —, was bijgevoegd.

Art. 107 was 118 geworden, maar.... onveranderd gebleven. Echter zag de Regeering, naar aanleiding van het Voorl. Versl. van 12 Maart 1853, zich genoopt *haar beginsel „ten aanzien van de verspreiding van het Christendom in N. I."* te belijden. Zij verklaart, dat de *Nederl.* Staat *„geene bepaalde kerkelijke geloofsbelijdenis"* heeft. Van providentieele roeping was geen sprake en voor *vrije* toelating tot Evangeliepreding evenmin, omdat deze toelating als bevel voor den inlander gelden zou. *Als regel was aparte vergunning, m. a. w. preventief toezicht vereischte.* Dit beteekende echter niet een vijandige houding tegenover het Christendom, want „overal waar de verhouding van het Christendom de rust niet bedreigt, heeft de regeering den vrijen loop gelaten aan de prediking van het Evangelie". Dus meent de regeering, dat art. 118, zonder gevaar voor noodelooze belemmering, gerust kon worden goedgekeurd.... trots haar beginsel van beginselloosheid in zake godsdienst.

1) Thans resp. 114, 115, 116 genummerd.

Maar de practijk zou leeren, dat — zooals altijd — een „neutrale" staat een anti-godsdienstige staat wordt.

Weerom was *'t Voorl. Versl.* (22. 4. '54) 't niet eens met de zienswijze der Regeering. *Het protesteerde tegen 't kleurlooze beginsel, „dat Nederland niet is een christelijke staat".* Ook in de Tweede Kamer stuitte deze verklaring op harde tegenkanting; en de heer van Hoëvell verklaarde zich een fel tegenstander, dat Indië slechts wingewest was, „waar niet meer christelijke beschaving, niet meer christendom worde toegelaten, dan de commandant van de vesting meent dat noodig is". En de heer Elout van Soeterwoude voorzag (zeventig jaar geschiedenis hebben hem in 't gelijk gesteld), dat bij het wangeloof van regenten en ongeloof van residenten, het recht van niet toelaten of uitzetten, noodlottig zou worden. Met vele anderen waren zij van oordeel: *Vrije prediking (dus niet onder preventief toezicht), maar krachtige maatregelen tegen verkeerde practijken (dus repressief toezicht).* Nog meerdere argumenten werden naar voren gebracht. 'n Amendement werd ingediend en verworpen, het *regeeringsvoorstel ongewijzigd met* 45 *tegen* 12 *stemmen aangenomen.*

Zie daar het treurige ontstaan van het beruchte art. 123 R. R.

Nu komt de vraag: *Met welk recht wordt thans art.* 123 *op de katholieke missionarissen toegepast?*

Zooals boven even werd aangestipt was in het *tweede* wetsontwerp (15. 12. '53) een *nieuw* art. 117 [1]) erbij gevoegd. Nadat de heer Mackay zijn bezwaren daartegen had ingebracht, stelde de minister de volgende redactie voor:

> „In de *bestaande* inrigting en het bestuur der Christelijke kerkge-
> „nootschappen wordt geen verandering gebragt, dan met wederzijdsch
> „goedvinden van den koning en 't bestuur van het betrokken kerk-
> „genootschap".

Welnu: in 1847 was met het bestuur der R. K. Kerk een door den koning goedgekeurde overeenkomst gesloten. Deze overeenkomst, handelende over „inrichting en bestuur" der katholieke kerk in Indië *schrijft niet voor en erkent niet het preventieve toezicht van art.* 123 wat de minister zelf had toegegeven. Dus art. 123 bracht (zonder goedvinden van de R. K. Kerk) wijziging aan een *bestaande* inrichting en dit werd volgens het nieuw-bijgevoegde art. van het tweede wetsvoorstel uitgesloten. Ergo deed het bijgevoegde artikel voor de R. K. Kerk de regelen van „art. 123" te niet.

Bovendien: de overeenkomst tusschen Regeering en H. Stoel had het *karakter van een internationaal verdrag*, dat door art. 123 niet kon of mocht verbroken worden.

Op deze gronden meent P. Visser, gerechtigd te zijn de vraag te stellen: „op welken titel kan de Regeering zich beroepen in hare toepassing van art. 123 op de *katholieke* missionarissen ?"

Z.i. verzet het R.R. zelf zich daartegen, omdat *in art.* 122 (het bijgevoegde) *den voor* 1853 *bestaanden toestand, d.w.z. zonder preventief toezicht* werd bevestigd. Is art. 123 als wet van bindende kracht, dat geldt ook van art. 122, dat de uitzondering op art. 123 in bescherming neemt.

---

1) Later werd dit art. 124 en daarna 122.

„Voor de katholieke missie, aldus Visser, is 't van 't allergrootste belang, dat deze kwestie eens nader onder het oog gezien wordt, om zoo mogelijk de regeering er toe te brengen hare houding in deze aan eene herziening te onderwerpen.. *Het gaat om de vrijheid der katholieke Kerk in Indie, waarvoor wij een beroep doen op ieder, die in deze zaak eenigen invloed kan doen gelden*".

En zou 't dan onrecht zijn, den eisch te stellen en te blijven stellen van een onzer grootste redenaars op de onlangs gehouden Groningsche Missieweek: „maak de poort van Insulinde open, want het katholieke volk staat ervoor, en het eischt *vrije* prediking voor het vrijmakende kruis". 1)

H. J. V.

OVER DE DAJAKS IN BORNEO.

't Is zoo heel lang nog niet geleden, dat er een boekje te verschijnen kwam, getiteld „Over de Dajaks". Daargelaten nog, dat de schrijver weinig sympathie toonde voor de Missie en haar opofferend werk en ook weinig op de hoogte scheen te zijn van haar succes — waarover later meer — dunkt me, dat zijn doel, nl. „een zuiverder kijk in de Dajakwereld te geven", nu niet zoo bijzonder geslaagd is.

---

1) Na bovengenoemde artikelenreeks van p. Visser verscheen in De Msb. een artikel van den „Ind. Medewerker", dat in een brief der Ind. Missiever. aan den Min. v. Koloniën een verkeerde manoevre meende te zien. Volgens de Msb. zou de I. M. *verzocht* hebben, „een zoodanige regeling, dat in den vervolge de toepassing van art. 123 wordt gelegd in handen — onmiddelijk in handen — van het Centraal gezag te Buitenzorg". Daarin zag de Msb. een verandering van politieke taktiek, en kwam er tegen op, dat deze werd bepleit buiten de politieke Staatspartij om, die juist *afschaffing* van het art., of althans opheffing van alle belemmering der vrije evangelieprediking op haar program heeft.

In een Tijd-Artikel van 13 Juli '26 komt de Voorz. der I. M., Dr. Vriens, tegen deze interpretatie van dezen brief op: immers — zooals ook p. B. J. J. Visser reeds naar aanleiding van het Msb.-art. had in het licht gesteld:

„Wat de I.M.V. gevraagd zou hebben, is de bestaande wet en practijk en juist datgene, waartegen zij jarenlang steeds gestreden heeft, juist datgene, waarom zij afschaffing van art. 123 verlangt, een eisch, waarmede de R. K. Staatspartij in haar Partijprogram tot nu toe slechts in zóóverre is meegegaan, dat dit punt luidt: „De belemmering van de vrijheid van godsdienstoefening, neergelegd in art. 123, worde weggenomen".

De heer Vriens geeft dan als bedoeling van het schrijven der I. M. aan:

„Zoolang nu dit artikel nog niet afgeschaft of gewijzigd is, zou — omdat de brieven ertegen meestal betreffen *de wijze, waarop* art. 123 door sommige ambtenaren wordt *toegepast*, zooals wij jaar in jaar uit in ons „Koloniaal Missietijdschrift" hebben aangetoond — voor de missionarissen reeds een groote verbetering op dit gebied verkregen kunnen worden, wanneer de instructie wordt gegeven, dat een ambtenaar, die van meening is in eenig bijzonder geval ten opzichte van Missie of Zending te moeten optreden, **te voren** den Gouverneur-Generaal daarmede in kennis stelt.

Hierdoor zou veel onaangenaamheid en onverkwikkelijke spanning voorkomen kunnen worden, omdat een ambtenaar zich dan wel tweemaal zou bedenken, voordat hij de Missie of Zending zou gaan dwarsboomen of tegenwerken, hetzij uit anti-christelijke gezindheid dan wel uit niet te verontschuldigen onkunde, zooals in ons Kol. Missietijdschrift, o.a. 1925 b. 216 en 284, is aangetoond.

Dat de Minister dit denkbeeld niet verwerpelijk acht, en zijn bijzondere aandacht er aan wil schenken, stemt tot erkentelijkheid en bewijst inderdaad, dat Z.Exc. der zending en den godsdienst een goed hart toedraagt".

Omdat men in Borneo zit en van tijd tot tijd eens een Dajaksstam bezoekt, — omdat men nu eens met de Dajaks omgaat en spreekt — ook al verblijft men eenigen tijd met het volk en leeft men met hen mede — daardoor krijgt men lang niet de kennis van den Dajak. De Dajak ziet hoog op tegen den blanke, hij vertrouwt ons zoo weinig en daarom is hij voor ons dikwijls een gesloten boek.

Het Dajaksleven achterhaalt men niet in enkele weken, maanden, — neen, jaren lang aan een stuk zijn daarvoor noodig om zoo'n volk te doorgronden en te leeren kennen.

Mijns inziens is dan ook de missionaris of zendeling de beste ethnoloog. Hij is en blijft onder het volk, leeft met het volk mee, bezoekt hen, woont hun feesten bij, staat de zieken bij, helpt hen in moeilijke omstandigheden, noodigt hen uit om eens te komen, opent scholen voor de Dajaksche jeugd, enz..... en komt dus zoo in de nauwste relatie met de Dajaks. —

Daarbij op zoo'n missieterrein zijn er weer *andere* missionarissen bij *andere* stammen.... en wat men ondervindt en hoort, vertelt men elkander, men stelt het te boek, men beschrijft het en zoo kan men bij stukken en brokken een samenhangend geheel verkrijgen en een overzicht over de geheele linie.

Wat daartoe vooral vereischt wordt is : *een grondige kennis der taal en een* **langdurig verblijf** *onder het volk.*

Spreek ik dus in dit artikel over de Dajaks, dan weid ik uit over hun algemeene eigenschappen, die ik zelf in mijn ruim 10 jarig missionarisleven heb geconstateerd en die door andere missionarissen en zendelingen, zelfs ook door andere schrijvers zijn waargenomen o.a. door Prof. Nieuwenhuizen en ook weer bevestigd wordt in een reisbeschrijving : *„Through Central Borneo bij Carl Lumholtz."* —

Heel het leven der Dajaks wordt in beslag genomen door „pemali" of „pantang" d.w.z. verbodsbepalingen, die voortkomen uit hun bijgeloovige en angstige vrees voor de „hantoe" (geesten).

Zij nemen een opperwezen aan, een God, Die verre boven hen staat, Die alles gemaakt heeft en ook alles bestuurt. Iedere stam heeft zijn eigen taal ; zoo dus heeft een ieder voor dat opperwezen een eigen naam. Er wordt wel een s gezegd, dat zij, de Dajaks, dat idee van een opperwezen van de Mahomedanen hebben overgenomen, maar ook bij hen, die nog niet met Mahomed's volgelingen in aanraking zijn geweest, vindt men datzelfde begrip. Volgens onze meening, dient het weer tot bewijs, dat, hoezeer een volk vaak verstoken is van de kennis Gods en de geopenbaarde waarheden, de mensch toch van nature gedrongen wordt een Wezen boven zich te erkennen; al weet hij, dat Wezen of die Macht noch te omschrijven, noch voor zich zelven duidelijk te maken.

Bij mondelinge overlevering gaan deze gebruiken van vader op kinderen over. De leer der ouderen — (nenek-mojang m.a.w. de voorouders) is bij hen het groote orakel. En wie zijn nu die ouderen ? Daar komt men niet achter, want de oudere Dajaks beweren daaromtrent hetzelfde als de jongeren. Het is altijd : „zou leeren de ouderen". Die ouderen schijnen dus onbestemde wezens te zijn, welke het geheele levend geslacht beheerschen.

Een God of opperwezen erkennen zij, maar — om mij zoo uit te drukken — daar bemoeien zij zich weinig mee. Dien laten ze links liggen. Een voorname rol speelt bij en in alles hun omgang met de geesten. Wat de Dajak onder den naam van geesten („hantoe") verstaat, is niet bijzonder duidelijk. Meestal om niet te zeggen altijd, zijn het kwaad veroorzakende wezens, waarvoor de Dajaks bevreesd zijn en die zij daarom in alles trachten te bevredigen. Zijn ze ziek, treft hen tegenspoed, overkomt hun een ongeluk, het zijn altijd de „hantoe-geesten", die er de oorzaak van zijn. Hoe die geesten er uit zien, op wat wijze en waarom zij dit ongeluk bewerken, daarvan vormen de Dajaks zich geen begrip. Trouwens dat is bij hen de vraag ook niet, zij nemen dit eenvoudig als uitgemaakt aan.

Volgens mijn bescheiden meening hebben die geesten veel overeenkomst met de spoken waarmee men de kinderen tracht bang te maken. Heel het leven der Dajaks wordt geleid door angst en vrees voor die geesten. En daarom bestaat heel de uitoefening van hun eeredienst in niets anders dan in het brengen van offers om zoodoende alle mogelijke rampen van zich af te wenden. Niets bijzonders heeft er plaats of datgene, wat ze zelven gaarne hebben en gebruiken, als rijst, kip, kokas, kwee (koekjes), toewak (hun drank), dat brengen zij dan aan de geesten ten offer om die goed te stemmen. Men ziet de korfjes met eten en lekkernijen hangen, aan de monding der rivieren, op de wegen, vlak bij de huizen, tevens ook bamboe-kokers gevuld met „toewak".... alles om minder goedgezinde geesten wat gunstiger te stemmen.

De Dajak onderneemt niets van belang of hij moet eerst gunstige voorteekens hebben, terwijl ongunstige hem van zijn onderneming doen afzien. Het meest gewone bijgeloovig gebruik is : „pakai boeroeng", het waarnemen van sommige vogels. Wat wij bij oude Grieksche en Latijnsche schrijvers lezen, dat de heidenen van hunnen tijd uit het fluiten of de vlucht der vogels den wil van het Opperwezen meenden te kennen, datzelfde vindt men bij de Dajaks. Sommige vogeltjes zijn er, die de Dajaks van een ondernomen, en zelfs bijna voltooid werk doen afzien. En de reden ? 't Is wederom dezelfde vrees voor een onbestemd ongeluk.

Hij gebruikt de „*beragai, papau, bedjampong, ketoepang, nindak*" en andere. Hoort men één of meer van die vogeltjes, doch slechts aan één kant dan is dit een ongunstig teeken en men keert terug ; laat een zich ter rechter — doch twee ter linkerzijde hooren, eveneens naar huis terug. Daar echter zooveel piepende profeten weleens kunnen vergeten elkaar te waarschuwen of wellicht slechts voor eigen oefening bezig zijn, zoo heeft de Dajak een koning der profeten aangesteld, die het natuurlijk beter weet dan alle anderen te zamen. Zijn naam is bij de Kantoek-Dajaks „*Nindak*", — bij de Ioehaid-Dajaks „*Goerak*". Is deze „meneer" zoo goed zich eens ter rechteren eens ter linkerzijde te laten hooren, dan luistert men verder niet meer en gaat door, verzekerd en gerust, als een machinist, die het sein op „veilig" ziet staan.

Een andere vogel, prachtig gekleurd en niet grooter dan een spreeuw is volgens den Dajak minder bij de pinken ; komt die per ongeluk in huis vlie-

gen, dan moeten alle inwoners verhuizen want dat huis zal binnen korten tijd afbranden of er zullen sterfgevallen komen in 't huis.

Zoo gelooft men ook aan het schreeuwen van het hert en een ontmoeting met een of ander groot dier op weg naar hun rijstveld, is alweer een kwaad teeken en voor hen een beletsel dien dag op hun akker te arbeiden, al is het dan nog zoo noodzakelijk.

„Mimpi" droomen, (zijn droomen gebruiken), dat doet hij ook. Is hem in zijn droom of verbeelding een of ander minder gunstig ding bekend gemaakt, — al je redeneeren doet er niets aan, hij blijft bij zijn besluit, want zoo is onze „adat" onze gewoonte, zoo klinkt zijn antwoord.

Nogmaals : heel het leven van den Dajak wordt in beslag genomen door zijn bijgeloovigen angst voor de geesten en daaruit ontspruiten zooveel zware voorschriften, die een Dajak in koele bewustzijn zich oplegt om zoodoende zich aan rampen of tegenslagen te onttrekken. Wijst hem op het onzinnige van die geestenvrees, op het nuttelooze, ja zelfs op het stoffelijk nadeel, dat er dikwijls voor hem uit voorkomt, de Dajak.... hij hoort je aan, zwijgt, is schijnbaar overtuigd, maar bij een volgende gelegenheid is het weer net zoo. De schrik zit er te diep in. En wilt ge hem dan overtuigen door te zeggen : „maar ziet nu eens, ook de „Toewan" (Mijnheer) krijgt toch geen ongeluk, en stoort zich in 't geheel niet aan al die geesten en de daaruit voortkomende verbodsbepalingen en voorschriften", dan zal hij heel lakoniek antwoorden : Antoe takoet boeat orang Belanda ; de geesten zijn bang voor blanke menschen", ofwel, zij beginnen zich voor dommerikken uit te maken en zoeken daarin dan de reden om die gebruiken te blijven volgen

Geen dag zijns levens gaat voorbij, of de Dajak wordt beheerscht doo zijn praktijken. Wil hij op reis gaan, bij het aanleggen van zijn rijstveld, bij het huwelijk, gaat hij de bosschen in om wild of vruchten te zoeken, bij het visschen, bij het zoeken naar werk op de plantages, wordt het huwelijk gezegend met kinderen.... alles, alles wordt geleid door die geestenwereld en brengt voor hem een massa voorschriften mee, die hij met de grootste nauwkeurigheid nakomt.

Dat een Dajak ook een ziel aanneemt en een leven hiernamaals, daar wijst alles op.

Is hij ziek, dan is er de „semoengat" (ziel) vandoor en de geestenbedienaar (doekoen manang belian geheeten, tracht op alle mogelijke wijzen weer die ziel te vangen en terug te brengen. — Over die geesten-bezwering schrijven wij nog wel eens meer.

Komt de ziel niet terug, dan moet de zieke sterven, de wereld verlaten. Dan gaat hij, naar een onbestemde plaats, waar hij 't goed heeft ; steeds mooie rijstvelden, hij behoeft niet te werken, en er is overvloedig „toewak", hun drank, want de Dajak houdt daar bijzonder van. — Alles wordt hem meegegeven : rijst, kleeren, bord, sirihdoos, tabak, zijn werpspies, in één woord alles wat hem toebehoorde. — En wijl de ziel nog enkele dagen soms rond blijft zwerven, worden op 't graf allerlei lekkernijen neergezet, opdat ze zoodoende tevreden zij en niemand kwaad aandoet.

Als natuurmensch neemt dus de Dajak een Opperwezen, ziel en een hiernamaals aan. P. JUCUNDUS.

MISSIEKRONIEK.

HET HEREENIGINGSWERK.

Hoe duidelijk en scherp wij ook onderscheid maken tusschen het karakter van het missiewerk onder de ongeloovigen en den arbeid voor den terugkeer der niet-katholieke christenen tot de Roomsche eenheid, dit brengt niet mee, dat wij in ons tijdschrift voor het laatste de oogen sluiten moeten.

Zoowel de kroniek van Febr. '24 als die van Mei '25 gaven indertijd een gefundeerd overzicht van de „status quo" van het nabije Oosten, terwijl de laatste beschouwing liep over de vraag, „hoe staat het met de kansen op vereeniging van Oost en West ?"

Nu in het afgeloopen jaar onder den dauw van genade-aftrekkende gebeden, onder de groeizame warmte van Gods Voorzienigheid het werk van de hereeniging der Kerken meer gewassen is dan menigeen wel vermoedt, is het niet van belang ontbloot in een periodiek als deze, een overzicht te geven van hetgeen er thans gedaan wordt op dit gebied.

Hier worden dan in behandeling genomen zóówel de pogingen om de Orthodoxie van het Oosten met Rome te hereenigen, als enkele middelen, die ter hand genomen zijn om het Anglicanisme en het Protestantisme met de Moederkerk in contact te brengen.

Zooals het wapen van het hereenigingswerk een cirkel vertoont, die Rome, Byzantium en Canterburry omsluit, bekroond door een kruis, zoo omsluit het werk de beide oude groepen in de volmaaktheid der Christelijke liefde en wil allen doen deelen in de zegening der eenheid, die door den grooten bekeerling uit de Phariseërs bezongen wordt als, „één Heer, één geloof, één doopsel, één God en Vader van allen, die over allen, door allen en in allen is."

Het hoofdmoment van deze beschouwing is het systeem, de werkwijze door beiden, Rome en de anderen, aangewend; tevens willen wij trachten, de feiten vanuit dien hoek te belichten. Volledigheid in den strengen zin is niet mogelijk bij zulk een betrekkelijk jonge beweging en zal dus niemand van ons eischen.

„Betrekkelijk" jong is de actie, want het bonte stramien der historie vertoont meer dan eens de markante lijn van verzoeningspogingen.

„Jong", is zij echter in dien zin, dat zóó algemeen, zóó intens en zoo systematisch de beweging nog nimmer is aangevat. Immers niet Rome alleen, doch ook de verschillende secten, het Orthodoxe Oosten, de Anglicanen zoeken tezamen naar een middel tot hereeniging ; en ook onder andere Pro-

testantsche groepen komt een verlangen naar „kerk"-hereeniging op. Intens wordt er gewerkt, doordat in beide groepen de meest superieure geesten er aan arbeiden en alles gedragen wordt door een heerlijke gebedsactie: denk aan de internationale bidweek, en aan verschillende gebedenverbonden tot hereeniging onder de verschillende Christengroepen.

Niet alleen Rome volgt een prachtig systeem door verschillende kloosterlingen voor dit werk af te zonderen, doch ook de anderen, die verscheidene stichtingen in het leven riepen, welke tot taak hebben zich met deze vragen uitsluitend bezig te houden; de leiders ontmoeten elkander op congressen en conferenties, waar onder praesidium van de meest bekwame mannen de vraagstukken wetenschappelijk worden behandeld.

Hoe is het **te verklaren,** dat nu in betrekkelijk korten tijd de beweging zoo is gaan groeien?

De verwarring van het oogenblik, de terugslag van alles wat in den oorlog en aanstonds daarna is gebeurd, het gemis aan samenhoorigheid onder de volken, dat alles heeft meer dan ooit 's menschen aandacht gevestigd op die ééne, onveranderlijke, voortdurend zich uitbreidende gemeenschap, de Katholieke Kerk, die ontwijfelbaar het monopolie der echte eenheid bezit: onder den drang der tijden richten de oogen zich naar Rome.

Het stichten van een Hochkirchliche Oecumenische Bund onder de Protestanten van Centraal Europa, de toenadering van het Anglicanisme, het zoeken der Orthodoxie, die onder de felle slagen der revolutie een kudde geworden is zonder herder, het is alles een gevolg van de geweldige beroering, waardoor de volken zijn verstoord in hun evenwicht. Tegelijk ligt hierin een aanwijzing, hoe de Voorzienigheid, die de causae secundae niet uitschakelt, uit de mala physica en moralia groote bona moralia weet te voorschijn te roepen.

Hoe is nu bij dit streven **de mentaliteit der groepen buiten de Kerk ?**

Alle drie de groepen, Anglicanen, Orthodoxen en Protestanten hebben dit gemeen, dat onder hen gevonden worden felle, anti-Roomsche elementen, die het contact met Rome zooveel mogelijk zoeken te vermijden. Van den anderen kant staat er dit tegenover, dat er onder hen een zeer krachtig streven bestaat om te komen tot een katholiciteit, een algemeenheid; en dus zoeken zij naar een modus vivendi, een grondwet, waarop eenheid kan opgebouwd worden, naar een samengesmolten Credo, een algemeene over heel de wereld verspreide christengodsdienst, die alle groepen kan omvatten. In dien zin werken zij voor een oecumenische, katholieke Kerk, onafhankelijk van nationalisme, politieke en ethnologische invloeden.

Daarbij teekent zich bij de drie groepen een sterk varieerend verlangen af naar de eene Moederkerk, die alleen de rots is, die alleen zich altijd levenskrachtig genoeg getoond heeft om alle stormen te trotseeren. Voortdurend immers wijzen de feiten, de verhoudingen, de rustige zekerheid der Moederkerk alle Christengroepen telkens weer op de richting, die naar den opvolger van Sint Petrus voert. Dit laatste streven is sterker dan men bij oppervlak-

kige beschouwing zou meenen. Bij de Anglicanen is een derde deel van den clerus uitgesproken voor Rome, van de leeken bijna een vierde.

Bij de Russische orthodoxie is de meening der hoogere geestelijkheid voor een deel tegen hereeniging met Rome, omdat zij vreezen hun positie erbij te verspelen, terwijl de leeken wel een sterke drang naar Rome toonen, doch zich ten slotte geheel en al laten leiden door hun geestelijke overheid, een gevolg vooral van hun mindere ontwikkeling.

De Russische orthodoxie ziet zich liever geunieerd met het inwendig zwakke Protestantisme, dan met de levenskrachtige Moederkerk, omdat zij in verkeerd voorgelicht chauvinisme meent door Rome onder den voet te worden geloopen met verlies van hun voorvaderlijke tradities en hun van de Vaders afkomstige liturgie, die heel het volk zoo dierbaar is.

Het Protestantisme, dat zich een eenheidscentrum zoekt te bouwen in zijn Oecumenische Bund, staat daarbij voor de niet-ontkoombare keuze: óf breken met het rationalisme en overgaan tot Rome òf verloren gaan in een nimmer te vinden compromis van een eenheidsbelijdenis.

De tijd zal leeren, welke van die stroomingen ten slotte den boventoon zal voeren : zeker is, dat er naast verwarring hoopvolle aanwijzingen zijn, terwijl wij niet mogen vergeten, dat het woord van den Meester een stellige belofte inhoudt : „het *zal* worden één schaapstal en één herder."

Merkwaardig is, dat de groep der anti-Roomschen in doelbewuste kracht overtroffen wordt door hen, die de eenheid in de liefde zoeken. Dit wordt duidelijk uit de mentaliteit, die zich uit op de verschillende bijeenkomsten, en in de door de Christenen gepubliceerde verslagen van hun besprekingen.

Pater Pribilla S.J. publiceert in de „Stimmen der Zeit" een artikel, dat in dit verband al onze aandacht verdient, te meer, daar het die ook vond bij onze afgescheiden mede-christenen : dankbaar werd het overgenomen door het orgaan van de Hochkirchliche Oecumenische Bund, waarvan Dr. von Martin Schriftleiter is.

Pribilla betoogt daarin, dat de **basis**, waarop de onderlinge besprekingen moeten gevoerd worden, het punt van uitgang, niet anders mag zijn dan de liefde ; dat beiden, zoowel de katholieken als de dwalenden door een oprecht, werkdadig beleven van het geloof, bij God moeten verdienen de verbroedering der Christenen ; beiden moeten meer inwerken op het leven der niet-geloovigen, beiden moeten verdiepen, verinnigen ; de katholieken moeten niet de anderen de schuld geven van de onderlinge verdeeldheid, doch ook de Protestanten mogen ons niet van fanatisme en onverdraagzaamheid beschuldigen.

Dus eerst de beletselen wegnemen, waardoor men elkander niet kan naderen. Dan uitgaan van hetzelfde princiep, het geloof in God, de Openbaring, de voor beide geldende waarheden omtrent Gods rechtvaardigheid, omtrent de bestemming des menschen enz.

Intusschen zijn de nog bestaande **beletselen** van dien aard, dat wij die zeker niet mogen onderschatten.

Dikwijls — en in het bijzonder is dit met het Oosten het geval — spreken beide naast elkander in plaats van tot elkaar, zonder zich ooit te verstaan of tot een vergelijk te kunnen komen. Dit vindt zijn oorzaak hierin, dat door historische, traditioneele, nationale, autocephale bijkomstigheden de begrippen bij beide vergroeid zijn, ook bij de katholieken.

Al staat de waarachtigheid van ons H. Geloof vast, met die onfeilbaarheid is nog niet gegeven, dat wij ons goed uitdrukken over de ideëen der andere of dat wij een klaar begrip hebben van hun leer of dat wij de door hen gemaakte moeilijkheden, die zeer dikwijls kleinigheden raken, gemakkelijk zouden kunnen weerleggen.

Dr. Adelbert Brennikmeyer, die zeer veel onder de Orthodoxie verkeerde, schrijft : „Es geschieht sehr oft, dasz wir in der Diskussion mit Orientalen aneinander vorbei reden, weil keiner sich genau Rechenschaft davon gibt, von welchen Gesichtspunkt der andere ausgeht und was in der Diskussion das Wesentlich ist."

Zooals de anderen zelf erkennen, is voor hen de katholieke Kerk altijd in het voordeel tegenover Christusbelijders doordat Zij treffender het karakter en het kenteeken der heiligheid uitdraagt, wat de anderen missen. Speciaal voor den Oosterling met zijn traditie van liturgie en kerkvaders, is daarom Rome meer aantrekkelijk dan de leer van Luther of Calvijn, die het menschelijke, de natura vulnerata, geheel uitschakelen in de Kerk. De Westerling is practisch, organisatorisch, actief, de broeder uit het Oosten daarentegen, traditioneel, contemplatief en passief. Echter, omdat de oosterling een nationale kerk heeft, zal die Christen zich niet kunnen indenken de plicht der Katholieke Kerk om aan alle schepselen het evangelie te verkondigen, gevoelt hij niet de behoefte aan een Unio, die ten slotte niets anders is, dan het verlangen van Christus zelf. Eerst langzaam, zeer langzaam zal het bij hem doordringen, dat het zoeken naar eenheid overeenstemt met Christus' gebod en Avondmaals-bede tegelijk.

De methode door de voormannen aangewend, heeft den naam aangenomen van **irenische methode**, zooals het nieuwste hereenigings-tijdschrift zich „Irenikon" noemt. De irenische methode sluit eerstens in de geheel nieuwe basis, waarop thans de arbeid, speciaal ten opzichte der Orthodoxie, ondernomen wordt. Was men vroeger uitsluitend bezig met de bekeering van het individu, thans is men een anderen weg ingeslagen, n.m. die van het zoeken naar vrede, het nader brengen der naast en dikwijls tegenover elkander staande lichamen, orthodoxie en de kerk van Rome : de geheele groep orthodoxen doen kennen aan de geheele groep katholieken en christenen van het Westen.

Den gedachtengang, de onderlinge sympathieën afstemmen op het zuivere geluid der ware naastenliefde, is zeker een gelukkig punt van uitgang. Vroeger bracht dikwijls veel activiteit weinig succes. Waarom ? Omdat de beweging langs de geesten heen ging, in plaats van ingang te vinden in de hoofden en harten der christenen. Nu wordt eerst een sfeer van sympathie geschapen door te trachten de moeilijkheden van weerszijde zooveel mogelijk

uit den weg te nemen, door te leeren en elkander te willen begrijpen, door van den eenen kant te willen behouden wat van boven gegeven is, doch tegelijkertijd de kleine menschelijkheden als kaf weg te vagen onder den frisschen stormwind van de genade des Geestes.

De irenische methode is algemeen toepasselijk[1]) ; toch is het vanzelf-sprekend, dat wij bij de Russen een geheel ander punt van overeenkomst moeten zoeken dan bij de Duitsche protestanten of de Engelsche Highchurch. Iets wat speciaal in den laatsten tijd een groote factor is voor toenadering bij de Russische orthodoxie, is het gemis aan een leidend element, het missen van het leergezag, gebrek aan centralisatie, terwijl voortdurend de traditie onvermoeid blijft roepen, dat zij teruggaan moeten naar de Vaders ; wat gelijk staat met den overgang tot de katholieke Kerk, want hun laatste algemeen Concilie is dat van 787. Ook de moeielijkheden zijn verschillend. Zoo bijv. geeft het 2e nummer van Irenikon (p. 117) aan als noodzakelijke leiddraad : „Ni proselytisme, ni bienfaisance, ni conception impérialiste". Het werken op individueele overgang van orthodoxen, een bijzondere steun in hun huidige nood, het vooropstellen van de juridische kwesties der hereeniging vormen evenveel obstacles voor de hereeniging der „orthodoxie", als het steunmiddelen kunnen zijn in andere bekeeringsacties.

Dat ook de andere groepen in irenische richting werken, blijkt uit de ijverige besprekingen van Londen, Stockholm, Brussel, Lubeck, Mont Athos met zijn — nu verhinderd — Panorthodox congres. De door Rome uitgeschreven wetenschappelijke besprekingen van Velehrad en Ljublejana in Yougo-Slavie zijn nauwgezet bijgewoond door de orthodoxie, die haar beste geleerden zond. Vooral dit laatste congres bleek zeer belangrijk omdat het voor de bespreking van theologische kwesties afgezanten had uit Italie, Tsecho-Slowakie, Frankrijk, Engeland, Belgie, Turkije. Het bestond uit meer dan 400 deelnemers en was door Rome uitgeschreven om elkander te leeren verstaan, om de verbinding tusschen den Paus en de orthodoxen nog nauwer te maken.

Bij de ziekte van Kardinaal Mercier was er altijd onder de gebedsbriefjes voor de Liturgie een van den vertegenwoordiger der H. Synode en elken dag werd er in Brussel door de orthodoxen gebeden voor den metropoliet Josephos.

---

[1]) Al is de gedachte aan de „hereeniging der kerken" in Nederland niet toepasbaar, de methode bij de actie onder onze dwalende broeders gevolgd is toch volop irenisch, niet allereerst gericht op directe bekeering van individuen (al zijn die welkom), maar bedoeld als het scheppen van een gunstigen sfeer, waarin rustige overdenking van wat de Kerk predikt mogelijk wordt.

Ook de actie onder de Joden, der Paters en Zusters van O. L. V. van Sion, tot dusver meest werkend met charitatieve hulpmiddelen en daardoor weinig contact vindend met de massa der Joden, gaat zich meer en meer irenisch orienteeren.

Ook in de heidenmissie gaat men sterker dien kant uit; de „aanpassingsmethode" is immers niets anders; en wat bijv. in Indië het „Light of the East" beproeft is volop irenisch.

Waar de irenische methode zoo ijverig door beide beoefend wordt, kan het ons niet verwonderen, dat Rome deze op een voorbeeldige wijze aanmoedigt en leidt. De oprichting van het Institutum Orientale, de veelvuldig herhaalde aansporingen van Paus Leo XIII, Pius X en Benedictus XV, hebben den weg gebaand voor de vele systematische pogingen onder het pontificaat van Pius XI. De encycliek bij het eeuwfeest van Sint Josaphat, „Ecclesiam Dei.", plannen om twee Byzantijnsche feesten in te voegen in den Romeinschen kalender, n.m. dat van het Concilie van Nicea, en dat der Orthodoxie na de beeldenstrijd, dat, en zooveel meer wijst erop, dat de Paus deze methode met hart en ziel voorstaat. De H. Vader weet voortdurend nieuwe blijken te geven van Zijn waarachtige liefde voor de dissidente broeders ; terwijl er een Russische kerk door hem te Rome geopend is, kunnen de orthodoxen in de H. Stad studeeren.

De rechten der orthodoxen op hun liturgie worden door Rome dan ook onvoorwaardelijk verdedigd : „neque est cur dubitetis quidquam vel nos vel successores nostros de jure vestro, de patriarchalibus privilegiis, de rituali uniuscujusque ecclesiae consuetudine detractare". Hetzelfde zegt Canon 98, 2 : „Clerici nullo modo inducere praesumant sive latinos ad orientalem, sive orientales ad latinum ritum assumendum." Bij de groote Niceafeesten heeft de Paus zelf in de Grieksche ritus gepontificeerd.

Ten slotte — niet de minste poging — : de H. Vader heeft de Paters Benedictijnen uitgenoodigd om zich speciaal aan dit werk te geven. Deze zijn in dit werk in den waren zin van het woord, alles voor allen geworden. Zij zijn overgegaan tot den Griekschen ritus, passen zich aan bij de gewoonten der Oosterlingen, zij leeren hun jongens, die liefdevol opgenomen zijn na de revolutie, geen Latijnsche practijken, doch de echt Oostersche liturgische devotie. Hun priesterstudenten verlatiniseeren zij niet ; zij studeeren veel onder de orthodoxen om hun taal en gewoonten goed aan te leeren, om den afstand tusschen Westersche en Oostersche psyche zooveel mogelijk te nivelleeren. Zij stichten kloosters in het Westen, welke op Oosterschen voet zijn ingericht om zoodoende het Westen bekend te maken met de practijken van het Oosten, en door gebed, propaganda en studie een indirect apostolaat voor de hereeniging te voeren.

Deze **„monniken der hereeniging"** bestaan uit een groep monniken van allerlei Benedictijner kloosters afkomstig en van allerlei nationaliteit, die van hun Superior verlof hebben in te treden in een nieuw te stichten klooster der hereeniging. Zij nemen ook seculiere priesters en priesterstudenten aan voor dit doel. Studenten-monniken uit het Oosten bewegen zich onder hen om hun zooveel mogelijk kennis bij te brengen van het Oosten. Zoo heeft er een uitwisseling plaats van Oostersche monniken in de Westersche kloosters en van Westersche monniken naar het Oosten. Het eigenlijke studiehuis, centrum der nieuwe stichting, hoopen zij op te richten in Rome.

De Benedictijnen willen aldus met volop Roomschen geest en in sterk Katholieken zin door monnikenleven en liturgie den Oosterling trekken. Zij vinden daarbij een gemakkelijk aanknoopingspunt : St. Benediktus

wordt immers ook in de orthodoxe kerk als een orde-stichter en heilige vereerd. Door kloosterleven en eeredienst zoo conscientieus mogelijk te praktiseeren zal de Benedictijn gemakkelijk contact vinden met den Oosterling, die in de kloosterregels van Basilius zooveel overeenkomt vindst met die van Benedictus. Onderlinge uitwisseling van gedachten tusschen Oost en West, bestudeering der Latijnsche kerkvaders door den Oosterling, der Grieksche door den Westerling zullen de idee van eenheid bespoedigen, terwijl hun actieprogram tot vorming van hereenigingspriester geheel op bovenvermelde punten gebaseerd is.

Hun rechtstreeks apostolaat hoopen zij te voeren door met Benedictijnsche gastvrijheid de Oosterlingen te ontvangen in hun midden; door daadwerkelijk mee te werken tot herleving van het innige Oostersche kloosterwezen, zoowel door persoonlijk verblijf in bestaande kloosters als door het oprichten van een of meer kloosters in het Oosten, steunend op een sterke monastieke basis in het Westen [1]).

Hoever zijn de werkzaamheden nu gevorderd ? Wat wordt er gedaan in verschillende landen om dat grootsche doel te bereiken ?

Wij mogen gerust zeggen, dat er thans over heel de wereld een actie in bovenomschreven geest aan het groeien is : wij moeten daarbij natuurlijk de missielanden uitschakelen, want waar het geloof en de christelijke cultuur nog geen vasten voet hebben gekregen, kan van deze actie natuurlijk geen sprake zijn [2]).

Wij beginnen met **Holland** [3]). Traditiegetrouw heeft het land met zijn vlakde Westerstrand de roep van over de bergen niet aan zich laten voorbij gaan. Reeds bij het eerste bezoek van Mgr. Szeptycki hier, werd te Rotterdam het Apostolaat der Rutheensche Missie opgericht. Zooals de Oostersche Apostel op het Euch. Congres van Amsterdam liet mededeelen, vond hij alleen in ons land zulk een antwoord op zijn oproep. Van deze vereeniging ging een heilzame actie uit, die door het celebreeren der Oostersche liturgiën, alsook door het steunen van Mgr. Szeptycki groote verdiensten heeft.

---

[1]) Het „werkplan" van de Monniken der hereeniging vindt men meer uitgewerkt in de brochure door de „Priorij der Hereeniging te Amay sur Meuse" (België) uitgegeven: „Voor de hereeniging der kerken".

[2]) Terloops stippen wij hier aan hoe onjuist het is om het werk der hereeniging zelve met missioneeren gelijk te stellen : de dwalenden terugvoeren is iets anders dan de ongeloovigen bekeeren en daardoor hen beschaven.

[3]) Al beperken wij ons hier tot de Hollandsche actie voor het Oostersch Apostolaat, daarmede is ons hereenigingswerk niet uitgeput; ook voor de bekeering der Joden, de hereeniging der andere christelijke groepen, het levendig deelnemen aan de bekeering van het eigen vaderland door cursussen voor niet-katholieken, door deelname aan de internationale bidweek, toont Holland zijn apostolischen ijver tegelijk met zijn ijvervollen apostolischen zin, waar het geldt den wensch des Pausen als heilige wet op te volgen.

Ook is het goed te herhalen, dat in het kleine, sectenverdeelde Holland van een Hochkirchliche beweging van beteekenis geen sprake kan zijn. Al blijkt de nieuwe *methode* ook hier van groote waarde, de hereeniging van groepen kan hier moeielijk als doel worden gesteld.

Behalve de groote plechtigheden tijdens het Eucharistisch Congres van Amsterdam hebben er nog liturgiën plaats gehad in den Grieksch-Slavischen ritus te Rotterdam, den Haag, Amsterdam, Alkmaar, Delft, Leiden, Roermond, Noordwijk, Maastricht, en op eenige seminaries.

In verschillende dezer steden ontwikkelde zich in deze richting een eigen werkzaamheid, waarvan die van het Haagsche comité de jongste en ook wel de warmste schijnt.

Ook bestaat hier onder stuwende drijfkracht van Pater Kolfschoten S.J. een studieclub van geestelijken, die bij de Oosterhoutsche Benedictijnen in samenwerking met de monniken van Schootenhof bij Antwerpen haar centrum heeft, terwijl wij onder de leekenijveraars vele vooraanstaande katholieken tellen. Het tijdschrift Irenikon draagt het noodige tot consolideeren van het eenmaal opgezette bij [1]). Te hoopen is het slechts, dat bij de verschillende strevingen een *daadwerkelijke* neiging tot contact en samenwerking zich openbare : dat kàn zoo gemakkelijk ! [2])

In **België** heeft men door de ijvervolle pogingen van wijlen Kardinaal Mercier een schoone werkzaamheid ontplooid zoowel voor de hereeniging der Anglicanen als voor die der Orthodoxen. Diens opvolger, die zelf bij de Brusselsche week een voorname positie bekleedde, zet het werk voort, zoodat in Amay sur Meuse en te Schootenhof bij Antwerpen spoedig de vurig verlangende opening der beide scholen zal plaats hebben.

De abdij te Amay onder bestuur van dom Lambert Bauduin beschikt thans over tien Paters der hereeniging, zes novicen treden in Sept. a.s. in, terwijl de stichting in Schotenhof vooral door de Benedictinessen van Stanbrook (Engeland) bevolkt is, met Dom. Fr. de Wyels en Dom. Const. Bosschaert, aan het hoofd. Dit laatste huis wordt een kernpunt van actie voor de Noordelijke landen.

De Karthuizers van Parkminster zonden een prachtige boekenverzameling om de abdij van Amay te steunen. De Bisschoppen van Mechelen, Brugge, Namen, Luik, Gent, Doornik richtten een schrijven aan clerus en volk om zooveel mogelijk het werk te bevorderen.

In **meerdere landen is een dergelijke actie** in voorbereiding, terwijl nu de volgende orden en congregaties zich voor het hereenigingswerk beijveren : Dominicanen en Franciscanen in Amerika, de Jesuiten in Wilna, waar zij een stichting hebben geopend te Albertyn bij Slowden, met het plan nog meerdere huizen te openen en zelfs zoo mogelijk een geheele provincie over te nemen. De Redemptoristen werken op vele plaatsen in en buiten Europa. In Praag werkt een Hollander Dr. J. Strotmann speciaal onder de orthodoxen.

Amerika spant de kroon. Daar werkt succesvol de ,,Catholic Union'' a society for the reunion with the Holy Church of the separeted brethren of

---

[1]) Dit tijdschrift heeft een administratie-adres te 's-Gravenhage: Mr. H. van Haastert, 89 Amalia van Solmsstraat, Den Haag.

[2]) Ook in het buitenland is de Hollandsche ijver bekend; immers de Salzburger Kirchenzeitung, het orgaan der Leogesellschaft in Oostenrijk, dat van den Eucharistischen Völkerbund, en l'Union des Eglises spreken met lof over Holland.

the near east, zooals het officiëel heet. Aan het hoofd staat. Dr Aug. v. Galen, die thans aan een groote propagandareis bezig is in Pacific Coast. Reeds meer dan twaalf beurzen elk van 5000 dollar zijn beschikbaar om de studenten voor hereenigingswerk op te leiden. Een goed maandblad, de Catholic Union Bulletin, houdt de vrienden op de hoogte van de verschillende gebeurtenissen. Met hen werken samen de Paulisten van the Knights of Columbus en de verschillende afdeelingen der Tertiarissen. Baronesse Catharina de Hueck, een Russisch orthodoxe bekeerlinge, heeft zich geheel voor het werk gegeven.

In verschillende groote steden zijn de onderafdeelingen van New-York gevestigd. Amerikaansche doortastendheid en geldvoorziening zal met de wetenschap uit de oude wereld vereenigd, hier veel tot stand kunnen brengen. Het is echter eigenaardig, dat daar voor het hereenigen der Anglicanen veel minder activiteit en succes valt te op merken.

Tot zoover hebben wij met uitzondering van België uitsluitend gehandeld over die landen, welke hoofdzakelijk op het nabije Oosten zich specialiseerden. De landen, welke nu de revue passeeren, richten zich om redenen van folkloristischen en ethnologischen aard ook op het werk van de hereeniging der Protestanten en het Anglicanisme. In de **Angelsaksische** wereld is sinds jaren een strooming merkbaar. die zich uitspreekt voor een definitieve eenheid, meer nog dan de oecumenische protestante Duitsche mentaliteit. Zooals bekend, vindt men er behalve de Staatskerk ook de Free Church Federation, waarvan de Wesleyianen wel de sterkste partij uitmaken. Het is een agglomeratie van kerken en kerkjes, die allen de groote behoefte tot samensmelting hebben omgezet in de daad van een vereeniging van kerken.

In het Anglicanisme zelf zijn de volgende stroomingen merkbaar :

Een toenadering tusschen de Free-Church-Federation en het Anglicanisme. Pogingen van vereeniging tusschen orthodoxie en de Anglicanen, de z.g.n. Western-orthodox-movement. Ten slotte een streven van de Anglicanen naar de Moederkerk. Deze spreekt zich niet alleen uit in een overnemen van liturgische vormen, doch ook in de vereering der Heiligen, devotie tot de Moedermaagd, een krachtige Anglicaansche gebedsactie ter eere van petite Thérèse en Bernadette Soubirous, om door beider voorspraak te verkrijgen de vereeniging met de kerk van Rome.

Merkwaardig is het manifest van de English Church Union aan den Bisschop van Birmingham, waarin tegen diens ontkenning der realis praesentia stelling genomen wordt vóór de katholieke leer.

De Union houdt vol, dat het bewaren van het H. Sacrament noodig is om de zieken en stervenden ten allen tijde te kunnen laten communiceeren ; dat niet voldoet alleen de offerhandeling in de kerk : men moet ook hen ter wille zijn, die wenschen te communiceeren, doch tijdens de offerhandeling belet zijn ; ook mag men de geloovigen niet weerhouden hiervan gebruik te maken, opdat zij aldus den verschuldigden eerbied aan het heilig Sacrament zullen kunnen bewijzen.

Tot rechtvaardiging dezer uitspraken wordt aangevoerd, dat de bedoelingen

van Birminghams bisschop ingaan tegen de realis praesentia, welker ontkenning eerst gedurende de laatste vijftig jaren ingang gevonden heeft in de Anglicaansche kerk.

De door de Union genomen besluiten zijn dan ook volkomen conform met die van den laatsten voorganger van den Bisschop van Birmingham. Door de willekeur van een particulier bisschop mogen de geloovigen niet beroofd worden van hun voorrechten die andere geloovigen der Anglicaansche diocesen eveneens hebben, terwijl de kwestie in de Kerk nog hangende is, en de revisie van het Common Prayer Book nog geen beslissing heeft gebracht. Aldus werd het katholieke standpunt gehandhaafd door de Union tegen een Episcopaal decreet.

Lord Halifax, bijgestaan door Lord Shaftesburry, zijn de voortreffelijke mannen, die de zaken zoover gebracht hebben.

Al zijn deze pogingen gericht op „kerk-hereeniging", daarom ziet men in Engeland niet, gelijk bij de orthodoxie, een moeielijkheid in individueele bekeeringen, die er zeer talrijk zijn. Men telt gemiddeld 12000 Anglicaansche bekeerlingen per jaar. In het Anglicaansche college van Cambridge zijn zeer veel Roomschgezinde studenten.

Naast deze pogingen staat de werkwijze van het Catholic Evidence Guild, ingericht op de wijze van onze straatpredikatie of beter, die van ons is geschoeid op Engelschen leest. In London alleen wordt er wekelijks op meer dan vijftig plaatsen gesproken, terwijl er een leger van tweehonderd sprekers disponibel is, die allen de missio canonica hebben ontvangen. De cursus voor godsdienstleer is daar vooral apologetisch en historisch georienteerd; er zijn ook leeken, die slechts voor een bepaald onderwerp hun opleiding genieten en zich uitsluitend tot dat punt bepalen. Meestal wordt na een viervoudig tentamen de volledige bevoegdheid uitgereikt. Onder velerlei opzicht ondervindt men de goede gevolgen van zulk een systematische werkwijze.

De Germaansche landen, Duitschland en Oostenrijk vragen nu nog een kleine bespreking. Hier treden aanstonds op den voorgrond de Winfriedbund en het Leogesellschaft. Beide werken in denzelfden geest. Dr. Galen, die thans in Amerika verblijft, is de groote promotor geweest van de in Oostenrijk met samenwerking van Kardinaal Piffl gestichte Unio Catholica, welke de drie groepen, Orthodoxie, Protestantisme en het Roomsche hereenigingswerk omsluit. De hoofdzetel is in de Sankt Peterabdij in Salzburg; ook zijn er stichtingen in het buitenland, die medewerkers zijn, o.a. in Nizza, waar Mgr. von Calcen vooral ervoor ijvert, en in Lambach.

Einde Mei werd er een eenheidscongres gehouden onder praesidium van Kardinaal Piffl: meerdere professoren van Rusland, Duitschland en Polen woonden het congres bij. Het spreekt vanzelf, dat zulke gedachtenwisselingen voor het hereenigingswerk van onberekenbaren invloed zijn.

De Winfriedbund in Duitschland, met hoofdzetel Paderborn, werkt op dezelfde wijze als het Engelsche Guild. Mgr. Schreiber geeft dikwijls persoonlijk de conferenties voor niet-katholieken, o.a. die te Leipzig en Halle.

Bij den Akademikertagung in Dresden was de belangstelling, vooral van de zijde der Evangelischen, bijzonder groot.

Holland werd er door Dr. van Ginneken vertegenwoordigd en verschillende besprekingen hebben tot goede resultaten geleid. De Jesuiten en Oblaten zijn voortdurend bezig met conferenties, welke bij voorkeur gehouden worden in de Diaspora. Het werk groeit onder Gods zegen in het land van St. Bonifatius.

Een ernstige poging om evenals in Engeland tot hereeniging der ,,kerken" te komen, vindt men in Duitschland niet. De positie van het Lutheranisme onder velerlei opzicht even verbrokkeld als ons Nederlansche Calvinisme, brengt dat van zelf mee. Of in de ,,Hochkirchliche Bund" een voldoende aanknoopingspunt voor groepshereeniging zal liggen, moet de toekomst uitmaken.

Zoo staat dan voor ons de hereenigings-actie der H. Kerk. Wat is het begin nog poover in vergelijking met de millioenen, die nog moeten gewonnen. Maar de Meester kende zijn Kerk de groeikracht toe van het mosterdzaad ! Laat dit werk zijn het kleinste van alle zaden, van alle geloofsuitbreidingswerken der Kerk : het gaat groeien en in dien weligen wasdom, — want het is Gods werk, — is er plaats voor vele volken. Aan ons de plicht, door gebed, studie en sympathie, door eendrachtig samenwerken voor het werk der hereeniging, te bespoedigen de wenschen van het Goddelijk Hart, ,,dat zij allen één zijn, gelijk Gij, Vader in Mij en Ik in U, opdat de wereld geloove, dat Gij Mij gezonden hebt".

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL.

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Vertrokken :			
Z. D. H. Mgr. A. Vesters, Ap. Vic. van Rabaul	M. S. C.	30 Apr. '26	Rabaul
Pr. Jac. Hoevenaars (3e keer)..	S. J.	28 Juli '26	Bulgarije
Pr. Bonifatius Laureise	Passionist	Juli '26	Java
Pr. E. de Wit (2e keer)	Scheutist	half Aug. '26	Philippijnen
Pr. Louis van Uden (2e keer) en *Br.* Th. v. d. Vrande........	,,	Mei, Aug. '26	Belg.-Congo (Leopoldstad)
Pr. Dr. A. Muskens (2e keer	M. S. C.	27 Apr. '26	Philippijnen
Pr. A. Hermelink.............	S. C. J.	9 Juni '26	Benkoelen
E. H. G. ter Veer	Lazarist	23 Mei '26	Java
Frs. W. van Odijk (2e keer) en B. Mulder (3e keer)	Mill-Hill	Mei '26	Br. Borneo
Fr. P. van Rooyen (2e keer)	,,	11 Juni '26	Boven-Nijl
Fr. G. Callenberg (2e keer)	,,	Mei	Madras
Prs. Emm. Stultiens en Greg. Jongmans (1e keer)	O. Carm.	29 Juli '26	Java
Br. Ferdinand (3e keer)	Montfortaan	Apr. '26	IJsland
Pr. P. ten Dijk (2e keer).	,,	19 Apr. '26	Shiré
Brs. Anselmus G. A. C. J. Ruys, Reginaldus J. v. d. Veer, (2e keer), Bernulphus, M. E. A. Peters (1e keer) [1]	Frs. v. Oudenbosch	Juni '26	Batavia
Brs. Ulpianus F. Verouden (Overste), Adrianus H. Cordeel, Leontius J. van Cuyk, Zacharias M. v. d. Biggelaar, Perpetuus A. Dankers, Ludwinus M. de Vreede, Paschalis H. van Welten 2)	Brs. van Dongen	Juli '26	Batavia

1) Het getal dezer Broeders, werkzaam te Soerabaya en Batavia-Weltevreden bedraagt thans 40.

2) Dit zijn de eerste Missionarissen der Brs. v. d. Onbevl. Ontv. te Dongen. Zij nemen te Buitenzorg de zorg voor het St. Vincentiusgesticht op zich.

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Zrs. M. Floriberta Verfürt, M. Sixtina Rittmann, M. Christine Ziller, M. Theresita Kaltwasser	Zrs. v. h. Kostb. Bloed Aarle-Rixtel	14 Apr. '26	New-Yersey (U. S. A.)
Zrs. Augustina Voets, Odiliana van der Maat, Maria Xaveria Donkers 1)	Zrs. v. Schijndel	28 Mei '26	Curaçao
Zrs. Appoline C. Vermey en Vicentia A. M. Schiskat	Zrs. v. d. H. Carl. Borr.	5 Juni '26	Noorwegen (Hamar)
Zrs. Godefrida J. v. d. Eerenbeemt, Theodora M. de Groot	St. Olafshuis Bussum	1 Mei	Noorwegen (Sylling)
Zrs. Raymonda M. Hermans (Overste), Wilhelmina P. Blesgraaf, Alacoque Th. v.d. Linden Catharina B. Koning, Caecilia H. Luyten 2)	Fr. Charitas Roosendaal	11 Juni '26	Benkoelen
Mères M. Gonzaga Heynen en M. Theodora de Vrind en *Sr.* M. Hermine de Rijk 3)	Ursulinen v. Halfweg	11 Mei '26	Batavia (Moederhuis Weltevreden)
Teruggekeerd :			
Z. D. H. Mgr. A. Smets........	Ap. Delegaat	Juli '26	Perzië
Pr. Hub. Limpens, (benoemd Missieoverste), L. Kuipers, F. Graaff.....................	S. C. J.	Juni '26	Brazilië
Pr. J. Cobben	,,	Juni '26	Finland
Prs. Epiphanius en Albertus....	Passionist	Juli '26	Bulgarije
Prs. P. Hurkmans en Maur. Lans	O. Carm.	Juni '26	Brazilië
Prs. J. Geurts, Fr. Hakvoort	Montfortanen	7 Mei '26	Haïti.
Pr. A. Damoiseaux...........	,,	14 Mei 26	Columbia
Prs. Leon. Verheyen en Geerlings en *Brs.* Gregorius en Lucas	C. s.s. R.	Mei Juni '26	Suriname
Fr. P. Timp	Mill-Hill	Juni '26	Belg.-Congo
Fr. J. Metternich	,,	Mei '26	Madras
Fr. H. J. Roemelee, ...	,,	Mei '26	Boven-Nijl
Fr. A. Klerk, ...	,,	Juli '26	Eng. Borneo
Prs. Dalm. Reichs, Gabriël Murk, Ros. Boerbooms	O. P.	Mei '26	Curaçao
Prs. Ven. van Kessel en Joës Herkes.....................	,,	Juni '26	Porto-Rico

1) Deze Congregatie begon op Montana (in Curaçao) haar tweede statie.
2) Dit zijn de eerste missionaressen der Franciscanessen van Huize Charitas te Roosendaal; zij gaan de kliniek te Palembang bedienen, die door de beheerende vereeniging is verkocht aan de Kath. Missie.
3) Deze Congregatie opende te Soekaboemi in de Preanger een nieuw huis.

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Pr. J. Peeters	O. P.	Juli '26	Trinidad
Pr. Const. van Eyk, Georg. de Boer, Felix Pompen (†) en *Br.* Otho Vervoort	O. F. M.	29 Mei '26	Brazilië
Pr. A. Schellekens	Scheutist	17 Mei '26	Belg.-Congo
Pr. Flavianus Huybers, ...	O. Cap.	Juli '26	Ned. Borneo
Brs. Aloysius de Lepper en Bern. Roelofs	M. A. Keer	7 Mei '26	Togo
E. H. G. ter Veer en P. Vermeulen	Lazarist	Mei[1] Juni '26	Bolivia
E. H. C. de Wit	,,	5 Juni '26	Abyssinië
E. H. H. Marijnen en J. Ramakers	,,	Juni '26	China
E. H. W. J. Teurlings	Saec. pr.	Juni '26	Lafayette (U. S. A.)
Zr. Hermenigilda, E. G. Hamers	Fr. v. Bennebroek	11 Juni '26	Padang
Mrs. Josepha Lemmens (Missie-overste) -en Hermanda van Wensen	Fr. v. Heyt-huysen.	3 Juli '26	Java
Overleden:			
Pr. Leo Systermans (geb. 29 Juni 1896)	Montfortaan	Mei '26	Columbia
Fr. Ignatius Brouwer (geb. 1850) Miss. 1877, oud-ap. pref. van Kashmir.	Mill-Hill	Juni '26	Madras
Pr. Antonius Burg (geb. 1873, Procurator der Miss. Afr. te Keer	M. A. Keer	28 Mei '26	
Pr. Henri Vreede, (geb. 1884 pr. gew. 1922, missie 1922 . . .	C. s.s. R.	29 Mei '26	Suriname
Pr. Felix Pompen (geb. 1886), pr. 1914, missie 1915. overl. 's Bosch	O. F. M.	12 Juli '26	Brazilië
Pr. Hendrik Wortel geb. 1863, pr. 1901, missie 1901	S. V. D.	Juli '26	Ned. New-Guinea
Br. Philippus, werkzaam in Suriname	C. s.s. R.	Mei 26	Suriname

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Een Pauselijk schrijven aan de Chineesche Bisschoppen is den 15en Juni door den H. Vader uitgevaardigd.

Hij bestrijdt daarin krachtig de meening, (tot nadeel der missies al te zeer verbreid) dat de Katholieke Kerk vreemde invloeden begunstigt en gepaste nationale aspiraties onderdrukt. Hij doet dit met een beroep op de natuur der Kerk, die „katholiek" is ; met een beroep ook op de praktijk der Kerk, die menigmaal de volken beschermde tegen willekeur van eigen

en vreemde regeeringen; die afwijkende handelingen van missionarissen veroordeelde en bestreed.

Al is de eerste prediking van het Christendom in China evengoed als in de andere deelen der wereld, Rome niet uitgezonderd, noodzakelijkerwijze van vreemdelingen uitgegaan, het doel is toch de vorming van eigen kerken, en de Katholieke Kerk streeft dit krachtig na, door met ijver een inlandschen clerus te vormen, en dan — zoodra het mogelijk is — Chineezen met het bestuur en de zorg voor kerkdistricten te belasten. Voor de Katholieke Kerk is niets schooner en meer eigenaardig, dan dat vreemde en Chineesche priesters samen werken aan de eer van God en het heil van China.

Dit moeten de Chineesche bisschoppen hun geloovigen inprenten, opdat een vijandige propaganda hen niet op een dwaalspoor leide; dit moet ook buiten de kringen der geloovigen worden verkondigd, opdat ook buitenstaanders een juist begrip krijgen van *de verhouding der katholieke missie tegenover het burgerlijk gezag*, welke de Paus aldus omschrijft:

„De Kerk waakt er voor zich te bemoeien met of partij te kiezen in burgerlijke zaken en politieke verhoudingen; en zij heeft nooit geduld dat haar Missionarissen door hun arbeid de plannen van buitenlandsche regeeringen steunen of dier belangen bevorderen.

Vervolgens weet ieder — wat de geschiedenis aller tijden getuigt — dat de Kerk zich aanpast aan de wetten en instellingen, die elk volk of rijk eigen zijn; dat zij het gezag dergenen die wettig aan het hoofd van den burgerlijken staat staan, eerbiedigt en bevordert; dat zij voor haar evangeliepredikers en haar christen-geloovigen niets anders opeischt dan de gewone gerechtigheid, bescherming en vrijheid. Als in een of anderen staat burgerlijke bestuurders soms de bescherming der Kerk op zich genomen hebben, heeft de Kerk daarvan nimmer gebruik gemaakt ten nadeele der inboorlingen, maar alleen om zich en de haren te beveiligen tegen de vervolging door slechtgezinde menschen.

Iedere staat heeft immers onbetwist van nature het volle recht om overal over de wereld de rechten en goederen harer burgers te beschermen; en die bescherming hebben ook de missionarissen genoten, vooral als zij werden vervolgd. En de Apostolische Stoel heeft die bescherming niet geweigerd, alleen, omdat zij daardoor de heilige missies onttrekken kon aan de willekeur en de benadeeling van slechtgezinde menschen, doch allerminst om op die wijze andere bedoelingen te dienen, welke wellicht buitenlandsche regeeringen bij de bescherming hunner burgers beoogden als zij daartoe kans zagen."

De Chineesche Kerk krijgt haar eerste inlandsche bisschoppen. In het consistorie van 24 Juni l.l. benoemde de H. Vader:

„Tot titulair-bisschop van Vaga (thans Béja in Tunisië) *Philippus Tchao*, benoemd vicaris-apostolicus van Suankwafu, onlangs van Peking afgescheiden;

„tot titulair-bisschop van Hesbon (Hesbân in Arabië) *Melchior Souen*, apostolisch prefect van Lihsien;

„tot titulair-bisschop van Cotenna (Godena in Pamphylië) Odoricus Tcheng, apostolisch prefect van Puchi.

De eerste was secretaris van den Apostolischen Delegaat in China, en is saeculier priester; de beide anderen waren reeds een tweetal jaren in functie. Mgr. Tcheng behoort tot de Franciscanen, mgr. Souen is Lazarist.

Zij zullen tegelijk met de 3 of 4 andere Chineesche bisschoppen, die waar-

schijnlijk nog benoemd zullen worden, door den Paus-zelf te Rome worden geconsacreerd in October.

In de Maasbode van 28 Mei l.l. deelde V. K. nog mede dat ook in de provincie Shansi een nieuwe apostolische prefectuur, die van Ling-lien aan inlanders is toevertrouwd onder bestuur van p. Aloysius Tchen, O. F. M., geboortig uit Nganyang in Zuid-Shansi.

De H. Stoel toont, dat de krachtige uitspraken in de encycliek „Rerum ecclesiae" en in den bovengenoemden brief aan de Chineesche bisschoppen hooge ernst zijn.

Hoe andersgezinden over de bevordering van den inlandschen clerus oordeelen — Uit de „Revue des deux mondes" deelen de „Communicanda O. S. P." (p. 55) o.a. de volgende uitlating van Pierre Troyon mede :

„Zeer zeker hangt de toekomst der missiën geheel af van de vorming van een inlandsche geestelijkheid, die geleidelijk aan in plaats treedt van de Europeesche missionarissen ; zoo geschiedt dan iets dat lijkt op de handelwijze van een huisvader, die na de voltooiing der opvoeding van zijn kinderen, met gerustheid den dood begroet, getuigend : „Nunc dimittis servum tuum, Domine.

Welk een bewonderenswaardig vertrouwen ! Wat 'n voorzichtig beleid, werkelijk Rome waardig ! Het gestelde probleem is hetzelfde, dat ongetwijfeld ten slotte rijzen zal voor het geheele kolonisatie-systeem ; hebben koloniseerende mogendheden dit probleem tot dusver kunnen oplossen ? Ja zelfs, welke van deze heeft die oplossing durven aanvatten met dezelfde kalmte, met dezelfde gelijkmoedigheid als de Kerk, die woorden van eeuwig leven heeft ? Het tijdperk der missioneering, dat begon bij de roeping van Petrus, welke Ghirlandaia afschilderde in de Capella Sixtina zal een einde nemen ; en daarmede zal een heroïsch tijdperk van 2000 jaren zijn afgesloten".

En de Anglicaansche „Church Times" schrijft volgens *Kipa* in een artikel : „The Church in the East" van 11 Juni l.l. : over de encycliek „Rerum Ecclesiae" :

Deze encycliek beteekent eene andere richting in de politiek. Graaf Sforza voormalig Italiaansch minister van buitenlandsche zaken, schrijft de vroeger gevolgde politiek toe aan de vrees, dat de vorming van zelfstandige inlandsche gemeenten misschien te veel den geest van onafhankelijkheid zou beinvloed hebben.

Wij kunnen met deze verklaring niet instemmen. Door die traditioneele houding meende men terecht het geloof der inlandsche gemeenten te beschermen. Eene jonge kerk, waarin om zoo te zeggen nieuwelingen de leiding in handen hebben en die geheel aan zichzelve overgelaten wordt zonder bescherming van overheden, vóór het Geloof door den loop van den tijd eene diep-ingewortelde traditie geworden is, loopt tezeer gevaar bij hare ontwikkeling verkeerde banen in te slaan.

Deze ernstige mogelijkheid kunnen de overheden, op wien de verantwoordelijkheid voor de vreemde missiën rust, niet anders dan met bezorgdheid overwegen ; en zich er tegen wapenen. Daarom hebben zij er steeds naar

gestreefd het gezag zelf in handen te houden. Deze zorgzame wijze van bestuur kan echter ook te lang doorgevoerd worden; ééns toch komen deze jonge kerken tot rijpheid, en dan is haar eigen geestelijkheid in staat de volle verantwoordelijkheid van het bestuur over te nemen. Rome is te constitutioneel om zulk eene verandering aan te brengen onder den indruk van het oogenblik of zonder het juiste moment te kiezen. De jongste gebeurtenissen geven ons voldoende verklaring, waarom Rome er juist nu toe kwam om deze wijziging aan te brengen. De nationalistische geest met al zijn afgunstige uitsluitingspolitiek krijgt meer en meer de overhand. Hij kan geen aanwezigheid van vreemde geestelijken verdragen, die in zijn oog met andere naties symphatiseeren. Hieraan bijv. is het toe te schrijven, dat in Mexico bijna alle priesters behalve de inlandsche uitgewezen zijn. Vandaar ook de jongste beslissing in Egypte, welke bepaalt, dat de orthodoxe patriarch van Alexandrië van Egyptische nationaliteit zijn moet. Dit afgunstige nationalisme kan nog best een stap verder gaan en de buitenlandsche missionarissen geheel van hun standplaatsen verdrijven. En daarom wordt het hoogst noodzakelijk, om onverwijld de inlandsche Clerus voor de hoogere functies der kerkelijke administratie voor te bereiden. Dit is Rome's parlementaire antwoord op de eischen der moderne toestanden."

Varia. — De *Zusters van O. L. V. te Amersfoort*, die reeds missionaressen naar Noorwegen zonden, zullen ook op Java in Probolingo bij de paters Carmelieten gaan werken. In Augustus vertrekken zij.

— Het *St. Paulus-College der Witte Paters* te *Sterksel* wordt met Sept. geopend, onder leiding van p. Dr. J. Meeuwsen.

— De *Paters van den H. Geest* zullen te Gennep een groot-scholasticaat (tot dusver in Leuven) openen; in September wordt begonnen met de philosophie, onder leiding van p. R. Wildenberg (overste) en p. dr. H. van Lier.

— Voor de drie huizen der Witte Paters in Nederland is p. A. Kersten aangesteld als *vice-provinciaal*.

— Pater Zandvliet M. S. C., tot dusver regulier overste der missie te Surigao (Philippijnen) zal na het algemeen kapittel der Congregatie te Rome te hebben bijgewoond, als *regulier overste naar Brazilië* vertrekken.

— De Paters Montfortanen zijn in *IJsland* de uitgave begonnen van *het eerste katholieke tijdschrift* „Merki Krossino" (De Kruisbanier). Het ziet er goed uit en is door de niet-katholieke pers zeer gunstig ontvangen. „Men zal zeggen — schrijft een protestant bij zijn loffelijke bespreking — de katholieke kerk is de concurrente van de Luthersche. 't Is waar. Ziehier echter mijn gevoelen: als de Katholieke Kerk zooveel hooger staat dan de Protestantsche Kerk als dit katholiek tijdschrift onze twee protestantsche overtreft, dan heeft de Katholieke Kerk ook meer recht van bestaan".

— *Pater Trampe*, de Algemeene Overste der Missionarissen van de H. Familie is ter visitatie naar Brazilië vertrokken.

— Z. H. de Paus heeft bij Motu Proprio het Milaneesche Missie-instituut en het Seminarie van de H.H. Petrus en Paulus te Rome *vereenigd tot één.*

Algemeen overste is p. Paul Manna, Alg. Ov. v. Milaan; p. Dom. Callerio, rector v. h. Sem. te Rome is diens assistent.

Reeds acht groote missiegebieden in China en Azië worden door het vereenigd instituut bediend.

— *Een unicum onder de missie-jubilea* is in de ,,Missions Etrangères'' gevierd: 26 Mei l.l. hebben drie missionarissen hun 60-jarig priesterjubileum gevierd: zij zijn alle drie kort na hun wijding naar de missie vertrokken en hebben nimmer hun vaderland teruggezien. Het waren p. Fr. Gourdan, sinds 15 Aug. 1866 in Oost-Setchoan (China); p. Cl. Deu, sinds 5 Juli 1866 in West-Tonkin, en p. A. Villion sinds 14 Juni 1866 in Japan.

— Tot Provinciaal Overste van de Missie der Nederlandsche Paters Carmelieten in Brazilië werd in het Kapittel te Sao Paulo 26—29 Januari gehouden, herkozen de Hoogeerw. Pater Cyrillus Thewes.

— In de Missie der Nederlandsche Paters Carmelieten in Brazilië werd te Itu in den staat Sao Paulo een nieuwe Apostolische School geopend ter opleiding van Inlandsche Priesters. Een dertigtal jongens zijn als eerste studenten van dit College aangenomen. Tot Directeur werd benoemd P. Benignus Dissel.

— In de Missie der Nederlandsche Paters Carmelieten in Oost-Java en Madoera werd een nieuwe statie opgericht in een dessa bij Soekarena voor een groep Inlanders, uit Midden-Java daarheen verhuisd.

— In de maand Juli van het volgend jaar hopen de Zusters van Dongen, die thans reeds werkzaam zijn te Medan op Sumatra, haar tweede missiestatie te beginnen.

— Waarschijnlijk zullen twee Chineesche meisjes uit Sumatra overkomen om haar studiën te maken bij de Zusters in Dongen.

— Een drietal Curaçaosche meisjes zijn komen studeeren voor onderwijzeres bij de Zrs. Dominicanessen te Reuver.

— Door de Lazaristen der Duitsch-Oostenrijksche Provincie wordt uitgegeven het nieuwe tijdschrift: *Vinzenz-Stimmen.* Zeitschrift für Heiden- und Heimatmission im Geiste des Hl. Vinzenz von Paul.

Verschijnt jaarlijks in 6 aflev. Abonn. 1 Schilling. Adm. Mariengasse 48, *Graz.*

In denzelfden geest zijn ook de Lazaristen der Duitsch Provincie begonnen met een nieuw tijdschrift: *Sankt Vinzenz.* Verschijnt eveneens om de twee maanden. Abonn. 2 Mark. Adm. Stolkgasse 6, *Cöln.*

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

DE PAUS OVER DE NOODZAKELIJKHEID VAN DE ORGANISATIE VAN DE VOORTPLANTING DES GELOOFS.

Bij de plechtige audientie van den Centralen Raad der Voortplanting op 20 Maart l.l. sprak onze Heilige Vader eenige merkwaardige woorden over de waarde eener goede organisatie van dit Pauselijk Genootschap, welke wij hier aan allen ter overweging en behartiging afdrukken. De vertaling is volgens den Engelschen tekst in de Catholics Missions van New-York (Juni 1926, p. 166 vv.):

,,Dan is daar de *organisatie*. De organisatie, die van het middenpunt van den cirkel zich uitbreidt naar den omtrek, die van de verschillende centra der Katholieke Hierarchie dóórdringt door de aderen van het mystieke lichaam der Kerk, en niet alleen de parochies maar iedere individuëele ziel bereikt. Om dit organisatiewerk voelen Wij ons dankbaar jegens U en jegens allen die met u arbeiden; dankbaar om de grootsche en noodzakelijke samenwerking, welke iedere ziel zoekt te bereiken tot de geringste toe, (indien wij althans van een ,,geringste ziel'' mogen spreken, daar toch iedere ziel edel is als schepsel Gods), en deze oproept om te werken voor de voortplanting des Geloofs, en tegelijk daardoor samen met anderen, uitdrukking te geven aan dankbaarheid jegens God voor de kostbare gave des Geloofs, welke ons Hem doet kennen.

Na aldus de organisatie in het algemeen te hebben aanbevolen, vervolgde dan de H. Vader.

,,Gij hebt voorwaar getoond dat gij de schoonheid dezer organisatiewerkzaamheid inziet en haar noodzakelijkheid erkent, gij die besloten hebt te werken, ieder in zijn kring, *om haar te verbeteren en te vervolmaken*

Organisatie is inderdaad een levensvoorwaarde voor alle dingen die onder menschen zich willen ontwikkelen, ook al zijn zij zelf geen menschelijke dingen, gelijk de Kerk-zelf, die onder de menschen beproeft te werken en zoekt zich bekend te maken. Het is niet genoeg een werk te beginnen, dit is zelfs niet het moeielijkste deel; inderdaad bij den opzet van groote dingen helpt veel de zaak spontaan vooruit, zoodra de schoonheid ervan of de nieuwheid den ijver prikkelt en de werkzaamheid aanvuurt. Maar ondernemingen moeten worden voortgezet, en dit is niet het werk van het eerste oogenblik, maar werk voor iederen dag, voor ieder uur, voor iedere minuut. Dit vergt een eentoonig aanhouden, dat kracht verslindt; dit eischt standvastigheid, volharding, de voortdurende vermoeienis van het werk in de open ploegvoor: anders eindigt het ondernemen met achteruit te gaan, men laat het varen en het valt ineen. Het is dus noodzakelijk een werk te helpen om te beginnen, en als het begonnen is, om vol te houden niet alleen, maar om het steeds beter te maken. Het is immers niet alleen bij geestelijke zaken dat stilstand achteruitgang beteekent: ook zij die ernstig zich wijden aan

de minder beteekenende en minder-waardige zaken van den handel, ook zij zijn altijd bezig die beter te maken, en zoodra het noodig blijkt, te voorzien in de middelen om het hoofd te bieden aan de toenemende behoeften, welke de natuurlijke groei der zaken medebrengt.

Met deze pauselijke woorden voor oogen zal men des te meer aandacht schenken aan de volgende berichten.

De Groningsche Missieweek. — De Missieweek en de Missietentoonstelling van 25—30 April voor stad en dekenaat van Groningen gehouden, hebben een schitterend verloop gehad. Een programma werd uitgegeven, zoo grootsch van opzet en met zoo liefdevolle zorg uitgevoerd, dat het meer van een gedenkboek had dan van een program en zoo de propaganda prachtig inleidde.

De tentoonstelling, door een tiental Congregaties in een mooie zaal van de Harmonie smaakvol ingericht, had van den eersten dag af aan druk bezoek, dat al maar toenam en steeg tot 1500 à 1700 personen dagelijks : in een protestantsche streek, als Groningen, een buitengewoon succes ! Daar was hoog bezoek van den Commissaris der Koningin en familie, van Burgemeester en Wethouders, van Universiteits-professoren e.a. ; doorluchtig bezoek van Mgr. Dr. G. J. Vesters, Apostolisch Vicaris van Rabaul, die ook in drie avondvergaderingen een geestdriftige toespraak hield ; eenvoudig en blij bezoek van heel de schooljeugd uit de provincie.

De filmen waren druk, de lichtbeelden goed bezocht. In stad en dorp, overal dezelfde geestdrift ! Waar het aan Katholieken ontbrak, daar vulden andersdenkenden de zalen.

Een bijzonder woord van lof komt toe aan de verschillende comité's voor hun uitmuntende organisatie; aan de burgerij van Groningen, die zoo gastvrij den Missionarissen onderdak verleende en hun auto's een week lang welwillend beschikbaar stelden, aan de Zelatricen eindelijk en aan vele anderen die dag in dag uit zoo trouw hebben meegewerkt.

Het batig saldo bedroeg f 3225. Bovendien werd Mgr. Vesters een gift van f 300 ter hand gesteld en bracht een collecte op de slotvergadering gehouden tot stichting van een beurs voor een Groningsche Missionaris ruim f 900 op.

Het aantal leden van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs nam in de parochie van St. Martinus toe met een **200**, in die van St. Joseph met **550**, in de parochie van het H. Hart met **200** leden.

Vóór de Missiedagen onderhield Groningen bij S.P,L. 7 studenten in de Missielanden : de Martinusparochie had n.l. een Beurs en 1 Weldoeners-bijdrage, de St. Josephparochie 4 en de parochie van het H. Hart 1 Weldoeners-bijdrage. Thans hebben zich in de parochie van St. Martinus nog 6 groepen van personen gevormd, die elk tien jaar lang een inlandsch student onderhouden. Op dezelfde wijze stelde de St. Josephparochie een 5de Weldoeners-bijdrage samen en de parochie van het H. Hart een tweede. In het geheel onderhoudt Groningen nu **15** studenten.

De **Missiedagen te Raalte** in Februari gehouden, hebben tot gevolg gehad, dat de Voortplanting des Geloofs met bijna **900** en de H. Kindsheid met **700 leden toenam.**

In Ulft, par. St. Petrus en Paulus, werd onder leiding van den pastoor een krachtige propaganda gevoerd voor het Genootschap tot Voortplanting des geloofs, zoodat binnen enkele weken *meer dan 600 nieuwe leden* konden geboekt worden

Dat wij, na hetgeen wij in dit tijdschrift publiceerden over het benutten der Missiefeesten voor een betere organisatie der Pausel. Genootschappen, deze bijzonderheden met voorliefde en dank vermelden, behoeft geen betoog. Ter navolging, niet alleen in het aartsbisdom, maar overal.

De organisatie moet iedere individueele ziel bereiken, ook de geringste, zegt de Paus!

Vergadering der plaatselijke directeuren en hoofd-zelateurs en -zelatricen uit het diocees 's-Hertogenbosch. — Een ander voorbeeld tot bevordering der organisatie is den 15en Juni in St. Michiels-Gestel gegeven. Na een plechtige H. Mis „pro Fidei propagatione", hield de thesaurier Mgr. Hermus een inleiding over het onderwerp: *Waarom de H. Stoel het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs als het voornaamste van alle missiewerken wenscht beschouwd te zien.*

Daarna volgde de bespreking van de *middelen*, waardoor de Directeurs en de Zelatricen de verspreiding van het Genootschap kunnen bevorderen en kunnen zorgen voor een doelmatige inning der contributie; o.a. door:

a. Aanstelling van een Zelateur(rice) voor elk tiental leden, die vooral moet zorgen voor een geregelde inning der contributies en doelmatige verdeeling der Annalen, enz.
b. Samenkomst nu en dan, bijv. om de 2 of 3 maanden, van de Zelatricen onder leiding van den Directeur (of van de Hoofdzelatrice), waarbij de geïnde contributies (met kwitantie) worden afgedragen, de Annalen onder de Zelatricen worden verdeeld, enz.
c. Verspreiding van propaganda-circulaires met inteekenbriefjes, (evenals de statuten gratis verkrijgbaar in het Instituut voor Doofstommen).
d. Leden- en contributielijsten en leden- en contributieboekjes.
f. Bijwoning der H. Mis van het Genootschap *voor de levende leden* op den 1sten Zondag na 3 Mei, stichtingsdag van het Genootschap, en van de H. Mis *voor de overleden leden* op of omtrent het feest van den Patroon van het Genootschap, St. Franciscus Xaverius, 3 Dec.
g. Opzending door den Z.Eerw. Directeur of de Hoofdzelatrice aan de Redactie der Annalen (Instituut voor Doofstommen) van een verslag over missiefeesten in de parochie of andere onderwerpen op het missiewerk betrekking hebbende, waarin de parochianen bijzonder belang stellen.

Merkwaardig was, dat op deze vergadering, waar 125 parochies — deels door hunne plaatselijke directeuren waren vertegenwoordigd — alle opmerkingen draaiden om dezelfde punten: een gemakkelijke verdeeling der leden over de Zelatricen, een praktisch aanwerven van nieuwe leden, een systematische afrekening en een geregeld contact van den Directeur met de zelatricen. Dàt werd beschouwd als het middel om alle andere propagandamiddelen, zoowel gesproken als geschreven, een blijvende vrucht te doen dragen.

„De organisatie moet niet alleen worden begonnen maar steeds verbeterd en vervolmaakt" zegt de Paus.

Ook hier een voorbeeld ter navolging.

Het Amsterdamsche Priester-Comité. — Onder dezen titel is voor de hoofdstad weer opgericht een plaatselijk missie-comité, daarin hebben zitting genomen eenige parochiale geestelijken en vertegenwoordigers van op-één-na alle missioneerende orden, die in Amsterdam nederzettingen hebben. Voorzitter, benoemd door het D.M.C., is kapelaan J. Mol (Stadhouderskade 55), secretaris is p. L. J. Oorsprong O.P., leden zijn (benoemd door den voorz. met goedkeuring van het D.M.C.) : p. N. Bos, S.C.J., p. L. van Gorcum S.J., p. J. Lips C.ss.R., p. Rumoldus O.Cap., kap. L. Oudejans en kap. J. L. Speet. De bedoeling van het comité is te bevorderen, dat de missieactie in Amsterdam zich uitbreide volgens de verlangens en de plannen van den H. Stoel, en overeenkomstig de bisschoppelijke voorschriften en de leiding van het Diocesaan Missiecomité. Door de samenstelling van het comité hoopt men in staat te zijn een vriendschappelijke aanraking te verkrijgen van de verschillende missie-ijveraars en aldus een juiste ontwikkeling der actie en een vreedzame behartiging om verschillende belangen te bevorderen.

Het comité wil op de allereerste plaats bijdragen tot een steeds betere organisatie der pauselijke Genootschappen in de verschillende parochies, en zal verder — waar mogelijk — de bijzondere missieactie steunen.

De leden van het comité brengen op de vergaderingen ter kennis van het comité wat er op het punt van missie-actie in de stad geschiedt ; bijzondere acties, als het organiseeren van nieuwe clubs, het houden van tentoonstellingen e. d. behoeven verlof van het comité ; bij grootere acties zal dit overleg plegen met het D.M.C. ; algemeene missieacties in de stad zullen slechts beginnen onder leiding van het comité. Het comité kan zelf het initiatief nemen tot algemeene propaganda-actie voor de missie en zal daarbij steeds de bevordering der Pauselijke Missiegenootschappen en de ondersteuning der Nederlandsche missies op de eerste plaats propageeren.

Daar voor succesvol werk de steun der eerw. pastoors noodzakelijk is, tracht het comité zich daarvan te verzekeren. Het zond, met aanbeveling van den H. Ew. Deken, daartoe reeds een circulaire rond.

De regelingen door het comité getroffen, werden samen met de pauselijke en bisschoppelijke voorschriften toegezonden aan alle A'damsche missiepropagandisten.

Ook de hoogeerw. Provinciaals der missioneerende orden zijn van de Amsterdamsche regeling op de hoogte gebracht.

Het is te wenschen, dat deze praktische poging tot onderling contact en samenwerking rijke vrucht moge dragen. Op de eerste plaats zal er zeer zeker het onderling vertrouwen door worden bevorderd, en als dit er is, moet het gemakkelijk zijn menschen, die hetzelfde hooge doel hebben, — naar het pas geeft — met of naast elkaar te doen werken in vrede en liefde.

De Federatie der missie-naaikringen in het bisdom 's-Hertogenbosch hield Dinsdag 22 Juni haar algemeene vergadering te Eindhoven in de zaal der Zusterschool (Jan van Lieshoutstraat), waar tevens de tentoonstelling der afd. Eindhoven gehouden werd. De Witte Pater Dr. J. Meeuwsen, vroeger president van het Seminarie te Tabora, hield een lezing over „Inlandsche Clerus in Centraal-Afrika".

Op de interacademiale Missievergadering gehouden te Amsterdam op 16 Mei, werd besloten, de Zomer-missiecursus der studenten zooveel mogelijk internationaal te maken, met het oog op het Pax Romana-congres, dat onmiddelijk daarna plaats heeft te Amsterdam. De missiecursus wordt gehouden van Maandag 30 Aug. t. e. m. Woensdag 1 Sept. d.a.v. in het ,,St. Joseph Studiehuis'' te Tilburg.

De Roermondsche missieweek voor midden-Limburg wordt gehouden van 5—12 Sept. Tentoonstelling in het St. Christoffelhuis ; optocht op 12 September en wat er verder bij behoort. De dekenaten Roermond, Weert en Echt nemen aan de actie deel. Kard. van Rossum schreef reeds een brief van aanbeveling, met o.a. dezen passus :

,,Dit nu te verkrijgen, dat namelijk alle katholieken zich meer en meer wijden aan het groote werk der bekeering van heidensche en afgedwaalde volkeren, is het groote, het heerlijke doel dezer Missieweek.

,,Wat echter deze Missieweek in deze bijzonder zal moeten trachten te bereiken, dat is de volmaakte organisatie der drie Pauselijke Missiewerken in alle parochies van het door-en-door Katholieke Limburg. Alleen toch deze volmaakte organisatie zal het bovenvermelde doel, de samenwerking van alle Katholieken, mogelijk en duurzaam maken.''

Haarlemsch Diocesaan Missiecomité. Z.D.H. de Bisschop van Haarlem heeft eervol ontslag verleend als lid van het Diocesaan Missiecomité aan den Weleerw. Heer B. van Leeuwen, pastoor te Hillegom (H. Joseph) en aan den Zeereerw. Hooggel. Heer J. P. Verhaar, Professor te Warmond, en heeft in hun plaats benoemd de Weleerw. Heeren C. Mol, kapelaan te Rotterdam (H. Ant. Abt) en F. van de Vliet kap. te Voorburg (O. L. V. Hemelvaart).

Ontvangsten en Uitgaven van het Genootschap tot Voortpl. des Geloofs in Nederland (van Juni 1925—Juni 1926).

	ONTVANGSTEN	UITGAVEN	NETTO OPBRENGST
Utrecht	f 79.285.35	f 5.379.95	f 73.905.40
Breda.........	,, 18.586.43	,, 950.50	,, 17.635.93
Haarlem	,, 64.191.75	,, 6.615.66	,, 57.576.09
Den Bosch....	,, 67.557.52	,, 3.967.37	,, 63.590.15
Roermond.....	,, 32.870.67	,, 941.75	,, 31.928.92

Te Leuven organiseeren de missionarissen hun jaarlijksche *missiecursus* op 10, 11, 12 en 13 Augustus. Onderwerp : l'adaptation et diverses oeuvres d'Apostolat. Dit wordt veelzijdig behandeld. Het secretariaat 11 Minderbroederstraat geeft inlichtingen.

Een **Missiologie-cursus** of *Cours de missiologie* wordt door de Xaveriana-directie uitgegeven, in maandelijksche afleveringen, te beginnen met Oct. aanstaande. Inlichtingen en prospectus geeft de directie, 11 Minderbroederstraat Leuven.

MEDISCHE MISSIE-ACTIE.

De Medische missie op onze Nederlandsche Missietentoonstellingen.

Bij de in 't afgeloopen jaar te Rotterdam gehouden Missieweek en Missietentoonstelling, was voor de eerste maal in Nederland een medische afdeeling verbonden.

Naar aanleiding van het ondervonden succes en gezien de vraag, die ook op andere plaatsen naar een dergelijke medische onderafdeeling voor Missietentoonstellingen blijkt te bestaan, is door het Diocesane Missiecomité van Haarlem thans opgericht een ,,Medisch missiecomité'', dat als vaste onderafdeeling van het diocesaan comité werkzaam zal blijven.

Dit medisch-comité wenscht een blijvende medische missiecollectie tot stand te brengen, welke telkens als ergens een missietentoonstelling wordt gehouden uitgezonden kan worden ; aan samenstelling en verpakking zal een dusdanigen vorm worden gegeven, dat de verzameling steeds zonder veel moeite en kosten voor iedere plaats beschikbaar zal zijn. Als toekomstideaal acht men het niet onmogelijk, dat door uitbreiding van de collectie de basis wordt gelegd voor een medisch missiemuseum.

Voor deze onderneming wordt van medisch wetenschappelijke zijde zeer veel belangstelling getoond en stellig zal men er in slagen een zoo volledig mogelijk en ook voor den leek sprekend beeld te geven van de beteekenis der tropische ziekten in het algemeen en met name voor den missionaris. De missioneerende orden zullen echter allen wel begrijpen, dat hiermede niet kan worden volstaan ; door alleen gebruik te maken van wetenschappelijke bronnen zou men een tentoonstelling samenstellen, die wetenschappelijk volkomen in orde is, maar waaruit niet tot ons spreekt, wat door de missie voor het lichamelijk welzijn van den evenmensch is verricht.

Het is daarom, dat het Comité de onmisbare medewerking inroept, vertrouwend, dat geen enkele orde daarbij achter zal willen blijven. Alle zendingen, worden gecatalogiseerd en bewerkt, waarbij de herkomst der voorwerpen of platen steeds zal worden vermeld ; een schema, waaruit duidelijk blijkt, wat voornamelijk gewenscht wordt is aan de verschillende missioneerende orden verzonden.

Zoowel zij die iets wenschen te zenden, als zij die de medische-missieinzending wenschen ten toon te stellen, kunnen zich in verbinding stellen met Dr. Hermans, Mathenesserlaan 276, Rotterdam.

Het medisch Missiecomité bestaat uit :

E. H. Hermans, Arts, Voorzitter ; Dr. C. Fehmers, Arts ; Dr. J. J. Bloemen, Arts ; Kapelaan J. C. H. M. Schiphorst, allen te Rotterdam.

Deze nobele en interessante onderneming aan te bevelen lijkt ons overbodig. Wie wenscht niet een groot welslagen !

Dit kan tevens een middel zijn om de ,,medische missieactie'' waarover in onzen laatsten jaargang belangrijke publicaties voorkwamen, de aandacht te helpen verzekeren, die zij behoeft en verdient.

Het bovengenoemde schema laten wij hier volgen.

SCHEMA VOOR DE SAMENSTELLING EENER MEDISCHE MISSIE-AFDEELING.

Statistieken van het aantal verpleegde zieken, hetzij in ziekenhuizen hetzij aan poliklinieken in een of meerdere jaren, zoo mogelijk sprekend statistisch uitgedrukt. (Wij herinneren aan de sprekende statistiek der Witte Paters !)

Foto's van missieziekenhuizen, poliklinieken, leproserieën, opleiding van verpleegsters, opnamen genomen tijdens de behandeling van zieken, foto's van huidziekten (lepra, framboesia, schimmelziekten, verminkingen, enz.) foto's van verplegend personeel, operatiekamers enz. Alles zoo mogelijk groot formaat, als het kan niet minder dan 13 bij 18, als het kan opgeplakt en ingelijst. Indien het laatste niet mogelijk is verzoeke s.v.p. toch opzenden, daar de verzorging dan door het comité zal geschieden.

Landkaarten, waarop aangegeven staat de ligging der ziekenhuizen, of kaarten, met verspreiding van een of meerdere ziekten, graphische voorstellingen van het percentage eener bevolking, dat aan de een of andere ziekte lijdt.

Maquette's, schilderijen of teekeningen van ziekenhuizen, poliklinieken enz.

Foto's, teekeningen of statistieken, waaruit blijkt, dat door de missionarissen ook hygienisch werk wordt verricht; zooals foto's waaruit blijkt de terreinverbetering die door drainage tot stand wordt gebracht, verbetering van woningbouw voor inlanders, verbeteringen aangebracht ter uitroeiing van onhygienische gebruiken, bestrijding van insectenplaag, betere afvoer van faecaliën enz.

Foto's of teekeningen van apotheken, aantal verstrekte geneesmiddelen per jaar of in meerdere jaren, successen van bepaalde behandelingen, foto's van missionarissen, die zich voornamelijk op de behandeling van zieken toeleggen, ook al zijn zij niet in het bezit van diploma's. Foto's van missionarissen geneesheer, foto's van zusters, of broeders, die reeds langeren tijd voor melaatschenverzorging of ziekenverpleging zich verdienstelijk hebben gemaakt, foto's en levensbeschrijvingen van missionarissen die in den strijd tegen tropische ziekten het onderspit moesten delven.

Statistieken, waaruit blijkt, welk een vernietigenden invloed de tropen ook op de gezondheid van den missionaris kunnen uitoefenen. Statistieken, waaruit blijkt den gemiddelden levensduur van den missionaris en van broeders en zusters in alle missielanden (van zeer veel belang !), verband tusschen leeftijd van uitzending en gezondheidstoestand, casu quo gemiddelden levensduur in de tropen, voorstellingen waaruit blijkt op welke wijze in de geneeskundige hulp voor den missionaris is voorzien.

Amuletten, voorbehoedmiddelen, geestesbezweringsmiddelen, uitrusting van medicijnmannen, kortom alles wat met de volksgeneeskunde in gebruik staat. Afbeeldingen of schetsen naar de volksgeneeskunde, specimen van volksgeneesmiddelen met aangifte van de kwaal waartegen het wordt aangewend, instrumenten, die door de volksdokters worden gebruikt. Resultaten en gevolgen, van de volksgeneeskunde, opgave van populaire middelen, die ook door de missionarissen worden aangewend, eventueel door hen zijn ontdekt en bij welke ziekten zij dienst doen.

Bij alles gelieve men te voegen, naast duidelijke beschrijving van het voorwerp, de plaats van herkomst en zoo mogelijk ook het jaar, waarin de opname gemaakt of het voorwerp verzameld werd. Daar er voor het samenstellen der medische missieverzameling geen bepaalden termijn is gesteld, verzoeken wij U dringend dit schrijven ook toe te zenden aan de in de missies werkzame missionarissen, daar deze stellig in de gelegenheid zijn, vooral als hun aandacht er op gevestigd wordt, veel sprekend materiaal bijeen te brengen.

BOEKBESPREKING.

SINT MELANIA-WERK.

In dank ontvingen wij een uitgebreid Jaarverslag van genoemd Liefdewerk over 1924 en een kleiner over 1925.

Wij zien er uit, dat dit Liefdewerk bloeit en dat het zegenrijk werkt in onze Oost-Indische Bezittingen. Het werk is *Kerkelijk* en *Koninklijk* goedgekeurd en heeft tot Beschermheer Z.Em. W. M. Kardinaal van Rossum, Prefect der Propaganda, die in een schrijven aan het Bestuur verzekert, ,,dat alles wat de bekeering van ,,speciaal Oost-Indië, waar het Christendom ,,nog het meest ten achter is, kan verhaasten al Onze sympathie heeft en ,,op Onzen onverdeelden steun kan rekenen.... Dit kan echter zeer wel ,,samengaan met hunne deelneming aan den arbeid der drie Centrale Genoot- ,,schappen, welke altijd op de eerste plaats komen."

Het Centraal Bureau van het St. Melaniawerk is gevestigd Van Schevichavenstraat 13, Nijmegen, waar alle inlichtingen gaarne verstrekt worden. Zw.

HET BELOOFDE LAND, schetsen uit de Missie door F. Blessing, Kruisheer, Missionaris in N. W. Uèle (Congo). Weer eens van die prettig geschreven, pittige boekjes, waarmede de Eerw. Heer Blessing ons al meer verrast en aangenaam bezig gehouden heeft. Het bevat 12 schetsjes, het een al aardiger dan het andere, die ons een duidelijken kijk geven op het Missieleven, zooals het in werkelijkheid is : weinig poezie en veel proza. Wil men voor huis of school echt prettige missielectuur men bestelle dit boekje, dat verkrijgbaar is bij de Eerw. Kruisheeren te St. Agatha bij Cuyk a/d. Maas, of in den boekhandel. Zw.

DE DOCHTERS DER LIEFDE VAN DEN H. VINCENTIUS A PAULO. Uitgave van de Dochters der Liefde. Paduaplein. Tilburg.

Wie op de hoogte wil komen van de Stichting, inrichting, vruchtbare werkzaamheid en tegenwoordigen toestand der Congregatie van Liefde-Zusters, gesticht door den H. Vincentius à Paulo, nemen dit boekje ter hand, 't welk oorspronkelijk in het Fransch geschreven, door M. E. F. M. M. voor Nederland bewerkt is. Hebt ge ze nooit gezien die liefdezusters met haar breede witte kap ? En vooral hebt ge ze nooit aan het werk gezien in de zieken-verzorging, in de wijkverpleging, in het onderwijs ? Er is toch gelegenheid genoeg, daar de Congregatie 7 huizen in Nederland bestiert. Overal worden ze op de handen gedragen vooral door de armere bevolking en de werkende klasse. Geen wonder ; de geest van den H. Vincentius, die

geheel liefde was, bezielt haar ook nu nog. Wat de H. Franciscus van Sales niet mocht tot stand brengen, de H. Vincentius slaagde er in. Tot dan toe kende men alleen slotzusters ; maar Vincentius gaf aan zijne liefdezusters de ingetogenheid tot sluier, en de straat tot slot.

Hoogst belangrijk is de geschiedenis dezer Congregatie ; zij heeft dagen van bloei gekend, maar ook van vervolging, zij bracht in de Missiën heldhaftige zielen voort, ook martelaressen tijdens de groote Fransche Revolutie. Uitverkoren zielen door God op buitengewone wijze begunstigd, werden in haar gekweekt, geheel de wereld kent haar, vooral de Missiën in het nabije en verre Oosten, ook van Afrika, plukken de vruchten van haar ijver en liefde. Dat alles verhaalt u dit boekje, dat voor den prijs van 60 cent verkrijgbaar, maar zijn gewicht in zilver waard is.

Het moge dienen ,om talrijke edelmoedige zielen in den dienst der liefde en der Missiën op te wekken den standaard van den H. Vincentius te volgen.

Zw.

CONSTANT EECKELS. DE BRUIDSCHAT. Drama in drie bedrijven.

Het is niet nobel om een bruidschat te gaan becritiseeren : wijl het hier echter gaat over een dramatischen bruidschat willen wij toch het ontleedmes tusschen de fijne weefsels laten dringen om de zaken klaar open te leggen. „Veritas liberabit vos". Dat de Belgische Missietooneel-letterkundige prijskamp aan dit werk den eersten prijs toekende, laat zich alleen verklaren door het spreekwoord : in het land der blinden is éénoog koning. Eigenlijk is het onverklaarbaar, hoe de Priestermissie bondvan België dit als missiedrama wil spelen. Weliswaar is een missiespel een der zwaarste „Aufgaben", wij hadden echter van onze schoone Vlaamsche letteren meer en beter verwacht, vooral omdat er zooveel hoogstaande kunstenaars zijn.

De voorbeeldige Ferdinand ziet van het meisje af, dat Missiezuster wordt. Ook hij zorgt door een groote gift voor den „dos", die nog ontbrak. De opzet is goed, de uitbeelding op zeer vele plaatsen heerlijk Roomsch, het missievuur brandt als Pinkstertongen. Intusschen worden maar eventjes de volgende personificaties aangedurfd en dat nog wel op het tooneel : duivel, wellust, weelde, zelfvoldoening, vrees, twijfel, onkuischheid, slangetong, geldzucht, waartegenover zeven goede geesten te staan komen. Voor de uitvoering worden vereischt eenige niet gemakkelijke filmen op den achtergrond, die een beeld geven van de toekomstdroomen der heldin : prachtig landhuis, daarna feesttafel, kloosterling in cel, Witte zuster in de Congo, zomerpark met spelende kinderen, gouvernante enz.

Als resumé gelde dit : de opvatting is zeer goed, de uitbeelding veel minder, soms niet voor tooneel geschikt, aan het metrum is al te veel geofferd, het is schoom on te lezen, moeielijk om te spelen, waarmede het primaire doel niet bereikt wordt.

v. D. V.

ANALECTA ORDINIS S. BASILII MAGNI.

In den loop der maand Januari is het tweede en derde deel verschenen van het roetheensche tijdschrift Analecta ordinis S. Basilii Magni, (Lemberg, Zolhierwska, No. 36, hoofdredacteur : Pater Josaphat Skruten).

Dit tweede en derde deel, evenals het eerste, in octavoformaat uitgegeven, loopt van pagina 162—416.

Deze aflevering is in vier rubrieken verdeeld :

I. Artikelen. Het eerste van deze handelt over de bibliotheek en het archief der Paters Brasilianen in Lemberg. Het tweede spreekt over een reeks godsdienstige gezangen bij de Ukraïners, o.a. eenige kolendy, kerstliederen. Het derde spreekt in den breede over handschriften die berusten bij het Basilaner-klooster van den H. Onuphrius te Lemberg.

II. Documenten en verzamelingen. Deze rubriek handelt over het kapittel van Mukacew (in het jaar 1749), het leven en de werkzaamheden der P.P. Brasilianen in Turyski. Het geeft een korte levensbeschrijving der P.P. Josphat Michniewiez, Laurentius Kopaewski, Stefanus Wolosowiez, Joannes Dubowiez, Nikolaus Kornak, Nikodemus Vozicki, Antonius Zuluski, Thadeus Zakrzewski, Bartholomeus Pruskowski, Laurentius Kosselew, Raphael Pruszewiez, Gedeon Horaïns, Jonas Grocholski, Titus en Philactetus, Vervolgens het necrologium van de pas-overledenen P.P. Marcus Haluszczynski, Hieronymus Malycki, Matheus Hura en Eurebius Rypan. In dezelfde rubriek wordt een „synopsis" gegeven van het klooster te Pidgorecki en de eerste levensbeschrijving van den H. Josaphat.

III. Miscellanea. Hier weidt Dr. Hordynski uit over het kraïnsch-nationale element in het leven en werken van den H. Josaphat. Verder wordt besproken de missiearbeid der P.P. Brasilianen van de Karpathi-Rutheensche provincie en Karpathen-Rusland (een provincie van Czecho-Slowakije). Daar geeft de bekende vicaris van de St. Stefanuskerk te Wilno, Ladislaus Poloczki een en ander over de geschiedenis der Basilianer-orde in Lithauen en Wit-Rusland.

IV. Bibliographia. Hier vinden verschillende werken langere of kortere bespreking o.a. de werken van Pater de Lavigne over Rusland.

De aflevering kost vijftien Poolsche Zloty. Voor iemand die russisch verstaat zal deze aflevering interessant en haar geld meer dan waard zijn.

P. A.

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 30 Julii 1926. J. POMPEN, Vic.-Gen.

Mgr. ODORICUS TIMMER, O. F. M.
VICARIUS APOSTOLICUS
1901 — LUANFU — 1926

OMNIS TERRA ADORET TE

MGR. ODORICUS TIMMER O.F.M.
1901—1926.

Den 28en October van dit jaar zal het 25 jaar geleden zijn, dat Mgr. Od. Timmer O.F.M., Vic. Ap. van Luanfu, door zijn voorganger Mgr. J. Hofman z.g. werd geconsacreerd tot Bisschop van Druzipare.

Fredericus Timmer werd 18 December 1859 te Haarlem geboren, trad in 1878 in de orde der Minderbroeders. Na zijn priesterwijding vertrok hij als missionaris naar de Chineesche provincie Hou-pé. Vandaar vertrok hij in Juli 1889 naar Chansi, om daar met eenige confraters de stichting voor te bereiden van het nieuw op te richten vicariaat Zuid-Chansi, dat zou worden toevertrouwd aan de Hollandsche Minderbroeders. Na eenigen tijd in de zielzorg werkzaam te zijn geweest, werd hij aangesteld aan het klein seminarie, daarop volgde zijn benoeming als regulier overste eñ provicaris, ten slotte bij breve van 5 Augustus 1901 werd hij verkozen tot Vic. Ap. en tit. bisschop van Druzipare. Bij het begin van het episcopaat van Mgr. Timmer bedroeg het aantal gedoopten ongev. 7000 ; in 1925 waren er in het Vicariaat 35.415 gedoopte christenen ; in 1901 beschikte de missie over 48 kerken en kapellen, in 1925 was het aantal gestegen tot resp. 64, en 263 ; groot en klein seminarie moesten voortdurend worden uitgebreid, in 1925 bedroeg het aantal leerlingen resp. 16, 26 ; — 3 colleges voor normaal- en M.U.L. Onderwijs werden opgericht ; het zegenrijke werk der H. Kindsheid verheugt zich in ongekenden bloei; van Juli '24 tot Juli '25 werden niet minder dan 1119 heidenkindertjes gedoopt. Dat ook het gehalte der christenen over het algemeen bevredigend is, blijkt uit het groot aantal H. Communies, dat over het verslagjaar 1924—1925 niet minder dan 210.159 bedroeg.

Ziehier een kort resumé van het werk van Mgr. Timmer. In

zoover zal de jubilaris misschien bekend zijn aan de missievrienden in het vaderland en aan de belangstellende lezers der jaarlijksche verslagen. Wellicht zal ook in Holland slechts door weergave van deze dorre getallen het jubilé van Mgr. Timmer herdacht worden. Men zal er niet op reflecteeren, men zal niet begrijpen, welk een som van moeiten en zorgen, van offers en kruisen, van teleurstelling en tegenspoed, van heldenmoed, zelfverloochening en offerliefde die getallen uitdrukken.

't Jubilé van een missiebisschop ! Een missiebisschop van Luanfu in China ! Wie heeft er nu ooit van Luanfu gehoord ? Onbekend doodsch stadje zonder eenig handelsverkeer van belang, middelpunt van een missiedistrict, geheel afgesloten van de buitenwereld door hooge bergketens. De Europeesche beschaving is er nog zoo goed als niet doorgedrongen. Geen spoorwegen, geen electriciteit, geen waterleiding. geen vliegmachines, geen radio ! Lange rijen lastdragende ezeltjes of één enkele suizende telegraafdraad wringen zich moeizaam door de nauwe bergpassen en vormen de verbinding met de buitenwereld. Men interesseert zich in Europa voor het steeds uitgebreider handelsverkeer van Hong-kong en Shanghai, voor het steeds bloeiender beschavingsleven van Tientsin en Hangkeou, voor de historische monumenten van Pe-king en Tsi-nan-fu ; voor de eigenaardigheden der volksstammen in de Mongoolsche steppen, voor de mystieke praktijken in de bonzerijën van de Thibetaansche hoogvlakten rond Lhassa. Maar Luanfu met zijn achterlijke eeuwig-blauwgekielde boerenbevolking heeft al heel weinig merkwaardigs, om de belangstelling van den op sensatiebelusten weltmensch gaande te maken. 't Is al een heel weinig geschikt terrein om als schouwtooneel te dienen van wereldschokkende, geruchtmakende gebeurtenissen. Maar deze achterlijkheid en onbekendheid is zoo geheel naar het hart van Mgr. Timmer, want niemand ziet er meer tegen op om de aandacht van de groote wereld op zich te trekken dan hij, wellicht omdat hij in zijn eenvoudige waarheidsliefde wel vermoedt, dat die aandacht niet anders dan bewondering kan zijn.

Maar voor ons, Katholieken, die nog andere idealen hebben dan beursspeculaties, voetbalmatches, steps, radio, bioscoop, historische vondsten en archeologische opgravingen ; — en vooral voor ons katholieke Nederlanders, van huis uit missievrienden, die in zelf

vergetende edelmoedigheid alles zien onder het verheven perspectief: „daar is Jood noch Griek, want gij zijt allen één n.l. de mystieke Christus Jezus," — voor ons katholieke Nederlanders, die onze groote mannen nog weten te vieren en waardeeren, voor ons is het vicariaat Luanfu een hoogst merkwaardig terrein, want 't is het arbeidsveld van Mgr. Odoricus Timmer.

't Is daarom, dat die twee getallen uit de verslagen een illustratie behoeven, dan zal men pas de werkzaamheid van den Jubilaris naar waarde weten te schatten.

Wèl waren er heel bijzondere eigenschappen van hart en verstand noodig, om in 1901 het bestuur van Zuid-Chansi te aanvaarden. Maar al aanstonds bij de aanvaarding van zijn ambt toonde Mgr. Timmer, welk een verheven opvatting hij had van de taak, hem door de Voorzienigheid opgelegd.

Pas was de rust na den Bokseropstand weergekeerd, en voor de angstige oogen der uitgeputte overwinnaars openbaarde zich in ontzettende klaarheid de gruwel der verwoesting. De herder was geslagen en de kudde verstrooid! Troosteloos doolden de overgebleven christenen tusschen de bouwvallen hunner verwoeste woningen, of zochten buiten op het land de half-verkoolde beenderen hunner huisgenooten-martelaren. De missionarissen keerden terug naar hun district en dwaalden, het hart vol angst en weemoed, van de eene missieplaats naar de andere en vroegen en zochten, waar er ten minste van de H. Vaten nog iets gered kon worden. En tusschen die wrakken van menschen en woningen waarden als hyena's de hongersnood en typhus. Binnen één jaar tijds stierven vier missionarissen in den bloei van hun leven, bij gebrek aan weerstandsvermogen ten gevolge van de doorstane ellende.

En de grijze herder, Mgr. Hofman, stond daar sprakeloos van onzegbaar leed op de plaats waar hij in rechtmatigen trots eens zijn pas voltooide kathedraal had bewonderd, die hij in een overhaaste avontuurlijke vlucht had moeten verlaten. Niet alleen was de eene steen niet op den anderen gebleven, maar de plaats was geheel platgebrand en alle nog bruikbare materialen geroofd. 't Was een beeld van de nog veel ontzettender verwoesting onder zijn kudde aangericht, honderden martelaren en helaas.... haast evenveel apostaten! En hij, Mgr. Hofman, de krachtmensch, de pionier, die met onbezweken moed en vertrouwen alle moeilijkheden der stich-

ting van het vicariaat had overwonnen, hij was geheel geknakt! Hij zag zijn levensideaal verwoest en zelfs hij liet den moed zinken.

't Was een troost voor hem, toen zijn verzoek om ontslag te Rome werd aangenomen, en zijn Provicarius, P. Odoricus Timmer, tot zijn opvolger werd benoemd.

Onder zulke auspiciën aanvaardde Mgr. Timmer zijn ambt. Hij wist wat hem wachtte. Als Provicarius, had hij tijdens de droeve dagen van den Bokseropstand — toen Mgr. Hofman naar Honan was uitgeweken — het bestuur van het vicariaat moeten waarnemen, en als leider der verdediging van de christen-vesting Ma-tch'ang had hij van nabij het woeden der vervolgers gezien.

Nog geheel onder den indruk van die vreeselijke dagen nam hij met heldhaftige, haast uitdagende offerliefde en lijdensmoed zijn taak op. Het bewijs hiervoor levert thans nog zijn bisschoppelijk wapen. In het bovenvak het Franciskaansche wapen, de twee gekruiste armen met de doorboorde handen van Christus en Franciscus ; het teeken van de echt Franciskaansche kruisliefde, die hem bezielde ; — in het benedenvak twee palmen waartusschen een doornenkroon ; uitdrukking van hetgeen hij voor zich wenschte in zijn episcopaat ! En om geen twijfel over te laten, schreef hij daaronder als zijn wapenspreuk kort en kernachtig : Portio mea !

Portio mea ! Zijn wensch is vervuld ! de doornenkroon is zijn deel geworden tijdens zijn bestuur.

O ! men gaat zoo makkelijk over die getallen heen 7000—35.000 Hoogstens zal men zeggen : een heel mooi resultaat. Maar God alleen weet ten koste van hoeveel offers en kruisen dat resultaat bereikt is. 't Wordt in missieverhaaltjes en almanakken en missieklokken etc. dikwijls zoo mooi en makkelijk voorgesteld.... van die velden, die maar aldoor zoo wit staan van den oogst.... van die heidenen, die als afgodendienaars opstaan, door den dag een missionaris ontmoeten en 's avonds als gedoopte brave christenen naar bed gaan, van die missionarissen met stijve armen van het doopen.

Maar men vergeet, dat zulke veni-vidi-vici-triomfen uitzonderingen zijn en geen regel. Wanneer men een juist beeld wil geven van het hedendaagsche missiewerk, moet men niet op het eerste plan plaatsen tafereelen als de eerste prediking van Petrus op het Pinksterfeest, of den Ethiopischen minister, door Philippus langs

den weg gedoopt. Dat zijn mirakelen, dus uiteraard uitzonderingsgevallen.

Als regel geldt : heidenen te vormen tot echte christenen, die niet slechts eenige gebeden en den catechismus kunnen opzeggen, maar bezield zijn met den christen-geest en christen-mentaliteit is een werk, dat met het doopsel nog niet ophoudt, maar dat is een levenstaak voor den missionaris.

Als voorbeeld hiervan bestudeere men het werk van den grooten heiden-apostel, S. Paulus. Paulus geeft een zoo helder beeld van den missionarisarbeid, als hij aan de Galaten schrijft, wat al smarten hij uitstaat, om hen ten tweede male (d. i. nadat zij reeds gedoopt zijn) te baren „totdat Christus in U gevormd wordt." Lees eens aandachtig over het elfde hoofdstuk van den tweeden brief aan de Corinthiërs en ge hebt een frappant beeld, wat die tweede barensweeën voor een zielenherder beteekenen.

En „l'histoire se répète !" Wat Paulus leed in Klein-Azië en langs de kusten der Middellandsche zee, datzelfde drama speelt zich nu nog af in ieder missieland, en heel bijzonder in de binnenlanden van China, waar de invloed der moderne beschaving nog zoo weinig merkbaar is. Datzelfde heeft ook Mgr. Timmer in de vijf en twintig jaar van zijn episcopaat maar al te pijnlijk ondervonden.

Zooals b.v. „Gevaren op reis." Dagenlang per muildier over de smalle, rotsige, gladde bergpaadjes, langs diepe kloven en afgronden ; door hooggezwollen rivieren, in sneeuw en regen, door fellen alles verstijvenden noordenwind, door de brandend heete zomerzon, die de rotsige bergwanden heet stookt als een oven ! En dan 's nachts na zoo'n afmattenden dag — als kerkvorstelijke legerstede — een harde steenen bed-oven te midden van het ongedierte in een afzichtelijk vuil krot, dat men herberg noemt.

„Valsche broeders". Veel belovende christengemeenten verflauwen in hun eersten ijver en stellen de meest gegronde verwachtingen te leur en verlaten en leeg staat de ruime nieuwe kerk : — om een futiele reden keeren catechumenen met vernieuwden ijver naar hun oude goden terug ; — oude christenen vernietigen door hun slecht voorbeeld de schoonste vruchten van missionarisarbeid.

Jarenlang kwelde hem een pijnlijke kwaal en belette hem eenig vast voedsel tot zich te nemen.

Telkens weer rukte de verradelijke typhus onverwachts de beste krachten weg, en veroorzaakte onherstelbare verliezen.

Hongersnood, droogte, revolutie en oproer remde de werkzaamheid der missionarissen.

Portio mea! waarlijk hij heeft zijn deel gehad. Al die teleurstelling en tegenspoed, die zorgen en ontbering, die rampen en plagen, die offers en kruisen waren als zooveel doornen die schroeiend en schrijnend zijn hoofd doorpriemden. Maar dat alles was slechts olie op het vuur van zijn laaienden zielenijver. Want nog heden draagt de grijze kerkvorst fier die geliefde doornenkroon, nog heden drukt hem de „instantia quotidiana omnium ecclesiarum." Seminaries, scholen, weeshuizen, de kinderen der H. Kindsheid, catechumenen, het onderhoud zijner onderhoorigen, dat alles vraagt nog heden zijn dagelijksche zorg.

Waarlijk, Monseigneur, God heeft Uw wensch vervuld. Hij heeft U geschonken Kruis en Kroon, waarmee Hij zelf gesierd ging, toen Hij zijn leven gaf voor Zijn schapen.

Maar voor een oogenblik vergeten wij die ruwe, ruige doornenkroon, als wij straks de zilveren kroon zien glanzen om Uw slapen.

Als dan de glans van dat zilver een oogenblik de aandacht zal trekken niet slechts van Uw missionarissen, seminaristen, religieuzen kindsheid-kinderen en christenen van Uw vicariaat, maar van heel katholiek Nederland, dan zal die zilveren kroon met die hulde, U wellicht zwaarder drukken dan de door U gekozen doornenkroon met haar zorgen.

Maar gelaten en met vreugde zult U daarin berusten. Want de dag van Uw jubilé moge U doen denken aan een nog veel blijder gloriedag, wanneer de Koning der Apostelen, U in plaats van Uw doornenkroon, ten overstaan van hemel en aarde, zal schenken „coronam de lapide pretioso", en in eeuwigheid Uw wapenspreuk zal luiden: „Portio mea in terra viventium!"

fr. P. TEEPE, O.F.M.

DE GROEIENDE KERK.

Tientallen van jaren verscheen onze oude voorvechter „De Katholiek", die het „erfdeel der vaderen" zoo eervol „handhaafde", met de aanhaling van Melis Stoke op den omslag (ik citeer uit 't hoofd) :

> Ende te Romen in die poert
> Sergius die Paus hem benedyde
> En hem Aertsebiscop wyde.

Het sloeg op Sint Willebrord. De gedurige herinnering aan die bisschopswijding was een pieuze uiting van wat wij allen voelen nu nog : de grondlegging van onze eigen vaderlandsche Kerk is een weldaad van den Algemeenen Vader in Rome, welker zegenrijke beteekenis niet hoog genoeg kan worden gewaardeerd.

Van eenzelfde waarde voor de eeuwen is wat den 28en October te Rome plaats greep ! Pius, de Paus, wijdt op den verjaardag zijner eigen consecratie, de eerste zes Chineezen tot Bisschop. Daarmede is de eerste steen gelegd der eigen organisatie van China's Kerk. En in de rijen der hierarchie bewijst een volk meer, een groot volk, de katholiciteit der H. Kerk van Rome, voor welke „geen Jood en geen Griek" bestaat, maar vóór alles en in allen Christus-alleen. Over eeuwen en eeuwen nog zal men naar dezen dag heenwijzen.

Wij begrijpen de blijde ontroering, waarmede in China deze zonen des lands werden uitgeleid, verkoren als zij waren te worden opgenomen in den kring der Apostelen van den Christus, voor Wien zoo vele duizenden in China bloed en leven gegeven hebben. En als zij straks terugkeeren, nadat hun „inspirante Spiritu Sancto" door den Hoofd-Apostel de handen zijn opgelegd, dan zullen zij zijn de levende getuigen van den adeldom, dien Christus' Kerk verleent aan iedere menschelijke streving naar God, en van de juiste waardeering, die Rome weet te toonen voor de gerechte aanspraken eener „natie".

Ook in de kringen der missionarissen heerscht vreugde: want het is hun glorie! De mogelijkheid dezer verheffing is de vrucht van hun arbeid. In dit nummer huldigen wij een vijf-en-twintig-jarig bisschoppelijk bestuur, dat in China uit de puinen eener gruwelijke vervolging een hernieuwde christenheid heeft opgebouwd: ziedaar het type van de voorgeschiedenis van dit gebeuren. Als er iets is, dat ons bewijzen kan de wijsheid en de kracht en de zelfverloochening en de liefde van heele tritsen van missionarisgeslachten, dan is het de grandioze uitverkiezing van zes kerkvorsten uit een phalanx van meer dan 1100 eigen Chineesche priesters! En daarom huldigen wij met bewondering degenen, die in Gods kracht de fundamenten van China's Kerk hebben gelegd.

En samen met deze hooggestemde waardeering zien wij met vreugde hoe dit feit ook het gezag versterkt van Hem, die deze bisschopswijding verordende en verrichtte, van den Stedehouder van Christus, die in het licht van Gods Wijsheid waarlijk den *groei* van Gods Kerk blijkt te leiden. Dit feit roept ons de woorden te binnen door p. Charles S.J. gewijd aan de Encycliek „Rerum Ecclesiae":

„Les modernistes ont répété comme un axiome incontestable que, dans l'Eglise, l'autorité ne jouait jamais que le rôle d'un frein, et que les initiatives hardies lui déplaisaient. S'il fallait réfuter encore ces erreurs, on n'aurait qu'à citer les actes récents du Saint-Siège dans le domaine des Missions....

Une fois de plus il est prouvé que la véritable prudence n'a pas nécessairement l'allure traînante et qu'on peut être très sage en bousculant de gros préjugés bien assis depuis fort longtemps." [1])

Deze tastbare waarheid heeft voorgoed den hechten band tusschen China en Rome onverbreekbaar bezegeld: de eeuwen door zal dit „millioenen-volk" — als het straks in groote menigte in den éénen Schaapstal is ingeleid — gedenken, dat de eigen organisatie der Chineesche Kerk te danken is aan het initiatief en het dóórzetten van Paus Pius XI, en daarin een prikkel vinden den Vader in Rome kinderlijk vertrouwen te schenken.

Blijde perspectieven openen zich. Voor ons, katholieken van Nederland, is het bijna een eeuw geleden, dat na den droeven tijd der onderdrukking in Mgr. van Wijkerslooth weer de eerste Neder-

---

[1]) Nouvelle Revue théologique, I—III, p. 321.

lander tot Bisschop werd geconsacreerd; van dezen ontvingen de eerste Vicarissen in het Zuiden de oplegging der handen; en dan gaat het steeds crescendo! De eigen hierarchie! De herleving der Kerk als nooit te voren! Een expansiekracht, die naar alle oorden der wereld onze zonen en dochters als missionarissen uitzendt.

Wat zal China zijn na honderd jaren?

Wie, die het weet! Maar nu na eeuwen van bloedige vervolging de nog kleine kudde haar eerste eigen herders ziet, mogen wij nu niet hoopvol vertrouwen, wij die de kracht Gods op dezelfde wijze in ons hebben zien werken?

Wij dragen zorg over de verwildering van Europa .... Gelukkig, dat de Kerk van China opkomt .... Over honderd jaar zal zij hier het Geloof terugbrengen ....

EEN ONJUIST ARTIKEL.

Begeesterd door de gedachte aan het grootsch gebeuren in Rome lazen wij in „De Tijd" van 8, 9 en 13 October een artikel van fr. Pacianus Teepe O.F.M. uit Chansi over **„Vreemde Missionarissen en inlandsche Clerus".**

Wat 'n ontgoocheling! Niet om de stelling, welke de missionaris van uit het verre China meent te moeten verdedigen. Deze is onbetwistbaar en onbetwist, althans hier. Wie denkt er (wij zeker *niet*), dat de missionaris in China thans overbodig wordt![1]

Het waardige en warme woord van protest, dat onze missieijveraar, die in zijn zorg voor de missionarissen vergrijsd maar niet

[1] Met een paar cijfers meen ik deze verzekering te mogen toelichten. De 25 Orden en Congregaties, die in Nederland meer of minder priester-missionarissen uitzenden, hebben in de laatste drie jaren naast haar 62 bestaande studiehuizen nog 7 nieuwe strikte missiescholen durven (of moeten) openen; het getal der studenten steeg in twee jaren van ongev. 3600 tot 4250. Zoowel de mannelijke jeugd als de ouders en geloovigen, die deze studentenschaar onderhouden, zijn dus wel overtuigd, dat in afzienbaren tijd voor missionarissen plaats blijft in de missies. En de heerlijke belangstelling, de edelmoedige steun, de vereering mag ik zeggen, welke onze geloofsboden alom, in alle kringen, bij iedere passende gelegenheid, zonder eenige tegenspraak ondervinden, bevestigen ten overvloede, dat ons katholieke volk — hoe gaarne het ook een 500 inlandsche seminaristen door S. P. L. onderhoudt — toch nog niet meent, dat de missionarissen tot een „verdwijnende soort" behooren. Trouwens in de nummers van Het Missiewerk van 1925 werd bijv. vermeld het *eerste* vertrek van 88 priesters, 46 scholastieken en broeders, en 141 zusters, of te zamen van in één jaar 275 nieuwe missionarissen, terwijl maar een in dit nummer (dus over drie maanden) vermeld wordt het vertrek van 111 priesters en broeders en 47 zusters, van wie 117 voor den eersten keer uitgingen. Van wie ook China zijn deel kreeg.

verouderd is, Mgr. A. Hermus, in ,,De Tijd" van 28 October publiceerde, was dan ook zeker velen uit het hart gegrepen.

Dit protest te onderstrepen is niet noodig. Ik voel mij echter gedrongen het artikel van p. Teepe, dat veel waars op zulk een onjuiste wijze in debat brengt, eens rustig te bespreken.

1. **De opzet van het artikel.**

De opzet is al eigenaardig. De schrijver wil bewijzen, dat de vreemde missionaris in de missie, speciaal in China, nog steeds noodzakelijk is, en beroept zich daarvoor op de woorden van den Paus ; goed. Hij citeert uit de Encycliek ,,Rerum Ecclesiae" ; uitstekend. Maar bij dat citeeren begint hij juist *achter* de volgende woorden :

> ,,Zoowel met het oog op den *onbegrensden omvang der gewesten*, die voor de christelijke beschaving nog niet openstaan, als op het *ontzaggelijk aantal* dergenen, die tot op den dag van heden de weldaden der verlossing missen, en op de moeielijkheden en nooden, waardoor de missionarissen, bij de *geringheid van hun aantal*, belemmerd en bemoeielijkt worden, is het noodzakelijk, dat de aandacht van de Bisschoppen en van alle katholieken er op gericht wordt, dat het getal der gewijde zendelingen worde vergroot en vermenigvuldigd." [1])

Deze woorden geven de reden, *waarom* de Paus de uitzending van meer missionarissen noodzakelijk acht. Die verklaring nu slaat de schrijver niet alleen woordelijk maar ook *zakelijk* absoluut over ; en daarvoor in de plaats haalt hij een reeks redenen aan, die de Paus juist niet geeft : n.l. een uiteenzetting van tekortkomingen en gebreken van den inlandschen Clerus.

Vreemde handelwijze !

En verwarring stichtend bovendien !

Want zooals de uiteenzetting er ligt, is zij uitermate geschikt om het inzicht in de quaestie van den inlandschen clerus te vertroebelen, en bij de lezers den indruk achter te laten, dat de opdracht van zes Chineesche Vicariaten aan den inlandschen clerus [2]) minstens genomen een waagstuk is.

Dat beweert p. Teepe wel niet : in den aanhef van het eerste artikel en in het derde laat hij dit duidelijk uitkomen ; maar dat

---

[1]) Vert. van Het Missiewerk, dl. VII, blz. 205.

[2]) Nadat p. Teepe schreef, heeft de H. Stoel nog twee Chineezen tot Apostolisch Vicaris benoemd ; er zijn er dus niet vier, maar zes.

zijn artikelen bij velen dien indruk vestigen, vrees ik met meer reden dan p. Teepe heeft om een verkeerde meening aangaande de noodzakelijkheid van den Europeeschen missionaris te signaleeren.

Daarom is het noodig dit beroep op de Chineesche toestanden eens op de keper te beschouwen.

Ik zal daarbij de gegeven beschrijving niet wraken : al komen er veel vragen op over de verspreiding van de aangeduide tekorten, over hun omvang en beteekenis, al maakt het relaas den indruk, dat het er nog al dik op gelegd is, ik debateer daar niet over, want ik ben daartoe niet competent. Ik aanvaard dus, dat de toestand in China is, zooals p. Teepe dien beschrijft. Maar ik betwist de bewijskracht dier beschrijving.

Vóór ik hiervoor de redenen geef, moet ik echter eerst duidelijk aangeven het standpunt, dat de H. Stoel inneemt bij het bevorderen van den inlandschen clerus in de missiën. Daardoor alleen houden wij een zuiveren kijk op de quaestie.

2. Het standpunt van den Paus.

Dit vindt men in de Encycliek „Rerum Ecclesiae" aldus omschreven [1]) :

> „Waartoe, vragen Wij, zijn de missies anders dan om in die uitgestrekte gewesten de Kerk van Christus in te voeren en te vestigen ? En waaruit zal deze bij de heidenen heden ten dage tot bevestiging geraken, zoo niet door die elementen, waaruit zij indertijd bij ons groeide : dat wil zeggen, door volk en geestelijkheid van het land zelf, door eigen mannelijke en vrouwelijke religieusen."

Er zijn nog andere redenen voor de waarde en noodzakelijkheid van den inlandschen clerus aan te voeren ; de Encycliek doet het ; zij zet nog uiteen, dat een talrijke inlandsche geestelijkheid den missionarissen meer gelegenheid geeft om zich te wijden aan de uitbreiding des Geloofs ; door de grootere kennis van de taal en van de volksziel doet zij ook de prediking der missionarissen meer vrucht dragen ; bij de tegenwoordige ontwikkeling der nationalistische hartstochten doet „een net van inlandsche priesters over geheel een streek uitgespannen" dreigende gevaren voor de Kerk minder duchten ; en bij het gebrek aan priesters zoowel in de missies

---

[1]) Het Missiewerk VII, blz. 211. Vergelijk Maximum illud : Het Missiewerk I, blz. 168—169.

als in Europa, zorgt de uitbreiding van den inlandschen clerus, dat er zoowel daar als hier meer predikers en zielzorgers beschikbaar komen. Maar deze motieven, al spreken zij ons meer onmiddellijk aan, komen toch in de Encycliek op het tweede plan ; als hoofdmotief komt telkens weer naar voren, zoowel bij Benedictus XV als bij Pius XI, dat de inlandsche clerus aan de Kerk haar **normale zielzorgers** geeft.

Daarom besluit de Paus zijn bewijsvoering aldus : [1])

„Uit hetgeen Wij hebben uiteengezet, Eerwaardige Broeders, Geliefde Zonen, volgt, dat uw gebieden zulk een aantal inlandsche priesters ter beschikking moet staan, dat dit op zich zelf, ongerekend de buitenlandsche priesterschap, voldoende is zoowel om de grenzen der christelijke samenleving uit te zetten, als om de gemeenschap der geloovigen van het eigen land te besturen."

Is de noodzakelijkheid eener normale zielzorg het zwaartepunt der bewijsvoering, dan begrijpt men ook den ernstigen aanhef van dit gewichtigste en omvangrijkste deel der Encycliek : [2])

„Op de eerste plaats willen Wij nogmaals onder uwe aandacht brengen van hoeveel belang het is inlanders tot het priesterschap te verheffen. Indien gij (d.w.z. Apostolische Vicarissen en Prefecten) dat niet met alle krachten bevordert, meenen Wij niet alleen, dat uw apostolaat gebrekkig zal zijn, maar ook dat aan de vestiging en de ordening der Kerk in die streken al te lang een belemmering en uitstel zal worden gesteld."

Het gaat dus volgens den Paus bij de quaestie van den inlandschen clerus vóór alles om de *normale vestiging* der Kerk.

3. De Praktijk.

Na lange tijden van moeizame voorbereiding is het eerste stadium der normale organisatie in het rijk der mogelijkheden gekomen.

Dit had reeds veel vroeger zoo moeten zijn, althans in verschillende missiegebieden; dat zeg *ik* niet, maar Paus Benedictus XV in *„Maximum illud"* [3]) en Pius XI bevestigt het in *„Rerum Ecclesiae"*. [4])

Het is wel te betreuren, na zooveel pogingen der Pausen, dat er landen zijn, waar de katholieke godsdienst reeds sinds vele eeuwen ingang vond,

[1]) Het Missiewerk VII, blz. 213.
[2]) Het Missiewerk VII, blz. 209.
[3]) Zie Het Missiewerk I, blz. 169.
[4]) Zie Het Missiewerk VII, blz. 210.

en waar men toch geen inlandsche geestelijkheid vindt, tenzij een van minder aanzien ; en ook, dat er eenige volken zijn, tijdig door het licht des Evangelies bestraald, die uit de barbaarschheid tot dien trap van menschelijke ontwikkeling opgeklommen zijn, dat zij mannen bezitten uitblinkend op elk gebied van burgerlijke kundigheden, en die toch ofschoon zij reeds vele eeuwen den heilzamen invloed van het Evangelie en van de Kerk ondervonden, geen bisschoppen konden voortbrengen, door wie zij bestuurd worden, noch priesters wier onderricht de burgers kan leiden. Hieruit blijkt dus, dat de methode tot heden hier en daar gevolgd bij de opleiding van priesters, die zich aan de Missiën wijdden, gebrekkig en verkeerd is geweest. (*Maximum illud.*)

Daardoor is „aan de vestiging en de ordening der Kerk al te lang een belemmering en uitstel" gesteld. (*Rerum Ecclesiae.*)

Het heeft echter geen nut dit thans nader te ontwikkelen : en als p. Teepe niet zulk een eigenaardige en feitelijk vernietigende beschouwing over de waarde van den inlandschen clerus had ten beste gegeven om daarmede de waarde van den Europeeschen missionaris in de hoogte te steken, zouden wij er niet aan herinnerd hebben, dat de achterstand niet alleen aan „de omstandigheden" is te wijten ; want après tout is het bereiken van dit stadium toch ook voor zeer vele missionarissen een groot bewijs van hun „geschiktheid" en van hun volhardenden toeleg, en dus moeten èn de waardeering èn de dankbaarheid de aanwijzing van mogelijke tekortkomingen overstemmen. Daarenboven dient alle aandacht gespannen op het ontwikkelen der nu geschapen mogelijkheid den vroegeren achterstand in te halen. De *normale organisatie* der Kerk in China moet zoo spoedig en zooveel mogelijk vooruit.

4. Moeielijkheden.

Dat zich daarbij ook van den kant van den inlandschen clerus moeilijkheden voordoen, zal niemand verwonderen. Wie kan zich onder menschen een werk denken, dat geen bezwaren overwinnen moet !

Wij zijn tot dusver niet gewend geweest deze bezwaren ex professo te behandelen; ook de Encyclieken hebben zich er toe beperkt te wijzen op de middelen om die moeilijkheden te overwinnen zonder deze te noemen. Toch worden de bezwaren, zij het in de binnenkamer, opgeworpen ; daarom is het goed ze eens rustig te bezien. Het artikel van p. Teepe, dat ze in publieke bespreking brengt, is

daarvoor een goede aanleiding en kan dus op die wijze toch dienen om het inzicht te verhelderen. [1])

De juiste waardeering der moeielijkheden en de middelen om ze te overwinnen zullen wij vinden, als wij ons slechts stellen op het standpunt van den Paus: het gaat om de *normale organisatie der Kerk.*

De bezwaren door p. Teepe ontwikkeld en ook dikwerf door anderen met min of meer nadruk voorgesteld, laten zich dan terugbrengen tot deze zeven punten:

a. de inlandsche clerus is nog niet van huis uit voldoende doortrokken van den zuiveren christelijken geest;

b. de inlandsche clerus leeft als priester boven zijn oorspronkelijken burgerlijken stand;

c. de inlandsche clerus is te sterk door familiebanden gebonden;

d. de inlandsche clerus beschikt niet over voldoenden invloed, zeker niet bij de heidensche overheden; zelfs niet bij de christenen;

e. de inlandsche clerus kan niet voldoende voorzien in de financiëele behoeften van zijn eigen kerk;

f. de inlandsche clerus mist voldoende energie en organisatievermogen;

g. de inlandsche clerus mist een voldoenden apostolischen geest en zal daardoor niet genoeg arbeiden aan de bekeering der heidenen.

Een heele lijst! En een gewichtige. Wel zóó gewichtig, dat men onwillekeurig vraagt: is het al wel tijd om dezen clerus zelfstandig

---

[1]) Om onze lezers, die De Tijd-artikelen misschien niet gelezen hebben, of althans hun inhoud niet zoo duidelijk meer voor den geest hebben, drukken wij hier de stukken af, welke daarin op den inlandschen clerus der Chineesche missiën betrekking hebben:

,,Het moge misschien paradoxaal klinken, aldus P. Teepe, maar 't is toch niet minder juist; de meening, dat het verblijf van den buitenlandschen missionaris in de missielanden ook nu nog een dringend vereischte is, steunt:

2e. op de noodzakelijkheid van een inlandschen clerus voor de missielanden.

Niemand zal het wagen te ontkennen, en bovendien de encycliek spreekt al te duidelijk: de kwestie van de vorming van een inlandschen clerus is nu meer urgent dan ooit; ja een conditio-sine-qua-non voor een vruchtbaar apostolaat.

Maar hoe een inlandschen clerus te vormen zonder vreemde missionarissen, die staan op de voorposten der strijdende Kerk, als ,,dappere aanvoerders, ijverige verdedigers en waakzame beschermers'' ?

Met deze vorming van den inlandschen clerus is niet op de eerste plaats bedoeld de opleiding aan de seminaries, maar ook daarna kunnen de inlandsche priesters de leiding en steun van hun buitenlandsche confraters niet missen. Om nu maar eens alleen van China te spreken — waar de kwestie door de benoeming van vier inlandsche Vicarii bijzonder actueel is —: China is nog dóór en dóór een echt heidensch land; laat het dan ook een eeuwen-oude beschaving hebben, 't is een louter

te maken ? Ook p. Teepe persoonlijk schijnt er — al legt hij zich uitdrukkelijk bij de pauselijke beslissing neer — huiverig voor, want terwijl hij voor de *noodzakelijkheid* van den Europeeschen missionaris een heele reeks zakelijke argumenten aanvoert, die hij met zijn persoonlijke instemming steunt, geeft hij aangaande de zelfstandigheid van den inlandschen clerus alleen voor eenige plaatsen de *mogelijkheid* toe, en dat slechts op een gezagsargument, waarvoor hij zich buigt :

„Zijn er plaatsen, waar de inlandsche clerus zelf het bestuur van een missiegebied op zich kan nemen ?"

Antw. : Ja, dat blijkt duidelijk uit de handelwijze des Pausen. („De Tijd" van 13 Oct.)

Meer niet ! Voor een der argumenten van de Encyclieken [1]) schijnt hij zich zelfs niet gewonnen te geven, want hij schrijft :

„Men zou kunnen opwerpen :

De buitenlandsche missionaris, slecht op de hoogte met de taal en gebruiken der inlanders, zal toch minstens in zijn arbeid belemmerd worden, niet zooveel kunnen presteeren als zijn inlandsche confraters, en wellicht minder gezien zijn bij het volk ?"

Onder degenen, die deze opmerking maken, tellen wij niemand minder dan Benedictus XV en Pius XI in hun hoog-ambtelijke Ency-

[1]) Men vindt dit argument van „Maximum illud" in Het Missiewerk I, blz. 168, en het wordt overgenomen door „Rerum Ecclesiae" ; zie Het Missiewerk VII blz. 211—212.

heidensche beschaving ; een uitwendig vernis voor een inwendig vol bederf. Weet u bijv. waarin tot voor kort de staatszorg voor de melaatschen bestond in Zuid-China ? Van tijd tot tijd werden zij in groote groepen bij elkaar gedreven.... en verbrand ! Zulke koppensnellerspraktijken zijn niet zeldzaam.

„Bestudeert die karakters, zegt de beroemde Sinoloog P. L. Wieger S.J. in de voorrede van zijn „Textes Historiques", „altijd zonderling, zelden edel, gewoonlijk kinderachtig en vulgair, al te dikwijls laag, wulpsch en wreed !" En hij voegt er bij : „Als ge lang in China leeft zult ge diezelfde typen zien terugkeeren op het wereldtooneel ! Dezelfde rol, hetzelfde spel, dezelfde hartstochten, dezelfde intrige, dezelfde ontknooping : alléén de namen veranderen !"

Het christendom in China heeft tot nog toe al te weinig te beteekenen, om het volk in al zijn lagen te kunnen beïnvloeden ; 't kan ook niet anders bij een percentage van slechts 'n half procent. En ach, ook in christelijke milieu's zijn nog zooveel overblijfselen van het oude heidendom te vinden, en is zoo dikwijls weinig te bespeuren van den christen geest en christen mentaliteit. Ook van z.g. „oude" christenen moet de missionaris dikwijls droevig verzuchten : „Adhuc et vos sine intellectu estis ?"

Alleen wijs ik maar eens b.v. op de praktijken bij de verloving en 't uithuwelijken der meisjes.

Uit zulk een milieu moet de inlandsche clerus voortkomen. 't Is daarom vooral,

clieken over de missies. Desalniettemin spreekt pater Teepe deze opmerking tegen met een beroep op Dom Maglione:

„Neen", antwoordt kortaf D. Maglione, „wat tot nu toe bestaat in China is tot stand gebracht door de Europeesche missionarissen."

Wij zullen aan de bewijswaarde van dit feit maar geen woorden verspillen Ik spreek alleen mijn ergernis uit over het feit, dat men tegen het uitdrukkelijk beroep der Encycliek zulk een nietszeggende opmerking durft plaatsen.

Dat wij na dit citaat p. Teepe niet bepaald een veiligen gids vinden om ons een oplossing der moeielijkheden aan de hand te doen, behoeven wij niet nader aan te toonen.

5. Een opvoedkundig probleem.

Indien wij ons stellen op het standpunt der Pauselijke Encyclieken, verschijnen de bezwaren in een heel ander licht.

Het gaat om den groei van de normale organisatie der Kerk, om den overgang van den inlandschen clerus tot zelfstandigen arbeid en bestuur. Het probleem is dus een probleem van opvoeding. En speciaal in China en eenige andere gebieden, die reeds een eeuwenouden inlandschen clerus bezitten, om dat bijzondere probleem, dat zich stelt als een jongmensch den volwassen leeftijd nadert. Wat doet dan een verstandige vader? Hij redeneert aldus: „Ik heb gewerkt en gespaard zooveel ik kon; ik

---

dat de Chineesche priester voortdurend als voorbeeld naast zich moet hebben de buitenlandsche missionaris, als drager der christelijke cultuur, die hem niet alleen in het seminarie de christelijke theologie, moraal en liturgie doceert, maar hem langzaamaan al de schatten van de christen levenspraktijken onthult, hem de christelijke mentaliteit moet bijbrengen, zoodat hij in zijn dagelijkschen handel en wandel zich als bij intuitie altijd en in alles richt naar den geest van het evangelie. De Westersche Katholiek, die in een katholieke omgeving is geboren en getogen, zal zich wellicht moeilijk een denkbeeld van deze situatie kunnen vormen. Daarom ter illustratie eenige voorbeeldjes.

De Chineesche priester leeft gewoonlijk boven zijn stand: d.w.z. boven den stand, die zijn familie in de maatschappij inneemt. Een ieder, die een beetje op de hoogte is van den geest van het Chineesche volk, begrijpt, dat dit noodzakelijk is. Een priester, die in China zich geheel op het niveau zou plaatsen van zijn omgeving, zou vooral ook onder „nieuwe" christenen en heidenen al heel spoedig zijn prestige verloren hebben. Maar 't is duidelijk dat aan zulk een leven-boven-zijn-stand ook vele gevaren verbonden zijn. „'t Zijn sterke beenen, die de weelde kunnen dragen."

Welnu, in het voorbeeld van den vreemden missionaris heeft de inlandsche priester een tegenwicht. Want hij heeft genoeg inzicht om te begrijpen, dat de Europeesche priester in China — zeker in de binnenlanden — moet leven beneden den stand, welken hij in Europa kon bekleeden, dat hij zich heel wat moet ontzeggen, om zich aan te passen aan landaard en gebruiken.

„heb over mijn jongen gewaakt en gezorgd, dat ik zijn karakter „kende ; ik heb mijn jongen een goed voorbeeld trachten te geven, „ik heb hem alles laten leeren, wat hij voor de toekomst, die hij zich „droomde, noodig heeft; nu moet hij zijn eigen weg zoeken. En ik heb „wel zooveel vertrouwen in het karakter van mijn jongen en in de „opvoeding, die ik hem gaf, dat ik verwacht, dat hij slagen zal. Hij „zal het wel eens anders doen dan ik, maar dat maakt niets uit: „ik heb de wijsheid niet in pacht en de tijden zijn nu eenmaal anders „dan toen ik jong was. Hij zal zich wel eens vergissen, maar dat is „niet erg! Met schade en schande wordt men wijs. En als het al te „zwaar wordt, ben ik er ook nog om hem een handje te helpen."

Dat is verstandige opvoedkunde.

Een vader, die zijn jongen te lang kind houdt en meent, dat deze niets zelfstandig doen kan, moet vreezen voor een mislukking, en bereikt in ieder geval niet, dat er uit den jongen gehaald wordt wat er in zit.

De Pauselijke Encyclieken nu doen niet anders dan deze redeneering toepassen op den inlandschen clerus.

Welk een zorg toonen beide Pausen om de missionarissen, die zij uitzenden, op het hart te drukken goede missionarissen te zijn: heilig voor zich zelf, berekend voor hun arbeid. Hoe drukken zij hun op het hart eigen vaderland en volk te vergeten, het volk waaronder zij werken te leeren kennen, zich aan te passen aan de toestanden, opvattingen, levensgewoonten ; alles te eerbiedigen wat niet met

---

Zoo begrijpt de Chineesche priester heel goed en waardeert het ook, welk een offer het voor een jongen missionaris moet zijn als deze na een alleszins degelijke wetenschappelijke opleiding aan seminarie of missiehuis, in China gekomen, zijn licht onder de korenmaat moet plaatsen, zijn brandenden zielenijver moet intoomen, en zelfs tegenover den lompsten boerenjongen met zijn mond vol tanden staat, droefverzuchtend : „a, a, a nescio loqui !"

Door den traditioneel hechten familieband onder de Chineezen is het gevaar niet denkbeeldig, dat de Chineesche priester wat al te bezorgd zal zijn voor de belangen van zijn familie en zijn positie zal gebruiken, om zijn familie te bevoordeelen. De familie van dien priester vindt dat heel natuurlijk, noemt zoo'n handelwijze „een treffend staaltje van kinderliefde" enz. Een priester in de familie is hier nog geen eer zooals in Holland !

Doch daartegenover staat dan het voorbeeld van den Europeeschen missionaris, die ouders, familie en vaderland vaarwel zegt ter wille van het zielenheil van wildvreemde menschen. Zoo kan het voorbeeld van den Europeeschen priester zijnen Chineeschen confrater het duidelijkst een idee bijbrengen van de schatten eener christelijke beschaving. Dit wat de individueele vorming betreft. En collectief toonen de missionarissen, nauw vereend rond hun Bisschop, een verkleind beeld der H. Kerk, gebouwd op de grondslagen van hierarchie, onderwerping en gehoorzaamheid. Zóó is in die verre landen de vreemde missionaris de drager der chris-

de leer van Christus strijdt; hun arbeid zóó te verdeelen en in te richten, dat alle lagen des volks worden bereikt.

Dat is de arbeid, de zorg, de toewijding van den verstandigen vader.

Dan moet de zoon goed worden onderlegd:

Maximum illud: „Opdat de inlandsche geestelijkheid de verhoopte vruchten voortbrenge, is het volstrekt noodzakelijk, dat ze goed worde gevormd en opgeleid. Geheel onvoldoende is daarvoor een elementaire en oppervlakkige opleiding, die alleen tot doel heeft iemand geschikt te maken om het priesterschap te ontvangen; maar deze opleiding moet volkomen, volmaakt en onder alle opzichten af zijn, zooals zij aan priesters van beschaafde volken pleegt gegeven te worden. De vorming der inlandsche geestelijken moet niet van dien aard zijn, dat zij de buitenlandsche missionarissen slechts in lagere bedieningen kunnen behulpzaam zijn, maar zóó, dat zij, eenmaal in staat om hun heilige bediening uit te oefenen, ook de leiding van hun volk naar behooren op zich kunnen nemen." [1])

Rerum Ecclesiae bevestigt dit niet alleen, maar wijst in de meest sterke bewoordingen op den plicht om het daarheen te sturen; getuigt met een beroep op de persoonlijke ondervinding van den Paus, dat het mogelijk is zulk een volkomen opleiding te geven aan inlanders uit de missiën; gebiedt deugdelijke seminaries alom op te richten en die met seminaristen te bevolken:

„Wat nu door eenigen hier en daar begonnen is, dit wenschen Wij niet slechts, maar *willen en gebieden Wij*, dat door allen, die aan het hoofd van de missiën staan, op gelijke wijze ondernomen worde, zoodat er van de inlanders geen enkele, die goede verwachtingen wekt, door U worde afgehouden van het priesterschap en het apostolaat, waartoe hij immers door

1) Het Missiewerk I, p. 168.

telijke beschaving en als zoodanig de stichter der inlandsche Kerk. Want „zij zijn het, zegt D. Maglione, die den sensus catholicus bezitten en die in al zijn omvang begrijpen als de vrucht van een christelijk leven en een christelijke omgeving, waaruit zij zijn voortgekomen, ja van de christelijke lucht, die zij steeds hebben ingeademd, van de christelijke sfeer, waarin zij zich van jongs af hebben bewogen, van een christelijke denkwijze en mentaliteit, kostbare erfenis niet van een, van twee, van tien, maar van honderden geslachten!"

Een tweede reden, waarom de Europeesche missionarissen in China nog niet gemist kunnen worden, is: de invloed, waarover zij beschikken.

Hun invloed — 't is treurig om het te bekennen — niet als verkondigers van het christendom maar als Westerlingen. De christen godsdienst als zoodanig wordt officieel totaal genegeerd, en nolens-volens slechts geduld als beschermeling van de Westersche grootmachten. Vandaar dat de Chineesche priesters staatsrechtelijk op één trap staan met de verachte bonzen; zij beschikken niet over de volledige burgerrechten, missen actief en passief stemrecht. Wat zou in dezen tijd de inlandsche priester beginnen zonder den steun van den Europeeschen? Bij gebrek aan een krachtig centraal bestuur en de steeds toenemende anarchie wordt de macht en willekeur der districtsmandarijnen steeds grooter. Voor wie met de rechtspraak in de Chineesche binnenlanden op de hoogte is, zegt dit genoeg. De eerste de beste zou tegen den inlandschen priester een aanklacht kunnen indienen, uit

God is aangedreven en geroepen. Zeker, hoe meer seminaristen gij zult hebben uitverkoren ter opleiding — *en het is volstrekt noodzakelijk, dat er zeer velen worden verkoren* — des te meer kosten zult gij moeten maken ; maar wilt den moed niet verliezen enz. [1])

Voor degenen, die behoorlijk zijn opgevoed, acht de Paus thans de tijd gekomen, dat zij hun eigen weg zullen zoeken. Hij durft *vertrouwen* op de genade, die God Zijn priesters geeft, op de doorwerking der goede beginselen, die den inlandschen priester zijn ingeprent en op de normale werking van het gezonde menschenverstand, dat zij getoond hebben te bezitten.

Daarom scheidt hij de inlandsche priesters van de Europeesche missionarissen en geeft hun een deel der Kerk zelfstandig te bewerken [2]) ; en hij is niet van plan het bij deze eerste proeve te laten ; de Paus zegt dat zoo duidelijk mogelijk :

„Omdat nu de Goddelijke Herder Zijn kudde zal terugvragen uit Onze hand, zullen Wij, zoo dikwijls het noodig, of *passender*, of *nuttiger* zal blijken voor het uitzetten van de grenzen der Kerk, in geen geval aarzelen zoowel

[1]) Het Missiewerk VII, p. 214. — Dat het den H. Stoel ernst is met dit streven naar een opleiding, die onder ieder opzicht af is blijkt weer uit een van zijn jongste beslissingen, waarbij aan het Seminarie te Kandy op Ceylon het recht wordt toegekend de theologische graden te verleenen. Ook blijkt uit dit feit, hoe hoog daar het onderwijs toevertrouwd aan de Belgische Jezuïeten staat.

[2]) De missies zijn groot genoeg om den vreemden missionarissen terrein te laten voor hun arbeid, en op dat terrein voortdurend nog nieuwe krachten aan te voeren. Zoolang in China door elkaar genomen per priester 1000 katholieken, 200 catechumenen, 180.000 heidenen geteld worden, is er nog ruimte genoeg. En elders is het „navenant".

---

afkeer, haat, wraakzucht enz., en dan zou de beschuldigde — al ware hij een gepurperd kerkvorst — als de minste burger — die zelfs het privilege mist aan den laagst-gagradueerden geletterde toegekend — voor den mandarijn moeten neerknielen en de meest vernederende lijfstraffen ondergaan. Iedereen, die de waarde kent van het „gericht" in China, begrijpt hoe na zulk een behandeling de priester geschandvlekt is in de oogen der inlanders en voor goed zijn prestige heeft verloren, tot onnoemelijk nadeel der hem toevertrouwde „nieuwe" christenen. Maar nu weet men zeer goed, dat men in den Chineeschen priester den beschermeling treft van den Europeaan, die in dezen tijd Goddank ! nog beschikt over het privilege van immuniteit en exterritorialiteit. Wie weet, of in deze tijden van vreemdelingenhaat en communistische agitatie dit privilege niet de redding is geweest van de Chineesche missie? En wat zou er in 1900 van de inlandsche Kerk in China zijn overgebleven, zonder de tusschenkomst der Europeanen ?

Een derde reden, waarom het heengaan der vreemde missionarissen fataal zou zijn voor de inlandsche Kerk, is de kwestie der financiën.

't Is een bekend feit, dat de buitenlandsche missies bijna geheel moeten steunen op de giften uit Europa en Amerika.

Maar zonder de onbaatzuchtigheid en verheven motieven der Europeesche weldoeners in twijfel te trekken, zal men toch moeten bekennen, dat de belangstelling en ijver voor de missies voor een groot deel voortkomt uit de relaties, welke de

de missiegebieden van het eene Genootschap over te dragen aan het andere, *als ze telkens opnieuw te verdeelen en de nieuwe Vicariaten of Prefecturen toe te vertrouwen aan de inlandsche geestelijkheid* of aan andere Genootschappen." [1])

En dat hij werkelijk streeft naár een *volkomen* zelfstandigheid der inlandsche gebieden, blijkt ook nog typisch uit zijn opmerking over de inlandsche religieuzen:

Het zou natuurlijk verkeerd zijn, inlanders, die in bestaande Genootschappen wenschen te worden opgenomen, hun plan te ontraden of hen in de uitvoering te belemmeren.... echter gij moet onbevangen en nauwgezet overwegen, of het niet de voorkeur verdient nieuwe Genootschappen te stichten, die beter overeenstemmen met den aard en de strevingen der inlanders en met den plaatselijken en zakelijken toestand. [2])

De Paus is dus wel als de verstandige vader, die vertrouwen heeft in zijn eigen werk, en in zijn zoon, en daarom hem zijn eigen weg laat zoeken.

Dit laatste woord behoef ik niet te verzachten. Met de toestanden door p. Teepe gesignaleerd voor oogen (welker beschrijving — ik herhaal het — in groote lijnen wordt aanvaard) is het voor de nieuw opgerichte inlandsche Vicariaten in vele gevallen nog zoeken.

Zij zullen zich dus wel eens vergissen; zij zullen niet altijd aanstonds slagen. Maar als het erg wordt, is „Vader" er nog. De tegen-

[1]) Het Missiewerk VII, p. 220.
[2]) id., p. 216.

Europeesche missionarissen hebben en onderhouden met het vaderland. Zoo zal men in Holland van zelf nog wat dieper in den zak tasten, als het geldt de missie te steunen van een zoon, een neef, of een medeparochiaan, dien men nog als kleinen dreumes de Mis zag dienen, of van dien pater, die zoo kostelijk-leuke stukjes schrijft in het missieboekje.

Maar als b.v Pater Jansen ginds zal vervangen zijn door Pater Yang, en Pater Meier door Pater Lieou en Pater Pietersen door Pater Fsoei en die medeparochiaan door Pater Wang en die pater „van die leuke stukjes" door Pater Tch'eng, zal dan de ijver van de respect. families niet verflauwen ?

Zeker, als brave katholieken, die het belang van de zaak begrijpen, zullen zij de drie groote algemeene missievereenigingen blijven steunen, maar de stimulus om zoo nu en dan eens met een extra gift voor den dag te komen bestaat niet meer. Dat is heel menschelijk en begrijpelijk.

En de families Yang, Lieou, Fsoei en Tch'eng in China vinden het al heel welletjes, dat zij hun zoon aan „de Kerk hebben afgestaan", en dat hij dus niets inbrengt; zoodat er op hun steun totaal niet te rekenen valt. Integendeel !....

Behalve nog het feit, dat in China de godsdienst vooral onder de mindere klassen ingang vindt, zal het niet-begrijpen en -waardeeren der weldaad van het geloof, het gebrek aan christengeest onder de jongere christengeneraties in China, voorloopig de Chineesche kerk nog financieel geheel afhankelijk maken van de edelmoedigheid der Europeesche en Amerikaansche katholieken.

woordige organisatie der Kerk laat den H. Stoel toe een nauw contact te houden met, en leiding te geven aan de meest verwijderde gebieden ; hij beschikt over krachten en personen, die daarvoor uitermate geschikt zijn. En hij is zeker, als er hulp noodig is, de middelen daarvoor te zullen vinden. Hetzelfde *vertrouwen* dus, dat in de eerste eeuwen der Kerk *aanstonds* nieuwe gebieden aan inlanders deed opdragen, mag in onze omstandigheden toch zeker tot de oprichting van inlandsche gebieden doen besluiten.

De ondervinding zal — met Gods zegen — gelijk zijn aan die van den verstandigen vader : de zoon zal het wel eens anders doen, maar in vele gevallen ook beter.

6. Natuurlijke groei.

Pater Teepe weet voor alle aangevoerde moeilijkheden maar één oplossing : den jongen „kind" houden ; de Europeesche missionaris moet den inlander nog steeds leeren, verzorgen, beschermen. Ja, als men naast den vreemden missionaris alleen weet te stellen „een inlandsch priester, die Europeesche allures aanneemt om zoo min of meer Europeesch comfort te kunnen genieten" dan moet hij gelijk hebben. Maar zóó wil de Paus het ook niet ; hij wil hebben, dat de inlander absoluut volkomen wordt opgeleid voor zijn taak. Zullen onder dezulken er dan niet voldoende zijn van „gelijke capaciteiten, plichtsbetrachting en zielenijver" als de Europeesche priesters ? En zullen deze *overeenkomstig de meening van „Maximum*

Daarom zal het onttrekken van vreemde missionarissen aan de vreemde missies zeker de financiering in gevaar brengen, en derhalve niet bevorderlijk zijn voor den bloei der inlandsche Kerk.

En daar het natuurlijk is, dat men bij vermindering der inkomsten, op de eerste plaats zijn aandacht zal richten, om te behouden wat reeds bestaat, en dan pas op aanwerving van nieuwe krachten, zullen de seminaries dan helaas de eerste zijn, die onder dien toestand zullen te lijden hebben, zoodat daardoor alweer de vorming van den inlandschen clerus gevaar loopt.

En om al deze redenen meen ik te mogen besluiten, dat voorloopig de dagen van den Europeeschen missionaris in China nog niet geteld zijn (tenzij zij door een nieuwe vervolging zouden verdreven worden), ja, dat met de Europeesche en Amerikaansche missies in China de inlandsche Kerk staat of valt. Men zou kunnen opwerpen :

„De buitenlandsche missionaris, slecht op de hoogte met de taal en gebruiken der inlanders, zal toch minstens in zijn arbeid belemmerd worden, niet zooveel kunnen presteeren als zijn inlandsche confraters en wellicht minder gezien zijn bij het volk ?"

„Neen !" antwoordt kortaf D. Maglione, wat tot nu toe bestaat in China is tot stand gebracht door de Europeesche missionarissen.

Denk b.v. eens aan den invloed, welken eens de Jezuïeten Ricci en de zijnen had-

illud" en „Rerum Ecclesiae" dikwijls niet beter slagen dan de vreemde missionarissen ?

Het Chineesche volk is nog niet doordeesemd van den christelijken geest : natuurlijk niet. Dat duurde vroeger eeuwen, en dat gebeurt dus ook nu niet in geslachten. Maar zal op den duur een toegewijde en goed-onderlegde inlandsche clerus, die voor de verantwoordelijkheid is gesteld, niet juister en gemakkelijker weten te onderscheiden wat „heidendom" en wat „volksaard" is, wat dus verdwijnen moet, wat blijven kan ? Zal hij, die de volksziel gemakkelijker kent dan de vreemde, niet dieper het volkskarakter in christelijken geest beinvloeden ?

Zal een verantwoordelijk inlandsch episcopaat niet beter de regelen weten te treffen, welke zijn clerus in zijn land een waardigen priesterstand doen innemen dan het, zelfs uitstekende voorbeeld, en de voortdurende leiding van den vreemdeling? Waarom kon ons Episcopaat dat wel en het Chineesch Episcopaat niet ?

Zal de inlandsche priester niet eerder de middelen weten te vinden om zijn Kerk te onderhouden en om zijn stand te doen eerbiedigen als hij op zich zelf is aangewezen, dan wanneer hij maar steeds steunen kan op de hulp en bescherming van den vreemden missionaris ? Vergeet niet, dat het voor den Europeeschen missionaris ook weer het *gemakkelijkst* is te steunen op Europeesche bescherming en op Europeesche finantiën, en dat hij dus uiteraard minder vindingrijkheid zal toonen om inlandsche hulpbronnen aan te boren.

---

den aan het hof te Peking, denk eens aan de tegenwoordige katholieke universiteiten van Shang-hai en Peking.

Welnu „ab esse ad posse valet illutio"; als de geschiedenis dus zulke feiten uitwijst, dan blijkt, dat de Europeesche missionarissen ook in China grootsche dingen tot stand hebben kunnen brengen, en het dus nog kunnen, ondanks de moeilijkheid der taal en vreemde gewoonten.

De oplossing van dit raadsel is, dunkt me: wat de missionaris mist door gebrek aan ervaring en gemis aan taalkennis, heeft hij op den Chinees voor door energie en organisatievermogen. 't Is merkwaardig, hoe weinig natuurlijke logica de doorsnee-Chinees bezit ; wellicht ligt dat aan de traditioneele onderwijs-methode, die bijna geheel gericht is op de ontwikkeling van het geheugen ten koste van het verstand. Om praktische conclusies te trekken uit voorkomende gebeurtenissen, om verschillende verschijnselen tot één princiep te herleiden, om te voorzien, of een doel bereikbaar is of niet en de moeilijkheden te voorkomen, kortom voor de natuurlijke vereischten, die aan een pionier gesteld worden, is een Westersch-geschoold verstand noodig. Dit blijkt niet alleen op economisch en industrieel gebied, maar ook waar het gaat om de ontwikkeling en bloei der christelijke beschaving. Dit wat de capaciteiten betreft. En de zielenijver ?

Men denke hierbij aan het gezegde, dat een moeder in den regel haar kind des te meer lief heeft, naarmate de geboorte haar meer heeft gekost ! Dit gaat even-

In Holland heeft onze armoe ons gedwongen een systeem van onderhoud der Kerk op te bouwen, dat afweek van wat in andere landen gold ; maar het is zóó gelukt, dat het nog geschikt is om te voldoen aan de enorme eischen, die niet alleen de eigen Kerk, maar ook onze missiën stellen ; de achteruitzetting der Kerk heeft ons gedwongen te vechten voor onze vrijheden, en het is zóó gelukt, dat de heele wereld den „status" der Kerk in Nederland bewondert. Waarom konden wij ons zelf wel redden en de Chinees niet ?

Ja, als men den eisch stelt, dat hij in eens volkomen slaagt, dan kan hij daaraan niet voldoen. Maar is een vader niet onverstandig als hij van zijn pasbeginnenden zoon eischt, dat hij aanstonds zich een levensstandaard schept gelijk aan dien van zijn vader ?

Hier raak ik m.i. een der diepere oorzaken van de „bezwaren" tegen den inlandschen clerus ingebracht : men eischt van hem te veel in eens en rekent te weinig met den natuurlijken groei. Dat geldt zeker van het bezwaar : dat hij niet voldoenden apostolischen geest bezit, wel geschikt is om te behouden, niet om te veroveren ; dat geldt ook tegenover het verwijt, dat hij een tekort aan ondernemingsgeest en organisatietalent toont.

Als wij rond zien onder onzen eigen clerus, bezitten dan alle priesters den heiligen aandrang en geschiktheid om missionaris te worden ? Het grootste deel vindt zijn roeping in de vaderlandsche zielzorg. En zijn onder de vaderlandsche zielzorgers allen door talenten, neiging en gelegenheid aangewezen of aangetrokken, om de

---

zeer op voor — om het in Paulinischen stijl te noemen — den partus animarum. Naarmate de missionaris meer offers heeft gebracht voor de wedergeboorte van die zielen, zal hij die ook inniger liefhebben. Dit is ook de verklaring van het probleem, waarom bij den vreemden missionaris meestal een veel vuriger zielenijver wordt gevonden dan bij den inlandschen priester. Hoeveel Chineesche priesters worden er gevonden, die zonder aanzien des persoons alles voor allen worden ? Waar is de Chineesche priester, die als een alter Christus in waarheid van de hem toevertrouwde christenen kan zeggen : „Ziedaar mijn moeder en mijn broeders ?"

Wie hunner zoekt eens ernstig contact met de heidenen ; wie begint eens met de straatprediking, die wegens de moeilijkheid der taal alléén aan inlanders kan worden overgelaten ? Dit is de reden, dat het tot nu toe niet is gebleken, dat — in 't algemeen genomen — een Chineesch priester meer heidenen tot den godsdienst brengt dan een Europeesche missionaris.

Wat speciaal de achting en eerbied betreft van den inlander voor zijn priester : de vreemde missionaris, die Chinees tracht te worden met de Chineezen (ook al lukt hem dat niet altijd), om de Chineezen voor Christus te winnen, naar Sint Paulus' woord, zal in alle geval in veel hooger achting staan, dan een inlandsch priester, die Europeesche allures aanneemt, om zoo min of meer van het Europeesch comfort te kunnen genieten.

Maar ook in 't geval van gelijke capaciteiten, plichtsbetrachting en zielenijver

dwalenden terug te brengen in de Kerk of om moderne ongeloovigen den Christus te leeren ? Ook hiervoor is maar een deel geschikt. Achten wij dit een *nadeel*, een *tekort* onder onzen eigen clerus als geheel genomen ? Ik geloof, dat het een voordeel is : wat zou er van het behoud des Geloofs terecht komen, als allen, of de meerderheid, of de besten althans hun krachten richtten op de uitbreiding des Geloofs hetzij hier, hetzij in het buitenland !

Zijn allen verder even ondernemend ?

Welnu, waarom stellen wij dan aan den inlandschen clerus andere eischen dan aan den onze ?

Als zij in meerderheid geschikt is om parochieele zielzorg waar te nemen, heeft de inlandsche geestelijkheid reeds uitnemende kwaliteiten om een zelfstandig Vicariaat te bedienen. En als zij voor de verantwoordelijkheid staat, zal bij verschillende harer leden de ondernemingsgeest wakker worden, zal organisatie-talent zich ontwikkelen, zullen de krachten en middelen voor de uitbreiding des Geloofs van zelf groeien. Dat is niet een groot woord, maar eenvoudig vertrouwen op den gewonen invloed der genade, op de normale ontwikkeling der menschelijke persoonlijkheid. Zoo is toch ook bij ons de veel bewonderde ondernemingsgeest, de taaie volharding der Nederlandsche Kerk, haar liefde voor de missie, de zorg voor de bekeering der dwalenden het langzaam gerijpte resultaat van genade, gelegenheid, behoefte en verantwoordelijkheidsbesef !

De teekenen wijzen er op, dat het zóó ook bij den inlandschen clerus gaan zal.

Wees niet Mgr. Sweens met trots op zijn twee negerpriesters, die in één jaar 187 volwassenen doopten, en op twee anderen, die in drie jaren tijds het getal hunner parochianen opvoerden van 800 tot 3200 ?

Vertelde niet Mgr. de Guébriant, Supérieur Général des Missions

---

van een Europeesch en inlandsch priester zullen de ,,oude" christenen toch nog altijd in den vreemde het offer waardeeren, dat hij voor hun zielenheil heeft gebracht ; en de ,,nieuwe" christenen en heidenen hebben gewoonlijk liever relatie met een buitenlander, omdat zij — heel naïef — meenen, dat deze meer invloed heeft bij den mandarijn, om ,,hun zaakjes op te knappen"... en ,,over meer geld kan beschikken !"

Zoo ziet men, dat ook in dit opzicht de positie van den vreemden missionaris in China nog niet zoo heel ongunstig is, en dat, over 't algemeen, de Chineesche Christenen 't meest het heengaan van de vreemde missionarissen zouden betreuren."

Etrangères de Paris, onlangs in de kathedraal van Angers het volgende :

> J'imagine votre surprise si, voyageant au Brésil, vous y rencontriez travaillant en ce moment même à convertir ses compatriotes immigrés, un prêtre japonais que l'Evêque de Nagasaki envoya là-bas il y a trois ans et dont les évêques d'une grande province brésilienne se disputent les services inappréciables. [1])

En was niet heel de missiologische week te Leuven gesticht door den apostolischen geest en de slagvaardigheid en den ijver van pater K'ang, een Chineeschen Jezuïet, die te Lyon werkt onder zijne landgenooten ?

Ziedaar, hoe van het standpunt van den Paus bezien de bestaande bezwaren practisch zijn te beschouwen. De Kerk in China groeit zienderoogen : de natuurlijke ontwikkeling van een groeiende Kerk zal de moeilijkheden oplossen : niet in eens, niet zonder crisis, maar het zal gebeuren. Mutatis mutandis zal die ontwikkeling zich elders herhalen, want zij is een natuurlijke.

Ik geloof, dat ik met deze beschouwingen op de quaestie het juiste licht heb laten vallen.

7. Nawerking van oude vooroordeelen.

De onjuistheid van het artikel van p. Teepe komt nu wel duidelijk uit.

Hij ziet moeilijkheden en durft op het oogenblik maar één oplossing verdedigen : de blijvende *bescherming* van den inlandschen clerus door de Europeesche missionarissen.

Alle vertrouwen op zijn volk schijnt zoek ! Daardoor komt hij tot een conclusie, die met den opzet niet in voldoend causaal verband staat.

Europeesche missionarissen zijn zeker *noodzakelijk* maar . . . . om de reden, die de Paus aangeeft : gebrek, „onmetelijk" gebrek aan personeel. Het is ten volle waar, dat die noodzakelijke hulptroepen *ook* op de ontwikkeling der normale krachten een gunstigen invloed zullen hebben ; doch uit de gegeven omstandigheden volgt niet dat deze helpers de ontwikkeling *moeten* leiden tot het einde, noch ook, dat zij het kunnen op de beste wijze.

---

[1]) Revue : L'Union Missionnaire du Clergé de France II, Oct. 1926, p. 22.

Hoe gaarne ik ook anders zou willen, ik kan de gedachte niet van mij afzetten, dat de beschouwingen van p. Teepe haar diepsten grond vinden in een vooroordeel; maar dat vooroordeel wordt door den Paus veroordeeld met de duidelijke en krachtige uitspraak:

Er is dus reden genoeg voor U (Bisschoppen) om niet te dulden, dat inlandsche priesters als minder in rang worden beschouwd en voor de lagere bedieningen aangewezen, alsof zij niet hetzelfde priesterschap als uw eigen missionarissen deelachtig zijn geworden, of niet volkomen aan hetzelfde apostolaat deel hebben; zij moeten zelfs uw oogappel zijn, daar zij het zijn, die eens de door uw moeizamen arbeid gestichte Kerken en gemeenten moeten besturen. Laat er daarom tusschen de Europeesche en inlandsche missionarissen geen enkel onderscheid zijn en geen scheidingslijn worden getrokken, maar laat beiden in eerbied en liefde met elkander vereenigd zijn. [1])

En met deze woorden voor oogen kan ik tot mijn spijt op de besproken artikelen niets anders toepassen dan het oordeel van père Charles S.J.:

Ce sont ces préjugés qui, depuis l'Encyclique *Rerum Ecclesiae* prennent figure de désobéissance. [1])

8. Onze Conclusie.

P. Teepe trekt uit zijn artikelen ook een conclusie voor ons: n.l. dat wij onze missionarissen niet minder moeten eeren, voorzichtig moeten zijn met onze missieactie, S. P. L. niet moeten verdedigen door af te geven op de Europeesche geloofsboden.

Ik geloof, dat de conclusie van onze lezers een betere zal zijn. Een vermaning, dat wij onze missionarissen niet minder moeten achten, is blijkens de feiten overbodig; dat wij S. P. L. zouden verdedigen ten koste van de achting aan onze geloofsboden verschuldigd, is met diezelfde feiten op de meest aperte wijze in strijd, en dus niet alleen overbodig, maar ook . . . .

Maar wel zijn wij door zijn beschouwing der toestanden meer er van doordrongen, dat onze missionarissen een taak hebben, die ontzaglijk moeilijk is en alleen met groote zelfverloochening is te volbrengen, en *daarom* eeren wij hen meer, en begrijpen wij beter hoe de steun van ons *gebed* de aalmoezen, die wij hun geven, moet bevruchten.

---

[1]) Het Missiewerk VII, blz. 215.

Ook begrijpen wij duidelijker, dat de zaak der inlandsche geestelijkheid niet met geestdriftige bewondering en prijzende woorden is te dienen, maar dat de normale groei der Kerk zulke tegenwerkende invloeden heeft af te dammen, zulke belemmeringen heeft te overwinnen, dat alleen een aanhoudend en krachtig smeeken en offeren der geheele Kerk de goddelijke kracht zal verwerven, welke de groeiende Kerk tot een bloeiende maakt.

En in het licht van deze beschouwingen springt ook in het oog, hoe juist de Centrale Raad van S. P. L. de taak van dit Pauselijk missiegenootschap omschrijft in de regelen, welke het 4e Vlugschrift van Mei 1926 vertaalde uit de „Communicanda O. S. P." :

Het naaste doel van dit Werk — de bevordering eener deugdelijke opleiding van vele inlandsche priesters — omvat velerlei ; de ware en uitstekende opleiding, welke wij aan de inlandsche geestelijkheid willen verzekeren, vraagt de genade der roeping, en wel voor duizenden en duizenden jongelieden, zij eischt voortdurend genade om de eerste genade te helpen behouden en tot voltooiing te brengen ; zij dringt tot een juiste keuze onder de candidaten, die zich aanbieden, tot een langdurig onderricht in de letteren, dat tevens is een voorbereiding voor het groot-seminarie ; zij heeft noodig een opleiding in de gewijde wetenschap, d.i. in de kennis der H.H. Boeken, der dogmatische, zedekundige en ascetische theologie en vooral een uitstekende vorming in godsvrucht, in een hoogstaand zedelijk leven, in een voortdurend streven naar de volmaaktheid ; en om dit alles te kunnen bereiken moeten er zijn goed-ingerichte seminariën, geschikte boeken, middelen voor levensonderhoud zoowel in het seminarie als daarna, paramenten en heilige vaten en wat verder een priester behoeft. In dit alles nu moet ons Liefdewerk helpen voorzien, als het zijn doel volkomen wil bereiken.

Indien nu iemand zou meenen, dat wij daarvoor niets anders noodig hebben dan geld, dan is hij ver van de waarheid en heeft hij van ons werk een geheel verkeerde voorstelling ; ons Liefdewerk is niet alleen een genootschap om geld in te zamelen. Onze taak is het op groote schaal en voortdurend alle beschikbare krachten te doen samenwerken tot een waarachtige en onder ieder opzicht volkomen ontwikkeling van de inlandsche geestelijkheid ; en daarom moet onze taak zich op het geheel dier opleiding richten.

Niet „ut dominantes in clero", niet om den meester te spelen, maar uit ware broederliefde, — niet om onzen wil op te leggen, maar om in allen eenvoud hulp en bijstand te geven aan hen, die door de genade van staat zijn voorgelicht en door ondervinding en kennis verre boven ons uit staan, willen wij in ons Liefdewerk als in één trefpunt alle beschikbare krachten doen samenkomen, opdat zij — van daaruit werkend over heel de aarde, — des te krachtiger en des te doeltreffender medehelpen, om zoo spoedig mogelijk aan de katholieke missiën een clerus te geven, die onder ieder opzicht geschikt is om de Kerk Gods te besturen, om de weldaden Christi

aan de geloovigen zoo overvloedig mogelijk uit te deelen, om de vijanden van den christennaam te weerstaan en te overwinnen, om ten slotte alle heidenen te brengen tot het Geloof.

En met een verhelderd inzicht hopen wij — naar ons vermogen — voort te gaan, de bedoelingen van den H. Stoel ex corde te steunen.

TH. M. P. BEKKERS,
Nationaal Directeur van S. P. L.

Voorschoten, Sint Lucas, 1926.

DE MISSIONARISSEN IN HET VELD EN DE PRIESTER-MISSIEBOND [1])

Priester-Missiebond is Priester-Missieband. Wij waardeeren het ten hoogste dat in deze Priestervergadering de Missionarissen het woord tot u mogen richten. Mag ik dan uit naam der Missionarissen de Leden van den Priester-Missiebond voorstellen als de 72 leerlingen door Christus aan de Apostelen toegevoegd?

Zij ontvingen hunne zending, zij deelden in hunne werken. Veelal bleven zij in de gestichte christengemeenten, onderhielden en ontwikkelden er den christelijken en apostolischen geest, terwijl de apostelen hunne prediktochten verder en verder voortzetten.

Zooals zij staan afgebeeld in de allereerste en allerschoonste Missie-Annalen, „de Handelingen der Apostelen" bevinden zij zich als midden tusschen voortzaaiende apostelen en de opgroeiende christengemeenten, zij waren als de verbindingskolonne tusschen de voor goed gevestigde centra en de voorttrekkende pioniers die nieuwe wegen baanden en nieuwe vestigingen tot stand brachten.

Herinnert u even E.E. H.H. het eerste vertrek naar de Missiën van St. Paulus uit Antiochië. De H. Geest had tot de gemeenschap gesproken: Segregate mihi Saulum et Barnabam: zij ontvingen hunne afzondering, hunne machtiging en hunne bijzondere zending van den H. Geest. De leerlingen echter, Simon, Lucius, Manahen bleven ter plaatse met de gemeenschap, zij vastten en baden om door goede werken deel te nemen aan hunne zending en legden hen de handen op, niet tot het overdragen van macht maar ten teeken hunner solidariteit in den Missiearbeid.

Leggen ook nu bij de priesterwijding de oudere priesters de han-

---

[1]) Toespraak op de vergadering van den Priester-Missiebond, Groningen 27 April 1926.

den niet op aan de jong-gewijden, niet tot het overdragen van macht, maar tot het betuigen van solidariteit in het priesterschap, van éénzendingschap in het priesterschap.

En ziet Paulus op zijne Missietochten, geprangd door zijn : Vae mihi, si non evangelizavero, en met zijn fakkel des geloofs de duisternis van het heidendom instormend, beroept hij zich voortdurend om hulp en steun op zijne achtergelaten leerlingen zooals Titus en Lucas te Corinthe en anderen elders.

De daadwerkelijke verbinding, het deelnemen dus van het achterblijvende christendom met het voorttrekkende christendom ligt in den aard van het christendom zelf en heeft van den beginne af aan, van den tijd der Apostelen bestaan; doch er waren tijden van slapte en van kracht, zooals in den loop der jaren met vele zaken, ook kerkelijke, gebeurt. Scheen ons b.v. de frequens communio niet iets nieuws en het was juist iets heel ouds, doch verslapt.

Wij allen, wanneer wij spreken van korte jaren terug, hebben op het Missieterrein zulke slapte gekend ; van verre stille jaren blies nog een lauwe, flauwe wind als uit een eenzame sahara. De destijds vertrekkende missionaris was nog maar goed en wel in volle zee of veel van de hem betoonde solidariteit en belangstelling was reeds voor goed verdwenen in de diepte van den oceaan; alleen de familie bleef hem trouw volgen tot aan de eindpalen der aarde, het natuurlijk bloed bleef kruipen waar het niet gaan kon, meer dan het bovennatuurlijke.

De missionaris voelde zich eerder banneling uit de gemeenschap dan zendeling voor de gemeenschap. Goddank, wij zijn er thans allen blijde getuigen van : die magere, die slappe, zou ik mogen zeggen die sufferige jaren zijn voorbij ; in plaats van een droge Saharawind is er een krachtige Pinksterstorm ontstaan ! De eerste missiegloed is weer aangevuurd.

Evenals Petrus op de hooge pui der vergaderzaal Jerusalem en de heele wereld Urbi et orbi aanriep, zoo roepen thans de Pausen van de tinnen van het Vaticaan met nadruk en klem de heele wereld aan voor het : Gaat en onderwijst alle volken. En er gaat een trillend ontwaken door de menigte. De Kardinaal-Prefekt rangschikt zijne manschappen in zijne groeiende en bloeiende oogstvelden ; de nieuwe missiebisschoppen grijpen als om strijd naar frissche bemoedigende wapenspreuken als deze: *Jam albae ad messem*: *Vooruit naar den rijpen oogst. Duc in altum* : *Vooruit ter groote vischvangst!*

Door dien Pinksterstorm is de eerste, de oude solidariteit, het één-zendingschap ontwaakt, herleefd en vaster gelegd dan ooit aan het scheepje van Petrus, door de groote en machtige schakel van den Priester-Missiebond, de schakel van de Priesters uit en de Priesters thuis, de schakel tusschen de geloovigen en de ongeloovige landen, tusschen de Kerk op den rustigen oever en op de holle zee.

En die schakel is zoo kostbaar, is van goud om de kostbaarheden van het priesterschap, om het goud der priesterlijke deugden, die besteed worden tot het zoeken van ruwe diamanten op de missievelden en het verrijken der koningskroon van Christus-Koning.

De leden van den Priester-Missiebond zijn de vereenigde gezellen van de verspreide missionarissen; zij zijn op vaderlandschen bodem de mede-missionarissen der missionarissen in het veld. Dit maakt juist uw lidmaatschap zoo beteekenisvol en uwe taak zoo grootsch, dat gij gezellen en medemissionarissen zijt voor alle missionarissen van alle missiegebieden, in één woord, evenals de Paus zelf voor het Wereldapostolaat, dat rust op het algemeene en uitgevoerd wordt door het bijzondere.

Het algemeene en het bijzondere zijn aan elkander gesloten gelijk de kolonnade van St. Pieter aan St. Pieter zelf.

Uw Priesterschap zelf is de oorsprong, de kern van uw apostelschap, van uw medemissionaris zijn. Toen Jesus Zijne leerlingen priesters maakte, maakte Hij hen door een en dezelfde handeling apostelen, dat is essentialiter niets anders, niet gescheiden. Een priesterwijding is ook nu nog een apostelwijding. Het priesterschap, dat Christus toediende, dient ook thans de Kerk nog toe met den door Hem daarin gestorten adem van 't Middelaarschap, de daarin gelegde kern van het apostelschap en de kiem van vaderschap en vruchtbaarheid onder de volken. Ontspringt uw missiebond uit den grond van uw priester-zijn, de instelling van den Priester-Missiebond door den Paus en uw lidmaatschap daarvan, zijn als de bekrachtiging en de vervolmaking van dien oorspronkelijken band. Eenigszins, zou ik zeggen, als het Bisschopsambt de vervolmaking en de volheid is van het priesterschap, zoo is uw apostelschap de vervolmaking en de volheid van uw priesterschap.

Er is geen twijfel aan, E.E. H.H. dat gij meermalen, 't zij in uwe morgenoverweging, 't zij bij eene recollectie, 't zij bij eene retraite de grootheid beschouwt van het Priesterschap. Grootheid of wel om

uwe uitverkiezing boven de leeken, of wel om uwe goddelijke machten over de zielen, of wel om uwe H.H. handelingen in het kerkelijk leven.

Welke nu is die grootheid, die daaruit volgt, welk is het gevoel dat daardoor in ons opkomt ? Het is eene persoonlijke grootheid, eenigszins eene egocentrische, in ons zelf omschreven grootheid, van bovenmenschelijke waardigheid in ons, het gevoel dat ons daarin aangrijpt is van eigen verhooging, van verheffing van ons zelf, van een arm menschenkind, paulo minus ab angelis.

Zeker daarvoor moeten wij den goeden God dagelijks in alle nederigheid loven en danken, en toch, dunkt mij, is er in die beschouwingen iets te kort, toch ontbreekt er iets aan die grootheid, toch komt door die persoonlijke verhooging en verheffing het priesterschap niet tot zijn volle recht, niet tot zijn volheid. Er ontbreekt aan die beschouwing: *Eritis mihi testes usque ad ultimum terrae* ; — *in omnem terram exivit sonus eorum*, in één woord : er ontbreekt aan die grootheid de breedheid, de wereldwijdheid, het oorspronkelijk apostelschap van het priesterschap.

De hoogheid en verhevenheid doen den priester, als het ware, uitrijzen boven de wereld, hij moet echter tegelijkertijd uitvloeien in breedheid, hij moet zich in contact gevoelen met de heele wereld, de zielenwereld. Evenals de zon, het licht : ze zijn het licht, *lux mundi*. De zon is ook niet overal zichtbaar, maar wel voelbaar, merkbaar, het avondrood hier is het morgenrood van elders.

Geen zuil is te hoog voor de grootheid en verhevenheid van het priesterschap maar daaraan moet ook het voetstuk, de grondslag in breedheid beantwoorden.

Zeker, bij onze priesterlijke opleiding is ons voortdurend voor oogen gesteld de grootheid van het priesterschap, maar is er ook in evenredigheid gewezen op de breedheid er van ?

De Paus wijst hier uitdrukkelijk op in zijn jongste missie-encycliek van 28 Febr. 1926. Met een van wereldzorgen kloppend hart richt hij met nadruk en klem zich tot de geheele geestelijkheid, hoogere en lagere, zij heeft deel, zoo spreekt hij, aan het priesterschap en het apostelschap, dus niet gescheiden, van den Heer Christus door zijne wonderbare uitverkiezing en gunst ; hij vereenigt de geestelijkheid van thuis en de geestelijkheid in het veld allen op hetzelfde Missieterrein, schaart ze allen onder de missievlag

en geeft aan allen niet alleen zijn verlangens en wenschen maar zooals hij zich uitdrukt: zijn wil en zijn bevel.

Moeten wij, Priesters, ons zelven niet eens afvragen of wij bij gebrek aan zulke beschouwingen ons priesterschap niet verkleinen en omheinen, inkrimpen en afbakenen? Ik weet wel, uwe lichamelijke en stoffelijke krachten zijn beperkt, maar de krachten van uw geest zijn niet beperkt, uw priesterlijke geest kan overal leven waar de Kerk leeft, een priesterlijk hart kan overal kloppen waar het hart van Christus klopt voor de zielen. Het *merk*teeken van uw priesterschap is het *werk*teeken van uw priesterziel. Uw merkteeken is voor overal, gij zijt priester overal, in heel de wereld, zoo goed in China, in Afrika als hier. Uw merkteeken wordt niet verzwakt of beperkt door afstand van jaren evenmin uw werkteeken door afstand van landen. Zoover het merkteeken gaat dat gij draagt, door de heele wereld, zoover gaat ook het werk dat u als priester aangaat. Al hebt gij het priesterlijk merkteeken in Nederland ontvangen, uw priesterschap is daarom niet voor Nederland alleen.

Uit hetgeen ik U heb voorgesteld, E.E. H.H. blijkt genoegzaam, dat gij den oorsprong van uw medemissionaris-zijn en van uw Priester-Missiebond in u zelven draagt en de hoofdmotieven in u zelven kunt vinden om uw medeapostolaat levendig en krachtig te houden.

Laat andere krachtige beweegredenen ab extra ook tot u spreken:

Het groot getal heidenen.

Duizend millioen die in het donkere woud des levens tastend ronddolen, die hun uitgangspunt niet kennen en hun einddoel niet kunnen vinden, duizend millioen die onzen Koning Christus niet kennen! Kan een priester, een koningszoon, dat zoo maar hooren of lezen als een onverschillig dagbladartikel uit verscheidenheden!

De drang in de heidensche landen van nieuwe stroomingen en de groote werkzaamheid van andersgezinden.

Om u een concreet voorbeeld hiervan te geven, mag ik u even wijzen op het heidensch millioenenland, China, het hoogst belangrijke missieland voor de wereldtoekomst.

Er zijn in China werkzaam 95 protest. sociëteiten met meer dan 6000 Europ. zendelingen en 1300 Chineesche. 12.000 helpers evenzooveel onderwijzers, 348 doctors, 8 universiteiten, 20 Instituten voor medische studiën met 25.000 studenten. (Planchet 1923 pag. 562).

De Kath. Kerk telt in China 57 Bisschopp., 2.552 priesters, hiervan 1400 Europeesche (de Prot. 6000 europ.) en 1100 Chineesche. Universiteiten 1, de tweede is in aanbouw, doctors 2 of 3, medische inrichting op kleine schaal 1 of 2. (Planchet 1925, pag. 468).

Deze beweegredenen scheppen nog een andere voor ons hoogst belangrijke:

de voortdurende roep der Pausen.

Pius XI zegt zelf dat hem onafgebroken de woorden in de ooren klinken: *Clama, ne cesses clamare*, dat hij onophoudelijk voor God diep de aansprakelijkheid gevoelt, niet alleen, zegt hij er uitdrukkelijk bij, voor het beschermen en behouden van de kudde des Heeren maar voor de uitbreiding van het geloof, voor het missiewerk. Die aansprakelijkheid van den algemeenen Vader valt ook op zijne kinderen, doch bijzonder op de eerstelingen van zijn gezin: de Priesters. Het is dan ook te hopen, zoo besluit hij, dat er geen priester meer gevonden wordt, die verstoken is van het vuur der liefde voor de Missie.

Om uw Missiegeest levendig en krachtig te houden mag ook het *praktische niet ontbreken.*

Daarom zou ik zeggen: evengoed als gij dagelijks priesterlijke handelingen verricht, zoo ook dagelijks iets apostolisch, om de volheid van uw priesterschap te beleven. B.v. door het bevorderen hier te lande, in eigen parochie of omgeving, de verschillende missiewerken naar omstandigheden, de 3 Pauselijke op de eerste plaats en de particuliere die Rome daarbij aansluit, het uitzien naar jeugdige roepingen, het apostolisch catechismus-onderricht en dan vooral door uw dagelijksch priesterlijk gebed en H. Offer apostolisch te maken. Het altaar en de brevier geven daaromtrent zoo'n rijkdom en frischheid van gedachten en het woord van den Z. Clem. Hofbauer moeten wij dikwijls in het geheugen hebben: *Het is beter met God te spreken over de heidenen, dan met de heidenen te spreken over God.*

Voor het praktische zou ik nog willen wijzen op *missielectuur*, vooral op die tijdschriften of boeken waardoor uw missiegeest degelijk wordt gevoed zooals: „Het Missiewerk" van den Priester-Missiebond; „Het Missiewerk naar Voren" van Pater Hendriks, S.V.D.; de boeken vertaald door Mgr. Vuylsteke: „De werklieden zijn weinig" en „De Bekeering der heidenwereld"; de brochure:

„Organisatie der Missieactie" van Rector Bekkers, op last van Z.Em. Kard. van Rossum door den Priester-Missiebond aan alle Pastoors aangeboden; „De Katholieke Missiën" door de Theologanten van het Seminarie Hoeven.

Dan zou ik ten slotte willen zeggen: Wat de *Encyclieken* waren van Leo XIII voor 30 jaren op maatschappelijk gebied, dat zouden de Missie-Encyclieken der laatste Pausen moeten zijn op kerkelijk gebied vooral voor priesters en toekomstige priesters. Voor zulke wereldomvattende en diep in het kerkelijk en priesterlijk leven ingrijpende herderlijke stukken mag het toch niet genoeg zijn dat eene vertaling daarvan is verschenen in ons dagblad en nog eene zal verschijnen in „Het Missiewerk". Er zou tijd en studie, woord en pen aan moeten worden besteed.

Rerum Novarum en Graves de Communi re van Leo XIII hebben voortdurend sociale cursussen gevormd en gevuld voor tijdelijke lotsverbetering, zouden dan „Maximum illud" van Benedictus XV 30 Nov. 1919 en „Rerum ecclesiae" van Pius XI 28 Febr. 1926 voor eeuwige lotsverbetering geen missiologische cursussen waard zijn!

Onze 262ste Paus Pius XI in de 20ste eeuw is als onze 1ste Paus Petrus op den eersten dag, optredend voor de heele wereld in denzelfden jongen apostolischen geest, in hetzelfde jeugdig Apostelvuur. De Kerk blijft altijd jeugdig om haar apostolische ziel, haar priesterziel, haar Christus' ziel en die jeugd onzer eigen apostolische priesterziel verlevendigt zij iederen morgen aan den voet van het altaar. *Laetificat juventutem meam.* Moge de jeugd van ons apostolisch leven frisch en fier blijven in elk priesterhart, naar het woord van den H. Ambrosius: *fides non gravatur annis*: ons zieleleven, ons geloofsleven wordt niet gedrukt of gebukt door de jaren.

E.E. H.H. ik ben begonnen met tot u te spreken uit naam der missionarissen, bij het eindigen moet ik u ook uit hun aller naam een hartelijk woord van dank zeggen, van dank aan den Priester-Missiebond en al zijne Leden, dank voor het trouw ronddragen der algemeene missievlag voor de drie Pauselijke liefdewerken met den daaraan vastgehechten Pauselijken wimpel der particuliere missiën.

Eer en hulde aan het aartsbisdom, dat aan de spits staat en als een andere aartsengel, den jongen Tobias der Missie-actie vooruitgaat en hem tot zijn doel brengt.

HENRY RAIJMAKERS, Miss.

PATER FRANCISCUS XAVERIUS
SATIMAN S.J.
DE EERSTE JAVAANSCHE PRIESTER.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES

De eerste Javaan Priester. — In de Encycliek van onzen H. Vader, Pius XI, verschenen in het begin van dit jaar, lezen we het volgende : „Op de eerste plaats willen wij nogmaals daarop uwe gedachten vestigen, van hoeveel belang het is inlanders tot priesters op te leiden. Indien ge dat niet met alle krachten bevordert, achten wij dat niet alleen een gebrek in uw apostolaat, maar ook zullen de constitutie en de bevestiging van de Kerk in de betrokken streken vertraagd en bemoeilijkt worden. Op deze noodzakelijkheid leggen Wij sterk den nadruk en Wij zien in, dat alom een begin moet worden gemaakt met het oprichten van seminaries, waar de meestbelovende inlandsche jongelieden opgeleid en onderricht worden om de priesterlijke waardigheid te ontvangen en aldus de menschen van hun stam van het Christelijk geloof te doordringen."

De Geest Gods, die den Paus deze woorden ingaf, om ze duidelijk en helder te doen klinken over heel de wereld, zoodat men ze moet hooren tenzij men moedwillig de ooren sluit, heeft reeds lang gesproken tot de harten van vele missionarissen in de stilte van ingetogen gebed en tot de reine ziel van pas gedoopte heidenen en Mohammedanen.

Wellicht is die stem niet altijd gehoord, wellicht hebben menschelijke berekeningen en gevoelens uit willen maken, dat die stem niet kwam van God. Het is een verblijdend verschijnsel, dat in vele zelfs nog zeer jonge missies die stem èn gehoord èn herkend èn gevolgd is.

Dit is Goddank ook gebeurd in de Java-missie en daarom zal 15 Aug. 1926 in hare geschiedenis een gedenkwaardige dag blijven.

De Java-missie is nog zeer jong, want als we teruggaan tot de allereerste poging van missioneeren onder de Javanen, toen de volijverige P. Keyzer bij wijze van overwerk zich het lot der inlanders aantrok, komen we tot de jaren 1888. Deze eerste poging mislukte. In 1895 kwam P. Hebrans in Indië, gevolgd in 1896 door de Paters v. Lith en Hoevenaars, ze hadden de opdracht om zich uitsluitend aan de inlandsche missie te wijden, het is het officiëele begin van den zegenrijken arbeid, die na dertig jaren de eerste priestervrucht voortbrengt. Alleen aan Pater van Lith was het gegeven om zonder belangrijke onderbreking tot zijn dood toe in de Java-missie werkzaam te blijven : zijn heengaan op 9 Jan. 1926 heeft het hem onmogelijk gemaakt de vrucht te zien rijpen en in zijn menschelijk hart de voldoening te smaken zijn liefdevollen en geduldigen arbeid op zulk een wijze beloond te zien. We hadden hem dat van harte gegund en op dien gedenkwaardigen dag zal er weemoed zijn ook in het blijde hart van den eersten Javaanschen priester, omdat de „Vader der Javanen" niet kan meemaken de priesterwijding van zijn geestelijk kind.

Pater Franciscus Xaverius Satiman, de gelukkige wijdeling, is een zoon der Vorstenlanden. Hij werd geboren te Djogja den 26 Aug. 1891. Het heele gezin : vader, moeder, vijf zonen en vier dochters, is katholiek geworden, één dochtertje stierf in de oorlogsjaren aan de griep, twee zonen voelden zich geroepen om priester te worden : Frans zal zijn de eerste Javaansche priester, Aloysius hoopt binnen enkele jaren de H.H. Wijdingen te ontvangen.

In 1908 kwam Frans op de Kweekschool te Moentilan, toenmaals het eenige centrum der Java-Missie. In die rustige omgeving kwam hij onder den weldadigen invloed van ons rijk Roomsch geloof. De beste apologie voor de katholieke Kerk is een oprecht katholiek, een levende afbeelding in zwakke menschelijke kleuren van den Godmensch. Dergelijke afbeeldingen heeft hij gezien in zijn leermeesters en onder zijn studiegenooten. Na één jaar, 7 Apr. 1909, liet hij zich dan ook doopen.

Wat er in de volgende jaren in zijn ziel is omgegaan, weet alleen hij zelf en God ; maar het resultaat openbaart zich als hij in 1911, na zijn onderwijzersdiploma behaald te hebben, met het blij-verrassende verzoek voor den dag komt, dat hij wel priester wilde worden.

Verrassend verzoek ! De missie bestond toen ruim tien jaren, de priester candidaat was nauwelijks twee jaar geleden gedoopt, zijn ouders waren nog Mohammedaan en, laten we het eens zuiver menschelijk beschouwen, hoe durfde hij de hand uitsteken naar een hooge waardigheid waarmede hij alleen Hollanders bekleed had gezien ?

Was het ook een verrassing voor Past. van Lith ? We kunnen het niet aannemen en gelooven, dat hij herhaalde malen op de mogelijkheid van inlandsche priesterroepingen moet gewezen hebben. Een voorval uit die dagen echt teekenend voor de Javanen en ook voor Past. v. Lith, geeft eenig licht.

Past. v. Lith was tot dan toe de eenige geweest, die in 't Javaansch kon preeken. De harten had hij gewonnen door zijn goedheid, zijn liefde en zijn geduld ; het schijnt, dat zijn preeken minder tot het hart doordrongen.

Toen kwam Pastoor Mertens, de charmante causeur, met zijn onuitputte lijken schat van boeiende verhalen. Dat viel meer in den smaak en een deputatie van de oudste jongens ging naar Pastoor van Lith met een verzoek, eerlijk maar op het brutale af, of liever over het brutale heen : „Pastoor Mertens moest voortaan maar preeken." Die al te groote oprechtheid werd niet kwalijk genomen. Pastoor v. Lith begreep wel, dat het verzoek een vernietigende critiek inhield over zijn eigen preeken, maar hij had zelfkennis en nederigheid genoeg om er niet boos over te worden. „Ja, jongens, antwoordde hij, wij Hollanders kunnen zoo moeilijk in 't Javaansch preeken, daarom.... er moesten eigenlijk Javaansche priesters zijn." Wellicht dat deze uitlating en andere dergelijke in het hart van enkele jongens, wederom hebben doen opleven al te stoute toekomstplannen, die als niet te verwezenlijken reeds verworpen waren. Ze wisten nu : het priesterschap lag niet buiten hun bereik en het was niet vermetel er de hand naar uit te strekken.

Groot moet de blijdschap geweest zijn in het hart van Pastoor van Lith, toen de eerste Javaan hem vroeg om priester te mogen worden ; maar niet allen waren er mee ingenomen. Men sprak over voorzichtigheid, over de strenge verplichtingen van den priesterlijken staat en.... waar het geld vandaan halen ?

Pastoor van Lith met zijn helderen kop had de mogelijkheid gezien ; de wenschelijkheid, de noodzakelijkheid begreep iedereen. Hij ging aan den

arbeid, eerst in 't verborgen, wetend, dat als de gemoederen wat meer vertrouwd waren met het nieuwe van de onderneming, de tegenstand minder zou worden, zou verdwijnen, omgezet zou worden in enthousiasme bij alle ware vrienden van de Java-missie.

De uitkomst heeft bewezen, dat hij goed had gezien. Na zijn onderwijzersdiploma behaald te hebben werd Franciscus Satiman dan benoemd aan de Kweekschool te Moentilan en in zijn vrije uren kreeg hij onderricht in Latijn en Grieksch. In 1914 kwam hij met Pastoor Mertens naar Europa en studeerde achtereenvolgens aan de Colleges van Turnhout (België) en Nijmegen.

Den 16en Juli 1915 trad hij in 't noviciaat te Mariëndaal. Voor den tengeren Javaan, een zonnekind, gewend aan licht en warmte, bergen en weelderigen plantengroei, zich voedend met lichte doch pittig gekruide spijzen, gewend aan losheid en vrijheid in het vrije Indië, moest het wel hard zijn in het koude, sombere Holland, ingebakerd in een zwaar pak kleeren, zijn leven wringend naar de strakke regelmatigheid van een voorgeschreven dagorde. De liefde tot Christus, de liefde tot Java om Christus, deed alles dragen.

Zoo schoven de jaren voorbij, uit Java kwam het blijde bericht, dat vader en moeder ook katholiek waren geworden, dat zijn voorbeeld navolging had gevonden, korten tijd zag hij zijn geliefd Java terug en nu naderde snel 15 Augustus 1926, *de* historische datum in de geschiedenis der Java-missie. De belangrijkste datum in de geschiedenis der Java-missie. De belangrijke datum ook in het leven van Pater Satiman, de dag waarop hij beloond wordt met het bereiken van zijn verheven ideaal, waarnaar hij vijftien lange jaren gestreefd heeft: priester te zijn voor zijn volk, dat nog geen eigen priesters heeft.

Een belangrijke datum niet minder voor alle vrienden van onze Missie, die door hun gebeden en gaven ons in staat stelden dit grootsche werk met voorzichtige voortvarendheid tot stand te brengen. Naast God aan hen allen onzen besten dank .

Men heeft wel eens gezegd en het is volkomen waar, een Europeesch missionaris, die in een Missiegebied komt, moet op de eerste plaats zorgen er zoo spoedig mogelijk weg te komen niet door zijn schaapjes in den steek te laten, maar door te zorgen dat er priesters, zusters en broeders komen uit het eigen volk. Pastoor van Lith en zijn medewerkers hebben dit begrepen en met voldoening laten we hier volgen een kort overzicht van de bereikte resultaten. De resultaten op zichzelf genomen zijn bescheiden, maar er zit groei in en systeem en ze zijn rijk aan beloften voor de toekomst.

1. Priesterstudenten.

	Theologie	Philosophie	Noviciaat	Klein-Seminarie
Maastricht	4			
Oudenbosch		1		
Djogjá		6	2	25
Moentilan				13
Totaal	4	7	2	38

2. De E.E. Zusters Franciscanessen tellen op 't oogenblik twee Javaansche Zusters die 1 Juli 1926 geprofest zijn, zes Javaansche novicen en één Javaansche postulante.

3. De E.E. Broeders van Maastricht, die pas enkele jaren op Java werkzaam zijn, hebben in hun congregatie opgenomen twee Javaansche Broeders, die na volbracht noviciaat wederom naar Java zijn teruggekeerd om in de scholen behulpzaam te zijn, terwijl één Javaansche novice zich op diezelfde taak te Maastricht voorbereidt.

Vol vertrouwen zien wij de toekomst tegemoet zeker als we zijn van Gods rijksten zegen en van de weldadige belangstelling van Nederlands katholieken.

B. COENEN, S.J.

Suriname. — Onder leiding van Dr. G. Stahel, directeur van het Landbouwproefstation te Paramaribo, is een expeditie naar de binnenlanden van Suriname vertrokken.

Reeds in Januari van dit jaar reisden Dr. Stahel als plantkundige en de heer IJzerman als geoloog langs de Boven-Suriname over het Wilhelminagebergte naar het westen des lands en bereikten in April de Lucie-rivier. In die zelfde maand trokken langs de Corantijn-rivier de heeren oud-Kolonel Cremer als topograaf en Dr. Fernandes als dierkundige en zouden in de maand Mei Dr. Stahel op de Lucie-rivier ontmoeten. Wanneer het gezelschap de monding van de Lucie-rivier heeft bereikt is de expeditie van het Wilhelminagebergte afgeloopen. Dr. Stahel en de heer IJzerman zullen dan nog de Boven-Corantijn bezoeken. Alsdan zal zich bij het gezelschap voegen de Weleerw. Pater Ahlbrinck, die bekend staat om zijn kennis van de Indiaansche taal. Half Augustus vertrok Z. E. langs den Corantijn en denkt half September de expeditie te ontmoeten. Zij denken dan door te gaan tot aan de grenzen van Brazilië die worden gevormd door het Tumae-Humae gebergte. In die streken wonen de Trio- Ojana- en Saloema Indianen. Bij den laatsten stam is nog nooit een blanke geweest. Pater Ahlbrinck zal bij dezen tocht het linguistisch en ethnologisch gedeelte voor zijn rekening nemen. Het spreekt van zelf dat van deze reis groote verwachtingen worden gekoesterd. Pater Ahlbrinck, den lezers van dit Tijdschrift reeds bekend als schrijver van artikelen over Indianen, heeft een gedegen studie gemaakt vooral over Caraïben-Indianen. Een uitgebreide encyclopedie over taal, zeden en gewoonten der Caraïben zal van zijn hand binnenkort verschijnen. De groote reis in de Bovenlanden zal een niet onbelangrijke appendix van zijn studie worden en wanneer de rapporten der expeditie worden gepubliceerd zullen wij ongetwijfeld ook een linguistische en ethnologische studie rijker zijn. Deze reis draagt dus niet een apostolisch karakter. Echter meenen wij, dat de geleerde priester met z'n echt missionarishart het apostel-zijn daar niet geheel op zij zal zetten. De moeilijkheid of laten we liever zeggen de onmogelijkheid om daar geregeld een priester heen te zenden zal vooralsnog een missie onder deze boschbewoners nog wel tot het land der utopieën verwijzen.

Nickerie, Augustus 1926. ADR. KUIPERS, C.ss.R.

MISSIEKRONIEK VAN AFRIKA.

MADAGASKAR.

Geschiedenis. — De eerste pogingen om het evangelie op Madagaskar te prediken gingen uit van Jezuieten (1613—1620), spoedig gevolgd door de zonen van S. Vincentius a Paulo, die er gedurende 25 jaar stand hielden. Toen zij in 1672 het land verlaten moesten, waren er van de 37 Lazaristen, die erheen gegaan waren, nog slechts 2 in leven.

Van 1672 tot 1830 bleef Madagaskar zonder priesters. Dan gingen de Jezuieten er opnieuw aan wal en predikten op enkele punten aan de kust; eenige paters trachtten als koopman en assistent-chirurg naar het binnenland op te trekken, echter zonder succes: een overhaaste vlucht was hun behoud.

Eerst in 1861 begint een geregelde missioneering, als n.l. de Franschgezinde koning Radama den troon bestijgt en de katholieke missionarissen in zijn land roept. Tot 1896 waren er alleen Jezuieten; toen betraden de Lazaristen weer dit erfstuk hunner vaderen, twee jaar later kwamen de Paters v. d. H. Geest, het volgend jaar de Paters de la Salette, vervolgens nog de Norbertijnen en dit jaar de Trinitariërs.

De politieke omstandigheden hebben de geloofsverkondiging niet begunstigd. Eerst werd onder den druk van de protestantsche zendelingen de protestantsche godsdienst tot staatsgodsdienst verklaard (1868), twee oorlogen (1883 en 1894) waren noodig om Frankrijk — niet zonder meewerking der Fransche missionarissen [1]) — meester te maken van het land. Uit erkentelijkheid zond Frankrijk een protestantschen gouverneur en voerde er sinds 1906 haar beruchte anticlericale politiek.

Statistiek 1924—1925.

	Inwoners	Katholiek	Priesters Europ.	Priesters Inland.
Vic. Diego Suarez [2]) P.P. v. d. H. Geest	200.000	14.375	16	
Vic. Majunga [2]) P.P. v. d. H. Geest	350.000	12.550	15	
Vic. Tananarive [3]) Jezuieten [6])......	1.000.000	110.936	42	10
Vic. Fianarantsoa [5]) Jezuieten	750.000	147.661	39	
Vic. Antsirabe [3]) Miss. de la Salette..	225.000	51.123	17	
Vic. Fort Dauphin [4]) Lazaristen	788.000	22.000	15	
	3.313.000	358.645	144	10

Aantal. — Na een zestig-jarig bestaan telt de Kerk van Madagaskar

[1]) L'Apostolat missionnaire de la France 1926 p. 96 schrijft triomfantelijk: „Les missionnaires, — c'est un fait dont M. Le Myre de Vilers a rendu témoignage, — ont donné Madagascar à la France." Als we er eens „hélas" tusschenvoegden ?

[2]) Revue de l'Exp. Vat, 1925 p. 644.

[3]) Idem p. 684.

[4]) Idem p. 524.

[5]) Chine, Ceylan, Madagascar 1925, p. 317.

[6]) In dit Vicariaat hebben de Fransche Norbertijnen ook een missie, terwijl de Trinitariërs dit jaar nog komen helpen.

thans op een bevolking van 3.3 millioen inwoners ruim 350.000 Katholieken. Ongeveer 80 % van de bekeerden woont in het centrum van het eiland, in de Vicariaten, die door de Jezuieten en de Missionarissen de la Salette bediend worden. De verklaring daarvan is o.a. te vinden in de volgende omstandigheden.

Vooreerst kan men niet zeggen, dat de Jezuieten het slechtste stuk van Madagaskar hebben behouden : het midden van het land toch is het gezondst, het dichtst bevolkt en grootendeels bewoond door de Hova's, die algemeen als het meest intelligente deel der bevolking wordt beschouwd.

Vervolgens is de missie in het centrum het oudst. Zoodra de Jezuieten voor ruim 60 jaar toegelaten werden, kozen zij de stad Tananarive als uitgangspunt van hun evangelieprediking.

Christelijk leven. — Het onderhouden der katholieke zedenleer, mag — de omstandigheden in aanmerking genomen — slechts tot voldoening stemmen.

Onder die ,,omstandigheden'' moeten vooral twee factoren niet vergeten worden n.l. de heidensche zeden der bevolking en daarnaast de korte werkzaamheid der missie.

Onder de *heidensche zeden*, die het moeilijk maken het volk tot de praktijk van het christendom te brengen, behoort vooreerst de opvatting van den Madagas over den band van het huwelijk, welke door een missionaris aldus wordt samengevat : ,,L'idée du vrai mariage, un et indivisible est la dernière qui entre dans sa tête'' [1]).

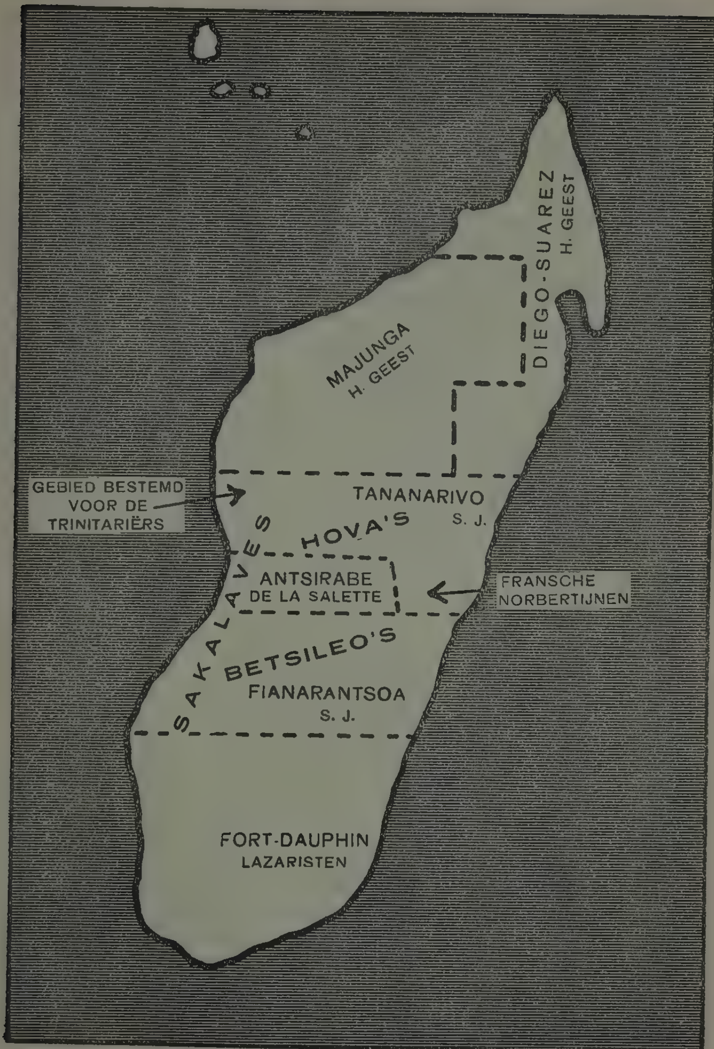
Het voornaamste punt van zijn godsdienst is de dooden-vereering, waaraan hij met hart en ziel gehecht is. Verder bestaat zijn leven uit een zeldzame collectie bijgeloovige praktijken. Ongeveer alles wat op dit gebied uitgedacht is, vindt men hier verzameld : sterrenwichelarij, waarzeggerij, allerlei soorten amuletten, het raadplegen van tooverheksen, tallooze bepalingen over verboden spijzen, elkaars bloed aftappen en opdrinken om vriendschap te sluiten enz. enz. [2])

,,Men zal begrijpen'' — aldus Mgr. Lasne, de Coadjutor van Fort Dauphin — welk een diep overtuigd geloof er van onze bekeerlingen vereischt wordt om dergelijke bijgeloovige neigingen, die hen als 't ware in 't bloed zitten, geheel af te leeren — en men begrijpt ook maar al te goed, dat zulks niet altijd gelukt.'' [3]) En een missionaris uit Ambalavao in Fianarantsoa getuigt : ,,Il y aurait un volume à écrire sur toutes les coutumes plus ou moins superstitieuses dont nos catholiques eux-mêmes, malheureusement, n'arrivent pas à se détacher''. [4])

Maar, voegt dezelfde erbij : ,,N'oubliez pas, s'il vous plaît, qu'il y a 50 ans, il n'y avait pas un seul baptisé à Ambalavao.'' En op de meeste plaatsen zijn die 50 jaar nog lang niet bereikt. ,,Het is bijna onmogelijk — aldus de

---

[1]) Revue de l'Exp. Vat, p. 685.
[2]) O.a Revue de l'Exp. Vat. p. 395, Vinc. a Paulo 1922 p. 48, Chine, Ceylon Madag. 1924 p. 219.
[3]) Vincentius a Paulo 1922 p 49.
[4]) Chine, Ceylon, Madag. 1924 p. 219

DIEGO-SUAREZ
H. GEEST
MAJUNGA
H. GEEST
GEBIED BESTEMD
VOOR DE
TRINITARIËRS
TANANARIVO
S. J.
HOVA'S
SAKALAVES
ANTSIRABE
DE LA SALETTE
FRANSCHE
NORBERTIJNEN
BETSILEO'S
FIANARANTSOA
S. J.
FORT-DAUPHIN
LAZARISTEN

MADAGASCAR.

bovengenoemde Mgr. Lasne — voor iemand, die steeds in Europa geleefd heeft, goed te begrijpen, wat het eigenlijk is een heidensch volk tot het geloof te brengen. Men verbeeldt zich maar al te gemakkelijk, dat onze H. Godsdienst, alleen reeds door zijn verschijning, het heidendom zal verdringen, gelijk de opgaande zon de duisternis van den nacht verjaagt. Zeker wat den mensch onmogelijk schijnt, is mogelijk voor God — maar even zeker is het, dat O. L. Heer ook niet steeds met wonderen werkt en dat de bekeering van een volk ook meestal ontzettend veel menschen-arbeid vraagt." [1])

Verliest men deze omstandigheden niet uit het oog, dan moet men erkennen, dat de genade onder de Madagassen overvloedige vruchten heeft voortgebracht. Ziehier enkele uit de vele feiten, die als bewijs kunnen worden aangevoerd.

Een Pater Jezuiet schrijft over het Vicariaat Tananarive : „Un critérium qui ne trompe guère est le progrès dans la stabilité des mariages de nos catholiques. La proportion des séparations qui était de 15 % dans les premières années est tombé à 8 %, puis à 6 %. Elle oscille maintenant entre 4 et 5 % dans les districts les plus fervents, entre 6 et 7 % dans les autres." [2])

Antsirabé doet een beroep op de welsprekendheid van de volgende cijfers : in 1924 bedroeg op 51.123 Katholieken (kinderen meegeteld) het aantal biechten 225.789, en communies 431.306 [3]).

Een ander blijk van de ware geloofsovertuiging van den Malgas is zijn propagandistische arbeid voor de Kerk, zoodat er ontelbare christen-gemeenten zijn, die hun ontstaan danken aan een katholiek, die zich elders vestigde en de heidensche bewoners ertoe bracht een missionaris te roepen en een kerk te bouwen. [4])

Inlandsche clerus. — Na zeven mislukte pogingen werd eindelijk in 1911, vijftig jaar na de stichting der missie, door de Jezuieten de grondslag gelegd voor de vorming van een inlandsche geestelijkheid op Madagaskar. In de twee eerste geslachten der bekeerden waren de bijgeloovige neigingen nog te sterk ; toen echter het derde geslacht bereikt werd, begonnen de roepingen te komen. [5])

Het vorig jaar, op het zilveren jubileum van de bisschopswijding van Mgr. de Saune, Apost. Vic. van Tananarive, werden de eerste 9 Madagassen priester gewijd. [6])

Een ruim half jaar na hun wijding stierven er in één week drie van hen aan de pest : een harde beproeving voor den Apost. Vicaris en zijn medehelpers, want wie, dan hij die het zelf ondervond, zal kunnen verhalen, wat het kost aan een volk zijn eerste priesters te geven. In een schrijven aan zijn

[1]) Vinc. a Paulo 1922 p. 48.
[2]) La Mission de Madagascar 1921 p. 135.
[3]) Revue de l'Exp. Vat. p. 684.
[4]) O.a. La Mission de Madag. 1921 p. 136.
[5]) Revue de l'Exp. Vat. p. 395.
[6]) In de eerste tijden der missie waren er 4 Madagassen in de Societeit getreden en in Frankrijk tot priester gewijd. Ze zijn thans nog op Madagaskar werkzaam.

treurende geloovigen wekte Mgr. de Saune hen tot berusting op: „Dieu nous a donné ces jeunes prêtres. Il nous les a pris, que son nom soit béni. Nous, nous avions travaillé pour la terre, pour donner des ouvriers à la Mission. Dieu a travaillé pour le ciel. Il a voulu commencer le Clergé indigène au Ciel." [1])

Zoowel het aantal, als de degelijkheid der priester-studenten belooft een hoogen bloei van de Katholieke Kerk van Madagaskar. Er zijn thans te zamen 90 klein-seminaristen, 11 philosophen en 5 theologanten.

Schoolstrijd. — Boven vermelden we dat een der grootste beletselen voor het Katholicisme op Madagaskar is het heidensche bijgeloof. Om de bevolking van haar bijgeloovige dwaasheden te verlossen, was de katholieke school een uitstekend middel. Met zeldzaam succes hadden de missionarissen overal scholen gesticht, die met haar 100.000 leerlingen aan de missie een christelijk-onderlegde jeugd beloofden.

Kan het verwonderen, dat dit de vrijmetselaars allesbehalve naar den zin was? Zoo volgden in 1906 onder gouverneur Augagneur de ongelukkige schoolwetten. Door allerlei minutieuse bepalingen over leerkrachten en localen, door het niet-toelaten van leerlingen van bijzondere scholen op hoogere onderwijsinrichtingen werd het voortbestaan der katholieke scholen zoo moeilijk gemaakt, dat 900 van de 1200 scholen opgeheven en 80.000 van de 100.000 leerlingen naar huis gezonden moesten worden. [2]) Hoe moeilijk het de missie is deze slag te boven te komen, moge blijken uit onderstaande statistiek, die weergeeft het leerlingen-aantal in Tananarive:

1890:	17.336
1900:	82.787
1910:	7.410
1920:	8.483
1924:	12.481 [3])

De tegenwerking van de regeering beperkt zich overigens niet alleen tot de scholen. We laten nogmaals een missionaris aan 't woord, die naar aanleiding van een groot offer, dat de heidenen wilden opdragen om regen te verkrijgen, schrijft:

„Voilà des païens qui vont se réunir et faire une „réunion cultuelle" à grand fracas, et le gouvernement se gardera bien de les en empêcher et surtout de les punir; mais que des catholiques disent le chapelet sur une route, ou fassent les cérémonies de l'enterrement, tolérées en France dans les régions les plus hostiles à la religion, immédiatement il y aura intervention de l'administration et poursuite contre les chrétiens et la Mission. Est-ce juste?

---

[1]) La Mission de Madagascar 1926 p. 7.

[2]) Hoezeer het volksbelang aan den godsdiensthaat werd opgeofferd, bleek duidelijk, toen men in 1913 constateerde dat door dezen maatregel 109.400 kinderen van alle onderwijs beroofd waren geworden en het onderwijs aan de kolonie een millioen meer kostte. (La Mission de Madagascar 1924 p. 128).

[3]) La Mission de Madag. 1924 p. 118.

Certainement il y a ici une détente comme en France, surtout lorsqu'on a la bonne fortune d'avoir un Administrateur qui a fait la guerre. Mais vous seriez stupéfaits si vous saviez sous quel régime d'arbitraire et d'oppression nous vivons." [1])

Protestantisme. — In de vorige eeuw, toen Engeland aanspraak maakte op Madagaskar en er veel invloed uitoefende (door het verkrijgen van Zanzibar in 1890 was het zoo welwillend van Madagaskar af te zien), heeft het protestantisme op dit eiland groote vorderingen gemaakt. Men geeft op, dat het in die jaren een half millioen aanhangers telde. Sinds is het aantal gedaald. De ,,World Missionary Atlas" geeft deze (echter onvolledige) cijfers : 267.907 gedoopten, 90.702 doopleerlingen.

Over de innerlijke kracht van het protestantisme op Madagaskar schrijft ,,La Mission de Madagascar" 1921 p. 129 : ,,Tandis que le protestantisme réserve le meilleur de ses efforts pour s'opposer à l'Eglise, celle-ci continue son chemin et se préoccupe moins de disputes sans portée que du bien des âmes. Au reste, lentement mais sûrement, le protestantisme s'étiole. Il n'a pas les éléments vitaux nécessaires pour résister aux grands courants de jouissance et d'indépendance qui entraînent la jeunesse moderne."

De bekeeringen van protestanten tot het katholicisme zijn zeer talrijk : in Tananarive ieder jaar gemiddeld 3000 (naast evenveel bekeeringen uit de heidenen), in Fianarantsoa in 1925 1000 op de 4.500 bekeeringen van volwassenen. [2])

Instellingen. — Tot slot vermelden we nog enkele van de voornaamste instellingen der missies.

Te Tananarive hebben de Jezuieten een astronomisch en meteorologisch observatorium, dat door het voorspellen van cyclonen in den Indischen oceaan reeds duizenden menschenlevens redde. [3])

In dezelfde stad heeft de missie ook een prachtige drukkerij, die een reeks uitgaven bezorgde, welke 2 millioen boeken en brochuren omvat, die naast elkaar geplaatst een lengte van 20 K.M. zouden beslaan [4]).

Verder is in Betsileo een katholiek melaatschen-ziekenhuis met 150 zieken, verpleegd onder leiding van een missionaris, doctor in de medicijnen. Met bijzondere toewijding bezoeken de missionarissen ook de gouvernementshospitalen voor melaatschen : de meeste zieken gaan dan ook tot het katholieke Geloof over [5]).

Eindelijk is de vorming van inlandsche broeders en zusters in vollen gang : reeds zijn er een 30-tal broeders en een 60-tal zusters, waaronder één Carmelites. [6])

---

[1]) Chine, Ceylon, Madag. 1924 p. 223.
[2]) La Mission de Madag. 126 p. 4. Chine, Ceylon, Madag. 1926 p. 50.
[3]) La Mission de Madag. 1921 p. 181.
[4]) Idem 1925 p. 143.
[5]) Revue de l'Exp. Vat. p. 165, 396, 525.
[6]) O.a. Revue de l'Exp. Vat. p. 165, 397.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL.

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Vertrokken :			
Pr. C. Versteeg, (2e keer, 1e keer als pr.) en *Frs.* C. de Quay, Leo Wevers, P. Darmosepoetra en Alb. Soegija (Scholast. 1e k.).	S. J.	28 Juli '26	Batavia
Pr. J. v. Rijckevorsel (2e keer). .	,,	3 Sept. '26	,,
Pr. V. v. d. Putten, (2e keer), Th. Verhoeven en *Frs.* A. de Kort C. Claereboets en W. Vendel (1e keer)	,,	8 Sept. '26	,,
Pr. Benitius Pijnenburg (1e keer), Suitbert Damen (2e keer)....	O. M. Cap.	Aug. '26	Padang
Br. Leop. Schellekens (2e keer)	,,	,,	Ned. Borneo
Pr. Ferdinand Davids (1e keer)	C. ss. Cc.	5 Juni '26	Cook-Eil.
Prs. A. Borgstede, Phil. Braun, El. Kee, Bern. Post. (1e keer)	(Picpus) ,,	1 Sept. '26	Brazilië (Uraguary)
Pr. Vitus Bouma	,,	28 Sept. '26	Banka
Pr. Bartholomeus Bax	,,	23 Oct. '26	Hawaï
Pr. Lucas v. d. Linden (1e keer)	O. Carm.	31 Aug. '26	Batavia (O.-J)
Pr. Dr. B. Blanke, *Br.* Bruno Niessen (2e keer)	,,	29 Sept. '26	Brazilië
Brs. F. Raaymakers en W. de Rooy (1e keer)	M. S. C.	5 Aug. '26	Ned. N. Guin.
Pr. W. van Wijngaarden (1e keer)	,,	Nov. '26	,,
Prs. J. Zandvliet (missie-overste) en Y. Hartgers (2e keer)	,,	1 Sept. '26	Brazilië
Prs. J. Jansen (2e keer), R. v. Es (1e keer), *Brs.* P. v. Loon, Ger. Niemeijer (2e keer). en Jos. Steengraver (1e keer)....	,,	9 Oct. '26	Philippijnen
Pr. St. Kuypers (1e keer)	C. ss. R.	30 Sept. '26	Suriname
Prs. J. v. Baar en F. Wuts, en *Brs.* Germanus C. Loos en Alexius Alves (1e keer)......	,,	13 Oct. '26	Brazilië

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Prs. G. v. Rooyen, E. de Bruin; *Brs.* Joseph en Aloysius (1e k.)			
Father L. Boots	Ord. Praem.	9 Oct. '26	Madras
Faths. J. Vlasveld en P. Swinkels	Mill-Hill	14 Sept. '26	,,
(1e keer)	Mill-Hill	Oct. '26	Madras
Faths. H. Greitemann en F. Keet (1e keer)	,,	,,	Philippijnen
Father H. Feldbrugge (1e keer)	,,	,,	Eng. Borneo
Father H. Wanders (1e keer) ..	,,	,,	Nw. Zeeland
Father W. Bunck (1e keer)	,,	,,	Kavirondo
Fathers G. Dames, J. Jansen en C. Overwater (1e keer)	,,	,,	Boven-Nijl
Father D. Simons (1e keer) ...	,,	,,	Congo
Fathers P. Doeswijk en C. Roozendaal (1e keer)	,,	,,	Kameroen
Prs. J. Goumans (Overste) M. Nillesen, J. de Rooy	O. S. Cr.		Batavia (Preanger)
E.H. J. Bruno	C. M. (Lazar.)	10 Sept. '26	Batavia (O.-J.)
E.H. J. Tiggelman (2e keer) en P. Romme (1e keer)	,,	24 Sept. '26	Yungpingfu
Pr. Jos. Dreesens (3e keer) ...	Montf.	31 Aug. '26	IJsland
Pr. Jos. Nijst (2e keer)	,,	26 Aug. '26	Canada
Pr. H. Hulsman (1e keer)......	O.P.	15 Oct '26	Curaçao
Prs. A. v. Leeuwen, L. de Jaeger, J. Gerritsen, *Brs.* Aug. Spijkers, Alex. Neelemans (alle 1e k.) Rosario v. Duyn (2e keer) ..	S. C. J.	13 Aug. '26	Belg. Congo.
Prs. H. Lempens (overste 2e keer) P. Graaff (2e keer), L. Kuipers (2e keer), Th. Peeters (2e keer), W. Meffert en G. Trossel (1e keer)	,,	13 Oct. '26	N. Brazilië
Br. Alf. Zuiderwijk (2e keer) ..	,,	13 Sept. '26	Zweden
E.H. Jos. Theeuwes	Saec. pr.	15 Oct. '26	Noorwegen
E. H. B. Neijboer	,,	2 Nov. '26	Louisiana (N.A.)
Br. El. de Wit (2e keer)	Scheutist	18 Aug. '26	Philippijnen
Brs. Willem v. d. Zanden; Jan v. v. Tillart, Cs. v. Maenhout, Jos. Neys (2e keer)	,,	18 Sept. '26	Congo
Pr. A. van Leemputten (2e keer)	,,	Oct. '26	,,
Pr. A. Oomen (2e keer)	W. P.	8 Juli '26	Sem. Kipalapala.
Pr. A. Stoop (2e keer)	,,	18 Sept. '26	Opper-Congo
Pr. A. Teurlings (2e keer)	,,	16 Sept. '26	Tanganyika
Br. Zacharias L. v. d. Weyst (1e k.)	,,	28 Sept. '26	Bamako

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Pr. Dr. J. Meeuwsen, pres. v. h. Sem. (2e keer)	W. P.	30 Sept. '26	Sem. Kipalapala
Br. Theophanus H. Merckx (1e k.)	,,	,,	Oeroendi
Prs. A. Schoone, W. Boumans, A. Tillie. A. v. Rooij, L. van Leeuwen (allen 1e keer)	Miss. Afr. v. Lyon	3-8 Oct. '26	Goudkust
Prs. F. Hertsig en L. Verstegen (1e keer)	Miss. Afr. v. Lyon	22 Oct. '26	Beneden-Volta
Prs. Constantius van Eyk, Georgius de Boer (2e keer), Cichus Ouwendijk, Leonardus Ketel (1e keer) en *Br.* Otho Vervoort (2e keer)	O. F. M.	3 Nov. '26	Brazilië
Br. Pancratius Valent (1e keer) [1]	,,	15 Sept. '26	Noorwegen
Zrs. Hippolyta Dielwart, Philomena v. d. Eerenbeemt, Leonarda de Groot (1e keer) ...	Congr. S. Franc. Xav.	24 Apr. '26	Noorwegen
Zrs. M. Oda (J. v. d. Post) Overste. M. Arnolda (G. A. Berendsen), M. Rosaria (M. Platte), M. Bernadetta (J. van Luyk), M. Agnesia (B. Hijman), M. Emiliana (G. Nieuwensteeg), M. Vincentia (H. Hulshof) [2] (1e keer) ..	Zrs. v. O.L.V. Amersfoort	31 Aug. '26	Batavia (Oost-Java)
Zrs. Theophile (H. van Geyn), Oswalda (M. Willems), Carola (H. Schutte) (1e keer)	Franc. v. Bennebroek	31 Aug. '26	Padang
Zrs. Henriette (Laenes); Jeanne (van Haperen), Willebrorde (Huyben), Theobalda (Oprins) [3] (1e keer)	Francs. v. Dongen	31 Aug. '26	Padang
Zrs. M. Charitas (G. M. Bomers), M. Brigidia (D. Klein-Gussewiek) (1e keer)	Franc. v. Roosendaal	15 Oct. '26	Curaçao
Zrs. M. Benedictine Borgstein, Hiltrudis v. d. Spek, Walburga Beernaerts (1e keer)	Dom. v. Voorschoten	15 Oct. '26	,,
Zrs. Mère Gregoria (Hoven), Clothilde (Donders) Tarcisia (Kemen)	Urs. v. Halfw.	28 Sept. '26	Batavia

[1]) Met dezen vertrok ter visitatie in Noorwegen de H. E. Pater Regalatus Hasebroek, Provinciaal O.F.M.

[2]) Eerste missionaressen dezer Congregatie voor Java.

[3]) Haar vergezelden ter visitatie Mère Vicaire en Zr. Clemence.

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Zr. Bertilla Jansen (met 6 Duitsche Zrs.)	Dien. v. d. H. Geest	31 Juli '26	China
Zr. Magdalena Lange (met 4 Duitsche Zrs.)	,,	21 Juli '26	Philippijnen
Zr. Monulpha (B. v. Kempen), Godeberta (A. v. Beurden), Antoniella (P. v. Haandel) [1]. .	Dien. v. d. H. Geest	Oct.	Rabaul
Zrs. Lucretia Vermeulen, Walteria Gamers, Constantia Oomen	Gasth. Breda	27 Aug. '26	Curaçao
Zrs. M. Claver Looner en Lucella Barlay	Franc. Mill-Hill	Oct. '26	Eng. Borneo
Zrs. M. Albine A. Terwey en M. Egidia W. Roozen	Witte Zrs.	8 Juli '26	Centr. Afrika
Zrs. M. Godefrida J. Strijbos en M. Timothée A. Jooren.	,,	16 Sept. '26	,, ,,
Zrs. M. Kaspara Kiermaier, Veridiana Bourgeois, Siënna Menk, Evergisla Euler, Agnesia Geben	Zrs. v. h. kostbaar Bloed.	8 Juli '26	Kilema
Zrs. M. Rita Eiden, Arnolda Bruder	,,	,,	Bagamoyo
Zrs. M. Hermana I. Mon en M. Joannes Agnes M. v. Egmond	Fr. Miss. v. Maria		
Frs. Christoffel Klyberg en Frederik van Belkom	Fraters v. Tilburg	28 Sept. '26	Padang
Frs. Walter van Oers en Hugo Heeren	,,	,,	Celebes
Brs. Athanasius (W. Bakker) en Gratianus (C. Verberne) (1e k.)	Br. v. Oudenb.	Aug. '26	Batavia
Teruggekeerd :			
Z. D. H. Mgr. Dr. M. Buckx. . . .	S. C. J.	Aug. '26	Finland
Pr. Dr. A. Smoor (benoemd dir. St. Paulus-College te Sterksel)	W. P.	Sept. '26	Algiers
Pr. Dr. Jos. Peeters (pres. sem. Kipalapala)	,,	,,	Kipalapala
Pr. Flavianus Huybers en *Brs.* Nicephorus van der Linden en Nerius van der Ouderaa.	O. M. Cap.	Aug. '26	Ned. Borneo
E.H. G. Litjens (best. voor Java)	Lazarist	Sept. '26	Montevideo
Prs. Sabinus Staphorst, Cherubinus Breumelhof, Onesimus Timmermans	O. F. M.	Aug. '26	Brazilië

[1]) Daarenboven vertrokken van deze Congr. nog Duitsche Zrs.: 2 naar Japan; 2 naar China, 4 naar Argentinië en 4 naar Brazilië.

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Fr. J. Kerckhoff	Mill-Hill	Oct. '26	Congo
Pr. Anastasius Venner	Passionist	Sept. '26	Boven-Nijl
Pr. J. Michels	Scheutist	Sept. '26	Bulgarije
Pr. Constant Jurgens	,,	,,	Belg. Congo
Pr. J. van Dinteren	Miss. S. Fam.	1 Aug. '26	Philippijnen
Pr. J. van Schaik	C. ss. R.	Nov. '26	Brazilië
Pr. A. Richters	S. C. J.	5 Juni	Hawai
Pr. W. Hovers	,,	1 Sept.	Zweden
Br. Laurentius Vink	,,	6 Aug.	Finland
Br. Bernardus A. Stoop	C. ss. R.	Aug. '26	Suriname
Prs. P. Strijbos en C. Jacobs en *Br.* Efrem Oosterom	C. ss. R.	Sept. '26	Brazilië
Pr. J. W. van Berkel	M. S. C.	Aug. '26	Philippijnen
Pr. Paschalis Breukel	O. Carm.	Oct. '26	Batavia (O.-J.
Prs. M. Parren	Montfortaan	30 Juni '26	IJsland
Pr. P. Kok	,,	2 Juli '26	Columbia
Pr. H. Cortenraad	,,	2 Juli '26	Denemarken
Pr. J. Zeegers, en *Br.* Henr. v. Haaren	M. S. C.	6 Juli '26	Ned. N.-Guinea
Zrs. Bonifacia M. v. Amsterdam en Albertina M. Kriehaart....	Gasthuis-Zrs. v. Breda	6 Mei '26	Curaçao
Overleden:			
Pr. Silvanus v. d. Bosch, geb. 13 Maart. 1884 te Aarlanderveen, Miss. vanaf 1911	O. F. M.	23 Juli '26	Luanfu (Chin.)
Pr. Dismas de Kok, geb. 1886, missie 1916.	,,	9 Oct. '26	Brazilië
Pr. H. Herbrink, geb. 20 Oct. 1884, miss. 1911—1920, overl. te Tilburg.................	M. S. C.	Sept. '26	Philippijnen
Pr. J. Essens, geb. 1877, miss. 1903	Scheutist	Sept. '26	China
Zr. M. Cornelia Lubbe geb. 1863	Fr.v.Roosend.	23 Apr. '26	Curaçao
Zr. M. Trudone Gommers, geb. 22 Sept. 1852	,,	12 Aug. '26	,,
Zr. M. Sergia Matheeuwsen geb. 1857, missie 1890	,,	15 Sept. '26	Suriname
Zr. Isabella. Miss. 1895........	D. v. h. H. H.	Aug. '26	Gilberts-Eil.
Zr. Odilia. Miss. 1892	,,	,,	Nw. Bretagne
Zr. M. Antoine Phil. Janssen geb. 1870, missie 1893	Witte Zrs.	26 Aug. '26	Algiers
Zr. M. Amentia Koelen, geb. geb. 1894, missie 1923	Zrs. v. h. kostb. Bloed	Juli '26	Marianhill
Zr. M. Nicoleta Prodlik geb. 1900 missie 1925	,,	Juli '26	Uhanda (O.-Afr.).

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

De eerste Chineesche Bisschoppen. — Behalve de drie Chineezen, welke in het Consistorie van 24 Juni l.l. door den H. Vader tot bisschop werden gepreconiseerd (zie p. 51 van H.M.), zijn nog benoemd: 14 Juli 1926, tot titulair-bisschop van Attuda (Ipsili-hissâr) in Phrygië *Aloysius Tchen*, O.F.M., benoemd apostolisch vicaris van Feuyang;

30 Juli 1926, tot titulair-bisschop van Theodosiopoli (vroeger Apri, thans Kestridjé) in Thracië *Josephus Hou* C.M., benoemd apostolisch vicaris van Taichow;

2 Aug. 1926 tot titulair-bisschop van Lesbi (Gherkav) in Mauritanië *Simon Tsu* S.J., benoemd apostolisch vicaris van Haimen.

Nieuwe verdeeling van Java. — Een vierde missioneerende orde wijdt zich nu aan het bekeeringswerk in Java: de Kruisheeren aanvaarden, naast hun werk in Amerika en in den Congo, ook den missiearbeid in de Preanger.

Nieuwe Zusters-Congregatie voor Java. — Een speciaal Aneta-telegram uit Batavia meldde aan de Maasbode:

De Zusters van den Goeden Herder uit Zoeterwoude worden aan het eind van het jaar verwacht tot het oprichten van een Katholiek opvoedingsgesticht voor verwaarloosde en misdadige Europeesche meisjes, welk gesticht door de Regeering gesubsidieerd zal worden.

GOD LAAT ZICH IN EDELMOEDIGHEID NIET OVERTREFFEN

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

Vergadering van het Centraal Bestuur van den Priester-Missiebond. — Op Donderdag 7 Oct. werd te Utrecht onder voorzitterschap van Z. D. H. Mgr. van de Wetering de jaarlijksche vergadering gehouden van het Centraal Bestuur van den Priester-Missiebond.

Zij werd o.a. bijgewoond door den Zeereerw. Pater C. H. Caminada, O.F.M. Rector van het missiehuis te Sittard, die enkele dagen te voren door Mgr. van de Wetering in plaats van zijn confrater, Pater Clemens v. d. Berg, tot lid van het Centraal Bestuur benoemd was.

I. Volgens art. 31 der statuten van den P. M. B. moet om de vijf jaren een algemeene vergadering harer leden plaats hebben. Daar de laatste gehouden is in 1922 (te Utrecht) moet zij dus plaats hebben in 1927.

Besloten werd die algemeene vergadering bijeen te roepen te Nijmegen en aldaar dan tegelijk op luisterrijke wijze te herdenken het 10-jarig bestaan onzer missieactie. Plannen bestaan om op te richten een nationaal en een plaatselijk Comité, die in overleg met de Vereenigde Missionarissen de feestviering zullen organiseeren.

II. Vervolgens werden besproken *enkele bepalingen van de nieuwe Statuten*, die in de Bijlage van het Augustus-nummer van „Het Missiewerk" zijn opgenomen.

a. Die nieuwe statuten vorderen aanmerkelijke wijzigingen in het bestaande Huishoudelijk Reglement, dat te vinden is in de bijlage der eerste aflevering van „Het Missiewerk", Augustus-nummer 1919 blz. 8 e.v. Daarom werd besloten een nieuw H. R. samen te stellen, dat na goedkeuring, zoo spoedig mogelijk in „Het Missiewerk" zal worden gepubliceerd.

b. In die nieuwe statuten worden onderscheiden vier categorieën van leden : 1e. *Gewone leden* (Art. 9). Daartoe behooren zij, die zich als lid van den P. M. B. hebben aangemeld en de jaarlijksche contributie betalen.

2e. *Eere-leden*, waartoe o.a. behooren de Bisschoppen, die zich bij den P. M. B. hebben aangesloten. (Art. 11).

3e. *Leden voor het leven* (*sodales perpetui*), die slechts eenmaal de hoogere contributie betalen, door het Centraal Bestuur vastgesteld. (Art. 10).

4e. *Leden-Missionarissen of oud-Missionarissen*, d.w.z. alle priesters die in de missies vertoeven of daaruit om gezondheidsredenen, vergevorderden leeftijd of uit kracht der heilige gehoorzaamheid zijn teruggekeerd. (Art. 12).

Daartoe behooren dus niet de theologanten en priesters die in de missiehuizen vertoeven en nog niet in de missies geweest zijn.

Bijzondere aandacht vestigen wij hier vooreerst op art. 8 der nieuwe

statuten, waarin gezegd wordt, dat het niet voldoende is, wil men deelachtig worden aan de rijke gunsten door den H. Stoel aan de leden van den P. M. B. geschonken, zich als lid te laten inschrijven ; men moet ook de verplichtingen volbrengen die men door die inschrijving op zich genomen heeft.

Alleen de *gewone* leden betalen de vastgestelde contributie, d.w.z. ten minste f 1.—. De *eere-leden*, de *leden voor het leven* en de *leden-missionarissen en oud-missionarissen* zijn daarvan vrijgesteld. Deze laatsten (missionarissen en oud-missionarissen) zijn ipso facto lid en behoeven zich dus niet meer als lid van den P. M. B. te laten inschrijven. Hun *missionaris*-zijn of geweest zijn geeft hun recht op alle voorrechten en gunsten aan het lidmaatschap verbonden.

Tot die voorrechten en gunsten behoort echter niet de gratis toezending van ,,*Het Missiewerk*'', want over een orgaan wordt in de statuten niet gesproken.

Nu is echter in de laatste vergadering van het Centraal Bestuur besloten :

1e. Aan alle *Eere-leden* en *Leden voor het leven*, ook aan de *Theologanten* in onze seminaries ,,Het Missiewerk'' gratis toe te zenden.

2e. Eveneens aan de *gewone leden*, mits deze ten minste f 2.50 aan contributie betalen. Practisch gebeurde dit reeds door alle parochiegeestelijken.

Wat betreft de theologanten in onze seminaries, zie sub 1°.

3e. Aan *elk missiehuis één of twee gratis-exemplaren* toe te zenden.

Deze bepalingen treden in werking in het nieuwe dienst- of administratiejaar, dus na de verzending der postkwitanties in November 1926.

De contributie voor hen die lid willen worden *voor het leven* werd vastgesteld op f 100.—. Zooals men weet bedraagt zij voor het perpetueele lidmaatschap van de Kindsheid f 50.—, voor dat van de Voortplanting des Geloofs f 100.—. De *sodales perpetui* genieten dan ook voor heel hun leven alle gunsten en voorrechten aan het lidmaatschap door den H. Stoel verbonden. Bovendien wordt hun ,,H. M.'' gratis toegezonden (zie boven sub 1°).

III. Besproken werden verder drie vragen, waarover reeds vóór de vergadering de meening was gevraagd van Z. Emin. Kardinaal van Rossum.

a. De eerste vraag was : *Kunnen in het Centraal Bestuur van den P. M. B. niet worden opgenomen de nationale Directeurs van de Pausel. Missie-Genootschappen* ?

Volgens de bestaande Statuten (art. 15) zijn zij uitgesloten. Nu werd echter door Z. Emin. in overweging gegeven voor Nederland een wijziging in dit artikel te Rome aan te vragen. Dit is terstond na de vergadering geschied, zoodat stellig verwacht kan worden, dat ook spoedig bedoelde Directeurs benoembaar zullen zijn.

b. Zou het niet wenschelijk zijn, dat ook Nederland een vertegenwoordiger had in den Centralen Raad der Kindsheid te Parijs ?

Die vraag werd te Rome bevestigend beantwoord. Met algemeene instemming werd door Z. D. H. Mgr. van de Wetering als vertegenwoordiger aangewezen de verdienstvolle Directeur van het Genootschap der H. Kindsheid in het bisdom Roermond, prof. Dr. Bauduin.

c. Is het wenschelijk dat de P. M. B. als dusdanig ijvert voor het schoone liefdewerk: „De Bekeering van Israël ?"

Zoo beslist mogelijk werd die vraag door Z. Emin. ontkennend beantwoord en nogmaals en met nadruk kwam er Z. Emin. tegen op, dat men hier in Nederland alleen à titre de réclame *Missiewerk* blijft noemen wat geen eigenlijk missiewerk is; dat men ondanks zijn herhaalde waarschuwing blijft spreken van „*binnenlandsch missiewerk*" en van „*heidenkinderen*", die geen eigenlijke heidenkinderen zijn. En met aandrang verzocht Z. Em. het Bestuur van den P. M. B. tegen dit misbruik, dat op den duur èn 't eigenlijk missiewerk èn die schoone liefdewerken aanmerkelijk moet schaden, uit alle kracht te blijven opkomen. Missies in den strikten zin zijn alleen die gebieden, die onder de Propaganda staan en missiewerk alleen dat, hetwelk ten bate van die missies gedaan wordt.

IV. Nog werd besproken wat Z. H. Paus Pius XI in zijn beroemde Missie-Encycliek „*Rerum Ecclesiae*" gezegd heeft over het *bidden voor de missies*.

Z. H. verlangt nadrukkelijk dat het bidden voor de missies de geloovigen *tot een gewoonte* worde gemaakt, dat in *'t openbaar* voor de missies gebeden worde; dat in de Huizen van de vrouwelijke Religieuzen en ook door de kinderen in hare pensionaten en scholen *dagelijks* de zegen des Hemels over de missionarissen worde afgesmeekt. Z. H. verlangt ook, dat dikwijls en op bepaalde dagen over het missiewerk *gepreekt* worde.

Door het Centraal Bestuur zijn dienaangaande enkele voorstellen aan het Doorl. Episcopaat in overweging gegeven.

V. Ten slotte werd besproken een schrijven door een missionaris uit China, H. van Vree, S.V.D., gericht tot het Doorl. Nederl. Episcopaat, waarin de vreeselijke rampen worden beschreven, die door plunderingen, moorden en overstrooming het vicariaat van Mgr. Henninghaus, Yenchowfu, getroffen hebben en waarin hij dringend om steun verzocht, zonder welken steun duizenden een wissen hongerdood tegemoet gaan.

Door het Bestuur werd besloten een nationaal Steun-Comité op te richten ter leniging van den nood *in de meest geteisterde missiegebieden in China en Mongolië* (waarin veel Nederlanders werkzaam zijn) en tevens eenige propagandisten aan te stellen, die door preeken en het organiseeren van missie-avonden gelden zouden trachten in te zamelen.

Het steun-comité is samengesteld uit:

Mgr. B. A. de Wit, Vicaris Generaal v. h. Aartsbisdom, *Voorzitter*.

Mgr. J. van Oers, Vicaris Generaal v. h. bisdom Breda, *Ondervoorzitter*.

Dr. G. A. H. Bauduin, Prof. Seminarie, Roermond.

Th. M. Bekkers, Rector Voorschoten.

Mgr. A. Hermus, St. Michiels-Gestel, *Secretaris*.

A. de Wit, kapelaan St. Walburgis, Arnhem, *Penningm*. (postgiro No. 63879).

Leden van het Propaganda-Comité zijn:

De Paters: H. Raijmakers, Sparrendaal, Vught; Dr. M. Geurts, Rector Missiehuis, Teteringen; Dr. J. Haest, Missiehuis St. Jozef, Helden-Panningen en Rosarius van Berkel, Minderbroeder, Weert.

Moge hun arbeid rijke vruchten opleveren, opdat zoo eenigszins in den schrikwekkenden nood van zoovele duizenden kan worden voorzien.

De Pauselijke Missiegenootschappen in 1925—1926.

I. Het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs.

Bisdommen	*Ontvangsten*	*Uitgaven*	*Netto-opbr.*
Utrecht	f 79 .285.35	f 5.379.95	f 73.905.40
Breda	- 18.586.43	- 950.50	- 17.635.93
Haarlem	- 64.191.75	- 6.615.66	- 57.576.09
's-Hertogenbosch	- 67.557.52	- 3.967.37	- 63.590.15
Roermond	- 32.870.67	- 941.75	- 31.928.92
Totaal	f 262.491.72	f 17.855.23	f 244.636.49

II. Het Genootschap der H. Kindsheid.

Utrecht	f 25.050.66	f 3.051.22	f 21.999.44
Breda	- 13.654.06	- 1.293.73	- 12.360.33
Haarlem	- 23.351.86	- 2.588.92	- 20.762.94
's-Hertogenbosch	- 47.577.66	- 5.934.81	- 41.642.85
Roermond	- 40.983.54	- 2.901.21	- 38.082.33
Totaal	f 150.617.78	f 15.769.89	f 134.847.89

III. Liefdewerk van den H. Apostel Petrus.

Utrecht	f 53.298.81		
Breda	- 26.906.—		
Haarlem	- 44.357.44	te zamen	te zamen
's-Hertogenbosch	- 41.592.35	van het	van het
Roermond	- 28.767.45	geheele land	geheele land
Interdiocesaan	- 3.903.77		
	f 198.825.82	f 14.190.91	f 184.634.91
Totaal der drie Werken	f 611.935.32	f 47.816.03	f 564.119.29

De Pauselijke Genootschappen in Nederland. — Bijgaande cijfers over de opbrengsten in 1925—1926 wekken op tot *dankbaarheid* jegens de duizenden, die vol bewonderenswaardig geloof hun aalmoezen offerden, en hun arbeid gaven om deze te verzamelen. Vooral dit laatste moet men niet licht tellen; want het is een moeizame arbeid, die niet door gestadig applaus, zelfs niet door volle menschelijke waardeering, wordt verlicht of vermooid.

Stemmen de cijfers ook tot *tevredenheid* ?

Let men slechts op de absolute waarde, dan ja!

Houdt men in het oog de relatieve waarde in vergelijking met andere landen dan ook : en zelfs . . . . *te veel*. Het maakt een mensch ijdel en verlamt de inspanning zijner krachten als hij door de omstandigheden geschoven wordt naar een plaats, die boven zijn aanleg uitgaat, en dàt is het geval met de weldadigheid voor de missiën in Nederland. In vergelijking met andere landen schijnt ze héél groot : en toch is de opmerking van pater Slijpen zeer juist : zij bewijst slechts, dat er in Nederland een aanzienlijk getal katholieken van hun missieplicht iets toonen te begrijpen : meer niet.

Daarom is het goed weer opnieuw de cijfers te beschouwen in vergelijking met *den nood der missies*, en in het licht der *bedoeling* welke de Kerk heeft met de Pauselijke centrale Genootschappen. En dan is het duidelijk, dat wij *niet voldaan* mogen zijn.

De missie-arbeid *der Kerk* ontbeert nog te veel noodzakelijke hulpmiddelen, en de gewenschte *algemeene* deelname is nog verre van bereikt !

Als men de cijfers der Voortplanting — het eerste en voornaamste der Pausel. Genootschappen — op de keper beschouwt, moet men eigenlijk *achteruitgang* constateeren. Wel bleef het eindcijfer van het geheele land nog geen 200 gulden onder dat van 1924—25 ; maar . . . . in dat jaar nam het aantal katholieken toch toe ?

En dan : dat wij ongeveer gelijk bleven, danken wij aan het bisdom 's-Hertogenbosch dat ruim f 5500,— vooruitging, en aldus de daling der vier andere bisdommen neutraliseerde. En van dezen vooruitgang schrijft de Thesaurier Mgr. Hermus in de laatste Annalen : „dat die toename vooral te „danken is aan de vele *giften* voor dit Genootschap ontvangen. Van heel wat „meer beteekenis zou het zijn wanneer zij ware toe te schrijven aan vermeerdering van contributies. Giften toch zijn maar toevallige baten, doch „vermeerdering van contributie wijst op toename van leden, en beteekent „dus ook toename van vaste inkomsten".

Als men dit in het oog houdt, moet men dus „met spijt constateeren, dat het voornaamste aller missiewerken zachtjes aan in bloei achteruit gaat". De top-jaren 1921/22 en 1923/24 gaven 271 à 272 duizend gulden, of 8000.— meer dan de twee laatste jaren.

Nu staan er naast de Voortplanting nog twee andere Werken : zeker ! Maar de *Kindsheid* toont dezelfde neiging tot inzinken. Al is de daling niet zoo ernstig als zij schijnt — immers de groote stijging van het vorig jaar was te danken aan een legaat van f 12.000,—, dan blijft toch staan, dat het nadeelig verschil van dit jaar en van 1922/23 met de drie, die daaraan voorafgingen, te groot is : f 5000.—.

Eindelijk het *St. Petrus' Liefdewerk*. Dit heeft, met bijzondere kracht zelfs, zijn stijgende lijn voortgezet : niet minder dan f 50.000,— ging de opbrengst omhoog; doch van de 198 duizend gulden zijn er 107 bijeengebracht uit beursstichtingen en legaten. Dit bewijst dat verschillende menschen *bijzonder* edelmoedig zijn, (en onder deze velen die niets meer dan een „dagelijksch brood" hebben). Het geeft ook een zekere vastheid aan het Werk, omdat de beurs-stichting een blijvend fonds is ; maar deze samenstelling der S. P. L.-

inkomsten zegt dan ook zeer duidelijk, dat er aan de *algemeene* deelname aan dit Werk nog veel ontbreekt; en juist onder dit opzicht bezien wij de cijfers.

Waar wringt nu de schoen ?

De Haarlemsche secr. der Br. v. d. H. Geest tot Voortplanting des Geloofs, die een heel jaar lang een prachtige activiteit ontwikkeld heeft om over „het doode punt" heen te komen (met het succes dat hij 2 afdeelingen meer telt, maar ruim f 3000,— minder ontving), geeft ons een kijkje in zijn „keuken". :

„Van deze 295 afdeelingen ontvingen wij van 166 den jaar-staat ingevuld „terug : hieruit blijkt dat 55 afdeelingen in ledental vooruitgingen (± 2800 „leden), 40 afd. gelijk bleven en 68 afdeelingen achteruitgingen (± 3150 „leden), terwijl er 3 nieuwe afdeelingen werden opgericht."

„Als we de geldelijke opbrengst vergelijken met die van verleden jaar, „dan blijkt, dat er van de 295 afdeelingen 110 *vooruitgingen*, 32 *gelijk bleven* „en 152 *achteruit gingen*."

Deze ontleding van den uitslag stelt ons niet voor een probleem ; zij leert ons eenvoudig, dat wij met de Pauselijke Genootschappen gekomen zijn op een punt, waar niet een massale actie ons verder brengt, maar waar het kleine organisatiewerk den toestand moet verbeteren. Dat is zeker het geval bij de Voortplanting en de Kindsheid die bijna overal zijn ingeburgerd ; dat is ook het geval bij de 600 bestaande afdeelingen van S. P. L. Dit Liefdewerk kan echter ook nog vele *afdeelingen* winnen.

Reeds herhaaldelijk heeft ons tijdschrift dit groote, en — gezien de menschelijke natuur — dit moeielijkste deel der missie-actie practisch besproken ; de verschillende nationale en diocesane leiders richten op geen ander punt hun directe actie. De volle zwaarte daarvan komt echter neer op de parochiale leiders en hun staf van helpers en helpsters : dezen moeten tuk zijn op een lid, als „de duivel op een ziel" . . . .

Mag ik daarom dezer aandacht eens vestigen op een waarheid die moed geeft om vol te houden, en krachtiger nog aan te pakken het stille allesbeheerschende organisatie-werk.

Het is in de geschiedenis der Kerk en dus ook in de geschiedenis der missieactie een telkens blijkende waarheid, dat het de *zedelijke* krachten zijn, die het Godsrijk uitbreiden : physieke middelen, (dus ook geld) zijn noodig, maar de eigenlijke invloed gaat uit van de zedelijke factoren ; en daarom is in de orde des heils geen menschelijke bemoeiing van blijvende waarde, als ze ten slotte niet een *offer* met zich brengt. In het licht van deze waarheid bezien is juist de organisatie der Pauselijke genootschappen zoo bewonderenswaardig en zoo doeltreffend. Ging het alleen om de *geldelijke* opbrengst, welnu, dan deden wij beter alle pogingen in het werk te stellen om onze rijken te treffen, en alle middelen te gebruiken, die direct „de beurzen" losmaken. Maar wij gaan den langen weg der organisatie en der kleine giften van velen, om op die wijze niet op de eerste plaats „geld", maar „*offers*" te verzamelen ; *offers* bij degenen die geven, bij de kleinen en eenvoudigen voor wie de wekelijksche bijdrage iets te beteekenen heeft ; *offers* ook bij

degenen, die de bijdragen ophalen : omdat het inspanning kost menschen te overreden tot een lidmaatschap, omdat het zelfoverwinning kost, iederen keer er weer op uit te gaan, die paar centen te innen en aan het verzamelen van een bescheiden bedrag veel tijd en veel moeite te besteden ; *offers* ook bij de leiders, die veel „prutswerk" moeten doen, en vele kleinigheden met zorg moeten behandelen en met waardeering moeten beloonen, waar grooter werk soms wacht, of waar persoonlijke voldoening gemakkelijker te verwerven valt. Juist daarom echter is een beduidende som aan contributies veel meer waard aan zedelijke kracht en aan bovennatuurlijken invloed dan aan monetaire beteekenis.

Mogen wij dit aan onze leiders en ijveraars ter overweging aanbieden. De ijverigen zullen er gemakkelijk ijverig door blijven ; zullen er de moeilijkheden lichter door tellen, de menschelijke verslapping gemakkelijker overwinnen, en de .... lauwen zullen er door veranderen.

Deze arbeid vol van kleine offers doet ons zoo innig aansluiten bij het offervolle werken onzer bewonderde missionarissen. Wie dat overweegt houdt vol!

Uit het algemeene jaarverslag der „Voortplanting". — Na ons voorgaand artikel zal men begrijpen, dat wij niet uit pronkzucht en nog minder om die op te wekken, maar alleen ter gerechtvaardigde informatie eenige grepen doen uit het laatste overzicht der „Acta Pontificii Operis a Fidei Propagatione".

In 1925 werd in totaal bijeengebracht 43.626.057.54 Lires, niet meegerekend de gekweekte rente noch de gemaakte koerswinst bij het wisselen. Reken de Lire voor het gemak maar op 10 per gulden, eigenlijk is zij gerekend op 9.75 per gulden.

Dit eindbedrag is iets hooger dan in 1924 toen het 39.257.869.41 Lires bedroeg. Toen echter was de Lire gerekend op 9.5 per gulden. Als wij beide bedragen omrekenen komen we dus tot: f 4.123.407.30 in 1924 en f 4.474.467.44 in 1925. Er is dus eenige vooruitgang niettegenstaande de gulden in dat jaar tegenover de andere valuta in waarde gestegen is. Dat geeft moed.

Ter beoordeeling van de deelname van verschillende landen geven wij nog de volgende specificatie.

		1924	1925
Ver. Staten v. Amerika	Lires:	16.462.873.79	22.234.596.60
Frankrijk	„	6.417.601.78	4.134.519.60
Nederland	„	2.364.429.21	2.394.684.25
Duitschland en Beieren	„	2.503.328.17	2.311.837.80
Italië	„	1.506.044.81	2.059.276.35
Canada	„	1.555.585.37	1.679.118.82
Argentinië	„	1.017.480.30	1.128.124.92
Spanje	„	1.179.854.10	1.067.306.40
België	„	1.164.236.10	984.892.27
Ierland	„	1.025.521.11	957.642.85
Engeland	„	761.382.25	834.301.22

		1924	1925
Schotland	Lires.	336.444.—	398.650.—
Zwitserland	,,	493.648.18	554.268.18
Mexico	,,	749.381.71	404.939.89

Bij de omrekening in Lires was de dollar in 1925 meer waard dan in 1924, eveneens het Pond Sterling, de Gulden, de Goud-mark ; de Franc, zoowel de Fransche als de Belgische minder. De achteruitgang van België en Frankrijk was dus minder dan het schijnt ; evenzoo de vooruitgang der andere landen ; Nederland bracht zelfs f 7381.19 minder op.

Als men de beide nationale directies in Duitschland, Aken en Munchen samen neemt, strijdt Nederland met Duitschland om de derde plaats : neemt men ze — gelijk het Romeinsch verslag — ieder afzonderlijk, dan heeft Nederland gemakkelijk de derde plaats en komt Duitschland in 1925 achter Canada.

Belangrijker dan dit verschil is het feit, dat reeds verschillende missies met hun *bijdragen* in de afrekening voorkomen : o.a. Luanfu (Z. Chansi), Nyansa (mgr. Sweens), Batavia. Hulde !

Het meest interessant is de geleidelijke wijziging van de leiding van dit Genootschap. Het gaat meer en meer de richting uit, die wij verleden jaar beschreven in het artikel ,,Het organisatieplan van den H. Stoel". Het tracht aan de leiding meer steun te geven en groote initiatieven in de missies krachtig voort te helpen, terwijl het bij de gewone inkomsten der missies een aanvulling geeft.

Om niet gedwongen te worden tot het zeer tijdroovende en vooral zeer moeielijke werk, om voor iedere missie afzonderlijk telkenjare de bijdrage te bepalen, zal voortaan de subsidie bepaald worden per Orde of Congregatie, die minstens drie missies bedient ; aan dezer hoofdbestuur wordt dan de verdere verdeeling overgelaten.

Voor bijzondere ondernemingen wordt meer uitgetrokken ; wij teekenen uit het verslag aan : 500.000 lires voor een centrale catechistenschool ten dienste van verschillende vicariaten in Tchelyh ; 100.000 voor het geteisterde bisdom van Osaka ; 200.000 voor het Medisch missie-instituut te Würzburg ; een jaarlijksche subsidie van 50.000 voor de Foyer des Etudiants Asiatiques te Parijs, welke stichting ook 244.300 in eens ontving ; 50.000 voor hetzelfde werk in België ; verder de universiteit te Madras (90.000) ; de pauselijke seminaries te Penang (127.000) en te Kandy (100.000) ; en bij de Oosterlingen, die feitelijk niet onder de Propaganda ressorteeren, maar van elders geen voldoende hulp ontvangen zien wij telkens bedacht de seminaries der verschillende riten. Daarenboven werden verschillende pasbegonnen of in bijzondere omstandigheden verkeerende missies nog eens extra bedacht.

Verder beloofde de Centrale Raad het ,,vaderhuis", n.l. den bouw der nieuwe ,,Propaganda" en haar College jaarlijks naar vermogen te zullen steunen, mits de missies er niet onder lijden.

Aangedrongen wordt op schriftelijke propaganda voor de Voortplanting ook buiten den kring der leden ; op het aanstellen van een ,,vrijgesteld"

priester in ieder bisdom voor de leiding van het Genootschap. En aan den H. Stoel zal worden verzocht een bepaalden Zondag aan te wijzen, welke over de geheele wereld als een missie-Zondag wordt gevierd.

Ten slotte : van l.l. 15 Mei af, wordt iederen morgen om 9 uur op het graf van den H. Petrus in de grotten van Sint Pieter een H. Mis opgedragen voor de overleden leden van het Genootschap en voor alle overledenen voor wier zielerust dit bij een gift aan de „Voortplanting" gevraagd wordt.

Moge deze kennismaking met den arbeid van het eerste aller missiewerken de overtuiging bevestigen, dat men door het lidmaatschap der Voortplanting werkelijk de *Kerk* helpt in haar Zendings-arbeid, en dat dit dus met recht *als minimum* van allen mag worden gevraagd.

De wereld-opbrengst van het Genootschap der H. Kindsheid. — In de revue van de *Union Missionnaire du Clergé de France* (1926, Oct. p. 17) treffen wij in Fransche francs het volgende overzicht van de voornaamste bijdragende landen :

	1924	1925
Amerika	3.910.222.08	5.517.354.98
Duitschland	2.093.703.75	4.496.081.30
Frankrijk	2.213.236.65	2.643,371.55
Italië	1.199.124.21	1.587.256.21
Nederland	1.172.408.75	1.309.480.57
Spanje	416.014.79	667.169.81
Zwitserland	568.286.30	636.189.81
Ierland	470.000.00	519.300.00
Engeland	266.000.00	304.743.00
Polen	112.000.00	200.000.00

Het totale bedrag was in 1924 frs. 13.775.457.12., in 1925 frs. 19.558.804.25.

De resultaten van S. P. L. — Ook van dit Pauselijk genootschap kunnen wij een overzicht geven over twee jaren, geput uit de officieele „Communicanda" no. 1 en 2, en wel van alle bijdragende landen.

De getallen zijn in Lires, de omrekening staat tusschen haakjes.

	1924	1925
Nederland	1.450.819.59 (fl 1=L. 9.5)	2.236.500.— (fl. 1.—=L. 10.5)
Amerika	1.257.601.75	1.293.404.55 ($ 1.—=L 26.5)
Frankrijk	267.718.21 (frs 1=L 1.25)	700.000.— (frs 1=L. 0.81)
Spanje	241.208.73	500.948.18 (pes. 1=L. 4)
Italië	302.542.45	500.250.—
België	456.589.20 (frs 1=L 1.20)	400.000.— (frs. 1=L. 0.81)
Engeland	471.245.00 (£ 1=L 116)	361.400.— (£ 1=L 130)
Zwitserland	167.013.00	200.701.41
Brazilië	44.000.00	100.000.—
Beieren	8.913.02	22.957.46
Canada	12.417.00	10.543.00

	1924	1925
Bohemen		
(Tsecho Sl.).	3.106.00	4.372.50
Oostenrijk	1.494.15	4.080.00
Hongarije	1.969.25	2.112.70

In het geheel bracht 1924 op Lires 4.686.637.35, en 1925 Lires 6.334.269. Wanneer men de moeite doet deze lijst te vergelijken met hetgeen wij publiceerden in 1924 op blz. 143 van den 6en Jaargang zal men een geregelden vooruitgang zien, dat getuigt dat het Werk langzamerhand inburgert. Alleen de cijfers van Frankrijk maken een eigenaardigen indruk: voor 1923—24 staat genoteerd 1.075.888. 15 Lires voor 1924—25 Lires 267.718.21. Dit vindt zijn oorzaak in de verandering van Directeur, waardoor een te groot deel van de opbrengst over 1924 geteld is bij 1923—24 : neemt men de twee jaren te zamen dan komt men tot 1.343.606.36 Lires, of iets minder dan het dubbele van 1925—'26. De Nederlandsche cijfers moet men niet vergelijken met die welke in Nederland zijn gepubliceerd : want de Nederl. publicatie loopt over het tijdperk Jan.—Jan. en de Romeinsche over April—April en de verrekening met de Centrale Kas loopt het geheele jaar door.

De inkomsten maakten het den Centralen Raad mogelijk 400 beurzen en 1014 weldoeners bijdragen in te schrijven en dus aan 1414 seminaristen een ondersteuning toe te kennen.

Daarnaast konden belangrijke sommen worden besteed aan seminariebouw ; in beide jaren ruim 100.000 *gulden*. Dit is echter lang niet voldoende. Ook in 1926 kon reeds ongeveer 100,000 *gulden* voor dit doel worden afgezonderd, en toch moesten nog onverhoord blijven liggen ± 25 aanvragen om bouwsubsidie tot een bedrag van ongeveer *anderhalf millioen* gulden (fl. 1.500.000.—), waaronder de bouwsommen voor de uitvoering der plannen voor China en Japan door den H. Stoel aanvaard.... Juist dat wat op het oogenblik het allermeest noodig is.

S. P. L. is daarom begonnen naast het studiefonds een *bouwfonds* te vormen. Sapienti sat.

Als S. P. L. eens overal groeide als hier....

Onze verdere Missieactie in het binnenland mag weer verschillende feesten rapporteeren, doch plaatsgebrek dwingt ons tot beperking. Mogen wij volstaan met de vermelding der uitstekend geregelde en prachtig geslaagde *Missieweek voor midden-Limburg* te Roermond van 5—12 Sept. gehouden. Moge de beweging steeds voortgaan.

BOEKBESPREKING.

DE H. FRANCISCUS VAN ASSISI EN DE MINDERBROEDERS-ORDE. Ter herinnering aan Franciscus' zaligen dood 1226—1926, door fr. Dr. Fidentius van den Borne O.F.M. Uitgave van het Comité Sint Franciscus, Weert.

Bij den aanvang van het Franciscaansch jubeljaar geeft het Comité Sint Franciscus te Weert dit prachtig, keurig werk ter lezing en bestudeering uit.

De schrijver zelf noemt zijn werk „Beschouwingen over den H. Franciscus en de Minderbroedersorde". Hij stelde zich niet ten doel „feiten uit het leven van Franciscus op te sommen, maar den Heilige in zijn zielsgesteltenis te doen uitkomen. En bij het schrijven van den invloed der Minderbroedersorde was het hem geenszins te doen om lange rijen van beroemde mannen, maar om de *richting*, den *geest* der franciscaansche werkzaamheid". En hierdoor laat ons het werk van P. v. d. Borne — meer dan de gewone levensbeschrijvingen — beter zien en beseffen den onmetelijken invloed van de prachtfiguur van Franciscus.

Na een degelijk hoofdstuk over de „Waarde der moderne Franciscus-studie" volgt een korte levensschets van den Heilige, waarin vooral het zieleleven van Franciscus wordt uitgebeeld. Een voltooiing van deze uitbeelding vindt men in het volgend hoofdstuk over „Karakter en Persoonlijkheid van Franciscus". Maar nog beter kennen en waardeeren wij den Heilige als wij het vierde hoofdstuk lezen over de „Beteekenis van Franciscus voor zijn tijd", een beteekenis, welke in nauw verband staat met de twee voornaamste karaktertrekken des Heiligen ; zijn ridderlijkheid en zijn liefde voor de armoede.

In de volgende hoofdstukken wordt meer bijzonder gesproken over de Minderbroedersorde in verband met de Zielzorg, de Missie en de Wetenschap. Bij de behandeling der zielzorg door de Minderbroeders wijdt de schrijver een apart hoofdstuk aan de Franciscaansche Derde Orde, waarbij hij glashelder uiteenzet. haar ontstaan en ontwikkeling, haar karakter en grooten invloed op het godsdienstig leven ook van onzen tijd.

Met een prachtige verhandeling over „De hedendaagsche franciscaansche Beweging" sluit het boek. P. v. d. Borne toont in dit laatste artikel aan, hoe in de niet-katholieke franciscaansche beweging — welke niet in haar geheel zoo maar moet worden afgekeurd — verschillende verkeerdheden en gevaren schuilen ; de katholieke franciscaansche beweging daarentegen is van enorm groote waarde om in onzen tijd allen in onderwerping en gehoorzaamheid terug te brengen tot Christus.

Voor den aandachtigen lezer biedt in het jubeljaar dit heerlijk werk van den geleerden franciscanoloog een kostbare gelegenheid om de machtige figuur van Vader Franciscus naar haar juiste waarde te schatten en om den franciscaanschen geest te leeren kennen en in zich op te nemen.

Moge het ruim onder ons katholieke volk en vooral onder de meer ontwikkelden worden verspreid.

M.

ALGEMEENE MISSIE-SCHEURKALENDER 1927, uitgegeven onder medewerking der missioneerende Orden en Congregaties. St. Claverbond, Stijn Buijsstraat 11, Nijmegen.

Onder zijn talrijke concurrenten neemt deze missie-scheurkalender ongetwijfeld een eereplaats in. Geen wonder, daar meer dan 30 missioneerende Orden en Congregaties daaraan hunne medewerking verleenden en hoogst interessante kiekjes ter illustreering en niet minder merkwaardige bijdragen over hun missiearbeid inzonden.

Geen enkele missievriend zal 't zich beklagen dezen kalender te hebben aangeschaft. Hij wordt verkrijgbaar gesteld voor den luttelen prijs van f 1.—.

DE GESCHIEDENIS DER R. K. MISSIE IN AMBOINA, vanaf hare stichting door den H. Franciscus Xaverius tot haar vernietiging door de O. I. Compagnie, 1546—1605, door C. Wessels S.J. — Uitgave : N. V. Dekker en van de Vegt en J. W. van Leeuwen, Nijmegen-Utrecht, 1926. (Blzz. XXV en 204, prijs f 3.90, geb. f 4.90).

Dat onder Portugeesch-Spaansche vlag de katholieke missie van Indonesië ,,misschien wel de schoonste bladzijden in de gedenkrollen der nieuwe Roomsche Kerk" vormt, is een lofprijzing van den niet-katholieken hoogleeraar H. C. Milliès voor Roomschen missie-arbeid, waarvan we bij onze middelbare studies weinig meer hoorden dan juist *die* uitspraak. Maar, voegt de professor erbij, ,,ongelooflijk en onverklaarbaar is het, hoezeer die geschiedenis in die Kerk zelve is verwaarloosd." Mogen we den lof door den hoogleeraar aan onze katholieke missionarissen gebracht, waardeerend aanvaarden, — ook voor het verwijt kunnen we hem dankbaar zijn, wijl zijne woorden (60 jaar nadat ze geschreven werden) in het laatste half jaar twee missie-geschiedschrijvers voor ons hebben ontpopt, wier bestaan we enkele maanden terug amper hebben gekend. [1])

Want verscheen nog pas geleden het eerste deel van pr. Visser's tweedeelig werk, dat ons voor de eerste maal een helderen en grondigen kijk gaf op ,,de katholieke missie van Indonesië" in den tijd dat onze Spaansch-Portugeesche erfvijand daar heerschte, en deed hij ons verwonderd en bewonderend staan over alles wat vóór het droeve meesterschap van Holland in Indië was gebeurd, — nu hebben we weer een nieuw werk van meer dan 200 bladzijden speciaal over *Ambon en omliggende eilanden.*

Naar uit diens voorwoord blijkt, vond pr. Visser het jammer, dat hij waarschijnlijk wegens uitgebreidheid der stof) slechts ,,in vage omtrekken weergeven kon, wat hij zoo gaarne met alle volheid en diepte zou hebben doen uitkomen." Welnu: het werk van den Jezuiet pr. Wessels komt aan dit tekort — althans voor Amboina en omliggende eilanden (met enkele andere, zooals Ternate en Tidore) — een einde maken, ,,door een zoo volledig mogelijke behandeling der gebeurtenissen in het raam der toenmalige koloniale

[1]) Pater Wessels publiceerde in de Studiën verschillende artikelen over de Jesuiten-Missies in onze Oost en gaf voor twee jaren bij Martinus Nyhoff te 's-Gravenhage uit ,,Early Jesuit Travellers in Central Asia" welke gebeurtenis wij echter moesten ontdekken in het Zeitschrift f. M. W. Red. H. M.

toestanden." Als 't in dit tempo voortgaat hebben we over een paar jaar een volledige *wetenschappelijke missie*-bibliotheek van onze eigen koloniën!

Heeft 't werk van Visser dit voor, dat 't een meer *algemeenen* kijk geeft op de missie van heel onze Oost, 't boet daarbij noodzakelijk in aan overzichtelijkheid en bij 't beschouwen der mooie boomen wordt 't bosch wel eens uit 't oog verloren. Wessels daarentegen laat zich alleen in met 't Amboiusche gebied en sluit aldus beter verwarring uit in de voor ons tot nu geheel onbekende toestanden en verhoudingen. Evenwel: 't is een studieboek, dat een zoo volledig mogelijke behandeling geven wil, en daalt daarom dikwijls aangaande personen en hun arbeid in zulke bijzonderheden af, dat ook dit werk — wil het zijn nut dragen — bestudeering en geen louter lezing ervan vordert.

We komen uit het boek op de hoogte van het pionierswerk op Ambon van het grootste voorbeeld als heiden-apostel — na Sint Paulus — Sint Franciscus Xaverius, van wien we allen vele verhalen, waaronder veel onware, hebben gehoord, doch wiens arbeid in onze Nederlandsche bezittingen bij ons onbekend is, terwijl we juist dat van hem dienen te weten, omdat daar zijn werk door onze voorvaderen zoo jammerlijk werd verwoest [1]). Tot in de kleinste bijzonderheden dikwijls worden we op de hoogte gebracht met namen, daden en werkwijze der missionarissen en wereldsche machthebbers, wier daden — zooals trouwens ronduit wordt bekend — weliswaar niet altijd strookten met de ook toenmalige katholieke begrippen, maar die men toch niet zoomaar beschuldigen mag of kan, dat zij met verlof van den paus heidenen en mohammedanen mochten ten onderbrengen. Dit is een van de onwetenschappelijke beweringen van Ds. Dijkstra om van zijne andere gevoelens opzichtens de Roomschen niet te gewagen [2]). Vooral de drie laatste hoofdstukken VIII, IX en X zijn voor ons bijzonder interessant, omdat daarin wordt verhaald van de komst der eerste Hollandsche schepen op Ambon (VIII), de totale vernietiging der katholieke missie (IX), — waar 't Hollandsche vandalisme absoluut voor noodig bleek, want aan 't Mohammedanisme was 't niet gelukt — en den treurigen toestand der Ambonsche katholieken onder de O. I. Compagnie, die weliswaar den z.g. „berooiden boedel aanvaardde" [3]), doch, als *handelslichaam*, louter opgericht „tot welstand der geünieerde Provintiën, conservatie en de augmentatie der neering, mitsgaders tot profijt van de Compagnie" [4]), niet als zoodanig voor de godsdienstige belangen te zorgen had, maar alles ook den dienst van God ondergeschikt maakte aan haar hoofddoel: „geldmaken en nog eens geldmaken"! [5]).

[1]) Als sterfdatum geeft W., steunend op de eerste uitgave van Al. Brou S.J. „Saint François Xavier", 27 November aan. Volgens Schurhammer's „Der heilige Franziskus Xaverius", blz. 76—77 is de sterfdatum bijna zeker 3 December. Ook Brou schijnt deze nieuwere meening in zijn latere studies toegedaan te zijn.

[2]) H. Dijkstra: Het Evangelie in onze Oost, dl. II, blz. 22. Uitg. H. Donner te Leiden. (1 01).

[3]) H. Dijkstra, o.c., II, blz. 25.

[4]) id. I, blz. 30.

[5]) id. I, blz. 30.

Moge het werk van p. Wessels — evenals het bovengenoemde van p. Visser — het waardige doel bereiken, dat het beoogt: *een grondige kennis onzer koloniale missiegeschiedenis*. Dat vooral zij, die als geschiedenis-leeraar aan onze middelbare onderwijs-inrichtingen verbonden zijn het werk weten te waardeeren en bestudeeren, niet alleen omdat de Christus naar 't woord van Sint Paulus, op iedere wijze moet gepredikt worden, doch ook omdat — nu deze geschiedkundige werken eenmaal bestaan — de katholieke wetenschap met recht mag vorderen, dat ook de missionarissen onzer koloniën — onder wie heiligen, geleerden, genieën, baanbrekers en pioniers zijn, waarop de geloofsgenooten onzer stoere zeehelden nimmer hebben kunnen bogen — een waardige plaats in onze vaderlandsche en koloniale geschiedenis zullen innemen.

H. J. V.

Louis Dumoulin, S.J. ONDER JESUS' KRUISBANIER. DE JESUITEN-ORDE EN HAAR BELGISCHE MISSIËN. — Voor Nederland verkrijgbaar bij de firma Orie-Dumoulin, Waalwijk.

Onder de provinciën der Societeit van Jesus neemt de Belgische een eereplaats in: zij telt niet minder dan 1397 leden: 745 priesters, 463 scholastieken en 186 leekebroeders. Schitterend is haar werkzaamheid in de missiën, waaraan zij nlet minder dan 306 leden afstaat.

Het loont de moeite dezen arbeid te belichten. Pater Dumoulin doet het met liefde: zoowel wat deze provincie presteerde in het verleden (den beroemden sterrekundige, en *daardoor* invloedrijk missionaris in China, Pater Ferdinand Verbiest was een harer leden) als wat zij doet in het heden. De schitterende arbeid onder de Roodhuiden van pater Desmedt, legde de grondslagen voor de thans bloeiende provincie van Kansas; de „wreede missie" in Zuid-Afrika aan de Zambezi, door Engelsche en Poolsche Paters bediend denkt nog aan haar Belgischen pionier broeder de Sadeleer.

En de huidige missies in Bengalen, het terrein waar pater Lievens zooveel zielen won, — in Kandy op Ceylon, met het gezegende pauselijk seminarie, dat onlangs van den H. Stoel faculteit ontving de theologische graden te verleenen, — en in den Belgischen Congo met de bekende kapelhoeven getuigen, dat de roemrijke traditie ook door dit geslacht met eere wordt voortgezet.

Daarnaast staat de schitterende missie-actie, welke de Belgische provincie voert in het vaderland, met haar pittige en leerrijke Xaveriana, met de bezieling die zij instort in de Leuvensche missiologische weken, haar mooie jeugdwerk „Pro Apostolis," en haar krachtige actie onder de hoogstudenten.

Deze enkele punten, in dit mooie boek aantrekkelijk beschreven, getuigen voldoende, hoezeer dit werk verdient gekocht en gelezen te worden. Th. B.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 28 Octobris 1926.

Rev.mo D. D. M. P. Bekkers, Directori Nat.
Operis Pont. S. Petri Apostoli in Hollandia
in testimonium gratitudinis et amicitiæ
Bredæ, die 31 Decembris 1926

+ Ph. Tchao
Ep. tit. Kagensis
Vic. Ap. de Suanhwafu, China

MGR. TCHAO,
DE EERST-BENOEMDE CHINEESCHE BISSCHOP

DE EERSTE CHINEESCHE BISSCHOPPEN

Na de beteekenis der verheffing van de eerste Chineezen tot bestuurders van zelfstandige missiedistricten in onze vorige aflevering in het licht te hebben gesteld, meenen wij aan de roeping van ons tijdschrift verplicht te zijn, ook enkele aanteekeningen over hun personen en hun vicariaten hier te bewaren. Juist daaruit blijkt duidelijk, dat ook wat de personen aangaat deze benoeming is een langzaam-gerijpte, maar zeer zeker **rijpe** vrucht van een langjarigen en toegewijden missiearbeid.

1 **Z. D. H. Mgr. Philippus Tchao,** titulair bisschop van Vaga, Apost. Vicaris van Suanhwafu is de eenige seculiere priester onder de nieuw gewijde bisschoppen. Hij is geboren te Peking 4 Oct. 1880, voltooide zijn lagere en hoogere studies aan het seminarie dier stad en werd 27 Febr 1904 priester gewijd. Toen werd hij benoemd tot professor aan dat Seminarie. Later vertrok hij als missionaris naar Suanhwafu, welke statie achtereenvolgens door drie Nederlanders is bestuurd, en na hier enkele jaren met veel vrucht te hebben gearbeid, werd hij benoemd tot pastoor van een der grootste parochies van Peking (Sinang). Hier heeft hij zich vooral verdienstelijk gemaakt als Directeur der normaalschool. In die betrekking leerde de Apostolische Delegaat, Mgr. Constantini, den begaafden priester kennen. En hij benoemde hem tot secretaris der Pauselijke legatie.

Mgr Tchao is een zoon van een martelaar, die tijdens den opstand der Boxers in 1900 zijn leven gaf voor het heilig Geloof. Een van zijn broers, thans overleden, was religieus in een abdij, in hetzelfde vicariaat gelegen, die door een honderdtal Chineesche Trappisten bewoond wordt. Een andere broer, die hem op zijn reis door Europa vergezelde, was tot nu toe professor aan het seminarie te Peking (Petang), waar de Nederl. Lazarist Verhaeren directeur is. Deze P. Venantius Tchao is een uitstekend publicist, die o.a. de Encycliek „Rerum Ecclesiae" in het Chineesch vertaalde.

Het vicariaat van Mgr. Tchao behoorde vroeger tot het vicariaat Peking, het oudste en zeker een der vruchtbaarste van heel China. In 1900, toen Mgr. Jarlin, de tegenwoordige Apost. Vicaris, benoemd werd tot coadjutor van Mgr. Favier, telde het nog slechts 40.000 Katholieken. In datzelfde jaar, tijdens den opstand der Boxers, stierven daarvan 6000 den marteldood, zoodat er nog 34.000 overbleven. Doch nergens werd meer bewaarheid dan

hier het woord van Tertullianus : „Het bloed der martelaren is het zaad der christenen". Zoozeer nam daarna het aantal christenen toe, dat spoedig twee splitsingen noodig werden, en nu een derde mogelijk was.

In 1925 telde Peking meer dan 300.000 (307.303) christenen. In 1925—26 werden er gedoopt 17.134 personen, waaronder 9573 volwassenen.

Het nieuwe vicariaat Suanhwafu telt thans 31000 katholieken. Zestien missionarissen zijn er werkzaam, waarvan 13 inlandsche priesters, die allen op één na behooren tot de seculiere geestelijkheid. Zij hebben te zorgen voor de priesterlijke bediening 330 christen-gemeenten met 29 kerken en kapellen. Daarenboven zijn er 44 Catechumenaten, 17 scholen en 7 kloosters met inlandsche Zusters.

Bij het bezoek aan Nederland viel het vooral op hoe Mgr. Tchao onophoudelijk informeerde naar de verschillende katholieke werken en ondernemingen in Nederland, en hoe hij vooral vroeg naar de wijze waarop zij *begonnen* waren. „Wij moeten evenals gij uit het volk een nieuwe kerk opbouwen — zoo motiveerde hij zijn belangstelling — en daarom is het leerzaam en bemoedigend voor ons te zien hoe met kleine middelen stap voor stap veel is bereikt".

2. **Z. D. H. Mgr. Odoricus Tcheng** behoort tot de Orde der Franciscanen. Hij is tot bisschop van Cotenna (Godena) benoemd en blijft belast met het bestuur van de apostolische prefectuur Puchi, toevertrouwd aan de inland sche seculiere geestelijkheid, aan het hoofd waarvan hij reeds sinds 3 December 1923 staat. Deze bisschop is geboren in 1873 in Laohokow in de provincie Hupeh uit een familie, welke haar trouw aan het Geloof meermalen met daden bewezen heeft. In 1894 trad hij in de Minderbroedersorde en genoot zijn religieuze en theologische opleiding in Italië bij de Toscaansche provincie. Priester gewijd 5 Juli 1900 keerde hij in 1902 naar China terug. Hij werkte als missionaris op verschillende plaatsen en bouwde op een van deze een schoone kerk ter eere van O. L. V. van Lourdes. Het grootste deel van zijn leven bracht hij door als seminarie-professor, eerst te Tchayuenfu, waar hij vice-rector was en Latijn doceerde, later aan het Centraal-Seminarie van Hupeh, dat thans in Kingchow is gevestigd. Hij publiceerde verschillende apologetische en godsdienstige geschriften : goed kenner der Chineesche taal vertaalde hij eenige bekende werken, o.a. de „Glorie van Maria" van den H. Alphonsus, en gaf ook uit een Chineesch-Italiaansch woordenboek en grammatica.

Einde 1923 werd hem toevertrouwd de nieuw-opgerichte apostolische prefectuur Puchi, omvattende 1.200.000 heidenen en slechts 800 christenen, in een arme bergstreek : 6 priesters stonden hem ten dienste. Nu telt zij 1821 gedoopten en 3915 catechumen en bezit een klein seminarie met 16 leerlingen en 2 groot seninaristen te Kingchow, aldus een bewijs leverend dat ook in een Chineeschen priester en bisschop echte apostolische kracht en ondernemingsgeest leeft. Hij heeft thans 9 inlandsche priesters, 5 zusters en 37 catechisten.

Zijn prefectuur heeft buitengewoon veel geleden van de troebelen.

3. **Z. D. H. Mgr. Melchior Souen** behoort tot de Congregatie der Missie of Lazaristen. Hij is titularis van Esbon (Hestân) en apostolisch prefect van Lihsien. Geboren in 1869 te Peking is hij reeds 58 jaar oud. In 1897 is hij priester gewijd en in 1899 trad hij in de Congregatie der Missie. Tien jaren lang gaf hij Latijnsche les aan het seminarie, en werd daarna pastoor eener parochie. In 1924 werd hij geplaatst aan het hoofd der nieuw-opgerichte apostolische prefectuur Lihsien, in de provincie Tchelyh gevormd uit vijf onderprefecturen van het vicariaat Paotingfu en een van het vicariaat Chentingfu (Mgr. Schraven) en toevertrouwd aan de inlandsche Lazaristen. De prefectuur telt bijna 800.000 inwoners, onder welke 26.379 gedoopte katholieken en 1857 catechumenen. Ook deze prefect munt uit door een echt apostolischen geest, die de heidenen zoekt te winnen, en mocht duidelijk ondervinden welk een gelukkigen indruk de oprichting van zelfstandige Chineesche kerkdistricten ook op de heidenen maakte.

Op het oogenblik beschikt de prefectuur over 8 inlandsche priesters, 4 Europeesche zusters en 70 inlandsche; deze verzorgen 282 christengemeenschappen, welke beschikken over 16 kerken, en 133 bidplaatsen, 36 catechumenaten en 98 parochiale scholen. Deze cijfers geven eenig idee van het geweldige werk, waarvoor deze Chineesche prefectuur is gesteld.

Gelukkig zijn er verschillende groot-seminaristen op het Centraal-Seminarie te Chala, bestemd voor deze prefectuur (Nederland ondersteunt er door S.P.L. 7, van wie onlangs 2 priester zijn gewijd), er werd ook reeds een klein seminarie met ruim twintig leerlingen begonnen, maar . . . .

4. **Z. D. H. Mgr. Aloysius Tch'en** behoort tot de Franciscanen. Hij is titulair bisschop van Attuda (Ipsili-Hissar) en krijgt het nieuwe vicariaat van Fenyang te besturen, dat is toevertrouwd aan de inlandsche seculiere geestelijkheid. Deze titularis is geboortig uit het vicariaat Luanfu, dat wij Nederlanders beter kennen als Zuid-Shansi, het arbeidsveld onzer Nederlandsche Minderbroeders. Mgr. Poell, de eerste bisschop van dit Vicariaat, hielp hem naar het seminarie, gelijk hij bij zijn bezoek aan het klooster te Wychen dankbaar herdacht. Hij is 51 jaar oud. In 1896 trad hij in de Minderbroedersorde. In het seminarie van het vicariaat Taiyuanfu was hij leeraar in het Latijn en in de Apologetica, en arbeidde tevens in de zielzorg, waar hij een grooten naam als redenaar verwierf. Hij was als consultor tegenwoordig op het nationaal concilie van Shanghai in 1924.

Aan het nieuwe vicariaat zijn toegewezen 15 onderprefecturen der provincie Shansi met 1.600.000 inwoners, van welke slechts 10.460 katholiek zijn, en ongeveer 3000 als catechumeen zijn ingeschreven. De stad Fenyang, met 145.000 inwoners, bezit een flinke katholieke kerk, een weeshuis voor meisjes, een oudeliedenhuis.

Het gebied aan het vicariaat toegewezen, dat voor het grootste gedeelte gelegen is in een moeielijk te bereizen bergstreek telt 37 kerken, 47 kapellen, 65 scholen met 800 leerlingen; er werken 15 priesters . . . .

5. **Z. D. H. Mgr. Joseph Hou** van de Congregatie der Missie, of Lazaristen,

is verheven tot titulair bisschop van Teodosiopoli (Kestridje) en belast met het nieuwe vicariaat Taichow, afgescheiden van Ningpo in de provincie Cekiang. Hij is in 1881 geboren te Tinghai, studeerde te Chusan, en na zijn intrede bij de Lazaristen in Kashing. Priester gewijd in 1910 doceerde hij o.a. de philosophie aan het groot-seminarie van Ningpo, en vervulde in het bestuur van het vicariaat belangrijke posten. Aan het concilie van Shanghai nam hij deel als consultor.

Het nieuwe vicariaat, dat toevertrouwd is aan de Chineesche Lazaristen, omvat 5 onderprefecturen der provincie Ce-kiang.

Bij zijn bezoek aan Nederland was Mgr. Hou opgetogen over het katholieke leven, dat hij hier waarnam en vooral over de zorg voor de katholieke opvoeding der jeugd : „iets dat gelijkenis vertoont met uw toestand, moeten wij zien te bereiken", verzekerde hij herhaaldelijk.

6. **Z. D. H. Mgr. Simon Tsu** is een pater Jesuiet. Zijn titel is het bisdom Lesbi (Gherkur), zijn vicariaat is genaamd Haimen, afgescheiden van Nanking in Kiangsu en toevertrouwd aan de inlandsche Jesuieten.

De nieuwe titularis werd geboren in 1868 uit een bekende katholieke familie van Shanghai. Hij studeerde in Zikawei (bij Shanghai), werd priester gewijd in 1898, en aan de zielzorg verbonden.

Zijn vicariaat bestaat uit het eiland Haimen (met 10.000 inwoners) en omvat ook de steden Nantung (65.000 inwoners), Joukao (50.000 inwoners). Alles te zamen zijn er 5.137.142 inwoners, onder welke 32.373 katholieken en 1655 catechumenen, verdeeld over 156 christengemeenschappen in 13 districten, welke door 19 priesters bediend worden, geholpen door 32 catechisten en inlandsche zusters. Er zijn 156 kerken, 20 catechumenaten, 157 scholen en 15 weeshuizen.

De benoeming en wijding der eerste Chineesche bisschoppen heeft over de geheele wereld een ontzaggelijken indruk gemaakt : in China zelf, in Rome, in de geheele christenheid.

In ons land hebben wij dit duidelijk gezien bij de hartelijke ontvangst, die dezen — voor ons als persoon onbekenden maar als ambtsdragers hoogvereerde bezoekers — bij onze doorluchtige bisschoppen en bij de geestelijkheid en geloovigen van Amsterdam, Rotterdam, Den Bosch, Breda en Nijmegen, ten deel viel. Zij zelven wisten niet hoe zij keer op keer hun dankbaarheid en bewondering zouden uiten: „catholici Hollandiae optimi catholici sunt — zeide Mgr. Tch'en — episcopos cognoscunt et venerantur......

Wat onze eigen missie-actie betreft, is deze wijding en dit bezoek van buitengewone beteekenis.

De wijding zegt ons, dat de missie-arbeid in China rijpe vruchten gaat voortbrengen. Dàt is een heerlijke gedachte. Het is immers

zoo aangenaam werken als men in de naaste toekomst succes voorziet.

En de kennismaking met deze eerst-verkorenen is voor ons een groote troost en geeft ons een rustige zekerheid. Een recente publicatie over den inlandschen clerus in China scheen — meer dan wellicht bedoeld was — een uiting van beduchtheid aangaande de geschiktheid van den inlandschen clerus in China. En al is nu vertrouwen in de leiding van den H. Stoel zeker voldoende om ons tegen die beduchtheid te wapenen, het is toch ook troostend dat het persoonlijk bezoek dezer Kerkvorsten door zijn uitstekenden indruk ons vertrouwen versterkt heeft. Hun vroomheid, hun ernstige opvatting van hun ambt, hun hoogstaand karakter, hun in het oog vallende scherpzinnigheid, hun bescheidenheid gepaard aan een passend zelfvertrouwen stelden des te meer in het licht, dat bij bedoelde schildering van den inlandschen clerus alle goede eigenschappen zorgvuldig verzwegen, en alle gebreken zoo scherp mogelijk zijn uitgeteekend. Immers als zulke mannen gekozen kunnen worden uit degenen, die de gewone priesteropleiding in China hebben genoten en den gewonen priesterarbeid in China hebben verricht, is het duidelijk, dat naast hen een voldoend aantal staat, waarin Gods Kerk het volle vertrouwen kan hebben.

Dankbaar dat wij dit ondervonden hebben, voelen wij ons aangespoord, om door onze gebeden en steun mede te helpen aan den gelukkigen opbouw van deze eerste Chineesche kerkdistricten, en wij bidden en smeeken den Algoede, dat Hij spoedig waarheid doe worden de verzuchting van Paus Pius XI :

,,Nous espérons, qu'ils seront une semence de plusieurs....

Th. M. P. BEKKERS, pr.

Voorschoten, Epiphanie 1927.

EEN GROOT NOORDBRABANTSCH MISSIEWERK IN CHINA

De wijding der Chineesche Bisschoppen en hun bezoek aan ons land, heeft de vlam van den missie-ijver weer hoog doen oplaaien. In den persoon dier Bisschoppen heeft men de vruchten der actie kunnen aanschouwen en het heerlijk Sint-Petrus-Liefdewerk zal stellig van die geestdriftige stemming verder voordeel hebben. De woorden door de inlandsche Bisschoppen gesproken, hadden tot grondtoon: innigen dank voor hetgeen Katholiek Holland reeds vele jaren lang, voor China gedaan heeft, waardoor Nederland zich de eer mag toekennen, een niet gering aandeel te hebben gehad in het voorbereidingswerk der opleiding van inlandsche priester-studenten, wat thans met zulk verblijdend resultaat is beloond: nieuwe diocesen konden worden opgericht en gesteld onder leiding van Bisschoppen, uit het eigen volk voortgekomen.

Het is de voltooiing van een grootsch monument, door roomschen godsdienstijver gesticht, waarvan de beteekenis in de Kerkgeschiedenis voortdurend belangrijker blijken zal.

Voor zoover ik weet, is het weinig bekend hoe, bijna een halve eeuw geleden, aan het leggen der grondslagen van dat monument, krachtig gewerkt is in Noord-Brabant. Als men bedenkt, dat in dien tijd aan uitgebreide missie-actie, gelijk wij die om ons heen zien, nog zoo goed als niets gedaan werd, mag men zijn bewondering niet onthouden aan de personen, die toen zulke taak op zich durfden nemen en met haast wonderbaar succes voltooiden, Zij hebben er het volle recht op, dat hun namen in de geschiedenis der Nederlandsche missie-actie bewaard blijven. Deze gedachte bracht mij er toe in dit tijdschrift een artikel te plaatsen over een beurzenstichting, die eenigszins als voorlooper te beschouwen is van ons bloeiend Sint-Petrus-Liefdewerk.

In 1842 waren de Jezuïeten weer teruggekeerd in hun oud missiegebied van China, en in 1855 werd geheel het Vicariaat van Kiang-Nan, met hoofdstad Nankin, aan de Fransche paters toevertrouwd. Om in het gebrek aan missionarissen te voorzien, vroegen zij hulp aan hunne medebroeders in andere landen en zoo kwam ook de Hollandsche Jezuïet-Broeder, Adrianus van Paassen, geboortig uit Rijswijk, in die Missie. De vrome, arbeidzame en bekwame Broeder, die openlijk door den Bisschop, Mgr. Garnier, als een kostbaar bezit voor de Missie geprezen werd, was sinds 1860 aangesteld als helper van den Procurator der Missie te Ton-ka-dou, nabij Shanghai. In zijn laatste levensjaar werd het plan opgevat tot het bouwen eener Kerk te Nankin en Broeder van Paassen trachtte daarvoor aalmoezen te verzamelen in zijn vaderland. Zijn poging had veel grooter succes dan hij had durven verwachten, en hierdoor bemoedigd, durfde hij met een plan voor den dag komen, waar hij al jaren mee rondliep maar nog aan niemand had durven voorstellen. Iederen dag was hij in aanraking met de leerlingen van het Klein-Seminarie te Ton-ka-dou, en zoo kwam de gedachte bij hem op of het niet mogelijk zou zijn voor een dier arme Chineesche studentjes een jaarlijksche bijdrage te krijgen om in de onkosten van onderhoud en studie te voorzien, hetgeen hij op 200 gulden berekende. Hij besprak die kwestie met den Bisschop en, na diens bemoedigende goedkeuring te hebben ontvangen, richtte hij zich tot de Hollandsche weldoeners, die zoo ruim hadden bijgedragen voor den bouw der Kerk te Nankin. Een der eerste antwoorden, welke op zijn bedelbrieven binnenkwamen was dat van den Heer Antoon Prinzen uit Helmond, die de gevraagde 200 gulden opzond. Door diens bemiddeling kwam Broeder van Paassen ook in briefwisseling met een ander persoon te Helmond, den Heer Willem Diddens, dien hij, bijna veertig jaar vroeger, in het Jezuieten-Noviciaat te Drongen (België) gekend had. Diddens namelijk had indertijd Broeder willen worden, maar toen het bleek, dat dit zijn roeping niet was, keerde hij naar zijne familie terug. Met zijn zwager, Willem van Asten, begon hij dan een kleine fabriek, die uitgegroeid is tot de nog bestaande groot industrie ,,Nij-

verdal" onder den naam ,,Diddens en van Asten". Hij bleef ongehuwd samenwonen met zijn zuster en beiden genoten de algemeene achting hunner medeburgers, om hun voorbeeldig leven en weldadigheid.

Intusschen had het plan van Broeder van Paassen een wijziging ondergaan in dezen zin, dat voor een bepaald student een vaste beurs zou worden gesticht, waaruit geheel de opleiding tot het priesterschap toe, zou kunnen bekostigd worden. Daar echter zulke beurs de hooge som van 1500 gulden zou moeten bedragen, wenschte hij die saamgesteld te zien uit bijdragen van verschillende personen. Het leek een gewaagde onderneming; maar de goede Broeder was vol hoop op de hulp van boven en bijzonder van den H. Jozef, tot wien hij een buitengewone devotie had. Hij werkte zijn plan uit in een brief, dien hij in kinderlijk vertrouwen eerst een dag neerlegde onder zijn Sint Jozefbeeldje en toen naar Helmond verzond. De Heer Diddens las en herlas den brief en gevoelde aanstonds sympathie voor dit nieuwe soort van missiesteun. Als handelsman kende hij de kracht der reclame en zond den brief op aan de redactie van ,,De Tijd", die gaarne een plaats daarvoor afstond en de ingekomen giften zou vermelden. Kleinere en grootere bijdragen kwamen langzamerhand binnen en na eenige maanden kon de Heer Diddens aan Broeder van Paassen de blijde mededeeling doen dat de 1500 gulden ter verzending gereed lagen. Hij uitte daarbij den wensch dat deze beurs den naam zou dragen van ,,Sint Petrusbeurs" opdat de student voor wien ze bestemd was bij de Evangelieprediking onder de bescherming zou staan van den prins der Apostelen. Men kan zich de vreugde voorstellen van Broeder van Paassen, toen hij dit bericht ontving. In zijn dankwoord maakte hij er een toespeling op, dat door de voorspraak van St. Petrus er wellicht nog meer ,,Apostelbeurzen" zouden komen, ja misschien wel het getal der 12 Apostelen kon worden bereikt. Wat hij maar schuchter durfde hopen, is niet slechts verwezenlijkt maar héél ver overtroffen: binnen het verloop van acht jaren waren 100 beurzen gesticht! Broeder van Paassen heeft echter dien wonderbaren groei van het zaadje, door hem uitgestrooid, maar gedeeltelijk

mogen beleven ; op het eind van hetzelfde jaar 1883, waarin de eerste dertig beurzen gesticht werden, is hij te Zi-ka-wei overleden.

Het steeds stijgend succes van het begonnen werk was te danken aan den Heer Diddens, die er aldoor geestdriftiger voor gestemd werd en heel zijn missie-ijver voortaan concentreerde op het steunen van het inlandsch priester-Seminarie te Nankin. De omstandigheden waren hem daarbij zeer gunstig. Door de inschrijvingslijst van ,,De Tijd'' was het schoone werk algemeen bekend geworden en ook ,,De Maandrozen'' en de ,,Annalen der H. Kindsheid'' begonnen er propaganda voor te maken. Een Helmondsche missionaris in China, de nog in leven zijnde Pater Frans Prinzen, S.J., had persoonlijk van Broeder van Paassen het buitengewoon slagen van diens plan vernomen, en schreef aan den Heer Diddens een brief, waarin hij de onberekenbaar groote beteekenis van die actie voor de Missie van China uiteenzette. Diddens publiceerde dit schrijven in een paar locale weekbladen met den volgenden waarlijk treffenden uitslag. Op een goeden morgen kwam een boer, Toon Kusters, uit Sevenum aan de pastorie om den pastoor te spreken. ,,Mijnheer pastoor, zei hij, ik heb gisteren in de krant dien schoonen brief uit China gelezen en ik heb hem ook voorgelezen aan mijn vrouw. Gij weet, hoe wij er altijd op gehoopt hadden, dat een onzer kinderen als missionaris naar de vreemde landen zou gaan, en wij hebben er elk jaar wat geld voor op zij gelegd, dat hem dan in de Missie zou te pas komen. Maar O. L. Heer heeft onze verlangens niet vervuld. Nu heb ik aan mijn vrouw gezegd, dat het toch mogelijk was een aangenomen missionaris in China te hebben. Wij hebben de zaak verder bepraat en nu breng ik hier 1500 gulden voor een beurs. Met hard werken en sparen hebben wij dit geld bijeen kunnen brengen ; aan iederen gulden hangen vele zweetdruppels, maar O. L. Heer zal daar in den hemel parels van maken. Pastoor, ge zult er wel voor zorgen dat dit geld aan het goede adres terecht komt''. Onmiddellijk deelde pastoor Janssen de stichting der ,,St.-Paulus-beurs'' en heel dit onderhoud mede aan den Heer Diddens, die er natuurlijk over in de wolken was.

Hij haastte zich met den brief naar het kantoor zijner vrienden Willem en Antoon Prinzen en las hun het schrijven van den pastoor voor. Willem Prinzen was ontroerd. En de man, die reeds lang bekend stond om zijn vrijgevigheid, wiens finantiëele steun aan haast geen enkele Katholieke instelling ontbroken heeft, die bij zijn dood met recht genoemd is „de groot-aalmoezenier van Katholiek Nederland", vertelde later zoo gaarne de geschiedenis van „het Sevenumsche boertje, dat hem zulke mooie les in heldhaftige milddadigheid gegeven had". Zijn broer Antoon, die de eerste gift aan Broeder van Paassen had opgezonden en met eenzelfden geest van weldadigheid bezield was, kon geen woorden vinden om zijn bewondering te uiten — en beiden besloten de beurzenstichting krachtig zelf te steunen en bij anderen te bevorderen. Ook de Sevenumsche landman ging stil door met ijveren voor de zaak en wist in zijn dorpje bij de families Schreurs en Vorstermans nog twee beurzen bij elkaar te krijgen, zoodat binnen drie maanden de som van 18.000 gulden voor de 12 Apostelenbeurzen naar China kon worden gezonden.

Daar toezegging van nieuwe beurzen bleef aanhouden, kreeg men een oogenblik het idee om op de 12 Apostelen de 72 Leerlingen te laten volgen! De Heer Diddens vond dezen opzet echter wel wat te stout en te boud, en stelde voor te blijven doorwerken totdat de 50e beurs binnen was. Het voorbeeld werd weer gegeven door de familie Prinzen met de stichting van vier beurzen ter eere der vier Evangelisten, de families Diddens en van Asten volgden met drie beurzen toegewijd aan de H. Familie, na hen kwamen de families Jurgens te Oss, van Acht te Eindhoven, Commandeur te Vechel, Smits te Bakel, Brox te Deurne, Clercx te Helmond en vele andere onbekende gevers, zoodat reeds in het jaar 1888 de Heer Diddens met de schenking der 50e beurs zijn schitterende taak als geëindigd kon beschouwen.

De Apostolische Vicaris van Nankin echter wilde zulke kostbare propagandisten maar niet op non-activiteit laten gaan — en het is aan een armen Missie-Bisschop gaarne te vergeven, dat hij gauw tevreden maar nooit voldaan kan zijn!

Mgr. zond een langen dankbrief naar Helmond, waarin hij

zijn overgroote vreugde uitdrukt over het feit dat nu zulk vast fundament gelegd was voor zijn priester-Seminarie. Maar nu het ongelooflijke gebeurd was, dat dit werk in vijf jaar tijds had kunnen tot stand komen, had hij zulke groote gedachte gekregen van de onbegrensde weldadigheid der Hollandsche Katholieken, dat hij nogmaals een plan durfde voorstellen, hetwelk hij tot nu toe als een droombeeld beschouwd had, maar waarvan hij de verwezenlijking, geheel of gedeeltelijk, nu niet meer onmogelijk achtte. Het was de stichting van 50 andere beurzen tot vorming van 50 mannelijke en 50 vrouwelijke religieuze Catechisten, die als hulp der missionarissen in China onontbeerlijk waren.

Na het lezen van den brief trok de Heer Diddens een zeer bedenkelijk gezicht en legde het schrijven in zijn lessenaar, om eerst eens een paar dagen rustig na te denken. Maar spoedig vlamde het nooit gedoofde vuur van zijn ijver weer op. De eerste maal was het succes zoo wonderbaar geweest, waarom zou het nu niet gelukken om het geld bijeen te krijgen, al kon het dan ook wel langeren tijd vorderen en misschien niet ten volle slagen. Bovendien, een begin was er feitelijk al gemaakt. doordat sinds de sluiting der eerste serie nog drie beurzen waren binnen gekomen. Hij dacht dan ook niet langer na en schreef den 7en October 1888 dit korte briefje aan den Bisschop van Nankin :

,,Monseigneur, pour commencer, j'ai envoyé aujourd'hui au Procureur à Changhai, trois bourses pour les belles oeuvres des Catéchistes religieux et religieuses indigènes. J'espère et je demande à Dieu que vous voyez encore votre rêve tout-à-fait accompli''.

De droom van den Bisschop zou nog eerder in vervulling gaan dan door wien ook kon worden voorspeld. Was de eerste serie beurzen binnen vijf jaren gesticht, de tweede zal binnen drie jaren reeds volledig zijn ! Natuurlijk stond de familie Prinzen weer vooraan. Bij de 15 beurzen in de eerste serie komen er 12 op haar naam in de tweede voor. Met hen wedijverden de Heeren Jurgens. Een hunner uitte, enkele uren vóór zijn dood, nog den wensch een beurs te stichten. Wat een benijdenswaardige dood, zoo, met een aalmoes in de hand,

te kunnen verschijnen voor God, die beloofd heeft dat Hij geen dronk water, in Zijn naam gegeven, onbeloond zal laten! De groote stoot werd gegeven toen Pater Frans Prinzen in September 1889 overkwam uit China om een laatste bezoek te brengen aan zijn oude moeder te Helmond. Diddens trok met hem rond naar familie en kennissen, en op dien tocht werden 18 beurzen bij elkaar gehaald. Pater Prinzen schreef later, dat hij nooit zoo prettig gebedeld had, wijl bijna al die beurzen spontaan werden aangeboden met de opmerking der schenkers — meestal fabrikanten — dat God zichtbaar hun liefdadigheid zegende, wat zich openbaarde in den opvallenden bloei hunner zaken. Toen in 1891 de 49e beurs was toegezegd, maakte de Heer Diddens het vijftigtal vol; het was de 14e beurs door hem persoonlijk geschonken.

Ik plaatste boven dit artikel den titel „Een groot Noordbrabantsch Missiewerk"; gerust had ik het mogen noemen een „Helmond's werk" want van de 100 beurzen waren er 62 gesticht door inwoners van die kleine stad. Eere wien eere toekomt! Tot zijn dood toe ging de Heer Diddens voort met ijveren voor de Missie van China en bleef altijd zijn voornaamsten steun vinden bij de Heeren Willem en Antoon Prinzen, wier namen in die Missie bovendien nog verbonden blijven aan twee vorstelijke daden: de eerste stichtte een hospitaal in Sjanghai, de andere schonk aan de Paters van Scheut het landgoed „Sparrendaal" waar jonge Nederlandsche missionarissen gevormd worden, hoofdzakelijk voor de verkondiging van het Evangelie onder de Chineezen.

Nijmegen. F. VAN HOECK, S.J.

JOANNES DE MONTE-CORVINO O.F.M. (1247—1328)

ZIJN MISSIEMETHODE.

Geen beter middel om een missionaris op zijn juiste waarde te leeren schatten, dan het nagaan der methode, volgens welke hij bij zijn bekeeringsarbeid te werk ging. Vooral in onzen tijd van de nieuw ontstane missiewetenschap is het woord „missiemethode" niet van de lucht. En in zekeren zin is dit iets goeds te noemen. Want door dezen maatstaf aan te leggen — die heel wat redelijker is dan de nullen in het aantal bekeerden — komen missionarissen, wier beteekenis wel eens wat erg verbleekte bij het helle licht, waarin anderen om minder zwaarwichtige redenen werden geplaatst, wat meer op den voorgrond. Onder de personen, wier missiemethode tot nog toe minder bekend was, behoort ook Joannes de Monte-Corvino.

Om de methode van Joannes goed te begrijpen, dienen we kennis te nemen van den toestand van het Chineesche rijk in de 13e en 14e eeuw, want dat was het arbeidsveld, dat de Heer voor dezen ijvervollen Apostel had bestemd. Politiek was China sinds 1279 een onderdeel van het groote Mongoolsche rijk, dat zich uitstrekte over geheel Azië en Oost-Europa. Koebilai (1259—1294) had de residentie verlegd van Karakoroem naar Kambalec (Peking), zoodat China in zekeren zin het centrum van het groote rijk was. Godsdienstig was het milieu zeer bont. Andreas van Perugia O.F.M., een van Joannes' latere suffraganen, schrijft : „In dit uitgestrekte rijk zijn menschen uit alle naties, die onder de zon zijn, en van elken godsdienst, en aan allen is het in het publieke en private leven toegestaan volgens hun eigen godsdienst te leven. Want bij hen geldt de meening, of liever de dwaling, dat ieder in zijn eigen godsdienst zalig wordt." [1]) Zoo vinden we er dan vooreerst de drie

---

[1]) Epistola fr. Andreae de Perusio bij: *Wadding*, Annales ad annum 1326.

inheemsche godsdiensten: het Taoisme, een toovenaars- en waarzeggersreligie; het door Chu-Hsi (1130—1200) vermaterialiseerde Confucianisme met zijn duizenderlei vaste ceremonies en plichtplegingen; het Boeddhisme met zijn pessimistische levensopvatting en zijn droeve zielsverhuizing. Andreas van Perugia wijst nog op de aanwezigheid van Joden en Saracenen. Het meest echter kwam Joannes de Monte-Corvino in aanraking met de Nestorianen. Deze christenen leidden in het verre Oosten een allesbehalve stichtelijk leven. Joannes noemt ze „den naam dragend van christenen, maar van den christelijken godsdienst ver afgedwaald." [1]) Willem Ruysbroec O.F.M., die eenigen tijd vóór Joannes tot in Karakoroem was doorgedrongen, meldt ons omtrent deze Nestorianen, dat ze alle christenen, die tot hen kwamen, herdoopten; dat hun priesters zich overgaven aan simonie, dronkenschap en moord; hun H. Olie was, volgens hun zeggen, uit de kruik van Maria Magdalena, hun tarwe voor de consecratie was uit de zaal van het Laatste Avondmaal [2]). De Mongolenkeizers duldden al deze godsdiensten om bovenvermelde reden, en daarom ook kon Joannes vrij zijn gang gaan. Hij genoot zelfs als pauselijk gezant de bescherming van het hof. Dit alles moeten we wel in het oog houden, willen wij de methode van dezen missionaris naar waarheid beoordeelen.

In de methode van Joannes de Monte-Corvino nu kunnen wij verschillende punten onderscheiden, die nu wel juist niet een afgesloten systeem vormen, waarin zich geen moeilijkheden meer voordoen, maar die toch elk op zich, in hun omlijsting beschouwd, van missiemethodisch standpunt van belang zijn. [3]) En als eerste en meer belangrijk punt springt in het oog het kernprinciep. Het is dikwijls een grief van lateren tegen de middeleeuwsche mendicanten-missionarissen, dat ze geen kern vormden, doch slechts rondtrekkend preekten en na een of meer preeken een heel dorp tegelijk doopten en dan weer verder trokken. Wat er van zij, zeker

---

[1]) Eerste brief van Joannes de Monte-Corvino, in: *A. v. d. Wijngaert* O.F.M., Jean de Mont-Corvin O.F.M., Premier Evêque de Khanbaliq, Lille 1924, Appendice I 48.

[2]) Itinerarium van Ruysbroec. Duitsche vertaling: *H. Herbst*, Der Bericht des Franziskaners Wilhelm von Rubruk über seine Reise in das Innere Asiens in den Jahren 1253—1255, Leipzig 1925, 117, 12 , 137.

[3]) Onze verhandeling over de missiemethode van Joannes de Monte Corvino is geheel opgebouwd op de gegevens zijner brieven, kritisch uitgegeven door A. Van den Wijngaert O.F.M., o.c. Appendice I en II (pag. 47—56).

is, dat deze grief niet kan worden gericht tegen onzen missionaris. Ongetwijfeld werd dit kernprinciep in de hand gewerkt door het feit, dat hij als gezant des Pausen aan het keizerlijk hof vertoefde, gevestigd in een stad, die het middelpunt was voor Oostersche kultuur en politiek. Waar nu de omstandigheden reeds aanleiding gaven tot een kernmethode, ligt juist de verdienste van Joannes de Monte-Corvino in het erkennen en benutten dier omstandigheden en het verder doorvoeren en vervolmaken van datgene, waartoe die omstandigheden aanleiding gaven.

Zoo volgde uit zijn kernprinciep het bouwen eener kerk. In onzen tijd stellen we ons naast den missionaris altijd een min of meer bescheiden missiekerkje voor. Doch in den tijd van Joannes de Monte-Corvino was die combinatie nog lang zoo natuurlijk niet. Missionarissen immers, die predikend rondtrokken — een methode, die nog lang nadien door meerderen gevolgd is — voelden geen behoefte aan een kerk; integendeel, voor hen zou het bouwen eener kerk en het besturen eener christengemeente een belemmering voor hun missietochten geweest zijn. Joannes echter volgde deze methode niet, doch stichtte een gemeente en bouwde een kerk, aldus een hecht fundament leggend voor de bekeering van het groote rijk der Chineezen. En wat dat zeggen wil te midden dier Nestorianen, die in Kambalec een hunner centra hadden, geeft hij ons zelf aan: „De Nestorianen.... zijn zoo machtig in deze streken, dat zij niet dulden, dat eenig christen van een anderen ritus een kerk heeft, hoe klein die ook moge zijn." [1]) Zelfs bouwde hij in 1305 nog een tweede kerk in Kambalec. Ook in Tenduc, een landstreek op 20 dagreizen afstand van Kambalec, was door de zorgen van koning George, den vorst van dat gebied, die Joannes van het Nestorianisme bekeerd had, een kerk gebouwd. En om het verschil met de Nestorianen, die talrijk waren in die streek, duidelijk te doen uitkomen, noemde hij haar „ecclesia romana". In tegenstelling ook met deze Nestorianen en tevens in aanpassing aan de andere Oostersche godsdiensten bouwde Joannes bij zijn kerk een klokketoren met drie klokken, die hij, volgens zijn eigen getuigenis, op alle uren van den dag luidde, om aldus aller aandacht te trekken op den nieuw in het Chineesche rijk doorgedrongen godsdienst

[1]) v. d. Wijngaert 48.

Ook had hij in de eerste kerk zes schilderingen laten aanbrengen, aan de H. Schrift ontleend, tot onderrichting van geloovigen en heidenen ; en er was een verklaring bij geschreven in drie talen : latijn, tursisch en perzisch, zoodat allen het konden lezen en begrijpen. Het schijnt wel iets opmerkenswaardigs geweest te zijn in dien tijd, want fr. Elemosina O.F.M. weet ons te verhalen, dat Paus Clemens V Joannes zeer prees wegens het bouwen der kerken en het aanbrengen der schilderingen. [1])

Als eersten en voornaamsten wenschte Joannes in zijn kerk den keizer van het Mongolenrijk zelf — en dit is een ander punt van zijn methode —, want het voorbeeld van den keizer zou machtig inwerken op het hof en het volk. Daarom was zijn eerste werk den keizer tot het geloof uit te noodigen. Paus Nicolaas IV had Joannes een schrijven meegegeven voor den grooten keizer van het Oosten, waarin hij dezen aanspoorde het Katholieke Geloof aan te nemen. Ofschoon de keizer echter te zeer verhard was in de afgoderij, verleende hij toch vele gunsten aan de christenen. Toch geeft Joannes den moed niet op, maar blijft hij den keizer in het oog houden, hetgeen hij zeer goed kon, daar hij als pauselijk gezant veel aan het hof verkeerde en daar een geziene persoonlijkheid was. En als de Nestorianen in Tenduc na den dood van koning George de christenen tot afval brengen, kan hij niet tot hen gaan, omdat hij alleen is, de afstand 20 dagreizen bedraagt en hij meent den keizer niet voor den duur van zulk een lange reis te mogen verlaten. Als hij verder klaagt over het vele werk, dat hij alléén niet af kan, en in verband daarmede over de weinige vruchten van zijn arbeid, en dringend smeekt om helpers, stelt hij als groot succes de bekeering van den keizer in het vooruitzicht, welke nu reeds verkregen zou zijn, als er meer missionarissen geweest waren. Ook in 1305 bij het bouwen der tweede kerk zien we hem weer ditzelfde doel nastreven. Want hij plaatste ze recht tegenover het keizerlijk paleis, op een steenworp afstands, omdat er volgens zijn meening geen betere en meer geschikte plaats daarvoor bestond in het heele gebied des keizers, zoodat de keizer het gebed en den zang der christenen vanuit zijn paleis kon hooren. Al deze feiten te zamen wijzen duide-

---

[1]) Chronicon seu Liber ystorie plurimae auctore fre Joanne Elemosina, in : *G. Golubovich O.F.M.*, Bibliotheca Biobibliografica della Terra Santa e dell' Oriente Francescano III, Quaracchi 1913, 95.

lijk op Joannes' groot doel: den keizer bekeeren. En dat dit volstrekt niet iets toevalligs was, maar een bewuste methode, blijkt wel uit zijn aanhouden, zijn dringend verzoek om helpers om toch den keizer te bekeeren, zijn vreugde over het feit, dat de keizer de Katholieke godsdienstoefeningen moest hooren en er dus kans bestond, dat hij daardoor getroffen zou worden: want ook dat was een van Joannes' methodische middelen.

Met meer succes zien we hem dezelfde methode toepassen in de landstreek Tenduc. George, de vorst dier streek, was door hem van het Nestorianisme bekeerd, had de kleinere orden ontvangen en diende hem in clericaal gewaad de H. Mis. Door wat Joannes onmiddellijk op deze mededeeling laat volgen, zien we wat hem het eerst voor den geest kwam, als hij aan een bekeerd vorst dacht. ,,Hij nu heeft een groot deel van zijn volk tot het ware katholieke geloof gebracht en een prachtige kerk gebouwd van vorstelijke schoonheid." [1]) In 1298 of 1299 was deze koning George gestorven, en daar zijn zoon nog ,,in cunabilis" was, hadden de broers van den overleden vorst vrij spel het volk weer tot het Nestorianisme terug te voeren. [2])

Een ander treffend en interessant punt in Joannes' methode was het gezongen officie, dat hij in zijn kerk hield. Hier openbaart zich de ware Minderbroeder uit den bloeitijd der Franciscaansche liturgie. Het was een behoefte voor den 13e eeuwschen Minderbroeder het Goddelijk Officie bij te wonen. En zelf doordrongen van de schoonheid en het indrukwekkende dier liturgische plechtigheden, was hij innerlijk overtuigd van de kracht dier goddelijke diensten. In dezen zin was Joannes een waar Minderbroeder van zijn tijd, leefde hij in den geest zijner Orde. [3]) Hij had dan achtereenvolgens 40 heidensche kinderen tusschen 7 en 11 jaar gekocht, ze gedoopt, latijn geleerd en op de hoogte gebracht met de gebruiken van het Goddelijk Officie. En hij had psalteria voor hen geschreven, alsmede 30 hymnaria en zelfs twee breviers, waaruit al 11 kinderen het Officie

---

[1]) v. d. Wijngaert 49 v.

[2]) Van hoeveel belang dit punt is, blijkt wel uit het feit, dat Z. H. Paus Pius XI in de laatste missie-encycliek ,,Rerum Ecclesiae Gestarum" nog eens uitdrukkelijk hierop heeft gewezen. Het Missiewerk VII (1926) 219.

[3]) Op deze liturgische richting in de Minderbroedersorde wijst *F. van den Borne* O.F.M., De H. Franciscus van Assisi en de Minderbroedersorde, Weert 1926, 88 vv.

konden bidden. [1]) En zoo goed waren de kinderen in deze plechtigheden bedreven, dat alles gewoon doorging, ook als Joannes niet thuis was. En voegt hij er verblijd bij : „De keizer schept veel vermaak in hun gezang." [2])

Hoeveel moeite dit Joannes gekost had, blijkt wel uit het feit, dat hij geen muziek had, zoodat de kinderen alle melodieën van buiten moesten leeren. Dat zijn doel niet alleen was het loven van God en hij niet handelde uit een overdreven-ascetische opvatting van het koorgebed, — zooals door sommigen wel eens wordt aangeduid — is duidelijk, als wij hem hooren verzekeren, dat dit wonderbare feit wijd en zijd bekend is onder de menschen en het volgens de beschikking der goddelijke goedertierenheid groote dingen tot stand zal brengen. Daarom ook verdeelde hij de kinderen in twee groepen, toen hij de tweede kerk in Kambalec gebouwd had, terwijl hij zelf beurtelings in een van beide kerken een week de oefeningen leidde.

Het laatste punt eindelijk, waarop wij bij Joannes' methode de aandacht moeten vestigen, is zijn taalaccommodatie. Accommodatie is een gewichtig, maar tevens ook een gevaarlijk woord in de missiewetenschap, omdat de juiste toepassing van dit begrip zoo ontzettend moeilijk kan zijn. Accommodatie is een zich richten van het missioneerend subject naar de eigenschappen en omstandigheden van het te missioneeren object, het is een zich aanpassen van den missionaris aan den heiden. Het duidelijkst openbaart deze accommodatie zich bij Joannes in het gebruik der taal. De meest eenvoudige taalaccommodatie, zooals wij die in onze dagen ook kennen, is de preek in de volkstaal. Daarom leerde Joannes op voldoende wijze de taal der Tartaren en preekte hij in die taal zoowel in het geheim als in het openbaar. En reeds had hij in 1305 het geheele Nieuwe Testament en het psalterium vertaald. Met koning George had hij afgesproken het geheele latijnsche officie te vertalen, opdat het in geheel Tenduc zou kunnen gezongen worden. De onvoorziene dood echter van koning George verhinderde dit plan. Tijdens diens leven celebreerde Joannes in de kerk van

---

[1]) Deze breviers zijn de kleinere reisbreviers, hetgeen blijkt uit een andere plaats van denzelfden brief, waar Joannes vraagt, om grootere breviers te sturen, daar hij zelf maar een breviarium portatile heeft; A. v. d. Wijngaert 51.

[2]) v. d. Wijngaert 49.

Tenduc volgens den latijnschen ritus, in de taal echter van het land tot zelfs de woorden van den canon en de prefatie toe. [1] Of Joannes ook in de andere kerken celebreerde in de landstaal, is niet duidelijk. Uit het feit, dat hij het alleen vermeldt van deze kerk, volgt nog niet, dat hij het hier alleen deed.

Er is geen enorme missiekennis noodig, om in te zien, dat we hier werkelijk met een prachtstuk van missiemethode te doen hebben, die een vergelijking met die van latere geloofsverkondigers schitterend kan doorstaan. Theoretisch zoowel als practisch was het een voorzichtige en toch niet bekrompen methode, die open oog had voor de behoeften en omstandigheden van het missieobject en toch niets prijs gaf, zelfs niet in schijn, van wat de Kerk als haar geloofsschat trouw bewaart.

Zes eeuwen gingen reeds voorbij, sinds Joannes de Monte-Corvino stierf. Maar zijn werk is niet met hem ten grave gedaald. Zijn medebroeders hebben zijn arbeid voortgezet. En nog altijd zetten ze dien arbeid voort, zij het dan ook na eenige onderbreking, en houden ze de traditie hoog der Seraphijnsche Orde, die het eerst het Licht des Geloofs in dat verre heidenland ontstoken heeft door den apostolischen zielenijver en het krachtig werken van een uit de besten harer zonen.

„En Hij zeide hun : De oogst is wel groot, de werklieden echter zijn weinig. Bidt daarom den Heer van den oogst, dat Hij werklieden in Zijnen oogst zende." (Lc. X 2).

fr. PETRONIUS VOESTERMANS, O.F.M.

---

[1]) De taal, die Joannes hier gebruikte, was het ouïgour. Over den oorsprong dier taal en haar gebruik in Oost-Azië zie v. d. Wijngaert 30. Vgl. ook G. Golubovich O.F.M., o.c. III 17 en 19—28.

HET AANDEEL DER PHILIPPIJNSCHE MINDERBROEDERS AAN DE CHINEESCHE MISSIE-LITERATUUR

(17de en 18de eeuw).

Kort na de ontdekking der Salomons-eilanden, omstreeks 1575, werden verschillende Minderbroeders door Paus Gregorius XIII en den koning van Spanje uitgekozen om in deze pas ontdekte eilanden de missie te beginnen. Maar toen ze op het punt stonden te vertrekken, vernam men, dat de Philippijnen rijken oogst zouden opleveren. Daarom werd besloten, deze Minderbroeders daarheen te zenden in plaats van naar de Salomons-eilanden. In 1577 kwam de Minderbroeder Pedro de Alfaro met veertien gezellen in Manila aan. Zijn aankomst beteekende de stichting van de beroemde St. Gregorius' provincie der Minderbroeders, die in den loop der eeuwen haar zonen uitzond naar alle naburige gebieden, met name naar Formosa, Japan, Cochinchina, Siam, Cambodja, Champa, Malacca, de eilanden Nicobar, Celebes, Ternate, Tidore, Jilolo, Songuir, Borneo, en een zeer groot gedeelte van Malasia en Microsia. [1])

Ook naar China vertrokken enkele missionarissen der St. Gregorius' provincie. Reeds een goed jaar na haar stichting vertrok Pedro de Alfaro met drie gezellen naar dit rijk. Zij konden in China echter niets uitrichten en werden spoedig genoodzaakt het land te verlaten. [2]) Toch was dit niet de eerste poging, die in dezen tijd gedaan werd om in China het geloof te verbreiden. Sedert de herontdekking van het land door de Portugeezen in 1517 en 1521 schijnt er veel belangstelling ontstaan te zijn voor China's bekee-

[1]) Verg. L. Perez O.F.M., Origen de las Misiones Franciscanas en el Extremo Oriente, in : Archivo Ibero-Americano I (1914) 100vv.

[2]) Over Alfaro's reis naar China verg. men : A. Tordesillas O.F.M., Relacion del Viaje que bicimos en China Fr. Pedro de Alforo con otros tres Frailes de la Ordne de San Francisco, gepubliceerd in : La Palestina e le rimanenti Missioni Francescane I (1890) 56vv.

ring. Martinus van Valentia O.F.M. deed o.a. moeite om naar het rijk van het Midden gezonden te worden. En de ijverige Zumárraga O.F.M., Aartsbisschop van Mexico, vroeg in 1545 aan den Paus ontheffing van zijn bisschoppelijk ambt om naar China te kunnen gaan. Zijn biechtvader, Dominicus de Betanzos O.P. zou hem vergezellen. [1]) In 1552 stierf de groote missionaris de H. Franciscus Xaverius, in het gezicht van Canton. Na hem zien we verschillende personen, die China trachten binnen te dringen. Melchior Nunez S.J. in 1555, Caspar de Cruz O.P. in 1556, Manuel Teixera S.J. en Fr. Perez S.J. in 1565, Martin de Hereda O.S.A. in 1579, Ruggieri S.J. in 1578, Pedro de Alfaro O.F.M. in 1579 enz. Eindelijk gelukte het aan Matteo Ricci S J. in 1583 de tweede missie-periode van China te openen. [2]).

De eerste Minderbroeder die in het tweede tijdperk van China's missie-geschiedenis in dit land kon doordringen, was P. Antonius a.S. Maria Caballero. Hij is vooral bekend om zijn aandeel aan den z.g.n. Chineeschen Ritenstrijd. Op de eerste plaats vertaalde hij een boek van Nic. Longobardi S.J. in het Latijn, waarin de rechtmatigheid van eenige Chineesche gebruiken in twijfel getrokken werd. Later werd dit werk naar Rome opgezonden. Vervolgens schreef hij zelf verschillende werken over de Chineesche riten en werd later met P. Morales O.P. naar Rome geroepen om de Ritenkwestie daar te bespreken. Langen tijd heeft men hem beschouwd als een kleingeestig polemist, die weinig inzicht in de accomodatiemethode bezat. In den laatsten tijd is men echter anders over hem gaan oordeelen. Door de uitgave van zijn brieven hebben we hem leeren kennen als een heiligen religieus en missionaris. [3]). Hij was een geleerd priester, goed onderlegd in de theologie en in andere wetenschappen. Ook het Chineesch, dat hij op Formosa en in Manila geleerd had, was hij volkomen meester. Dit blijkt b.v. uit de

---

[1]) Verg. B. Verelst P.F.M. Zumárraga O.F.M., Rousselare 1907, Hoofdst. XIII.

[2]) De eerste periode van China's missie-geschiedenis begint met Johannes de Monte Corvino O.F.M., eersten Aartsbisschop van Peking, die in 1294 in China aankwam.

[3]) O. Maas O.F.M., Cartas de China, Documentos ineditos sobre las Misiones Franciscanas del Singlo XVII, I, Sevilla 1917. Recensie van P. Streit O.M.I. in: Zeitschr. f. Missionswissensch. X (1920) 68 :, Und wir lernen einen Missionar kennen, und das seiner inneren Geistes- und Herzensrichtung nach, den wir gewöhnlich nur als erbitterten Gegner der Chinesischen Riten, als kurzsichtigen Draufgänger und geharnischten Polemiker dargestellt finden."

vele werken die hij in het Chineesch schreef en uit het Manderijns-examen, dat hij met succes heeft afgelegd. Bij zijn dood liet hij vijftig werken na, geschreven in het Chineesch, Latijn, Spaansch, Fransch en Portugeesch. De kerk verhief hem tot de waardigheid van Apostolisch Vicaris en de Chineesche regeering stelde hem aan tot Mandarijn. Na zijn dood — zoo zegt men — zijn er vele wonderen op zijn graf gebeurd. In 1875 kon Mgr Zeph. Guillemin nog verzekeren, dat op bepaalde tijden van het jaar een heerlijke geur uit het graf van P. Antonius opsteeg. [1]). Het feit, dat wij nog drie biographiën van hem vinden, geschreven door Joannes a Jesu, Osca en Baer, bewijst wel, dat ook latere geslachten nog aan hem dachten.

Het voorbeeld van P. Antonius werd door de Minderbroeders gevolgd. Het aantal missionarissen, dat van de Philippijnen naar China trok, is w.i.w. niet bijster groot, juist om de vele gevaren die zij moesten trotseeren om er te komen. Wat zij voor de bekeering der Chineezen gedaan hebben laten we hier buiten bespreking. Wij wilden alleen de werken bespreken die zij in de Chineesche taal geschreven hebben.

Voor een Missionaris is het noodig, dat hij de taal leert van het volk, waar hij zijn apostolaat uitoefent. Ook de Minderbroeders hebben dit gedaan en niet alleen in China zelf, doch ook reeds voor hun aankomst aldaar. Zoo lezen wij b.v. in de reeds aangehaalde Relación van Tordesillas, hoe Estevan Ortiz onmiddellijk na zijn aankomst op de Philippijnen in 1557 zich toelegde op het Chineesch, alvorens zijn reis naar China te ondernemen. Vele andere Minderbroeders leerden de taal op het eiland Formosa o.a. Franciscus a Jesu, Franc. van Alenda en Onuphrius.

De Minderbroeders maakten zich vervolgens verdienstelijk door het schrijven van grammaires en dictionnaires ten behoeve van anderen. [2]) Een spraakkunst werd samengesteld door Petrus Pinuella,

---

[1]) Deze brief gedateerd : Paris, Séminaire des Missions-Etrangères, 25 Janvier 1875, is gepubliceerd in : La Palestine enz. I (1890) 95—98.

[2]) Wij ontleenen dit en hetgeen volgt aan : M. da Civezza O.F.M., Saggio di Bibliografia, Prato 1879, no. 126, 220, 252, 302, 500, 636, 647, 682 ; Dezelfde Storia delle Missioni Francescane VII3), Firenze 1894, 50vv. ; VIII—XI, Firenze 1895, 517vv. ; Acta Ordinis Minorum XXV (1906) 254—61, 314—21 ; F. Miggenea O.F.M. Missio Seraphica in Imperio Sinarum (1762) gepubliceerd in : Analecta Franciscana I (1885) 31 ; L. Perez O.F.M., Los Franciscanos en el Extreme Oriente, in : AFH I (1908) 241vv.

Basilius van Cremona en Emmanuel del Sacramento (Canton 1781). Serrano en Miguel Roca schreven een woordenboek der Chineesche taal. Het meest bekend is evenwel de dictionnaire van Basilius van Cremona, een der beste woordenboeken die tot nog toe verschenen zijn. Toen P. Carolus Horatius O.F.M. naar Rome kwam om over de Riten-kwestie te onderhandelen, nam hij met vele andere werken ook een exemplaar mee van het woordenboek van P. Basilius. [1]) Dit werk bestond in manuscript uit 1018 bladzijden. Het was echter niet het eenígste exemplaar dat destijds bestond. Verschillende malen was het reeds overgeschreven en aldus werd het gebruikt en bewaard.

Ook Dominicus Pinbeyro S.J., Vice-provinciaal der Chineesche missie, had een afschrift voor zich laten maken en vroeg aan P. Carolus een exemplaar, indien het werk werd uitgegeven. Inderdaad verzocht P. Carolus aan Paus Clemens XIII het uit te geven, doch hiertoe is het niet gekomen. Als handschrift bleef het echter bestaan, totdat een zekere de Guignes het op last van Napoleon I uitgaf te Parijs. De naam van Basilius van Cremona werd verzwegen en in het voorwoord deed de Guignes het voorkomen alsof hij de auteur was. Eerst later heeft men het bedrog ontdekt en is de eigenlijke schrijver erkend.

Vanaf hun eerste aankomst in China hebben de Minderbroeders zich ook beijverd om door geschriften het christelijk leven onder het Chineesche volk te bevorderen en door de pers het ware geloof te verdedigen.

Catechismus-boeken werden geschreven door Antonius a.S. Maria (Canton 1666), Ibañez (Canton 1681), Augustinus a.S. Pascale Ba ilius van Cremona, Baner en Petrus Pinuella. Basilius van Cremona schreef bovendien nog een uitleg van de geheimen van het H. Geloof, een instructie-boek voor de catechumenen, een handleiding om het sacrament der Biecht goed te ontvangen en tenslotte nog een tractaat over het sacrament des Vormsels.

Petrus Pinuella bevorderde de godsvrucht tot de geloovige zielen door een werkje over dit onderwerp en door zijn korte verhandeling over de aflaten. Hij schreef ook een tractaat over de meditatie-methode van den H. Petrus van Alcántara.

Pater Antonius a.S. Maria schreef verschillende werkjes om de

[1]) P. Carolus schreef zelfs een Chineesch leven van Confucius, een Chineesche grammaire en leverde een vertaling van de inscripties op den gedenksteen van *Si-nang-fou.*

godsvrucht te bevorderen bij de neophieten, welke na zijn dood te Canton werden uitgegeven. Tot hetzelfde doel vervaardigde P. Aug. a.S. Pascale een uitleg van de twaalf artikelen des geloofs, een verhandeling over de ware volmaaktheid, een tractaat over de waarheden die men moet gelooven om zalig te worden en een boek getiteld : ,,Weg naar het geluk."

Over de geloofsgeheimen schreven P. Franciscus a Jesu en Joh. Fernandez Serrano. De laatste schreef bovendien nog twee tractaten over de biecht en de geestelijke Communie.

Tenslotte vermelden we nog P. Franc. de Concepción, die een uitleg schreef over de vereischten voor de aanneming van het ware geloof en voor het ontvangen van het H. Doopsel.

Van meer apologetischen aard zijn vele andere werken, die door de Minderbroeders geschreven werden om de waarheid van het christendom te verdedigen tegenover den Chineeschen godsdienst. Franciscus a Jesu schreef een werk over de valschheid der Chineesche afgoden, Franciscus de Concepcion een refutatie van de dwaling van Confucius, Aug. a.S. Pascale een weerlegging van de dwaling der zielsverhuizing. Antonius a.S. Maria richtte een apologie tot den Chineeschen geleerde Chi-Han-Sin en Pinuella schreef een samenspraak tusschen een missionaris en een Confucianist. Van waarde is ook Pinuella's werk ,,Twistredenen over de wet Gods tegenover de heidenen." (Canton 1703).

In andere werken werd de katholieke godsdienst met den Chineeschen vergeleken. Antonius a.S. Maria schreef een werk over de overeenkomst en een over het verschil tusschen de wet van God en de sekten der Chineesche wijzen. Beide werden gedrukt met de goedkeuring van P. Schall S.J. Een soortgelijk werk schreef Navarro over het verschil tusschen goede en kwade geesten.

Franciscus a Jesu verzamelde alle verordeningen, die de Chineesche keizers hebben uitgevaardigd ten voordeele van de katholieke Kerk. In verschillende provincies werd dit werk bij duizenden verspreid.

Pinuella schreef een wetenschappelijk tractaat over de geneeskundige kracht van enkele planten en steenen.

Tenslotte vermelden we nog enkele Franciscaansche werken : een vertaling van den regel der Derde Orde, van Petrus Pinuella en twee biographiën van den H. Franciscus, geschreven door Pinuel-

la en Navarro (3 deelen). Het psalterium van de H. Maagd van den H. Bonaventura werd vertaald door pater Manuel de S. Juan Baptista.

Het spreekt vanzelf dat wij in dit kort overzicht noch alle schrijvers vermeld, noch al hun werken opgesomd hebben. Ook zijn buiten beschouwing gelaten de werken, die de Minderbroeders in China geschreven hebben in het Latijn, Spaansch of in andere talen. Uit het vermelde blijkt toch reeds voldoende, dat men ook vroeger het nut van de pers erkende en daarvan gebruik wist te maken. Wanneer we rekening houden met de omstandigheden in de 17de en 18de eeuw en met het gering aantal missionarissen in die dagen, is de litteraire arbeid der Minderbroeders in China wel verre van onbeduidend.

Ook thans nog werken zij op dit gebied, zooals blijkt uit de statistiek van het vorig jaar. In het geheel werden er tot nog toe 491900 boeken in de vicariaten der Minderbroeders gedrukt, waarbij echter ook die werken zijn inbegrepen, die niet in het Chineesch, doch in andere talen geschreven zijn. [1])

FR. ACHILLEUS MEERSMAN O.F.M.

---

10 JAHRE „PRIESTER UND MISSION IN DEUTSCHLAND"

von Dr. P. LOUIS (Aachen)

Wenn die Arbeit die Glaubensverbreitung ein höchster Ausdruck christlicher Caritas ist, dann bedarf es keines Wortes, dass der Priester sich diesen Werken mit ganzem Herzen widmen muss. In der Heimat obliegt dem Klerus die Etappenarbeit für die Weltmission. In früheren Jahrhunderten ist sich der heimatliche Priesterstand seiner Aufgabe und Verpflichtung auf diesem Gebiete nicht so bewusst geworden, wie in der Gegenwart. Denn früher wurde die Last der Missionsunterstützung hauptsächlich von den grossen Orden und katholischen Weltlichen und geistlichen Potentaten getragen. Erst mit dem 19. Jahrhundert, als diese Hilfsquellen versiegt waren, trat der Gedanke einer allgemeinen Missionsverpflichtung sowohl für den Klerus wie für die Gesamtheit des katholischen Volkes mehr in den Vordergrund. Die grossen allgemeinen

---

[1]) Verg. Acta Ordinis Minorum XLV (1926) 203.

Missionsvereine, Werk der Glaubensverbreitung, entstanden 1822, und Werk der hl. Kindheit, entstanden 1842, die wesentlich an dem Wiederaufbau und der neuen Blüte des katholischen Missionswerkes beteiligt sind, stützen ihre bewundernswerte Entwicklung auf die Betonung der Missionspflicht des ganzen christlichen Volkes. Hier setzte auch der Priesterstand ein, dem die genannte glückliche Entwicklung in erster Linie zu verdanken ist. Denn der Klerus war es, der diese Vereine allenthalben einführte, der freudig die mühsamen Kleinarbeiten in der Gemeinde leistete und auch persönliche finanzielle Opfer zu bringen verstand. Durch dieses apostolische Wirken wurden die Keime des Missionsberufes in viele tausende jugendliche Seelen gelegt. So konnten im 19 Jahrhundert die zahlreichen Ordensgenossenschaften entstehen, die sich entweder ganz oder in einem wichtigen Teil ihres Pogrammes der Heidenmission hingaben. Väter vom hlg. Geist, Maristen, Steiler Missionare, Missionare vom hlg. Herzen Jesu, Mariannhiller, Oblaten der Unbefleckten Jungfrau, Pallottiner; Weisse Väter, Missions-benediktiner, Salvatorianer, Priester vom hlg. Herzen Jesu, Söhne vom hlg. Herzen Jesu, u.a. Neben diesen entstanden die entsprechenden weiblichen Genossenschaften. Aus den Reihen des Klerus gingen aber auch viele direkt in die Missionsländer, wo sie unter dem Titel „Apostolische Missionare" an vielen Orten segensreich wirkten ....

Wenn trotz der kräftigen Mitarbeit des heimatlichen Klerus an der Entwicklung des Missionswerkes in der Gegenwart zu Beginn des 20 Jahrhunderts eine neue Bewegung einsetzte, um den katholischen Priesterstand noch stärker für die Glaubensverbreitung zu gewinnen, so liegen die Gründe dafür verschiedenartig. Zunächst musste man feststellen, dass noch bei weitem nicht genug geschah und manche Priester nicht die Leistungen in ihren Gemeinden aufwiesen, die man billigerweise auch angesichts vieler anderer kirchlicher Notwendigkeiten verlangen konnte. Demgegenüber stand die immer grösser werdende Ausdehnung der Missionsfront, der Missionsaufgabe und der Konkurrenz der protestantischen Missionsgesellschaften. Sollte der Primat und Jahrhunderte alte Vorsprung der katholischen Glaubensboten gegenüber dem scharfen Vordrängen der vereinigten protestantischen Missionskräfte erhalten bleiben, dann mussten Mittel und Personal auf katholischer Seite verstärkt werden. Wo hätte man in diesem Bestreben besser ein-

setzen können, als im katholischen Klerus, von dessen Mitwirkung eigentlich Sein oder Nichtsein des modernen Missionsbetriebes abhingen ? Wenn es gelang, den Priester tiefer fur die Glaubensverbreitung zu interessieren, dann musste die Wirkung allgemein fühlbar werden. Noch war der Klerus zu wenig mit Geschichte und Bedeuting, mit dem Erscheinungen und Problemen der Weltmission bekannt, so dass 1909 Fürst Alois zu Loewenstein auf der Katholikenversammlung zu Breslau fragen konnte, wie oft der Pfarrer oder überhaupt, ob er wohl in der Sonntagspredigt des Testamentes unseres Herrn gedenke „Gehet hin in alle Welt." Ständige ausreichende Information übei die Lage der Weltmission. Einführung in die missionsdogmatischen und missionsapologetischen Fragen, die namentlich von protestantischer Seite aufgeworfen wurden. Uberblick über die glänzende katholische Volks- und Missionsgeschichte und ihrer zur Darbietung geeigneten Stoffe für Kanzel, Schule und Verein fehlten fast vollständig . . . . Es ist der Stolz des deutschen Missionswerkes im 20 Jahrhundert, dass hierin ein gründlicher Wandel geschaffen wurde durch Methoden, die heüte auf alle Länder übergegriffen haben. Indirekt wurde auch der Klerus von der **missionswissenschaftlichen Bewegung** erfasst, die 1910 von Münster ausging und sich an Einrichtungen wie Lehrstuhl fur Missionswissentschaft, Zeitschrift, Missionswissentschaft, und Institut für missionswissenschaftliche Forschungen knüpfte. Durch die rege Tätigkeit dieser Faktoren wurde die Geistlichkeit allenthalben auf Bestrebungen und Kräfte im weiten Reiche Christi aufmerksam, die ihm bisher fast fremd waren. Die Entwicklung der missionswissenschaftlichen Bewegung stützt sich ihrerseits aber mächtig auf die verständnisvolle Teilnahme des Klerus, ohne den sie trotz ihrer Allgemein erkannten Bedeutung in den Anfängen stecken geblieben wäre . . . .

Fast zu gleicher zeit und nicht ohne Rücksicht auf die Forderung der missionswissenschaftlichen Aktion trat eine Methode zur stärkeren Interessierung des Klerus für die Aufgaben der Weltmission ins Leben. Es waren die **Priester Missionskonferenzen** und die Sammlung missions eifriger Geistlicher in **Priester Missionsvereinigungen**. P. Friedrich Schwager S.V.D. von Steyl und Univ. Prof. Dr. Jos. Schmidlin von Münster i. W. setzten sich fur diese Aktionen seit 1912 in besonderer Weise ein und erzielten die Gründung von

Priester Missionsgruppen in Münster, Paderborn, Strassburg, Metz, Trier und Freiburg. Auf dem bedeutsamen Priester Missionskongress von Köln im September 1916 wurde auch für die grosse rheinische Erzdiözese eine Missionsvereinigung für den Klerus gegründet, die in der Folge für die gesamte Bewegung führend wurde. Es bleibt hier noch zu bemerken, dass im selben 2. Jahrzehnt des 20 Jahrhunderts ähnliche Versuche, den Klerus stärker zu gewinnen in Italien durch P. Guiseppe Petazzi S.J. und in Holland durch P. Slijpen S.J. gemacht wurden. Die in den genannten Diözesen gegründeten Priester Missionsvereinigungen kamen über die Gründungskonferenz meist nicht hinaus, sei es dass die bald einsetzenden Kriegsereignisse hemmend wirkten, sei es, dass es dem mit vielen anderen Arbeiten überlasteten Prof. Dr. Schmidlin an der Zeit fehlte, die Organisation in der rechten Weise zu pflegen. Der Mangel eines geeigneten die Bedürfnisse des Klerus eingestellten Organs mag mitgewirkt haben, dass sich eine Stockung bemerkbar machte. Denn dass belebende Element der Priester-Missionsvereinigungen mussten die Konferenzen sein. Den Zusammenhalt für die beiden Einrichtungen konnte nur ein Organ abgeben. „Die Zeitschrift fur Missionswissenschaft" war hierfür ungeeignet. Denn sie bot dem Klerus nicht das practische und vorgearbeitete Matrial, dessen der vielbeschäftigte moderne Priester bedarf. Die Zeitschrift fur Missionswissentschaft hätte ihr Pogramm und ihren Charakter änderen mussen und dadurch einen Teil ihrer Aufgabe verloren. Sie kann ihr Ziel nur durch vollkommene Wissenschaftlichkeit erreichen. Auch die in ihrer Zielrichtung ebenso einzigartigen „Katholischen Missionen," die so unendlich viel für die Gewinnung der gebildeten Volkskreise in Deutschland geleistet haben und in ihren 54 Jahrgängen ein wahres Archiv fur Missionskunde und Missionsgeschichte geworden sind, kommen für den ausgesprochenen Zweck nicht in Frage: Beide Zeitschriften konnten und sollten Ergänzung und Vervollkommnung desjenigen Organs sein, das für Priester Missionsvereinigungen zu schaffen war. Den Anfang machte für die Erzdiözese Köln der 1916 gewählte Sekretär und Geschäftsfuhrer der rheinischen Priester Missionsvereinigung Dr. P. Louis, unterstützt mit lebhafter Zustimmung des Kölner Kardinal-Erzbischofs Felix von Hartmann durch den Weibischof Dr. Petrus Lausberg, Stiftspropst Dr. Kaufmann Aachen, Religionslehrer Dr. Leo Mergent-

heim. So kam 1916 das erste Heft „**Priester und Mission**" heraus, das in der Richtung des oben genannten Pogramms bearbeitet worden war. Die praktischen Hefte „Priester und Mission" wurden schon bald auch vom Klerus anderer Diözesen begehrt. Inzwischen hatte die Priester Missionsbewegung durch P. Paulo Manna in Mailand unter dem Namen Pia unio Cleri pro missionibus mit Erzbischof Dr. Conforti von Parma an der Spitze eine Gestalt angenommen, die das overhirtliche Interesse Benedikts XV erregte. P. Manna kannte die deutschen Priester-Missionsvereinigungen und blieb von derer Ideen bei seinen Gründungen nicht unberührt. Benedikt XV aber, dem durch das Werk P. Mannas die Priester-Missionsvereinigungen bekannt wurden, erkannte die weittragende Bedeuting dieser Aktion und gab 1918 der Unio cleri pro missionibus die Geltung eines allgemeinen kirchlichen Missionsvereines. Die Worte, die der Papst in seiner grundlegenden Missionsencyklika Maximum illud vom 30 Nov. 1919 dem Priester Missionsbund widmete, unterstrich sein Nachfolger Pius XI in der Encyklika Rerum ecclesiae gestarum vom 28 Febr. 1926 aufs ausdrucklichste. Über die Missionsliebe des Priesters sagte der Papst „ut nullus clericus huius caritatis sit expers," Die Unio cleri pro missionibus entwickelte sich jetzt schnell über Italien hinaus und hat sich mit ihren Migliedern in den meisten Diözesen des Erdkreises eingebürgert. In Deutschland wandelte man die Priester-Missionsvereinigungen, soweit sie noch existierten, in Diöcesangruppen der Unio cleri um, Köln voran, das seit 1916 mit seinem Organ „Priester und Mission" und regelmässigen Missionskonferenzen die ursprüngliche Idee am treuesten und erfolgreichsten durchgeführt hatte. Das Jahrbuch „Priester und Mission" wurde zum Hebel der Unio cleri-Beweging in allen deutsch sprechenden Ländern. Denn es gab dem Klerus, was er für die Praxis brauchte und liess auch ständig durch geeignete Artikel das Herz des Priesters selbst warm werden für die hehre Missionssache. Aachen erhielt das Generalsekretariat der Unio cleri und setzte seinen gesamten Werbeapparat der Xaverius-Missionszentrale für den Priester Missionsbund ein. So stieg schon 1925 die Abnehmerzahl auf 20000 auch über die Grenzen Deutschlands hinaus in Osterreich, Böhmen, Mähren, Schweiz, Südtirol, Luxemburg, Eupen, Malmedy und Danzig haben die deutsch sprechenden Priester das Jahrbuch übernommen. Die

Entwicklung ist noch nicht abgeschlossen. Nach und nach erfasst die Bewegung den gesammten deutschen Klerus, womit dem Jahrbuch ein Ziel von 40000 Priester-Abonnenten gesetzt ist. Es ist leicht zu ermessen, welche Fülle von Missionseifer, Liebe und Interesse durch diese gewaltige Menge in den Klerus und durch ihn dann in das katholische Volk getragen wird.

Inhaltlich hat sich das Jahrbuch ständig vergrössert. Die chweren Inflationsjahre sind auch an ihm nicht spurlos vorüber gegangen. Aber die Abnehmer in valutastarken Ländern halfen dem Organ über die schlimmsten Jahre hinweg. Die drei letzten Bände mit je 160 Seiten zeigen auch bereits äusserlich eine konstante Form. Die Mitarbeiter rekrutieren sich aus fast allen missionierenden Orden. Aber auch eine beträchliche Anzahl Weltpriester beteiligten sich eifrig. So ausser dem Herausgeber Dr. P. Louis, Prälat Prof. Dr. Lübeck, Fulda, der eine Serie ausgezeichneter Beiträge über die orientalische Kirche geliefert hat, die Universitätsprofessoren Pieper, Aufhauser und Anders. Ebenso gehört der bedeutende Missionsschriftsteller, P. Dr. Rob. Streit o.M. in Rom, zu den ständigen Mitarbeitern und Freunden des Organs. Die vorliegenden 10 Jahrgange (Xaverius Verlag Aachen) bieten trotz der praktischen Einstellung des Organs auch dem Missionswissenschaftler manchen wertvollen Stoff.

An der Schwelle des 3. Lustrums seines Bestehens ist dem Jahrbuch des deutschen Klerus „Priester und Mission" eine weitere glückliche Entwicklung zu wünschen. Denn die Missionslage verschärfte sich von Jahr zu Jahr so stark, dass sie die volle Aufmerksamkeit des Klerus in der Heimat erfordert. „Priester und Mission" soll ein Leuchtturm sein, aber auch ein Mahner für jeden Kath. Priester:" Tua res agitur." Die Liebe des Welterlösers zu allen Seelen muss im Herzen des Priesters brennen. Je mehr er diese Caritas pflegt, wird sein Herz auch allen Nöten der Heimat offen stehen. Vergleiche, wo grössere Not ist, an den Fronten des Reiches Christi oder in der Etappe, sind zwecklos. Überall soll der Priester helfen, namentlich aber da, wohin sein Heiland ihn durch seine Parabelen und die Mahnung in seinen unvergesslichen Testament ausdrücklich hinweist. Das ist die wahre Caritas, die, wie die Liebe des Erlösers mit dem Gehorsam zum Vater einig ging, so auch hier den Gehorsam mit der Liebe fruchtbar verbindet. „Priester und Mission" bedeutet daher ein grosses Pogramm der Caritas in der Weltkirche.

UIT HET LAND DER LAPPEN.

EEN WINTERNACHT IN HET LAPPENKAMP.

> „Eigenaardig is het met die menschen. Zij komen en zij gaan. Met zucht tot zwerven worden zij geboren en somtijds met een groot verlangen naar de sneeuwvelden, die hun oogen nooit zagen."
>
> Schöyen.

I.

Heel den vorigen nacht waren zij bij de rendieren geweest en achter de wolven.

Bij de kudde van de naburige Sida [1]) waren vier wolven gezien. Zoo dicht waren zij nabij gekomen, dat de bewaker met zijn stok den eenen wolf een flinken slag op den rug had gegeven. En slechts met luid geschreeuw en met de hulp der honden had men ze op de vlucht gedreven.

Bij hun eigen kudde waren drie wolven geweest. En zij wilden maar niet weg, hoe men ze ook bedreigde. Toen men eindelijk met alle honden en met opgeheven stokken op de wolven was afgegaan, hadden ze zelfs de tanden laten zien, vóór zij er van doorgingen.

Maar beide kudden waren uiteengejaagd.

Ongeveer honderd vreemde rendieren waren naar hun kudde overgeloopen en van hun eigen rendieren hadden zich vele met de buur-kudde vermengd.

Eenige bewakers hadden de wolven nagezet; de anderen hadden de vreemde rendieren met de lasso opgevangen en weggebracht, en hun eigen rendieren weer teruggehaald; eerst in den namiddag waren zij in de tent teruggekomen. Nu zaten zij na het avondeten rondom het vuur te praten.

Ismed, de hoofdman, was naar de kudde gegaan. Hij had besloten, dat den volgenden morgen zou worden opgebroken en dat zij een paar dagreizen verder hun tenten zouden opslaan. Nu moest hij de bewakers daarover nog inlichten. En hij zou dien nacht maar bij hen blijven; want hij was bang dat de wolven terug zouden komen.

Ninar en *Bieter*, twee der rendieren-bewakers, hadden het eerst over de wolven gehad; en nu spraken zij verder over de ellende der rendierendiefstallen. Eenige dagen tevoren was een der rendieren van *Ninar* gestolen, en dat kon hij maar niet vergeten.

Heel den winter hadden zij te kampen met de vorst en de sneeuwmassa's en met de wolven; in de lente hadden zij moeilijkheden met het ijs, en 's zomers moesten zij steeds op hun hoede zijn voor de rondom hen wonende menschen, die als er kans voor was, rendieren wegroofden op de kusten der eilanden. En alsof al die plagen nog niet genoeg waren, moesten ook nog mannen van hun eigen stam zich vergrijpen aan de kudden, — en zij waren de ergste

---

[1]) Sida = verschillende bijeenwonende lappenfamilies, die hun rendieren in één kudde bij elkaar hebben.

dieven. Maar de Karosjok-Lappen stalen van de Kautokeino-Lappen en de Kautokeino-Lappen van de Karosjok-Lappen ; en dikwijls hoefde men niet lang naar den dief te zoeken ; want het kon zelfs wel eens de naaste buurman zijn. Daarom moest men altijd op wacht staan. En allen klaagden over die toestanden ; ja, soms klaagden de dieven zelf en zeiden, dat zij gedwongen waren weer wraak te nemen om niet te verarmen en dat zij zich daarom het verloren eigendom terug moesten verschaffen.

Zelden werden de daders gestraft ; daar velen uit vrees voor wraak niet tegen hen durfden getuigen ; zij wisten van vroeger, dat de dief zich vreeselijk kon wreken op dengene, die hem gerechtelijke straf had aangebracht. Zoo vond eens een Lap van 't Vuorgenjarga-gebergte een heelen troep van zijn rendierkoeien, die van de kudde was afgescheiden geworden, met doorgesneden strotten aan den voet van het gebergte, terwijl de kleine kalveren jammerend rondsprongen en naar voedsel zochten bij hun doode en stervende moeders. En die misdaad was een wraakneming van gestrafte dieven. Zij hadden in 't geheel geen nut getrokken uit het dooden der dieren, ze alleen maar wreedaardig van kant gemaakt.

Ninar zat met de beenen kruiselings onder zich een oogenblik stil na te denken. Dan richtte hij zich op en ging voort : ,,De rendieren-diefstallen zijn de grootste plaag voor de Berglappen. Daarom moest de wet hierin streng zijn, streng als in 't wetboek van Mozes. Volgens dat boek moest de dief elk stuk groot vee vergoeden met vijf stuks groot vee, en het kleine vee moest hij vergoeden met vier stuks klein vee. Dat was de wet."

En men kon zien aan zijn gelaatstrekken, hoe ernstig hij meende, wat hij zei.

Maar *Bieter* vond, dat men 't best zich zelf recht verschafte, en desnoods ook de dieven kon straffen, al deed men het dan niet op zoo'n wreede manier als met dien eenen, die bij hen in 't dal woonde. Die man moest nog in zijn beste jaren zijn, maar was niettegenstaande zijn jonge jaren gebrekkig en zwak als een oude man, was doof — en als hij aan de huizen rondging om te bedelen, schreef hij met de linkerhand op strookjes papier, wat hij graag zou willen hebben. Hij was eens een handig rendiervanger geweest en een lasso-werper, die nooit het doel miste. Maar toen werd hij eens door de andere Lappen gestraft voor zijn rendieren-diefstallen. Eerst hadden zij hem met hun stokken geslagen, en daarna hadden zij hem aan een boom vastgebonden en heel den kouden winternacht daar laten staan, nadat zij de wanten van zijn dieven-handen hadden getrokken. Het gehoor verloor hij door de stokslagen en de rechterhand bevroor. Men noemde hem altijd ,,Munka, de doove".

Ellen, de huisvrouw, had ijverig zitten naaien aan een paar schoenen van rendierenhuid, en *Inga*, haar dochter, roerde in een pot met soep van rendierenbloed, dat zij kookte voor de honden der tent. Deze verzamelden zich dicht rondom haar en knipten vol verwachting met de oogen.

,,Of Inga nu eens wat wilde ,,jöike ?" [1])

---

[1]) Jöiking = benaming voor den eigenaardigen zang der Lappen.

Inga was een meester in die kunst en deed het wat graag.

En terwijl zij neergehurkt zat met de honden om zich heen en roerde in het kooksel, hief zij de zangen der voorvaderen aan. Zij zong pracht-strofen vol wild heidensch leven en 't was alsof de zielen van vroegere volkeren door die zangen herleefden en het sneeuwland, waar zij eens rondzwierven, weder bevolkten.

Inga was als een heel nieuw wezen geworden. Haar kleine gedaante in de half-versleten kleeding van rendierenhuid scheen tooverachtig te groeien bij het schijnsel van het vuur. Een ongekende macht scheen van haar uit te gaan en dwong tot gespannen luisteren. Maar 't scheen alsof zij vreemde machten had opgeroepen, die zij zelf niet meer kon bedwingen. Een plotselinge storm overviel hen. En zoo hevig was de windhoos, die in de tent sloeg, dat het tentdoek begon te fladderen boven een wervel van vonken.

En het was niet alleen één enkele verdwaalde windvlaag, die op hen neer sloeg; het werd een ware sneeuwstorm met een sterken, steeds aanhoudenden wind.

Daarom moesten zij nu in alle haast hun verblijf zoo goed zij konden versterken. Om zich beter te beschutten, bekleedden zij de tent van buiten met nog een tentdoek en stapelden sleden en bagage op tegen de tent aan de windzijde. De tent van de bewakers zagen zij nauwelijks tusschen de ronddwarrelende sneeuw doorschemeren. Maar de kudde was nergens te zien; die zou wel schuil gegaan zijn achter den heuvel; want een paar rendier-ossen stonden op een hoogte op wacht. Zonder zich te verroeren stonden ze daar met de koppen omlaag tegen den wind in.

Ondanks al hunne inspanningen zouden ze nog een zwaren nacht door te maken hebben. Maar de bewakers bij de kudde kregen het zeker niet beter. Zij begroeven zich onder de huiden, trokken hun mutsen over de ooren en lagen met groote handschoenen aan — en nog verstijfde hen de koude wind.

De tentstaken bogen tot brekens toe over; en nu en dan fladderde ook het tentdoek omhoog. Zelfs de honden hadden geen rust, maar jammerden half-slapend, stonden op en legden zich weer neer, en gingen rusteloos heen en weer in de tent.

II.

In den nacht, ongeveer om twee uur, hoorde men de heesche stem van *Ismed* buiten.

„Nu is het onmogelijk om de kudde langer bijeen te houden; zij wil weg tegen den wind in. En de tenten zullen ook wel niet lang meer staan. Daarom moest zoo gauw mogelijk worden opgebroken", kommandeerde hij.

Zijn bevel overviel hen als een vlaag van den storm. Spoedig waren echter allen op de been. Buiten jaagde de sneeuw en warrelde wild dooreen. Een der bewakers ging haastig op de skis naar de kudde, gevolgd door een paar honden, terwijl *Ismed* en de anderen vlug de sleden vol laadden. *Bieter* strekte zich in heel z'n lengte uit om het tentdoek te grijpen, dat als een vlag aan de naakte stokken fladderde; even later kreeg hij het doek te pakken en dwong het onder zich in den weerspannigen wind. Allen pakten nu in allerijl hunne zaken bijeen. Hun tanden klapperden van de kou en

niemand kon een verstaanbaar woord spreken; en dat was wel de reden waarom *Ninar* en *Ellen* en *Inga* nu „jöiket". Het was alsof zij „neuriënde" spraken met den storm, zonder zelf te weten dat zij telkens herhaalden, dat hij nu moest bedaren; want nu zouden zij voor hem wijken. En toen zij eindelijk hun sleden onder de sneeuw uitgegraven en deze beladen hadden met de ijs-stijve tentdoeken en de overige bagage, was de kampplaats in een ommezien met nieuwe sneeuw bedekt en waren alle sporen daarvan wederom uitgewischt.

Maar nog konden zij niet opbreken. De trekdieren moesten nog gevangen worden .... onder dat stormweer.

Men verzamelde zich in een klein dal beneden de plaats waar de tenten gestaan hadden. Daar stonden eenige berken verspreid. Ofschoon hier ook niets was, wat beschutting gaf, was het toch beter hier tot aan de knieën in de sneeuw te staan samen met de boomen, dan daar boven werkzaam te zijn op de open vlakte.

De sneeuw viel niet zoo dicht meer, toen de bewaker terug kwam van de vlakte, kalm op de skis voortgaande, met de kuddehonden naast zich en de heele rendierenkudde langzaam stappend voor zich. De vangers stonden met hunne lasso's gereed en hoopten wel de eerste dieren vast te kunnen werpen, zoodra de kudde bij hen was, maar de tenthonden wilden anders. Zij konden zich niet rustig houden. Luid blaffend sprongen zij op de kudde toe, die verschrikt een andere richting insloeg. En die te wachten stonden in het dal, zagen de ruggen der dieren en het hoog-opgeheven gewei in een wolk van sneeuw-nevel zich meer en meer verwijderen.

.... Eerst onderaan de helling konden de honden hen gekeerd krijgen. Toen de kudde daarna in volle vaart voorbij kwam, suisde de eene lasso na de andere over de opgejaagden dierenschaar.

Maar de meeste lasso's misten hun doel.

De wind rukte het touw uit de richting. En de nacht-kou maakte de hand van den vanger te onzeker.

Inga moest in een berk klimmen om de lasso los te maken, die in den boomtop terecht gekomen was. En *Bieter* had een ongetemd rendier vastgeworpen, dat hij onmogelijk nabij kon komen. Telkens als hij het touw een greep in wilde halen, rukte het rendier zoo krachtig dat hij 't evenwicht verloor en viel.

En eerst toen *Ninar* zijn lasso om den achterpoot van het dier geslingerd had, konden zij het nabij komen en losmaken en aanstonds vluchtte het wilde, verschrikte dier terug naar de kudde.

Ismed raasde en tierde in drie talen tegelijk [1]) en de anderen schreeuwden zich heesch, toen zij zagen hoe de honden de jacht op de kudde voortzetten.

Sommige van die honden werden onder het stormweer geheel wild en scheidden — gelijk de wolven doen — kleine troepen van de kudde af die zij daarna vervolgden. Het geroep der bewakers scheen hen vanwege den

---

[1]) Vele Lappen kennen een weinig Noorsch en Zweedsch.

wind niet te bereiken, ofwel ze gaven er geen acht op in hun jachtijver; — en het was te vreezen, dat ze de heele kudde nog uiteen zouden spreiden.

Na een poos kwam een troep rendieren voortgejaagd door vijf vurige honden dicht nabij. In de oogen der dieren kon men duidelijk de onzekerheid en angst lezen, die zij voelden, omdat de honden hen van de kudde afgesneden hadden. Op het herhaalde geroep, dat hen nu bereikte vielen zij in de sneeuw neer en bleven daar liggen tot de eigenaars ze haalden en stevig vastbonden aan de berkeboomen.

Toen werd de vangst voortgezet.

De kudde werd weer door *Inga* en de waakhonden door het dal geleid, en nu werden meerdere trekdieren vast geworpen. De vangers waren warm geworden en zij hielden nu ook rekening met den wind, telkens als zij hun lasso's wierpen. Keer op keer kwam de kudde voorbijvliegen. En met een verwonderlijk lichtgevende, bijna doorzichtige helderheid teekenden de dieren zich in de nachtelijke schemering af tegen de sneeuw. Lasso na lasso viel op hen neer en elken keer werden nieuwe rendieren gevangen. Zoodra de overigen buiten bereik waren, verminderden ze hun vaart en begonnen sneeuw te eten — totdat de honden ze gekeerd hadden en het opvangen opnieuw begon. Maar eerst na drie uren jacht had men de trekdieren gevangen, die noodig waren.

De bewakers zouden nu aanstonds op de ski met de kudde wegtrekken, de anderen zouden met de sleden volgen.

Terwijl zij deze opnieuw van onder de sneeuw te voorschijn haalden en de rendieren voorspanden, waren de bewakers en de dieren al verdwenen — alleen een ver hondengeblaf werd nog gehoord; en ofschoon de kudde tegen den wind in was weggetrokken, was het toch juist alsof de wind ze met zich had meegevoerd.

Toen alles in orde was gebracht, was de sneeuwstorm bedaard, en nu ging het over de versche sneeuw de kudde achterna. Maar dezen keer waren het de vrouwen, die voorop zouden rijden. Want toen *Ismed* zich met luide uitroepen in de slede geworpen had en het rendier voortjoeg, sprong het dier een paar rukken vooruit, draaide zich om en bleef met de pooten wijd van elkaar naar de slede gewend stil staan. *Ismed* ging uit de slede en sloeg het dier met de leidsels over den rug. Maar het rendier liet zich dat niet welgevallen en sloeg terug met den voorpoot. Men had in de sneeuwmist een verkeerd rendier vast geworpen, en nu was het geen geschikte tijd om zich met 't temmen van rendieren bezig te houden. Hij haalde een ander rendier, dat eigenlijk bestemd was om het onwillige eerst later af te lossen en spande dat voor zijn slede. En toen het ongetemde dier tusschen de sleden in gebonden was, moest het wel vooruit hoe ongaarne het ook wilde want de dieren vooraan trokken het mee.

Tegen den morgen hadden zij de kudde ingehaald en nu werd er rust gehouden. En toen het ontbijt hen weer nieuwe krachten geschonken had, was er opnieuw vroolijkheid onder het zwerversvolk.

III.

Ismed had met een groot mes aan een zwaren houtklomp zitten snijden, dien hij om den hals van zijn hond, Birru, bond. Nu zou deze niet meer in z'n dwaze dolheid ontijdig de rendieren verjagen, meende *Ismed*. Want het was die duivelsche Birru geweest, die dien nacht het eerst op de kudde was toegesprongen ; en altijd was Birru de eerste als er iets kwaads gedaan kon worden.

Inga trok partij voor het arme dier en zei, dat het toch een trouw dier was en zij hem niet graag zou missen ; en zij speelde wat met hem.

En zoo kwam het gesprek op de honden, hun geschiktheid in alles, wat het passen op de rendieren betrof en hun getrouwheid. En *Ellen* vertelde van 'n Lappenjongen, die in den winter van 't kamp naar het ziekenhuis in de stad gebracht moest worden ; heel den langen weg sprong zijn hond naast de slede, en hij wilde niet meer terug naar het kamp met de mannen, die den jongen vervoerd hadden.

De hond wilde zijn, waar zijn meester was. En nu hield hij de wacht buiten voor het ziekenhuis, dag en nacht. De menschen zagen hem en zeiden : ,,Kijk, daar zit Girje nog." De jongen stierf en werd begraven ; maar de hond zwierf als tevoren zoekende rondom het huis. Soms was hij een poosje weg en zocht naar wat voedsel, — dan kwam hij weer terug. ,,Girje, Girje," riepen zoo nu en dan de kinderen ; maar hij wilde geen nieuwen meester hebben, zwierf maar rond en zocht — bijna twee maanden lang. Ten laatste kenden allen hem en de menschen, die voorbij gingen, zeiden : ,,daar zit Girje, de hond van Piera." Maar een goeden dag was hij weg.

,,Zou hij ten laatste toch een meester gevonden hebben ?" vroeg *Ninar*.

,,Dat weet niemand", zei *Ismed*.

,,Neen," zei *Ellen* beslist. ,,De hond is teruggeloopen naar de plaats waar de tenten stonden, toen de jongen weggebracht werd. En toen vond hij op die plaats geen tenten en geen menschen meer. En toen is hij daar van den honger omgekomen".

,,Zoo meent Allen", zei *Ismed*. ,,Maar niemand heeft naar den hond gezocht en niemand heeft hem gevonden. Maar dat weten wij, dat als een Lap in den sneeuwstorm of op een andere manier omgekomen is op zijn tocht door het gebergte, dan heeft zijn hond hem niet verlaten, maar wordt dood-gevroren aan zijn voeten gevonden".

En nu moesten zij weer verder trekken, zei hij ; dan konden zij voor den avond nog hun nieuwe kampplaats bereiken.

Zoo is het leven der Lappen. Eigenaardig is het met die menschen. Zij komen en zij gaan. Met zucht tot zwerven worden zij geboren. En soms ook met een groot verlangen naar de sneeuwvelden, die hun oogen nooit zagen. Zwaar is hun leven, maar geen hunner zou het zwerversleven vaarwel willen zeggen. En zij, die vast-wonend worden en in de visscherij hun bestaan zoeken, doen het uit armoe, omdat zij hun rendierenkudde door wolventanden of dievenhanden verloren hebben.

Het nomadenleven heeft zijn aanlokkelijkheden, — vooral voor de Lappen. En de zucht naar zwerven, naar het vrije leven op de sneeuwvelden drijft er menigen jongen visschers-Lap [1]) toe om zich te verhuren als rendierbewaker in de hoop eenmaal zelf rendiereigenaar te worden [2]).

Het gebergte houdt de zijnen omkneld met vaste hand; en het verlangen naar de landen hunner voorvaderen kan zoo sterk zijn, dat zelfs bejaarde Lappen, die in tientallen van jaren geen nomadenleven gevoerd hebben, of nooit op de sneeuwvelden hebben rondgezworven en er slechts over gehoord hebben van hun ouders, moeten smaken den slaap in de luchtige tent en meemaken de lange, bezwaarlijke zwerftochten bij het wisselen der jaargetijden.

In Koutokeino was een Lap van over zeventig jaar, die zijn betrekking als onderwijzer opgaf en tot het nomandenleven terugkeerde.

En als ik dit aanhaal, denk ik ook aan het vertelsel over een Nomadenlap, die naar Barkmorika wilde trekken (ofschoon dit niet anders is dan een sage van vroeger. Barkmorika is het land waar volgens oud Lappen-geloof de trekvogels den winter doorbrengen). De eenvoudige Lap, die daar heen wilde reizen, had in een kwaad wolven-jaar de meeste van zijn rendieren verloren. De rest van zijn kudde had hij in den herfst aan de hoede van zijn buurlieden toevertrouwd. En toen de anderen naar het oosten trokken, trok hij naar het dorp met één rendier en zijn hond. De weg naar Barkmorika — wist hij — was naar het Zuiden, en nu wilde hij bij een geleerd man zich over dat land nader laten inlichten.

Hoe is het in dat land met de wolven ?

Wolven zijn er niet, en ijs is er ook niet, had de man geantwoord.

En groeit er veel ?

Ja, de plantengroei is er zoo weelderig, dat als de vruchten rijp aan de boomen hangen, er al weer teekenen zijn van een nieuwen bloei.

Dat was naar den Lap z'n zin, ofschoon hij nooit andere vruchten had zien groeien dan bessen. Verder hield hij het ook voor een bijzonder goed ding, dat het rivierwater geheel warm was bij de doorwaadbare plaatsen.

En of de mos-velden dicht begroeid waren — en of het er goed was voor de rendieren en honden.

Maar toen hij hoorde, dat de rendieren daar niet konden leven — en dat er geen mos-velden waren, werd hij terstond onrustig en nam een nieuw besluit. Mon manam Bagjeriki, zei hij — ik ga naar *mijn eigen land.*

En dien Lap zie ik voor mijn oogen. Met het rendier en zijn hond gaat hij terug naar zijn kudde in de koude herfstlucht — ver weg naar het Oosten waar zijn Sida de tenten opgeslagen heeft ergens op de witte vlakten.

Van den wolf wilde hij wel scheiden — die bracht hem tot armoede. Maar het rendier en de hond! Kon hij ook zonder hen leven ?

Neen — in 't rijkste land niet.

Hammerfest. J. BORSBOOM, N.M.

---

[1]) Sjölapper = zeelappen genaamd.

[2]) Rendieren-bewakers krijgen rendieren als loon.

GAAT EN ONDERWIJST ALLE VOLKEREN

MISSIEACTIE HOOGESCHOOL-STUDENTEN.

DE EERSTE MISSIEARTS.

EEN PRIJSVRAAG.

„Wat baet het schoon gesaght
Aen die daad is al die maght."

Ofschoon ik absoluut niet alle waarde van 't gesaght ontken, er integendeel in zie de koesterende zon, die 't ideekiempje doet groeien en bloeien om dan rijpe vruchten te geven, toch is 't heerlijk en doet 't goed, dat eindelijk na jaren en jaren van praten en schrijven en plannen over medische missie en missieartsen, een daad is gesteld, vol energie en flinkheid, een daad die de-langzaam-aan bijna zwoel geworden atmosfeer van medische missie-enthousiasme heeft gezuiverd, verhelderd en verlicht, zoodat wij nu weer allen frisch en opgewekt durven adem te halen en te werken voor de toekomst. Het mag een gedenkwaardige dag heeten in de groote wereld van Nederlands missiewerk, toen op 1 Aug. j.l. Joop Cohen de reis — tevens huwelijksreis — naar Indië aanvaardde om op 't door de Jezuiëten geploegde en gezaaide, door de S. V. D.-ers van Uden gecultiveerde en door Gods genade floreerende Flores zijn krachten te geven aan 't missiewerk. 't Mag hier op zijn plaats zijn een woord van hulde te spreken over onzen eersten pionier, 't is ook wel op zijn plaats een woord van gelukwensch te richten aan de paters van Uden, die 't eerste de onderneming hebben aangedurfd en er in geslaagd zijn dezen flinksten en energieksten onzer Amsterdamsche studenten voor hun werk te winnen. Ik herinner mij nog goed de eerste weken van mijn studententijd, toen ik herhaaldelijk achter de tafel in „Zur guten Quellen" of „De kist" met Joop en zijn vrienden debatteerde over studentengeest en studentenleven, over onze dagbladpers, over sociale kwesties en over de vele onderwerpen waarover studenten kunnen debateeren,

en ofschoon wij bij 't begin gewoonlijk van meening verschilden en op 't einde 't evenmin eens waren, toch verruimden dergelijke gesprekken 't oordeel en leerde ik er Joop kennen als een man met nobele, royale, ruime en warme opvattingen, die heerlijke idealen in zich droeg, maar toch ook van den anderen kant niet leed aan 't euvel van zoovele tegenwoordige studenten, die bijna ziek zijn van smachtend verlangen naar alle goeds en schoons, maar blijven zweven in allerlei week-etherische stemmingen, vage gevoelens en onzinnige fantasieën. Hij had de capaciteiten, den wil en de energie om in den kortst mogelijken tijd zijn studie te maken en daarnaast nog als voorzitter van „Thomas" met eere en kracht en flink zijn vereeniging te leiden, een stuwkracht te zijn als praeses van de missieclub en als prefect der congregatie. En 't was geen uiterlijkheid of gewoonte-geworden daad, maar 't kwam voort uit zijn ruim en flink en gezond karakter, dat niet kon verdragen, dat in zijn bereik een goed werk ongedaan bleef. En toen ik na Joop's sympathiek afscheidswoord aan „Thomas" op de laatste vergadering hem mocht toespreken, was 't mij een genoegen hem te zeggen, hoe ik steeds in hem bewonderde zijn mooie ideeën en opvattingen, die hij in zich droeg als rustelooze motoren, die hij flink met woorden wist te propageeren maar vooral door een klare daad duidelijk wist te onderstrepen, zooals hij nu weer toonde door zijn missieartsworden, een idee, dat hij reeds in de eerste jaren der Amsterdamsche studentenmissieclub propageerde. Ik kan mij daarom voorstellen, hoe een van zijn wenschen bij 't heengaan van ons geweest zal zijn, dat zijn voorbeeld niet alleen bewondering maar ook navolging zou mogen vinden en dat 't voor alle katholieke intellectueelen als een smeekbede zou zijn om toch te werken met alle man en macht aan de uitbreiding en bevestiging en bescherming der Kerk in ons eigen land, waar zoo'n groote afval dreigt, waar zoovelen zoeken naar de waarheid en waar de katholieken wel fier koning kraaien, maar nog zoo weinig zijn op 't gebied der pers, financiën en wetenschap.

Ik zie er bijna een noodzakelijkheid in, dat deze eerste missiearts terecht komt bij de S. V. D.ers van Steijl-Uden, die over een ondernemers- en handelsgeest beschikken, dat ik maar altijd moet denken, dat de stichter, Pater Janssen, zeker Ford zou zijn geworden, als hij niet Pater Janssen was geweest. Of getuigen niet van Fordis-

me de geweldige bouwwerken met de vermaarde drukkerij (Sie Vertreiben Drucksachen) in Steijl, is 't geen ruime ondernemersgeest, die spreekt uit hun ,,Anthropos" met zijn groote mannen als Schmidt, Schulien, Schebesta en Gusinde, spreekt geen ruime blik en aanpakken uit hun knappe Floresfilm, die bovendien Fordistisch wordt geëxploiteerd — ook in 't genaderijk — en op de missieweek in Roermond 't succes mocht beleven om nog een tweeden avond te worden gedraaid wegens plaatsgebrek en toen nog stante pede werd gevraagd voor de R. K. Kweekschool en voor 't Bisschoppelijk College en waarvan ik gehoord heb, dat hij in de nabije toekomst nog grooter triomphen zal behalen, wat ik echter nog geheim houd, maar waarvoor ik kan bidden dat 't gebeuren zal. Al die dingen zijn voor de congregatie ondernemingen geweest evenzeer als haar prachtig tijdschrift ,,de Kath. Missiën", dat een wonderbaarlijk getal abonné's heeft maar er nog gerust meer mag hebben. Maar al die ondernemingen, kloek aangevat en vastberaden voortgezet, hebben haar met Gods zegen vele missionarissen, veel studenten en veel sympathie en steun gebracht en machtig bijgedragen tot de propageering der algemeene missie-idee. En als ik nu zie met welk een ruimheid zij de missieartsen willen helpen zóó, dat ze in alle geval een redelijk mooi bestaan hebben, iets, wat een arts moet vorderen en waarmee een missiearts blijtevreden is, dan kan ik niet anders hopen, dan dat deze nieuwe onderneming voor de congregatie voorspoedig en succesvol moge zijn als alle vorige En ik zie nu al een heele groep artsen en andere vrienden der missie, die warm voelden voor en veel planden over en al lang de medische missie wilden steunen, een stuk van den last meedragen, omdat nu eindelijk een concreet succes is bereikt, zoodat Rector Bouma in Uden zelfs financiëel veel genoegen zal beleven van dezen opzet, waardoor meerdere studenten zullen worden aangespoord tot de daad, omdat zij zien dat zooveel offerend enthousiasme achter hen staat en waardoor Joop zal zien, dat 't woord ,,medische missie" bij vele katholieken een werkelijk-levende en jagende realiteit was, die nu een geschikte weg ziet om nog reëeler te worden. Trouwens, 't lijkt mij, dat wij op deze manier een heel geschikte oplossing van 't vraagstuk voor ons hebben : een Orde neemt a. h. w. een arts in haar dienst en allen, die daadwerkelijk willen steunen, kunnen dan de Orde of Congregatie wel een sterke financiëele ruggegraat

bezorgen ; in sterke-ruggen-bezorgen behooren goede medici immers thuis te zijn. Dan hebben we geen nieuwe vereenigingen of organisatie's meer noodig en alle overige bezwaren als familieverhoudingen en familiebanden, toekomstmogelijkheden of onmogelijkheden, verloofd zijn of misschien erger niet-verloofd zijn, dat alles zijn bezwaren, die ieder persoonlijk moet overwinnen volgens zijn eigen omstandigheden, maar die zijn toch gewoonlijk ook wel te overwinnen door iemand met een offervaardig en warm-Roomsch hart en met een flinke dosis beredeneerd missie-enthousiasme, steeds nog volgens 't beproefde recept der Amsterdamsche Studenten-Missieactie : De ware missiegeest en sympathie als gevolg van missiekennis.

Dat er nog iets leeft op 't gebied der medische missie bleek mij na mijn lezing op den studenten missiecursus, waarop natuurlijk genoeg debat kwam, maar waar mij ook enkele persoonlijke plannen zijn bekend geworden. Vanuit Mongolië kreeg onze Amsterdamsche club een verzoek om mede te helpen aan 't stichten van twee dispensaires (armenapotheek) waardoor de missie vooral ook onder de Chineesche vrouwen hoopte te kunnen werken en om hulp voor een medisch student aan de ,,Aurora"-universiteit in Shanghai· Van Java moesten wij helaas bericht ontvangen dat zij nu nog geen student hadden om in Europa universitaire studiën te komen maken. Gelukkig schijnen er plannen te zijn om op Java spoedig een R. K. middelbare school te bouwen, zoodat deze beangstigende toestand spoedig zal verdwijnen. Veel goed wordt op Java reeds gedaan door 't uitreiken van medicijnen en verbinden van wonden maar 't moet al weer erg beperkt worden door financiëelen nood. Direct na de vacantie zullen wij beraadslagen, hoe overal 't beste te helpen en 't voorbeeld van Joop Cohen klinkt nu voor ons dubbel dringend :

> Wat baet 't schoon gesaght.
> Aen die daed is al die maght.

Ter bevordering der missiestudie en missiekennis, waaruit missieliefde en missiegeestdrift zullen voortkomen, is op den studenten-missiecursus besloten een prijsvraag uit te schrijven onder hoogeschoolstudenten, gymnasiasten en H. B. S.-ers om te leveren een studie — ongeveer als een lezing — over een of ander

missie-onderwerp. Dit kan zijn over missie-actie en missie-organisatie, over missie-orden en missiehuizen, over 't werk van heele landen of van een bepaald vicariaat, over nationalisme of over godsdiensten of volksgebruiken in de missielanden, in één woord over alle mogelijke onderwerpen, die bij 't missiewerk komen kijken. Hoe precies alles geregeld zal worden, zullen wij nader aan de verschillende scholen schrijven evenals de voorwaarden etc. Maar ik zou hier reeds de medewerking willen vragen van priesters en leiders, die deze prijsvraag kunnen bevorderen ; 't is immers een feit dat daardoor velen de missie goed en juist leeren zien en waardeeren, en dat hun missieliefde hooger zal gaan dan er steeds maar over praten. Wie een jonge roomsche ziel in zich heeft, die gloeien kan voor alles wat grootsch is en edel en daarnaast leert kennen 't groote, heerlijke missiewerk, die zal groeien in offergeest en dadendurf en veel doen voor de vestiging en uitbreiding van Christus' rijk, 't zij in onze landen, 't zij bij onze tegenvoeters. Men kent over 't algemeen nog te weinig 't wereldomvattende, 't geweldige, 't massale van ons hedendaagsche missiewerk en onze momenteele missietaak en men meent nog te zeer, dat ook onder studenten men 't af kan met een postzegeltje en een capsuultje, maar wie eens gewerkt heeft en gezwoegd, om een missiewetenschap in zich op te nemen, die zal ondervinden, hoe zij wordt tot een levend beginsel dat drijft tot bidden, offeren en werken. H. VAN DER STERREN.

Adressen :

Secretaris Missie-interacademiale : H. van der Sterren, Secr. M. I. A., Heerengracht 415, Amsterdam.

Amsterdamsche Studenten-missieactie : Studenten-missieactie, Heerengracht 415, Amsterdam.

Prijsvraag uitgeschreven door de Missie-interacademiale.

Studentenmissieactie.

„*De ware missiegeest en -sympathie als gevolg van missiekennis*".

Ter bevordering van missiestudie en missiekennis, waaruit zeker missie-enthousiasme zal groeien en die omgekeerd ook 't middel is om de missiegedachte te propageeren, heeft de Interacademiale der Studentenmissieclubs besloten een prijsvraag uit te schrijven. Hieraan kunnen deelnemen :

In afdeeling I: de studenten aan instellingen van Hooger onderwijs;

In afdeeling II: de studenten aan instellingen van Middelbaar onderwijs.

Gevraagd wordt een studie, ongeveer in den vorm en omvang van een lezing.

De inzendingen mogen eigenhandig worden geschreven maar moeten zonder naam, doch voorzien van een motto, worden opgezonden, terwijl in een bijgaande gesloten enveloppe, dragende 't zelfde motto, moeten worden medegedeeld naam en adres en opgave van studie (welke faculteit of welke klas).

Voor afdeeling I. Als jury zullen fungeeren Rector Th. M. P. Bekkers te Voorschoten en Rector C. J. Zwijsen te Rosmalen, redacteurs van „het Missiewerk".

Inzendingen moeten voor 15 Juni 1927 in 't bezit zijn van Rector Th. M. P. Bekkers *Voorschoten.*

Het onderwerp moet worden gekozen uit een der volgende opgaven:

1°. Missiewerk in O. Indië in den nieuweren tijd.

2°. De missie in Oost-Azië.

3°. De pauselijke missiegenootschappen (liefst één der drie in 't bizonder behandelen).

4°. Medische missie en zending.

Voor afdeeling II. Er heeft zich voor deze afdeeling een eerecomité gevormd van leeraren van eenige scholen, die zich bereid verklaarden onze prijsvraag op een bijzondere manier te bevorderen. Dit comité bestaat uit de Z.E.H. Drs. Cramer van Rolduc, Pater Creutz Lechleitner S.J. te Katwijk, Pater V. v. Spaendonck S.J. Canisiuscollege Nijmegen, Pater Laurentius Teepe O. F. M. R.K. H.B.S. Heerlen en Dr. Vriens Gymn. Augustinianum Eindhoven.

Als jury zal fungeeren het bestuur der Missie-Interacademiale.

Inzendingen moeten voor 15 Juni 1927 in bezit zijn van H. van der Sterren, Prinsengr. 742 bv. Amsterdam.

Onderwerpen waaruit de te behandelen stof moet worden gekozen:

1°. Missiewerk in O. Indië in den nieuwen tijd.

2°. De missie op Java.

3°. Wereldmissie en student.

4°. Een missiepionier (bedoeld wordt de behandeling van het werk van een beroemd missionaris, bijv. Mgr. Hamer, Pater Donders, Father Westerwoudt, Pater Lievens of een ander).

Als prijzen worden beschikbaar gesteld eenige boeken op missiegebied.

Verdere correspondentie moet gericht worden aan H. van der Sterren, Prinsengr. 742 bv. Amsterdam.

Het bestuur der Missieinteracademiale,
E. KRUYTZER, R. K. Pr. praeses.
H. VAN DER STERREN, Secr.-penningmeester.
TH. HOOGVELT, Bibliothecaris.

Missie-Interacademiale 1925—26. — Het afgeloopen academiejaar kenmerkte zich door een heropleving van den missiegeest. Overal ontstond tenminste belangstelling voor de missie, en dat is reeds veel, want belangstelling voert tot kennis, en kennis tot liefde. Doch er is nog meer, want in verschillende academiesteden werd een krachtige missieactie ontplooid, vooral in Amsterdam, dat vooraan staat, doch ook Delft en Leiden mogen met eere genoemd worden. De berichten uit andere academiesteden waren wel is waar schaarsch, doch overal is men weer *begonnen*, al kwam 't niet overal tot oprichting van een missieclub. Wij mogen in alle geval niet pessimistisch zijn.

Twee interacademiale vergaderingen werden in den loop van het jaar gehouden, één te Delft en één te Amsterdam. De vergadering te Delft op 30 Jan. 1926 was zeer druk bezocht, Kap. v. d. Vliet hield een inleiding over de hereeniging der Oostersche Kerken, speciaal der Russische. De vergadeting te Amsterdam op 16 Mei stond geheel in het teeken van voorbereiding van den zevenden missiecursus.

Deze cursus werd gehouden in het St. Jozef-studiehuis te Tilburg van 31 Aug.—2 Sept.

Het nieuwe bestuur der Missie-Interacademiale is als volgt samengesteld :

Eug. M. Kruijtzer, R. K. pr. praeses, Den Haag.
H. van der Sterren, secretaris, Amsterdam.
Th. Hoogvelt, bibliothecaris, Leiden.

Op de eerstvolgende interacademiale vergadering zal een verdere uitbreiding van het bestuur overwogen worden.

DE TAAK VAN HET MEDISCH MISSIE-COMITÉ

Aan de in 1925 te Rotterdam ter gelegenheid van de Missieweek gehouden *missietentoonstelling* werd voor de eerste maal in Nederland ook een *geneeskundige afdeeling* verbonden. Men volgde daarbij den door Rome aangegeven weg, daar immers eveneens op de in 1925 gehouden Vaticaansche Missietentoonstelling een zoowel voor deskundigen als leeken van het grootste belang zijnde : Abteilung für Tropenmedizin und Tropenhygiene, werd ingericht.

Gelukkig zijn er zoo meerdere voorbeelden te noemen, waaruit blijkt, dat begrepen wordt, welke uiterst belangrijke banden tusschen Missie en geneeskunde dienen te bestaan. De Missionarissen immers zijn voor de overgroote meerderheid werkzaam in landen, waar het beschavingspeil der bevolking uiterst laag staat en waar de gezondheid, behalve door de in het vaderland bekende ziekten, nog door de talrijke *exotische en tropische ziekten* op de meest ernstige wijze wordt bedreigd. Door de groote *sterfte onder de Missionarissen* en de aan hun hoede toevertrouwde bevolking zijn in de Missielanden buitengewoon groote verliezen geleden. Op verschillende plaatsen was het door het buitengewoon hoog ziekte- en sterftecijfer onder het Missiepersoneel bijna niet mogelijk het ingenomen veld te blijven bewerken, om nog van uitbreiden niet te spreken.

Gelukkig is de *geneeskunde* er in de laatste tientallen jaren in geslaagd om met zeer veel succes den strijd tegen de in de Missielanden heerschende ziekten te voeren, en het zou van onvoldoende inzicht getuigen, indien men van die nieuwe verkregen kennis ook niet in het belang van de Missie gebruik zou maken. Daartoe kan zij in de gebieden, waar dat mogelijk is, van de voorlichting van geneesheeren, zoo mogelijk zelfs van eigen *Missieartsen* profiteeren. Daar echter, waar de Missionaris niet over bevoegde geneeskundige hulp kan beschikken, moet hij zelf in staat worden gesteld om op geneeskundig en hygienisch gebied het meest noodzakelijke te

kunnen doen. Wij moeten erkennen, dat de *Protestantsche zending* de beteekenis van de *medische Missie* geruimen tijd vóór ons heeft ingezien. De toekomstige Protestantsche zendelingen krijgen in ons land een uitvoerige opleiding op medisch-hygienisch gebied en we mogen het beschamend feit niet verzwijgen, dat ook tot dusverre door de Protestantsche zending in Ned.-Indië veel meer voor de lijdende menschheid werd gedaan dan door de Missie.

Reeds sedert 1909 beschikt de zending in *Duitschland* over een eigen instituut voor tropische geneeskunde te Tübingen, dat onder leiding van prof. Olpp staat ; waaraan tevens een ziekenhuis voor tropische ziekten verbonden werd, en welke inrichting reeds voor den oorlog tientallen zendingsartsen naar de koloniën had uitgestuurd.

Nog duidelijker heeft de zending in de *Angel-Saksische* landen ingezien van hoe groote beteekenis de medische zijde van de zending is. Eenmaal per jaar wordt in alle Engelsche Protestantsche kerken collecte voor de medische missie gehouden, terwijl uit de in 1924 verschenen opgaven van de Engelsche zending blijkt, dat door de verschillende zendingsgenootschappen niet minder dan 480 vrouwelijke en mannelijke zendingsartsen werden uitgestuurd en bekostigd. Door de Angel-Saksische landen gezamenlijk werden meer dan 1000 zendingsartsen beschikbaar gesteld ! In totaal beschikt de Protestantsche zending over niet minder dan 400 ziekenhuizen, meer dan 700 poliklinieken en 90 leprozerieën en het is droevig te moeten bekennen, dat er landen zijn, waar de Missie terrein verliest bij de bevolking, omdat de Protestanten door hun uitnemend geoutilleerde ziekenhuizen een te grooten voorsprong krijgen.

Deze *beschamende* toestand mag niet langer gehandhaafd worden en ook op *Katholiek Nederland*, dat steeds zooveel voor de Missie gedaan heeft, rust de taak om er voor te zorgen, dat het *medisch Missiewerk* eveneens in goede banen wordt geleid.

In aansluiting aan het organiseeren eener *medische afdeeling*, zooals die verbonden was aan de Missietentoonstelling te Rotterdam en waarbij reeds dadelijk bleek, welk een buitengewone belangstelling een dergelijke afdeeling van de zijde van het publiek ondervindt, is het daarbij werkzaam tijdelijk missiecomité in een permanent lichaam omgezet, dat zich in de eerste plaats ten doel heeft gesteld om onder den naam van *Medisch Missie-Museum* een met

het missiewerk verband houdende zoo volledig mogelijke verzameling op medisch-hygienisch gebied bijeen te brengen. Met dien arbeid is reeds een aanvang gemaakt, waarvan op de Missietentoonstelling te Roermond een eerste bescheiden demonstratie kon worden gegeven. Het spreekt van zelf, dat wij voor het tot stand brengen dezer verzameling rekenen op den vollen steun der Missionarissen zelf, die ons van uit hun arbeidsveld zoo veel belangrijk materiaal kunnen toesturen.

Dit Medisch Missie-Museum zal tegelegenertijd een plaats moeten vinden in het Instituut, dat wij in de toekomst voor ons zien, namelijk een *Nederlandsch Medisch Missie-Instituut*, dat in den volsten zin des woords alle medische Missiebelangen zal kunnen behartigen. Het *Medisch Missie-Museum* zal voortaan vertegenwoordigd worden op alle Missietentoonstellingen, waar het voor *propagandistisch werk* onder de Nederlandsche Katholieken een buitengewoon belangrijke taak zal kunnen vervullen. Het wekken van belangstelling voor dezen tak van het Missiewezen zal er immers ook weer toe bijdragen om de algemeene belangstelling in het Missiewezen te verhoogen, zeer zeker ook, doordat de leeken zullen leeren begrijpen, dat de Missionaris vele moeielijkheden ook op geneeskundig gebied heeft te overwinnen, waarvan men zich in het vaderland nauwelijks een voorstelling kan maken. Het Medisch Missie-Museum kan verder materiaal afstaan voor cursussen, die zich op medisch Missiegebied bewegen, kan eventueel een zelfstandig reizende tentoonstelling samenstellen en ook door het werken onder de Nederlandsche artsen en medische studenten belangstelling voor het medisch Missiewerk wekken.

Naast deze propagandistische waarde, die niet onderschat mag worden, staat de groote beteekenis van het Medisch Missie-Museum voor de ontwikkeling van een *Medisch Missie-Instituut*, waarbij we in de eerste plaats mogen wijzen op de aan een dergelijk Instituut op te dragen taak der *voorbereiding* van de missionarissen, broeders en zusters voor hun *arbeid op medisch-hygienisch gebied*. Er zijn weliswaar enkele Missiegebieden, waar de beschaving reeds een dergelijke hoogte heeft bereikt, dat de geneeskundige verzorging van de bevolking en ook van de Missionarissen geen verbetering meer behoeft, doch de groote meerderheid der Missielanden wordt gevormd door streken, waar juist op medisch-hygienisch gebied

nog vrijwel alles ontbreekt. Het ideaal zou natuurlijk zijn op al deze plaatsen bevoegde deskundige hulp in den vorm van artsen en verpleegsters te stellen, maar het spreekt van zelf, dat deze wensch slechts verwezenlijking zal kunnen vinden in een zeer verre toekomst. Daarom is het noodzakelijk, dat *ieder Missionaris een doelmatige opleiding*, ook op *medisch-hygienisch gebied* zal krijgen, ten einde op die wijze het belang van de Missie zoo goed mogelijk te kunnen dienen.

Het *Medisch Missie-Instituut* moet broeders en zusters kunnen vormen tot *verplegers* en *verpleegsters met volledige bevoegdheid* zoodat zij later, ook bij eventueele ongeschiktheid voor verderen arbeid in de Missielanden in het vaderland te werk kunnen worden gesteld. Daarbij zal aandacht moeten worden besteed aan de zeer bijzondere eischen die de werkkring in de verschillende Missielanden stelt. Wij kunnen in dit opzicht het voorbeeld volgen van het voorbeeldig werkend Missions-ärztliches Institut te Würzburg, dat thans reeds jaarlijks talrijke verpleegsters en verplegers voor de Missielanden opleidt. Zoo kan de behoefte van ieder Missiegebied wat betreft verplegers en verpleegsters gedekt worden, terwijl ook in speciale gevallen opleiding voor den arbeid *in operatiekamers, in apotheken* of *kennis* op *tandheelkundig gebied* verschaft kan worden.

Daarnaast dienen echter de *Missionarissen* zelf ook een *opleiding op medisch-hygienisch gebied* te krijgen. Het is verre van ons te trachten, om voortaan van alle Missionarissen een soort dokters te maken, en wij zien zeer goed in, dat een dergelijk streven het medisch Missiewerk slechts in discrediet zou kunnen brengen. Als wel te bereiken ideaal stellen wij ons echter voor oogen een eenvoudige vooropleiding in de missiehuizen, te geven door een in de omgeving wonenden geneesheer, gevolgd door een hoogstens eenige maanden durenden cursus aan ons Instituut, waarbij dan eventueel aan die Missionarissen, die bijzondere liefde voor dit werk gevoelen en uit hoofde van hun aanstaanden werkkring in de gelegenheid zullen zijn veel goeds op medisch-hygienisch gebied te doen, een eenigszins meer uitgebreide opleiding kan worden gegeven. Ook deze beperkte kennis, waarmee de Missionaris dan naar zijn arbeidsveld zal gaan, zal hem en zijn omgeving voor vele gevaren kunnen behoeden en in geval van nood zal hij althans in vele gevallen hulp kunnen verleenen.

Ook de *samenstelling* van *boekwerken*, speciaal bedoeld als hulp bij den arbeid op medisch-hygienisch gebied in de Missielanden behoort tot de taak van het Medisch Missie-Instituut. Op deze wijze zullen ook die Missionarissen, die thans reeds uitgezonden zijn zich nog de noodige kennis op dit gebied kunnen verwerven, terwijl derdergelijke handleidingen voor de aanstaande Missionarissen in de toekomst veel geraadpleegde vraagbaken zullen vormen.

Aan het Medisch Missie-Instituut zal ook moeten worden opgedragen de taak der *bijzondere opleiding* en *uitzending* van *Missieartsen* eventueel ook van *leeken-verpleegsters* en *verplegers*. Voor de oplossing van dit vraagstuk kunnen wij gelukkig reeds voortwerken op de ervaring, die daaromtrent in andere landen in den breede is opgedaan en natuurlijk zal getracht worden in ieder opzicht voeling te houden met organisatie der R. K. artsen.

Maar hiermede zijn we nog niet aan het einde der schoone taak gekomen, welke een Medisch Missie-Instituut te vervullen zal krijgen, want het zal ook moeten worden tot een *centraal punt*, van waaruit de *voorziening der Missionarissen* met eenvoudige *hulpmiddelen* (verbandstoffen, medicamenten en instrumenten) voor hun taak op medisch-hygienisch gebied zal kunnen geschieden. Nu komen reeds van verschillende zijden aanvragen bij ons binnen, waaruit blijkt dat vele Missionarissen in de gelegenheid zijn geneeskundig werk te verrichten, dit ook zoo gaarne zouden willen doen, maar daarin verijdeld worden door het gemis van alle hulpmiddelen. Tegelegenertijd zullen wij een oproep richten tot de Nederlandsche Katholieke artsen, die ons door het afstaan van de door hen niet meer gebruikte instrumenten, laboratoriumartikelen, enz., al stellig in de gelegenheid zullen stellen talrijke Missionarissen te hulp te snellen.

Ten slotte willen wij nog wijzen op de groote beteekenis van het Missie-Instituut als *adviseerend lichaam op medisch-hygiënisch gebied*. Zooveel mogelijk zullen de Missionarissen met raad en daad bijgestaan worden, terwijl ook ons streven zal zijn in verschillende landen geneesheeren te vinden, die zich in samenwerking met het Instituut voor de gezondheid der zich in hun ressort bevindende Missionarissen willen interesseeren. Voor Ned.-Indië stelde zich reeds een zeer bekwaam geneesheer beschikbaar, terwijl voor China en Japan onderhandelingen gaande zijn. Het Missie-Instituut

zal ook een afdeeling krijgen voor *statistiek*, waar omtrent den gezondheidstoestand van alle Missiekrachten de voornaamste feiten ingeschreven zullen worden, waaruit op den duur belangrijke lessen voor de toekomst getrokken kunnen worden, o.a. wat betreft de eischen, welke gesteld dienen te worden aan zich aanmeldende krachten en bijzondere eischen, welke voor speciale gebieden gesteld kunnen worden. Dat het Medisch Missie Instituut ook met *ziekteverlof* terugkeerende Missionarissen van advies zal kunnen dienen, willen wij hier volledigheidshalve aan toevoegen.

Wij meenen, dat uit bovenstaande motiveering voldoende blijkt, welke buitengewone belangen door het tot stand brengen van een Medisch Missie-Instituut gediend zullen worden en wij twijfelen er dan ook niet aan, of talloozen zullen gaarne dit nieuwe streven willen steunen. Thans reeds zijn plannen in voorbereiding om te komen tot de oprichting eener *Vereeniging*, die zich ten doel zal stellen de belangen van het medisch Missiewerk zooveel mogelijk te behartigen. Wij hopen, dat allen in den lande, die op eenigerlei wijze ons willen helpen bij de uitvoering van bovenstaande plannen, niet zullen aarzelen, om ons zoo spoedig mogelijk hun steun, op welke wijze die ook verstrekt zal worden, toe te zeggen.

Het Medisch Missie-Comité te Rotterdam,

Kapelaan J. C. H. M. SCHIPHORST,
Voorzitter.

Dr. C. FEHMERS,
Ondervoorzitter.

Dr. C. A. A. MINDEROP,
Secretaris.

Dr. E. H. HERMANS,
Technisch leider.

Dr. H. C. J. M. VAN DIJK,
Technisch leider.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES

De Flores-missie. — Gevoeglijk kunnen wij onze Oost, die zeventig maal grooter is dan Nederland en meer dan vijftig millioen Nederlandsche onderdanen telt indeelen in vier groepen, nl. : *de Groote Soenda-eilanden* (Java, Sumatra, Borneo en Celebes), welke ieder in een of meer missiegebieden zijn verdeeld ; *de Kleine Soenda-eilanden* (Bali, Lombok, Soembawa, Flores met omliggende eilanden, de Solor-eilanden, Soemba, Timor met Savoe, Roti en enkele andere), welke zijn toevertrouwd aan de Missionarissen van het Goddelijk Woord ; *de Molukken* en *Nederlandsch Nieuw-Guinea* (Missionarissen van het H. Hart).

Wijden we hier in 't kort eenige beschouwingen aan den groei en bloei van het huidige missiegebied van Mgr. Verstraelen, het Apostolisch Vicariaat der Kleine Soenda-eilanden, met name — om actueel te blijven — aan het tegenwoordige-zoo-gewilde eiland *Flores*. Wij beperken ons hiertoe te meer, omdat alleen dit eiland met zijn omgeving en een deel van Timor voor het Roomsche missiewerk in aanmerking komen, daar Lombok en Soembawa voorloopig minder geschikt ter missioneering lijken en de weg naar Bali, Soemba, Savoe en Roti wordt versperd door het (volgens sommigen dáár zoo opportune [1]) art. 177 der Indische Staatsregeling (art. 123 R. R.) [2]).

Als de Flores-film ons de schitterende zeereis naar Hollands overzeesche gewesten heeft doen meemaken, landen we op Java en voert de trein ons verder door 't land van „licht en eeuwig groen", waar we in Soerabaia scheep gaan om over Bali, Lombok en Soembawa Flores te bereiken.

Flores, op één na het grootste der Kleine Soenda-eilanden, is omstreeks half zoo groot als ons land. In vruchtbaarheid is het ver ten achter bij Java en Sumatra, Bali en Lombok ; althans zijn de groote vruchtbare vlakten nog onontgonnen, hoewel men in de valleien tusschen de bergen, op de heuvelen en op enkele hoogvlakten, waar de bronnen ontspringen en beekjes en bergstroomen hun water kabbelen tusschen de groenende oevers een vruchtbaren bodem vindt, die de nijvere hand van den mensch beloont met overvloedigen oogst [3]).

De bevolking kan zoowat op 600.000 worden geschat [4]). Men is het onderling niet eens tot welken stam of stammen ze moet gerekend worden. Er zijn sluik- en kroesharige, lichtbruine, donkerbruine en bijna zwarte menschen. In de dorpen langs de kusten van West-Flores wonen individuen van verschillende herkomst, die op handels- en rooftochten hier kwamen en zich deels met de inlandsche bevolking vermengd hebben. Dit zijn meest Mahomedanen. In het Oosten van Flores zijn de kustbewoners voor het meerendeel christenen, terwijl de bergbewoners nog echte animistische heidenen zijn, die zich bij hunne geestenvereering weinig of niets om de goede geesten bekommeren, maar zooveel te meer de, voor ons althans, meer potsierlijke dansen uitvoeren, vervaarlijk sissen en met geiten- en varkensstaarten

---

[1]) De Maasbode, Avondblad 1. 12. '26.

[2]) De Tijd, 13. 12. '26 ; Koloniaal Missie-tijdschrift Sept. 1922 (Feestnummer), blz. 77.

[3]) Kolon. Missie-tijdschrift. Jg. III, blz. 108 en 107 ; id. Feestnummer blz. 77.

[4]) De Tijd, 13. 12. '26.

zwaaien om de boozen te verjagen. Het is een religieus diep-gezonken, maar van nature goedig volk, zeer ontvankelijk voor ons H. Geloof. [1]).

In het begin der 16de eeuw vestigden zich de Portugeezen in Oost-Indië en brachten er met hunne heerschappij tevens hun katholiek Geloof. Naar luid van oude verhalen zou reeds St. Franciscus Xaverius op Flores geweest zijn, maar dit lijkt niet waarschijnlijk. Stellige berichten vinden we in een brief van 1559, waarin gemeld, dat op een eiland 16½ K.M. van Timor gelegen door een zekere Joan Soares meer dan 300 (volgens Acosta slechts 200) menschen zouden gedoopt zijn. Uit Acosta blijkt, dat dit eiland het eiland Flores is. Enkele jaren nadien begonnen de Dominicanen hun missiearbeid in den Solorarchipel (Solor-Flores-Timor e.a.). In 1562 vertrokken de eerste drie Dominicanen naar Solor en slaagden erin door hun onderricht spoedig aanhang te vinden onder de *hoofden* der bevolking (Flores-systeem) [2]) en mochten eenige kinderen als eerstelingen doopen. Na twee jaar waren er reeds 1000 inlandsche christenen [3]). Hoe de missie zich in haar beginstadium ontwikkeld heeft ligt grootendeels — wegens gebrek aan berichten — in het duister; doch dat de Solor-archipel een bloeiende Roomsche missie is geweest, is zeker, wijl er, trots de tegenkanting der Mahomedanen, tegen wie de missionarissen zich herhaaldelijk met behulp der Portugeesche macht, moesten verzetten, op het einde der 16de eeuw (1598) rond de 25.000 christenen waren, van wie er circa 15.000 op Flores woonden. [4]) Vóór het jaar 1606 werden 64 Dominicaner-missionarissen naar deze eilanden gezonden. [5])

Erger werden de gevaren, toen in 1613 de Hollanders Solor veroverden. Nu zouden onze voorvaderen doen, wat aan Mahomedaansche dweepzucht niet lukte: uitroeiing van het katholieke Geloof en „superstitieuze genegentheyt" tot den Portugeeschen erfvijand. De priesters werden verjaagd en de kerken ontheiligd en verwoest. Er werden drie predikanten heen gezonden, maar twee waren spoedig van 't tooneel verdwenen, wijl de „superstitieusen genegentheyt" voor de Portugeezen zoo diep den inlanders in 't hart geworteld was, dat de Oost-Indische Compagnie in 1616 de vesting Solor verliet. De vernielde missie werd weer georganiseerd; krachtige en moedige arbeiders traden wederom op; en de toekomst der Katholieke Kerk op die eilanden liet zich schoon aanzien. Doch het succes was niet, gelijk werd verwacht. Want, al werd door de Oost-Indische Compagnie geen positieven zendingsarbeid verricht, gelijk Dr. Gunning zelf erkent [6]), — zij schroomde toch niet het fanatisme der Mahomedanen aan te wakkeren en daadwerkelijk te steunen en twist te zaaien tusschen Portugeezen en

---

[1]) Kolon. Missie-tijdschrift. Jg. III, blz. 107—109; id. Feestnummer, blz. 77; De Maasbode, Avondbl. 2. 12. '26.

[2]) Zie Maasb. Avondbl. 3. 12. '26 en Zeitschrift f. Missionsw. 1914, blz. 42.

[3]) B. J. J. Visser: Onder Portugeesch-Spaansche vlag, blz. 281—285; Kolon. Missie-tijdschrift Jg. III, blz. 175—176.

[4]) Visser, a. w. blz. 291 v.; Zeitschr. f. Missionsw. 1914, blz. 19.

[5]) Visser, a. w. blz. 303.

[6]) J. W. Gunning: Hedendaagsche Zending in onze Oost, blz. 62.

inlanders, waardoor talrijke priesters, mannen, vrouwen en kinderen in den marteldood werden gejaagd. Bijzonder op Flores stroomde het bloed der christenen, reden, waarom thans daar de schoonste bloemen van Gods Kerk bloeien [1]).

In 1722 toonde de missie groote teekenen van verval. Toch werkten er tot 1754 steeds tien missionarissen, maar nadien, toen Pombal zijn kloostervervolging begon, ging 't steeds sneller achteruit. In 1811 was er nog slechts één missionaris. Vele jaren lang was Flores totaal zonder missionarissen. [2])

Een nieuw tijdperk voor deze missies brak aan in 1859, toen Holland tegen schadevergoeding van 200.000 gulden in 't bezit kwam van Andonare, Solor, Flores en omliggende eilanden.

Deze bestuursverandering was echter aan de inlanders heelemaal niet welkom; ze hadden liever met Portugeesche padres dan met Hollandsche stokebranden te doen. Uit politieke overwegingen kwam ons land daarom met Portugal overeen, dat Hollandsche priesters in de geestelijke behoeften van de bewoners dier eilanden zouden voorzien. In Mei 1860 kwam dan ook de eerste Hollandsche pastoor te Larantoeka. Een paar jaar later kwamen de paters Jezuïeten, toentertijd de eenigen, die de offervaardigheid en den moed hadden om ook de lasten van dit gedeelte van het Indische Missiewerk op zich te nemen. Weldra stond Flores in nieuwen bloei. In 1875 telde het reeds 8 staties met 14.000 katholieken In 1879 kwam er vrouwelijke hulp in de Franciscanessen van Heythuizen, in 1897 gevolgd door de Zusters van Liefde (Tilburg), die in 1917 door de Zusters van Uden werden vervangen. [3])

In 1912 werden de Kleine Soenda-eilanden aan het Gezelschap van het Goddelijk Woord overgedragen en 16 September 1913 tot Apostolische Prefectuur verheven, in 1922 werd 't Vicariaat. Het viel den Jezuïeten begrijpelijkerwijze hard afstand te doen van hun bloeiendste missie, het eiland Flores, doch in Juli 1914 werd ook dit heerlijke gebied bij de nieuwe Apostolische Prefectuur gevoegd. Hiermede werd wederom een nieuw tijdperk ingeleid. [4]) Aanvankelijk kon de missieleiding wegens gebrek aan krachten haar werkzaamheid slechts tot de reeds bestaande missiestaties uitstrekken. Hierbij kwam nog, dat kort daarop de wereldoorlog uitbrak en gedurende den heelen oorlogstijd en de eerste na-oorlogsjaren de uitzending van missionarissen en de toezending van geldmiddelen tot het strikt-noodzakelijke beperkt bleven. Maar gaandeweg verbeterden zich de toestanden; van jaar tot jaar zag de missie de inlanders in steeds grooter getallen naar zich toestroomen en mochten de onvermoeide arbeiders in den Florineeschen wijngaard de voldoening smaken hunne stoutste verwachttingen nog overtroffen te zien [5]).

---

[1]) Zeitschr. f. Missionsw. 1914, blz. 26—34; Kol. Missie-tijdschr. Jg. III, blz. 179—183.

[2]) Zeitschr. f. Missionsw. 1914, blz. 41 v.

[3]) Kol. Missie-tijdschr. Jg. III, blz. 184—186; id. Feestnummer, blz. 78; St. Franciscus Xaverius (Hoeven): De Katholieke Missie in wezen en ontwikkeling blz. 274.

[4]) Kol. Missie-tijdschrift. Jg. I, blz. 62 v.

[5]) De Tijd, 13. 12. '26.

In 1919 schreef Mgr. Noyen, de eerste Apostolische Prefect der Kleine Soenda-eilanden: „Ik twijfel er niet aan, of we beleven 't nog, dat Flores en Timor meer en meer christelijke landen worden". [1]) Naar Gods raadsbesluit heeft deze stoere werker van Steyl zijn woorden niet meer in vervulling zien gaan, maar de feiten wijzen er thans op, dat Flores en Timor binnen korten tijd bij blijvenden en geleidelijken groei der bekeeringen *katholieke* eilanden zullen zijn.

Beschouwen we slechts enkele cijfers:

Het aantal kerkelijk-ingezegende huwelijken bedroeg in 1917: 297; in 1918: 286; in 1920: 422; in 1921: 532; in 1922: 544; in 1924: 593. De kinderen die daaruit voortkomen zijn katholiek; en zoo is ook het leerlingental (behalve van nieuwbekeerden) buitengewoon gestegen. In 1914 waren er op Flores: 26 volksscholen met 1919 kinderen; op Timor: 2 volksscholen met 51 kinderen. [2]) Einde 1926 waren op Flores en Timor samen 184 volksscholen met 20.000 kinderen terwijl de 12 scholen met meer uitgebreid onderwijs door 1260 leerlingen werden bezocht [3]).

Onderstaand overzicht [4]) geeft een duidelijk overzicht van den wasdom der missie sinds de overname door de Congregatie van het Goddelijk Woord:

In	Gedoopt	H. Communies	Aantal priesters	Aantal christenen
1914	3240	330042	14	32368
1915	2969	322946	14	33471
1916	4262	445449	13	37271
1917	3999	549046	13	40178
1918	6219	598452	12	45593
1919	4042	541671	10 [5])	47627
1920	7908	593230	26	51874
1921	7299	747119	29	68313
1922	6046	719968	33	63835
1923	7308	733946	36	78832
1924	12158	905367	38	57525
1925	14451	1062707	45	89379
1926	15211	1204936	47	100790 [6])

J VERMEULEN.

[1]) Kol. Missie-tijdschrift. Jg. III, blz. 37.
[2]) Jaarverslag 1924—1925.
[3]) Jaarverslag 1925—1926.
[4]) Overgenomen uit het jaarverslag 1924—1925.
[5]) De oorlogs- en griep-jaren; er zijn thans ook een zevental inlandsche seminaristen.
[6]) Hiervan zijn er 84.000 van het eiland Flores.

Verdere verdeeling van Java. — Door de Congr. de Prop. Fide is aan de **Kruisheeren** de missioneering opgedragen van de op Java gelegen residenties Cheribon, Krawang, Midden en Oost Preanger.

14 Januari zijn te Genua de eerste missionarissen scheep gegaan.

De Nederlandsche Provincie der **Missionarissen van het H. Hart** (Tilburg) heeft eene door haar Z. E. den Kardinaal-Prefect der Propaganda aangeboden Missie op Java aangenomen.

De nieuwe missie omvat de residenties Pekalongan, Banjoemas en Kedoe. Deze laatste echter met uitzondering van de beide onderafdeelingen Temanggoeng en Magelang. Op het geheele gebied, dat aan de zorgen van de Missionarissen van het H. Hart wordt toevertrouwd, wonen circa zes millioen Javanen. Er bestaat nog geen enkele statie voor inlanders, noch eenige vaste vestiging voor de Europeanen. Men treft alleen kleine kerkjes aan te Tegal en Tjilatjap, welke plaatsen eens of meermalen per maand op dienstreis bezocht worden. In Pekalongan wordt op dienstreis de H. Mis gelezen in een gouvernementspakhuis. In Poerworedjo is een Katholieke Hollandsch-Inlandsche School.

De nieuwe missie zal, evenals de overige missies van Java, blijven onder het bestuur van den Apostolisch Vicaris van Batavia.

Art 177 — vroeger 123 I. R. R. — Bij de behandeling der begrooting heeft een belangwekkend debat plaats gehad over dit artikel. Terwijl de kwestie der afschaffing slechts terloops besproken werd, bewogen de besprekingen zich meer om de toepassing.

Zoolang het eenig-rechtvaardige niet te verkrijgen is, moeten alle pogingen worden aangewend, dat het beruchte artikel althans *volgens zijn oorspronkelijke bedoeling* wordt toegepast. Want zelfs daarvan is de praktijk al te ver afgeweken.

Paters Carmelieten in Oost-Java en Madoera. — Wegens ziekte was Pater Paschalis Breukel, O. Carm. verplicht uit deze Missie naar Nederland terug te keeren. De nieuw aangekomen Missionarissen hebben het mogelijk gemaakt, naast de beide vaste staties te Malang en Probolinggo een derde vaste statie te beginnen te Djember. Bovendien kon nu behalve van de beide Europeesche staties te Lawang en te Pasoeroean, ook een geregelde bediening worden georganiseerd van twee inlandsche staties een te Soekorena, de andere te Baleodjosari. Door de nieuw aangekomen Zusters, Dochters van Onze Lieve Vrouw, van het Moederhuis te Amersfoort, werd een Hollandsch-Inlandsche school begonnen te Probolinggo, terwijl aldaar spoedig de opening van een zuiver inlandsche school zal volgen. De school werd begonnen met ruim dertig leerlingen.

Congregatie Priesters van het H. Hart te Bengkoelen. — Pastoor Neilen, die gedurende tien jaar werkzaam is geweest te Palembang, is opgedragen een nieuwe statie te Bengkoelen op te richten.

Op 9 Maart zal wederom een pater en een broeder van de Congregatie van de Priesters van het H. Hart met de „Indrapoera" naar Palembang vertrekken. Een viertal Eerwaarde Zusters van het Allerh. Hart uit het Moederhuis te Moerdijk zal hen vergezellen.

De zusters zullen zich te Palembang aan het onderwijs wijden.

R. K. Gesticht voor verwaarloosde meisjes. — Op de aanvullings-begrooting van de afdeeling Justitie voor het jaar 1927 zijn gelden uitgetrokken voor steun aan een op Java op te richten R. K. gesticht voor verwaarloosde en gevallen meisjes.

De Congregatie van de Eerwaarde Zusters van den Goeden Herder te Zoeterwoude aan den Rijn, die zich vooral het lot van verwaarloosde en gevallen meisjes aantrekt, heeft zich — gelijk wij reeds meldden — bereid verklaard ook in Nederlandsch-Indië de verzorging van vorenbedoelde minderjarigen, zoomede van de door den strafrechter ter beschikking van de Regeering gestelde meisjes van Katholiek geloof op zich te nemen.

Half Maart vertrekken zes zusters met de P. C. Hooft; zij zullen vooreerst haar intrek nemen bij de Ursulinen van Weltevreden.

Manado (Selebes). — Op 23 Juni l.l. begonnen drie Inlandsche postulanten Truus Palaz (Sr. Stanislas), Josefina Sampoel (Sr. Aloysia) en Anna Wetik (Sr. Ignatine) haar Noviciaat te Manado bij de Zrs. v. J. M. J.

Makassar (Selebes). — In de eerste maanden van 1927 zullen 8 Zusters van het Gezelschap J. M. J. naar Nederl. Indië vertrekken om de nieuwe stichting in Makassar te beginnen.

Te **Toeal-Langgoer** (**Kei-eilanden**) had 8 Sept. 1926 de plechtige inkleeding plaats van de drie eerste Inlandsche Broeders. De bedoeling is daarvoor een eigen Congregatie te vormen. In 1927 hoopt men in deze Missie te beginnen met eene Inlandsche Zuster-Congregatie, terwijl de drie eerste candidaten voor het H. Priesterschap zich op de Holl. Inl. School te Toecal voorbereiden op hunne verdere studies.

De **Broeders van Dongen** zullen hoogstwaarschijnlijk in 1927 ook eenige Broeders-Onderwijzers naar Java zenden.

In **Sinkanang** is toestemming ontvangen een nieuwe school te openen zoowel voor jongens als voor meisjes.

Te **Tandjong-Balei** op Sumatra openden de Zusters van Dongen 1 November een Hollandsch-Chineesche school.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Vertrokken :			
Z. D. H. Mgr. A. Smets, Apost. Delegaat		Nov. '26	Perzië
Z. D. H. Mgr. F. Geurts, Ap. Vic. (4e keer)	Lazarist	28 Jan. '27	Yungpingfu
Pr. P. Strijbos en *Br.* Ephraim	C. ss. R.	Jan. '27	Brazilië
Prs. L. Verheijen en J. Jacobs	,,	Nov. en Jan.	Suriname
Prs. Fruct. Goedhardt en Nic. Flaat (1e keer)	O. F. M.	2 Jan. '27	Luanfu
Pr. Onesimus Timmermans en *Br.* Dan. Staacks [1])	,,	19 Jan. '27	Brazilië
Pr. Joseph Peeters (2e keer)	O. P.	5 Dec. '26	Trinidad
Pr. J. P. Nielen	O. P.	16 Jan. '27	Denemarken
Pr. W. Hovers (2e keer)	S. C. J.	28 Oct. '26	Zweden
Pr. H. Cortenraad (3e keer)	Montfortaan	Sept. '26	Denemarken
Pr. J. Castermans (2e keer)	,,	26 Dec. '26	Shire
Prs. F. Hakvoort en Jos Geurts (2e keer)	,,	27 Sept. en 4 Oct. '26	Haïti
Prs. L. Laplooi en M. Schreurs (1e keer)	,,	12 Nov. '26	Columbia
Mgr. J. Kreyelmans (Vic. Gen.) 2e keer), *Pr.* J. Gijsman (2e k.)	Mill-Hill	20 Dec. '26	Madras
Prs. H. Roemelee (2e keer), H. Vester (2e keer), H. Röttgering (2e keer)	,,	18 Jan. '27	Boven-Nijl
Pr. J. Schellen (2e keer)	Scheutist	11 Nov. '26	Congo
Pr. J. v. d. Meerendonk (3e keer)	,,	21 Dec. '26	,,
Prs. B. van Stokkum en Rud. Wolfs (1e keer)	S. V. D.	19 Nov. '26	Kl.SoendaEil.
Pr. W. van Baar en *Br.* Anfridus Muurlink (1e keer)	,,	17 Nov. '26	Austr. N.W. Guinea

[1]) P. Const. van Eyck is 3 Nov. l.l. niet mede naar Brazilië vertrokken.

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Pr. Mauritius Lans [1]) (3e keer)	Ord. Carm.	15 Dec. '26	Brazilië
E. H. G. Litjens [2])	Lazarist	17 Nov. '26	Java
E. H. P. Vermeulen en J. Rijntjes	,,	19 Nov. en Dec. '26	Brazilië
Pr. J. Gallenkamp (2e keer)	W. P.	1 Dec. '26	Boven Congo
Pr. A. van Aken (3e keer)	,,	9 Dec. '26	Tabora
Prs. J. H. Goumans (overste) en M. Nillesen en J. de Rooy [3])	Ord. S. Cr.	14 Jan. '27	Java
Pr. Theo Sloots, en *Brs.* Aug. Bemer, Theod. Fabriek en Ludw. v. Doorn (1e keer)....	Afr. M. Lyon	15 Jan. '27	Beneden Volta en Togoland
Pr. Tilly (1e keer)	,,	13 Jan. '27	Goud-Kust
Pr. J. van Dinteren en *Br.* Herman (1e keer)	Miss. H. Fam.	7 Dec. '26	Oost-Borneo
Pr. Sig. Dübber (2e keer)	Ord. Cap.	10 Oct. '26	Padang
E. H. Dr. W. Wijn	Saec. Pr.	18 Dec. '26	Noorwegen
Br. Richarius Thijssen	Br. O. Ontv. Maastricht	9 Nov. '26	Java
Prs. Paschalis Hoogeman (Missie-overste), Engelbertus Rynaars, Richardo Tuerlings	Frs. v. Tilburg	18 Nov. '26	Suriname
Fr. Tharasius Mutsaers	,,	,,	Curaçao
Prs. Andreas Leuven en Arnoud Teurlings	,,	Dec. '26	,,
Zrs. Theresina A. Vos (Overste), Constance H. Dicker	Zr. H. Car. Borr. Mstr.	30 Oct. '26	Noorwegen
Zrs. Leontine v. d. Lans, Bernarda Th. Schräder, Bell na M. Timmers [4])	,,	Jan. '27	Batavia
Zrs. Adelberta van Dijk en Hieronymo Andrik	Franc. v. Oudenbosch	18 Nov. '26	Suriname
Zrs. Xaverina (M. J. v. d. Vaart), Servanda (J. C. Boogmans), Paschalis (M. v. d. Laar)	Zrs. v. Tilburg	,,	Suriname
Zrs. Françoise (C. H. v. Glansbeek) Justina (M. Petri) [5])	,,	7 Dec. '26	Padang
Zrs. Corda v. Crey, Antoine van Heertum en Laurenza Swinkels	Frc. v. Veghel	,,	Borneo

[1]) Met P. Lans vertrokken 8 Nederl. studenten (7 uit Zenderen), die in de ap. school te Itu hun studien zullen voortzetten en daar in de Braz. Prov. der Carmelieten hopen te treden.

[2]) Met hem vertrok de hoogeerw. heer H. Romans, provinciaal, voor een visitatiereis naar Soerabaja en Yungpingfu.

[3]) Dit zijn de eerste Kruisheeren die naar Java (Residenties Cheribon, Krawang, Midden- en Oost-Preanger) vertrekken. Het in de vorige afl. reeds vermelde vertrek moest worden uitgesteld.

[4]) Met deze vertrekt ter visitatie de Alg. Overste Moeder Fulgentia.

[5]) Met deze vertrekt een der Generale Assistenten van de Congregatie ter visitatie.

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Zrs. Angelina Kocken en Gertrude Voost	J. M. J.	21 Dec. '26	Madras
Zrs. M. Wilhelma (H. M. Zomer) M. Adriana (J. C. de Kort)	Drs. v.h. H.H.	24 Nov. '26	Ned. Nw. Guinea
Zrs. Monulpha B. v. Kempen, Godeberta A. van Beurden, Antoniëlla P. van Haandel	Dien. v. d. H. Geest	17 Dec. '26	Austr. Nw. Guinea
Zrs. Maria Th. van Kessel, en Maria Sweere	St. Olavshuis	18 Dec. '26	Noorwegen
Zrs. Mathea Heilker, Annaberta Groha, Consolatrix Boex, Theresiana Kreken	Zs. Kostb. Bl. Aarle Rixtel	8 Oct. '26	Rhodesia
Zrs. Archangela Hartmann en Antonia Pelzer	,,	,,	Mozambique
Zr. M. Bernard [1]	Urs. v. Vught	19 Nov. '26	Siam
Teruggekeerd.			
Pr. P. Verhoeven	W. P.	Dec. '26	Tabora
Brs. Canisius H. v. Dooren, Victor M. Tienen, Eliseus J. Bloemberg	,,	1 en 14 Dec. '26	Midden-Afrika
Pr. Philotheus Bolander	O. F. M.	3 Jan. '27	Luanfu
Pr. Electus F. Klerks	Ord. Cap.	Dec. '26	Padang
Pr. Ed. Geisler	Scheutist	20 Nov. '26	Tatungfu
Pr. Justinus van Schayk	C. Ss. Cc.	Dec. '26	Sandwich Eil.
Prs. A. Nederveen en N. Dieben	C. Ss. R.	Dec. '26	Suriname
Pr. L. van Woesik	M. S. C.	4 Dec. '26	Brazilië
Fr. G. ter Beek	Mill-Hill	Sept. '26	Madras
Fr. H. Mayot	,,	Nov. '26	Congo
Frs. S. Jorna, J. Awick en C. van Deijl (Scholastici)	S. J.	Nov. '26	Batavia
Br. Constantius Körner	Br. v. Mstr.	31 Oct. '26	,,
Zr. M. Fulgentia Verriet	Zr. v. d. H. Car. Borr.	Sept. '26	Noorwegen
Overleden.			
Pr. F. Zitwing, Vice Provinciaal	C. ss. R.	31 Dec. '26	Brazilië
Br. Godefr. de Groot, (geb. 1848). Oud zouaaf, Missie sinds 1890.	S. J.	Dec. '26	Batavia
Fath. Jacq. Cleven, geb. 1880.	Mill-Hill	Jan. '27	Missiehuis Tilburg
Zr. Antoine (C. Burns) (geb. 30 Aug. 1855) missie 1899	Urs. v. Vught	3 Aug. '26	Batavia
Zr. M. Apollonia (M. v. d. Walle) (geb. 20 Juli 1902), Missie 1926.	Dochters v. h. H. Hart	3 Oct. '26	Nw. Bretagne

[1]) Deze werd op het Alg. Kapittel der Ursulinen te Rome benoemd tot Overste der in 1924 opgerichte Ursulinen-statie te Bangkok.

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

De Paters Carmelieten in Brazilië. — Woensdag 15 December vertrok opnieuw naar de Missie der Paters Carmelieten in Brazilië de Zeereerw. Pater Mauritius Lans. Met hem gingen naar deze Missie acht studenten, van wie zeven van het gymnasium der Paters Carmelieten te Zenderen, die in de nieuw opgerichte Apostolische School te Itù hun gymnasiale studiën zullen voortzetten en daarna hopen in te treden in de Braziliaansche Provincie der Orde van Onze Lieve Vrouw van den Berg Carmel, die thans reeds zes kloosters in dit Missieland heeft te Rio de Janeiro, Sao Paulo, Santos, Angra dos Reis, Mogy das Cruzes en Itu. Aan dit laatste klooster werd een Apostolische school ter opleiding vooral van inlandsche priesters verbonden. Tot Directeur der School werd benoemd Pater Benignus Dissel, O. Carm. uit Delden, terwijl als leeraren daaraan verbonden werden, behalve eenige Braziliaansche leden van de Derde Orde van Carmel en andere leeken, Pater Cornelius van den Broek, O. Carm. uit Boxmeer en Pater Paulinus Peters, O. Carm. uit Rotterdam. De school werd begonnen met een dertigtal Braziliaansche leerlingen, allen toegelaten tot de lagere klassen. De leerlingen der hoogere klassen, die later hopen in te treden in de Orde van Carmel, ontvangen nog hun opleiding aan het Gymnasium der Heeren Norbertijnen te Pirapora, aan welk gymnasium de Paters Carmelieten de laatste jaren hun studenten deden opleiden.

Nieuw Missiegebied der Paters Carmelieten in Brazilië. — Door de Nederlandsche Paters Carmelieten in Brazilië werd op verzoek van den Pauselijken Nuntius een nieuw Missiegebied aangenomen in Acre, een uitgestrekt, hoewel niet dicht bevolkt, dicht aan den Evenaar gelegen gebied in het Noorden van Brazilië. Tot Overste van deze nieuwe Missie is benoemd de Hoogeerw. Pater Eliseus van de Weyer, thans Prior van het klooster te Rio de Janeiro. Met hem gaan naar de nieuwe Missie Pater Michael Jonkers en een Italiaansche Pater Henricus Ciulli, beiden sinds eenige jaren in de Missie der Paters Carmelieten in Brazilië werkzaam. Het ligt in de bedoeling van Z. H. den Paus, het nieuwe gebied tot een eigen Prelatuur of zelfstandige Missie te verheffen.

De Missiën der Witte Paters. — De Msb. publiceerde een overzicht van de missiën der Witte Paters van kardinaal Lavigerie over het tijdvak van 1 Juli 1925—30 Juni 1926.

In 161 Missieposten waren werkzaam 471 priesters, 115 broeders, 342 zusters-missionarissen, 50 inlandsche priesters en 258 inlandsche zusters. Deze werden bijgestaan door 4567 katechisten, zoodat het totaal der arbeiders in de missiën der Witte Paters bedroeg 5803.

Het getal katholieken bedroeg 451.643, dat der katechumenen (die reeds twee jaar voorbereiding hadden gehad) 189.231.

In die twaalf maanden was het getal doopsels: volwassenen 15.705; kinderen van katholieken 21.038; in gevaar van sterven 22.307, totaal 59.050; biechten 2.332.950; HH. Communiën 6.908.016; in verschillende

scholen (3400) werd onderricht gegeven aan 84.047 jongens en 62.746 meisjes totaal 146.793 kinderen.

In de hospitalen en apotheken (meer dan 300) werd zorg verleend aan 1.960.493 zieken.

De Missiën der Lazaristen in China. — Volgens de jongste statistiek is de stand der Lazaristen-Missiën in dit groote Rijk aldus (de cijfers zijn gegeven over de tijdvakken 1 Juli-30 Juni).

I. *Noordelijke vicariaten.*	II. *Zuidelijke vicariaten.*
(Peking (incl. Suanhwafu, het nieuwe inl. vic.) Cheng-ting-fu, Yung-peng-fu, Tien-tsin, Ly-Shien (inl.) Chala en Proc. v. Tien-tsin.)	(Nengpo (incl. het nieuwe inl. vic. Taichow), Han-Chow, Nan-Chang, Yu-kiang, Ki-an, Kan-chow, Kia-Shing, Shang-hai).

	I. 1924-1925	I. 1925-1926	II. 1924-1925	II. 1925-1926
Bevolking :				
katholieken	548.121	560.537	173.263	180.606
protestanten	—	—	± 50.000	± 50.000
heidenen	± 19.000.000	± 19.000.000	± 47.000.000	± 47.000.000
Bisschoppen	7	7	6	6
Lazaristen :				
Europ. en Am. priesters	84	86	87	79
Inlanders	59	60	46	50
Saeculiere priesters :				
Europ.	4	4	4	7
Inlanders	179	190	95	96
Seminaristen :				
Lazaristen kl. Sem.	—	—	29	26
Lazaristen gr. Sem.	—	—	15	14
Saeculieren : kl. Sem.	453	457	187	194
Saeculieren : gr. Sem.	91	100	103	91
Doopsels :				
Volwassene Catechumenen	18.908	13.549	6595	5502
Volwassenen in art. mortis	871	786	2589	2884
Kinderen v. Christenen	10.954	9.921	5532	6267
Kinderen in art. mortis	27.760	30.151	20.799	24.729
H.H. Communies	—	—	1.116.930	1.153.887

Het College der Propaganda te Rome door Paus Urbanus VIII gesticht voor het aankweeken van missionarissen, viert in dit jaar zijn driehonderdjarig bestaan. Ter gelegenheid van dit eeuwfeest geeft het tijdschrift van het College getiteld : „Alma Mater" een feestnummer uit, dat o.a. een overzicht geeft van de groote mannen die er gestudeerd hebben. Op 't oogenblik zijn er in leven vier Kardinalen, die er de kerkelijke studies volbrachten, H.H. E.E. O'Connell, Aartsbisschop van Boston, Doughherty, Aartsbisschop van Philadelphia, Bonzano, Curie-Kardinaal en Mundelein, Aartsbisschop van Chicago. Drie Patriarchen telt het College onder de oud-studenten, de Patriarch van Sirië Rahmani, Huayeck van de Maronieten, Terzian van de Armeniërs, alsmede vijf Generale Oversten van kloosterorden, n.l. die der Minderbroeders, der Servieten, der Miniemen, der Ongeschoeide Augustijnen en van het Goddelijk Woord ; zestig Aartsbisschoppen en Bisschoppen van den Latijnschen ritus, vijf en twintig Aartsbisschoppen en Bisschoppen van Oosterschen ritus, en van vele andere hooggeplaatste geestelijken in het herdersambt of in de missies werkzaam.

Het College der Propaganda heeft alle oud-leerlingen uitgenoodigd te Rome deze eeuwfeesten te komen vieren.

Mgr. J. Aelen, Aartsbisschop van Madras, geboren op Kerstmis 1853 te Tilburg, die studeerde aan de beide Seminaries van het Bossche Bisdom, hoopt 2 Februari 1927 zijn zilveren Bisschops-jubilé te vieren.

Varia. — Te Roosevelt-Town (Bul-Dog-Lake) U. S. A. en te New Braunsfells (Texas) zijn de *Missionarissen der H. Familie* nieuwe missiestaties begonnen.

— Te *Honolulu* is p. Reginald IJzendoorn (Picpus) de uitgave begonnen van de eerste en eenige katholieke courant voor de Hawaï-eilanden.

— De *Zusters Franciscanessen van Oirschot*, die verleden jaar voor het eerst naar Brazilië trokken en er een pensionaat openden, zullen binnenkort een nieuwe stichting beginnen te Theophilo Ottoni. Er zullen waarschijnlijk vijf zusters worden heengezonden.

— De *Franciscanessen* van het St. Josephs-instituut te *Schin-op-Geulle* (L.) zenden wederom acht Zusters naar Brazilië.

— Father *C. W. van Graven*, van „Mill-Hill", vertrekt in Maart a.s. naar Aequatoriaal Afrika voor het samenstellen van een missiefilm. De tocht gaat door een deel van Afrika, dat nog bijna niet door blanken bezocht is.

— De Hoogeerw. Pater *P. van Wees* is benoemd tot Provicaris (vicaris generaal) en President van het Groot-Seminarie van het vicariaat Oeganda.

OMNIS TERRA ADORET TE·

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

De Roermondsche tentoonstelling bracht netto ± f 15.000.—. Vooral S. P. L. maakt dankbaar gewag in de nawerking dezer missieweek: zoowel door stichtingen, weldoenersbijdragen en toename in het ledental munt deze week uit boven al hare voorgangsters.

De Alkmaarsche Missie-tentoonstelling. — Het Missietentoonstellings-comité mocht van Z.Em. Kardinaal van Rossum een schrijven ontvangen, waarin Z.Em. van zijne bijzondere vreugde deed blijken, dat Katholiek Alkmaar, waar in vervlogen tijd verschillende bloedgetuigen door het offer van hun leven van de waarheid van het H. Geloof getuigden, door een grootsche Missie-tentoonstelling getuigenis zal afleggen, dat de liefde voor dat H. Geloof nog levendig is.

Z.Em. verwachtte dan ook van deze tentoonstelling, dat niet alleen in Alkmaar, maar ook in de geheele groote omgeving de degelijke, soliede parochieele organisatie van de drie Pauselijke Liefdewerken als kostbare en blijvende vrucht zal opbloeien en deze drie Genootschappen blijvend en degelijk zouden worden opgericht.

Z. D. H. Mgr. A. J. Callier, Bisschop van Haarlem, heeft het beschermheerschap der Missie-tentoonstelling aanvaard.

Z. Exc. Mgr. Lorenzo Schioppa, Apostolisch Internuntius bij het Nederlandsch Hof, Aartsbisschop van Macissos, zal van 19—21 Februari, tijdens den duur der Missie-tentoonstelling, een bezoek aan Alkmaar brengen. Op 20 Februari zal Z.Exc. een pontificale H. Mis opdragen en des middags de tentoonstelling openen. — Z. D. H. Mgr. Roelens W. P. uit Boven-Congo zal 27 Februari de Missieweek sluiten.

In **Gendt** (met Doornenburg en Angeren) werd 16—18 Jan., en in **Elst** (met Lent, Elden, Bemmel, Oosterhout enz.) werden 22—24 Januari missiedagen met tentoonstelling enz. gehouden.

Een plaatselijk Missie-Comité te 's-Gravenhage werd op aansporing van het Dioc. Missie-Comité van Haarlem opgericht. Het bestaat uit den HoogEerw. Heer Deken H. A. van Dam, de pastoors J. Postma, C. Bulters O.F.M., J. de Greeve S.J. en de kapelaans P. Snel en F. v. d. Vliet (te Voorburg).

Missieactie onder de onderwijzers. — Na een tweetal lezingen van kap. F. van de Vliet te Voorburg, lid van het D. M. C.-Haarlem, is te 's Graven-

hage in de Dioc. Ver. der kath. Onderwijzers een onderafdeeling voor missieactie opgericht, welke trachten wil den missiegeest der onderwijzers te voeden en te versterken en aldus mede te werken tot het aankweeken van den missiegeest bij hun scholieren.

Voor alles zal zij de Pausel. Genootschappen begunstigen.

Missie-naaikringen. — Door het Doorl. Episcopaat is de volgende mededeeling gepubliceerd :

Wanneer de vele Missie-naaikringen over het geheele land verspreid, die nu ieder op eigen gelegenheid werken, verband zouden willen zoeken met de Vereeniging der eeuwigdurende Aanbidding en van het Liefdewerk voor arme Kerken te Rotterdam, zou zonder twijfel het werk meer productief kunnen gemaakt worden en meer ten nutte komen aan het algemeen belang van arme Missiën.

De wenschelijkheid werd uitgesproken, dat al de Missie-naaikringen, met behoud nochtans van eigen geldmiddelen, de staten hunner toezendingen aan Missiën, door tusschenkomst van den bisschoppelijken afgevaardigde van genoemde Vereeniging in ieder bisdom, zouden overleggen aan bovengenoemde hoofdvereeniging te Rotterdam.

Dat voorstel draagt de volle goedkeuring weg van het Doorluchtig Episcopaat, dat tot uitvoering daarvan de noodige hulp wil verleenen. Dienvolgens verzoeken de Bisschoppen al de Missie-naaikringen van geheel Nederland, ieder door bemiddeling van den bisschoppelijken afgevaardigde aan de vereeniging te Rotterdam jaarlijks de verlangde opgave te doen.

In het bisdom 's-Hertogenbosch, waar reeds een Federatie van Missienaaikringen bestaat, is met goedkeuring van Mgr. Diepen deze zaak aldus geregeld: De plaatselijke Missie-naaikringen, aangesloten bij de Federatie, volstaan door *alleen* aan het Federatief Bestuur de uitdeelingslijsten toe te zenden, hetwelk deze, alsook de rekening en verantwoording, uitsluitend behandelt.

Voor de *niet*-aangesloten afdeelingen is in overleg met Z. D. H. Mgr. Diepen dezelfde weg opengesteld. Zij moeten zulks doen voor 1 Januari.

— **Door S. P. L.** is in de maand December een **groote leening** uitgeschreven. De eerste serie der f 1.500.000.— ten bedrage van f 750.000.— is in den loop der maand Januari geheel geplaatst. Uit deze leening zullen een 25-tal seminaries in China (verschillende nieuwe centraal groot-seminaries) Japan, Engelsch Indië, Oost-Indië Korea en Afrika bouwsubsidies ontvangen, voor de helft als gift, voor de andere helft als renteloos voorschot, dat in 20 jaren wordt terugbetaald. De verschillende nationale directeuren hebben zich ieder verbonden tot een bepaalde jaarlijksche bijdrage tot delging der schuld, zoodat de geheele leening in 1949 zal zijn afgelost. Deze ietwat ongewone, maar in de gegeven omstandigheden noodzakelijk operatie om de functioneering van het missiewerk op solieden basis te vestigen, is een prachtig voorbeeld van samenwerking der beschikbare krachten, alleen mogelijk door de centrale organisatie van dit Pauselijk Liefdewerk.

MGR. M. G. VUYLSTEKE, O.P.
APOST. VIC. VAN CURAÇAO

MGR. M. G. VUYLSTEKE O.P.
EEN AARTSMISSIONARIS

De vijfde Dominikaansche Bisschop van de Nederlandsche Missie op Curaçao Monseigneur Michaël Gregorius Vuylsteke heeft welhaast de achttien bestuursjaren van zijn doorluchtigen eersten voorganger Monseigneur Petrus van Ewijk bereikt en in die periode volop gelegenheid gevonden, om zijn mild devies *In Pace et Aequitate* in daden om te zetten.

Het bestuur van dezen Missie-bisschop wordt inderdaad, overeenkomstig zijn persoonlijk karakter, het best met de woorden *Vrede* en *Rechtvaardigheid* geteekend. In vrede en rechtvaardigheid ging en gaat hij zijn vaak moeilijken weg en het is juist *door* de hooge menschelijke rechtvaardigheid tegenover iedereen — tegenover God niet 't laatste ! — dat hij den heiligen vrede wil, den zielevrede voor de negerbevolking van zijn kerkelijk gebied.

Deze schijnbaar lakonieke, Amerikaansch-magere en Amerikaansch-nuchtere kerkvorst, met zijn doodeenvoudige manieren, indringende oogen en blijmoedig Godsvertrouwen, weet en voelt wat de katholieke eilanders van Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Martin, St. Eustatius en de Saba-rots toekomt, en hij rust niet, voor hij hun hoogste recht, het recht op een volledig uitgeruste katholieke organisatie, in pace et aequitate verzekerd heeft.

Als geboren Rotterdammer praktisch aangelegd, door het kloosterleven karaktervast gevormd, sedert ruim dertig jaren in het zwaarste missiewerk gehard, als eerste overste van het Dominikaansch Apostolaat in Porto-Rico op besturen geschoold, en dàn bisschop .... geen wonder dat Mgr. Vuylsteke, door natuur en genade zóó bevoorrecht, als missie-overste de juiste man op de juiste plaats is. Bij alle uitwendige kalmte gaat deze apostel rond met een brandend hart. De ijver voor Gods huis en Gods rijk drijft

hem rusteloos voort niet enkel door zijn missiegebied, maar ook door de landen daarbuiten, waar hij met een aandoenlijke trouw de belangen van zijn Geestelijke Bruid, de Curaçaosche Kerk, behartigt, waar hij in relatie staat met geestelijke en wereldlijke autoriteiten, waar hij spreekt en pleit en bedelt voor de behoeften van zijn volk. Als er één modern missionaris is, die weet wat de „pedes apostolorum" beteekenen, dan deze dappere Michael, die niet enkel moeizaam pelgrimeert van stad tot stad, maar die ook vliegt van land naar land en zelfs zijn lange zeereizen vruchtbaar maakt voor zijn missie door op de schommelende zee boeken over groote figuren en over het apostolaat te bewerken. De stelling, door Mademoiselle Renée Zeller in haar zoo juist verschenen boek over *La Vie Dominicaine* neergeschreven: „L'apostolat dominicain, rayonnement d'une charité toute lumineuse et d'une vérité créatrice d'amour, est essentiellement expansif" [1]) — wordt misschien door geen enkel levend drager van dat apostolaat zóó treffend bewezen als door den aartsmissionaris, die de Nederlander Vuylsteke is.

Terecht werd hij dan ook bij het zilveren jubilee van zijn voorbeeldig priesterleven door één van zijn medehelpers getypeerd als „de man van aanpakken". Is hij eenmaal overtuigd, dat een of ander werk voor den bloei der missie noodig of nuttig is, dan komt het er, wat offers aan tijd, aan arbeid, zorgen en geld het ook moge kosten. Dan staat hij voor niets en hij rust niet voor het werk is tot stand gebracht [2]).

Den grondleggenden arbeid van Mgr. Niewindt, die vóór de Nederlandsche Dominikanen het godsdienstig leven van Curaçao vooral door 't stichten van scholen poogde op te heffen, heeft Mgr. Vuylsteke bevestigd en uitgebreid. En teekenend mag het heeten, dat deze waardige nazaat de groote figuur en het vruchtbare werk van zijn doorluchtigen voorganger door het oprichten van een standbeeld vóór de Curaçaosche pro-kathedraal heeft willen eeren.

Niet alleen de school, maar ook de pers van zijn eilanden gaat Mgr. Vuylsteke ter harte, en niet alleen de pers, maar ook de ziekenverpleging en de aanvoeding van het godsdienstig leven der Cura-

---

[1]) In de Collection „Les Grands Ordres Monastiques" van Edouard Schneider, bij B. Grasset, Paris, 1927.

[2]) P. J. Verriet O.P. *Het Missiewerk*, II, bl. 49.

çaoërs. Naast scholen en ziekenhuizen heeft hij in zijn welhaast twintigjarig bestuur vele kerken gesticht, uitgebreid, en verfraaid — en het is daarvoor, dat Monseigneurs uiterst waakzame en praktische geest de petroleum-maatschappijen, die een hard-noodigen stoffelijken opbloei van de missiebevolking waarborgen, heeft weten te interesseeren, zoodat door 't bisschoppelijk beleid ook de Kerk van Curaçao door deze nieuwe bronnen van materieele welvaart gebaat is.

Door missies, volksretraiten, vastenbrieven, preeken, vereenigingsleven, school en pers blijft die geestelijke vooruitgang bevorderd en wanneer eenmaal de geschiedschrijver van een hoog katholiek peil onder die edele, maar lang verwaarloosde negerbevolking zal mogen gewagen, dan zullen de rustelooze toewijding, de echt apostolische zorg en het doeltreffend inzicht van den huidigen Curaçaoschen Bisschop daarvan als de sterke drijfveeren moeten worden aangewezen. God geeft den wasdom, maar Mgr. Vuylsteke heeft geplant en besproeid.

Moge deze kerkvorst nog jaren lang voor zijn priesters, zijn geloovigen en heel de kolonie Curaçao gespaard blijven.

B. H. MOLKENBOER O.P.

MGR. A. HERMUS

HUISPRELAAT VAN Z. H. DEN PAUS

Er zou, dunkt mij, iets aan „Het Missiewerk" ontbreken, zoo van de gelegenheid, dat Mgr. Hermus benoemd is tot Huisprelaat van Z. H., geen gebruik gemaakt werd, om een woord van hulde te schrijven aan hem, die niets eerder moede schijnt te zijn dan de rust.

Zoo wij zwegen, de steenen zouden spreken! En niet alleen de steenen, ook de boeken en geschriften, de tallooze werken ten bate der doofstommen en vooral ten bate der Missiën, zij prijzen luide den man, die voor de werken, die hij ondernam, niet alleen anderen met geestdrift wist te vervullen, maar bovenal den moed en de bezieling bezat, zich zelf te geven, door wat de Franschen noemen: *payer de sa personne.*

Hij werd geboren den 25sten Februari 1862 te Klundert in Noord-Brabant, deed zijne lagere studiën op het Instituut „Ruwenberg" en het Seminarie „Beekvliet" te St. Michiels-Gestel en zijne hoogere studiën aan het Groot Seminarie te Haaren. Na in 1887 priester gewijd te zijn, werd hem in 1888 als eerste standplaats aangewezen het Klein Seminarie „Beekvliet", waar hij 4 jaren verbleef. Toen werd hij overgeplaatst als Rector naar het Meisjespensionaat te Oerle bij Eindhoven. Daar wist hij, niettegenstaande zijn zwakke gezondheid, zich reeds verdienstelijk te maken door verschillende werken en werkjes, die reeds een voorspelling inhielden van de vaardigheid, waarmede hij naderhand zijn welversneden pen zou weten te hanteeren. Daar hoorde een zekere moed toe; want als men in Noord-Brabant, (althans in die jaren) voor iets beducht, ja doodsbang was, dan was dat: litteraire kritiek, niet alleen in de pers, maar vooral in den kring van vrienden en collega's. Goddank, dat die vrees aan het luwen is, ofschoon ze nog niet geheel is overwonnen. Uit die dagen dateert o.a. *Het Handboek voor Di-*

MGR. A. HERMUS

recteuren van Maria-Congregatiën, — Het Goddelijk Hart in zijn beminnelijkheid aan de jeugd voorgesteld, — Het Handboek der Congregatie van het H. Hart van Jezus enz.

Na een tienjarig verblijf te Oerle werd hij in 1902 benoemd tot Leeraar en Directeur van het Doofstommen-Instituut te St. Michiels-Gestel, dat toenmaals nog gehuisvest was in het aloude Herlaer, een voormalig kasteel tusschen Vught en St. Michiels-Gestel gelegen. Hier ontplooide zich nu geheel de werkkracht, die in hem schuilde. Niet alleen reorganiseerde hij geheel het onderwijs der doofstommen en legde hij zijne gedachten, methoden en plannen neer in verschillende werken: o.a. *Handleiding voor den Aspirant Doofstommen-onderwijzer, — Het Leesonderwijs in de Doofstommen-school, — Hill's beteekenis voor het Doofstommen-onderwijs, — Doofstomheid en de Doofstommen in het huisgezin, in de school en in de Maatschappij*, enz., — maar weldra verrees op een geheel andere plaats (toch onder St. Michiels-Gestel) ten behoeve der doofstommen een geheel nieuw gebouw, dat een monument is niet alleen der Christelijke Liefdadigheid, maar ook van den practischen geest en vooruitziendheid van den Directeur. Na zooveel jaren van zijn bestaan, beantwoordt nog alles in dit ontzaggelijke gebouw aan den opzet en zou men niets kunnen aanwijzen, wat verbetering of verandering zou eischen. Het Doofstommen-Instituut bekleedt èn door zijn onderwijs èn door zijn inrichting de eerste plaats onder de Doofstommen-Instituten van Europa, ja zelfs van de wereld, zooals meermalen deskundigen van naam uit alle deelen der wereld verklaard hebben.

Toch zou dit alles ons nog niet bewogen hebben een woord van hulding te zeggen in „*Het Missiewerk*." Ook niet, dat Mgr. Hermus Kanunnik is van de Kathedraal van St. Jan, en sinds jaren Eere-Kamerheer van Z. H. — Ook niet, dat zijn verdiensten door H. M. de Koningin erkend zijn door hem te sieren met het Officierskruis van de Oranje-Nassau-Orde.

Er is nog een ander terrein, waarop de werkkracht en de ijver van Mgr. Hermus zich ontplooid heeft op een wijze, die hem de waardeering van geheel Nederland heeft waardig gemaakt. 't Is het terrein der Missieactie. Nauwelijks had de bazuinstoot van P. v. Rijckevorsel over Nederland weerklonken, of op den Katholiekendag van het bisdom van Den Bosch, in 1917 te Nij-

megen gehouden, werd op aandrang van Mgr. Hermus, die bazuinstoot voortgeplant, doordat geheel die Katholiekendag stond in het teeken van de Missieactie. Hij toonde daardoor de teekenen des tijds begrepen te hebben. Door de na-oorlogsche omstandigheden kwamen de Missiën in het gedrang. Het uur der Voorzienigheid was daar. Zij wekte een Mgr. Hermus op, om zooveel als mogelijk was, de Missiën in dien noodtoestand ter hulp te komen. Zijn machtig en bezielend woord weerklonk en heeft sindsdien niet opgehouden te weerklinken in woord en schrift, om Nederland wakker te schudden en warm te maken voor de taak die de Voorzienigheid ons toevertrouwde. Geholpen en gesteund door mannen als Mgr. Jan Olav Smit, Mgr. Prinsen en door geheel het Nederlandsch Episcopaat, niet het minst door den hooggeachten Bisschop van Den Bosch Mgr. W. v. d. Ven en den nog altijd krachtigen Aartsbisschop van Utrecht, Mgr. H. v. d. Wetering, en voortbouwend op de grondslagen gelegd door Prof. Slijpen S.J., kwam weldra de Priester-Missiebond tot stand, die in den kortsten tijd bijna geheel de Priesterschap van Nederland omvatte. Brochuren over Missieactie verschenen, waaruit weldra het Tijdschrift „Het Missiewerk" geboren werd, ten doop gehouden door Mgr. Hermus, die er ook den naam aan gaf, dien het nog altijd draagt, en het den geest inblies, die het nog altijd bezielt.

Dat hij daarbij stond op echt Kerkelijk, Romeinsch terrein, bewees hij door zijn ijveren, — misschien niet altijd begrepen, — voor de Genootschappen tot Voortplanting des Geloofs en der H. Kindsheid, later ook voor het Liefdewerk van St. Petrus tot aankweeken van priesterroepingen in de Missielanden, zonder daarbij de particuliere Missieactie te verwaarloozen of tegen te werken; — hij bleef integendeel de vriend, raadsman en steun van al de Missionarissen, tot welke Orde of Congregatie zij ook behoorden; — maar vóór en boven alles streed en werkte hij voor de drie bovengenoemde Genootschappen, als zijnde instellingen der H. Kerk, en aangewezen door den H. Stoel als de organen, die aan de Missiën den zegen en den steun der H. Kerk moeten bezorgen. Daarvoor streed hij in de *Annalen tot Voortplanting des Geloofs*, reeds jaren onder zijne leiding uitgegeven, alsook in ontelbare redevoeringen, door hem gehouden op de vergaderingen van den Priester-Missiebond en Missiedagen. Die houding werd door het hoogste

gezag in de H. Kerk, door Z. H. den Paus en door Kardinaal van Rossum, goedgekeurd en gesteund. Het laatste bewijs daarvoor is de verheffing van Mgr. Hermus tot Huisprelaat van Z. H. bij gelegenheid van het 10-jarig bestaan der opbloeiende, ja oplaaiende Missieactie in Nederland.

Nog veel, zeer veel zou op dat gebied tot eer van Mgr. Hermus te zeggen zijn; wij willen echter zijn bescheidenheid niet langer geweld aan doen. 't Spijt ons, geen ander portret van Z.Eerw. te kunnen geven. Zoo gaarne hadden wij hem weergegeven in het gewaad, dat eigen is aan de Huisprelaten van Z.H.!

Moge hij het nog lange jaren dragen en God hem de kracht en gezondheid geven, om nog veel, zeer veel voor de Missieactie te doen en door zijn voorbeeld en wijze lessen jonge krachten bezielen, om zijn voetstappen te volgen op den providentiëelen weg der ware, Roomsche, Kerkelijke Missieactie zooals de Herder aller geloovigen, de Paus van Rome, ze verlangt, aanwijst en voorschrijft.

Zw.

MOEILIJKHEDEN DER CHINEESCHE MISSIE

Weinig missies zijn er op het oogenblik zoo actueel als de Chineesche. Rome zelf heeft deze actualiteit bevestigd door zes zonen van het gele ras met de volheid des priesterschaps te bekleeden. Nu dan ook de belangstelling voor dat groote volk in het verre Oosten gaandeweg toegenomen is, heeft men wel eens de vraag gesteld : Hoe komt het toch, dat er in China al zoo lang gewerkt is en de missie toch nog slechts een betrekkelijk klein succes kan aanwijzen ? Eenige papiertjes, volgekrabbeld door P. Bertrandus Boerke O. F. M. Miss. Ap. — een missionaris is altijd zuinig en bescheiden, ook in het gebruik van papier — en door ondergeteekende in een bescheiden hoekje van het Weerter klooster opgedaan, waren de aanleiding tot dit artikel, waarin wij eenig antwoord op de boven geopperde moeilijkheid wilden geven door de moeilijkheden voor te stellen, die de missionaris in China ondervindt. Hierdoor is wel geen volledig antwoord gegeven, want daartoe zou een overzicht der Chineesche missie-geschiedenis zeker noodig zijn. Ook meenen wij niet hier alle moeilijkheden te zullen aanraken, want om dat te beseffen zou eene lange missie-ervaring hoogst noodzakelijk zijn, doch slechts de voornaamste en meest cardinale, waartoe vele andere kunnen worden teruggebracht.

I. DE CHINEESCHE GODSDIENSTEN

De godsdienst van het tegenwoordige China is een mengelmoes van drie systemen : het Confucianisme, het Taoisme, en het Boeddhisme. Deze drie godsdiensten echter zouden volgens J. J. M. de Groot, professor in de Chineesche wetenschappen aan de Berlijnsche Universiteit, terug te brengen zijn tot een gemeenschappelijke wortel, die hij „universisme" noemt. [1]) Dit universisme vin-

---

[1]) J. De Groot, Universismus, die Grundlage der Religion und Ethik, des Staatswesens und der Wissenschaften Chinas, Berlin 1918.

den we in alle drie de godsdienstsystemen terug. Omdat dit het duidelijkst blijkt in het Confucianisme en het Taoisme, zullen we deze beide samen beschouwen.

1. Confucianisme en Taoisme.

De grondslag van het universisme is de beschouwing van de zinnelijke wereld. De Chineezen zagen, dat er in die zinnelijke wereld een orde heerschte : de wereldorde, in het Chineesch T A O geheeten. Vandaar zouden we ook het geheele universisme Taoisme kunnen noemen; feitelijk wordt met deze naam slechts een bepaalde uiting daarvan aangeduid.

Het princiep dus van alle godsdienst is voor de Chinees de wereldorde, het regelmatig verloop van alles, wat we dagelijks om ons heen zien gebeuren.

De wereldorde nu bestaat in de afwisseling van weersgesteldheden, de opeenvolging der jaargetijden, het groeien, bloeien en vergaan van de natuur, enz. Dat alles kan men samenvatten onder de term Tao (= wereldorde). Ook de mensch is onderworpen aan deze wereldorde, daar hij een deel van de wereld is. Daarom bestaat de deugd van de mensch hierin, dat hij zijn leven inricht volgens het leven der wereld, waarvan hij een deel is, d.w.z. dat hij leeft in overeenstemming met de wereldorde. Daartoe is op de eerste plaats noodig, dat de mensch de wereldorde kent.

In de wereld nu zijn twee machten, die de wereldorde tot stand brengen : hemel en aarde. En daar de hemel door zonnewarmte, regen, licht enz. inwerkt op de aarde, en deze laatste over het algemeen slechts opneemt, passief blijft, is het duidelijk, dat de hemel de voornaamste is. Hemel en aarde zijn ontstaan uit twee principen: Jang en Jin. Jang en Jin zijn twee wereldzielen, waarvan ieders ziel een gedeelte is. Vandaar heeft de mensch volgens de meening der Chineezen twee zielen. (Tegenwoordig meenen de Chineezen, dat een mensch drie zielen heeft. Waarom, zullen we later zien.) Maar niet alleen de mensch heeft twee van die zielen, maar elk ding, zooals dieren, planten, rivieren, bergen enz. Een van deze twee zielen is een goede ziel, de andere is een kwade: die van de hemel is goed, die van de aarde is kwaad. De goede zielen echter zijn gelukkig verheven boven de kwade, zoodat

deze de mensch geen schade kunnen berokkenen, als hij de goede zielen te vriend weet te houden. En daar nu, zooals we reeds zagen, de hemel het uitgangspunt van alle goede zielen is, volgt hieruit rechtstreeks de cultus van de hemel, die dan ook altijd een eerste plaats heeft ingenomen in de offerplechtigheden van het Chineesche volk. Dus de hemel is de opperste god der Chineezen.

Daar nu verder de heele wereld krioelt van goede en kwade geesten of zielen, is het duidelijk, dat dit een vruchtbaar terrein is voor alle soort bijgeloof, afgoderij enz.

Het princiep dus van de Chineesche godsdienst, de diepste grond voor zijn bestaan is niet de liefde tot God, maar het eigenbelang, de liefde tot zichzelf. Want de eenigste reden van de vereering des hemels en van alle goede geesten is, dat de kwade geesten de mensch geen nadeel mogen toebrengen. Een der hoofdeigenschappen van het Chineesche volk is dan ook de zelfzucht, het zoeken van het eigenbelang. Daarom zijn de Chineezen ook zoo slecht toegankelijk voor de christelijke naastenliefde, die een der eerste wetten van het H. Evangelie uitmaakt. Daar nu de godsdienst zelf der Chineezen deze eigenliefde ten zeerste in de hand werkt, is het meer dan duidelijk, dat hij ook een groote moeilijkheid is voor de katholieke missie.

2. Het Boeddhisme. [1]

Het Boeddhisme is eigenlijk geen oorspronkelijk-Chineesche godsdienst; het is uit andere streken in China ingevoerd. De stichting van het Boeddhisme moet in Indië gezocht worden. Sakyamuni, de stichter van deze godsdienst, meer bekend onder de naam van Boeddha, leefde in de 6e eeuw v. Chr. in het Noorden van het tegenwoordige Voor-Indië en verkondigde daar zijn leer.

Het hoofddoel van het Boeddhistisch systeem is de mensch te verlossen van de groote rampen des levens. zooals zijn ouderdom, ziekte, dood enz. Een soortgelijk doel dus als we reeds zagen bij het Confucianisme en het Taoisme. Om dit doel te bereiken trok Boeddha zich terug in de eenzaamheid, leefde daar zeer streng

---

[1]) P. Deussen, Allg. Gesch. der Philosophie I 3^4, Leipzig 1922.
F. Krause, Ju-Tao-Fo, Die religiösen und philosophischen Systeme Ostasiens, München 1924, 259—525.
O. Maas, O.F.M., Der Buddhismus in alten und neuen Tagen, Hamm 1913, 12—32, 60—90.

in onthouding van vele spijzen, mediteerde veel en lang en trok eindelijk het land in, om de menschen met zijn nieuwe leer gelukkig (lees: ongelukkig) te maken. Hij kreeg vele volgelingen, stichtte kloosters voor monniken en nonnen, en liet alzoo een geheel georganiseerde godsdienst na.

Boeddha heeft zijn systeem samengevat in vier waarheden, uit welker beschouwing wij zijn leer kunnen opmaken. De eerste waarheid leert ons, wat Boeddha onder het lijden verstaat: geboorte, ouderdom, ziekte, dood, het verbonden zijn met wat men niet begeert, het niet verkrijgen van wat men begeert; in één woord: al datgene, wat ons bindt aan de aarde. De oorzaak van al dat lijden leert ons de tweede waarheid: het verlangen naar het aardsche, het verlangen vooral naar het leven. Hoe wordt nu dat lijden verwijderd? De derde waarheid zegt het heel eenvoudig: door het verwijderen der oorzaak, hetgeen de vierde waarheid ons leert te doen door goed geloof, goede handelwijzen, de overweging van het leven van Boeddha en de extase. Op deze manier houdt volgens Boeddha alle lijden op. Als het lijden ophoudt, treedt men binnen in het Nirvana. Wat dit Nirvana eigenlijk is, schijnt niet zoo gemakkelijk uit te maken te zijn, doet hier trouwens ook minder ter zake.

Volgens Boeddha bestaat de mensch uit vijf deelen, ongeveer zooals een wagen uit verschillende onderdeelen bestaat. Onder deze deelen wordt echter geen ziel genoemd, want het bestaan van een ziel neemt Boeddha niet aan. Toch gelooft hij wel aan een wedergeboorte, meer bekend onder de naam van zielsverhuizing, d.w.z. dat een mensch tot straf voor zijn slecht leven nog eens moet leven op aarde, maar nu onder de gedaante van een hond of een ander wezen, zoolang tot hij zijn verlangen naar de geboorte heeft afgelegd. Het Boeddhisme echter heeft het hierbij niet gelaten, maar na de dood van Boeddha is er aan zijn systeem heel wat veranderd. Het gewone volk immers kon niet tevreden zijn met een systeem zonder God en zonder ziel. De tegenwoordige boeddhisten nemen dan ook een ziel aan, en die ziel wordt wedergeboren, en die ziel gaat naar het Nirvana, wat dan een soort van hemel is. [1]) Zoo werd ook spoedig Boeddha zelf tot god verheven en kreeg hij zelfs vele collega's.

[1]) Deze ziel is de derde ziel der Chineezen, waarvan wij boven spraken.

En dit Boeddhisme, waarin de hoofdnadruk valt op de afgoderij, de zielsverhuizing en de pessimistische levensopvatting, is het Boeddhisme van het tegenwoordige Indië en ook van China. Droefgeestigheid, somberheid, neerslachtigheid, dat is de karaktertrek van het Boeddhisme. Vandaar ook de vele hellen met de meest geraffineerde pijnigingen, die de boeddhisten zich uitgedacht hebben. Het Boeddhisme maakt het volk traag en vadsig, welke eigenschappen niet gewenscht zijn voor wie het Christendom wil aannemen.

De zielsverhuizing eindelijk met de verkeerde levens- en zielsopvatting, met haar afgodische vereering van dieren, waarin zielen van voorvaderen kunnen schuilen, is allesbehalve een geschikt middel tot propaganda van het Katholicisme. Zoo vormt ook het Boeddhisme, naast en met het Confucianisme en het Taoisme, een groot struikelblok voor de zoo hoog noodige en dringende bekeering van het behoeftige China.

3. Bijgeloof. [1])

Het Chineesche volk is ontzettend bijgeloovig ; als zoodanig staat het dan ook over de heele wereld bekend. Groote folianten zou men vol kunnen schrijven over de bijgeloovige practijken, in het ,,Rijk van het Midden" in gebruik. Als algemeene regel voor het Chineesche bijgeloof kan men stellen, dat elke storing in de wereldorde een bewijs is voor een storing in de menschelijke gedragingen, terwijl elke goede orde in de wereld een teeken is van de goede handelwijzen der menschen. De wereld openbaart zich in regen, wind, zonneschijn, koude en warmte, de opeenvolging der jaargetijden, enz. Ook de onregelmatigheden in zon, maan en sterren waren van oudsher van groot belang. Een hoofdrol echter in deze universistische mantiek vervult de wind. De wind immers is een mengsel van Jang en Jin, de beide wereldadems. In de winter is Jin het hoofdelement in de wind, in de zomer Jang. Daar nu de wind een alles doordringende kracht is, is het overduidelijk, dat zijn kwaliteit van het hoogste belang is. Vandaar dan ook de verschillende pagoden, die het Chineesche volk bouwt tot afwering van slechte winden en de heuveltjes, die het slecht, om de goede

---

[1]) J. De Groot, Universismus, 331—384.

winden vrije toegang te verschaffen. En zoo zouden we honderden voorbeelden kunnen geven van het bijgeloof der Chineezen, zooals wij dat van de wind gedaan hebben. Een frappant staaltje van die bijgeloovigheid, in verband met deze windkwestie, is het volgende. Toen Mgr. Odoricus Timmer O.F.M. zijn kathedraal aan het bouwen was in Luanfu, en de heidenen gehoord hadden, dat er een toren op zou komen, zonden ze een college van afgevaardigden naar Mgr. met het verzoek geen toren te bouwen, daar deze de slechte winden, die anders over de stad woeien, zou opvangen, omdat hij boven de stadsmuur zou uitsteken. Mgr. willigde het verzoek in. Toen echter later bleek, dat het dak der kathedraal toch reeds boven de stadsmuur uitstak, bouwden de heidenen een pagode boven op de stadsmuur recht voor de kathedraal, om de slechte winden, die de kerk zou opvangen en binnen de stad brengen, tegen te houden.

Zoo hebben er van ouds af in China van staatswege colleges van ambtenaren bestaan, om de verschillende natuurverschijnselen waar te nemen en de maatregelen aan te geven, die de keizer en het volk te nemen hadden naargelang de waargenomen verschijnselen.

Een bijzondere plaats onder deze bijgeloovige tooverijen neemt nog in de z.g. geomantiek, d.i. die waarzeggerij, die uit de vorm der omgeving, zooals die wordt veroorzaakt door bergen, boomen, huizen, enz. de voorteekenen weet op te maken voor b.v. het bouwen van een nieuw huis, het aanleggen van een familiekerkhof enz. Is er b.v. in de omgeving een vlakke streek, naar het Noorden gelegen, dan is dat een slecht teeken, want uit het Noorden, als de koude landstreek, komen de slechte winden; dit euvel moet dan verholpen worden door in die vlakte een klein heuveltje op te richten, dat dan geacht wordt die slechte winden tegen te houden. Zoo is het ook duidelijk, dat deze geomantiek een aanhoudende zorg is voor elke Chinees. Want als b.v. in de buurt van mijn huis een ander huis gezet wordt, dan verandert tevens de vorm der omgeving van mijn huis, welke dus opnieuw moet onderzocht worden en zoo noodig verbeterd, hetzij door het aanbrengen van een hek, het aanplakken van tooverformules, of iets dergelijks.

Een ander soort van geomantiek houdt meer rekening met het universistische systeem, door het beschouwen van sterren, en het

onderzoeken naar de voorhanden elementen. De Chineezen kennen vijf elementen : hout, aarde, vuur, water en metaal. Naargelang nu een dezer vijf het meest in de omgeving voorkomt, wordt de al of niet gunstigheid der plaats bepaald.

Voor al deze soorten van waarzeggerij, vooral echter voor de beide soorten geomantiek, bestaan er menschen, die er hun vak van maken, hun medemenschen in al deze aangelegenheden behulpzaam te zijn, tegen een .,,kleine vergoeding" natuurlijk voor de bewezen diensten. En dat dit vak werkelijk de moeite waard is, blijkt wel uit het groot aantal liefhebbers. Want alle Taoistische en Boeddhistische priesters leenen er zich zeer gaarne voor — en van deze soorten zijn er heel wat in China. Dat deze menschen, voor wie het bijgeloof de bron van inkomsten is, niet graag de vooruitgang zien van een godsdienst, die alle bijgeloof afschaft en moet afschaffen, laat zich nog al begrijpen. Geen wonder dan ook, dat ook in deze macht in de Chineeschen Staat een obstakel gevonden wordt voor de uitbreiding van het Katholicisme onder dit door zijn bijgeloof ook zoo ongelukkige volk.

II. DE BESCHAAFDE WERELD

Niet alleen echter bergt China op godsdienstig gebied in zichzelf beletselen voor de verspreiding van het Katholicisme, ook de beschaafde wereld, Europa en vooral Amerika, dragen er het hunne toe bij, om die verbreiding te belemmeren. Op tweeërlei wijze vooral kunnen we de invloed van deze factor waarnemen: in het protestantisme en in de beweging, die zich met een illustre naam ,,Jong-China" noemt.

1. Het Protestantisme.

Het protestantisme is uiteraard, waar het komt, een vijand van het Katholicisme. Wel staat het eerste in waarde boven het heidendom, en zou daarom in zekere zin de bekeering van de heidenen tot het protestantisme een vooruitgang kunnen genoemd worden. In het protestantisme immers — verondersteld natuurlijk, dat het protestantisme, waarmee de heiden kennis maakt, nog het recht op de titel van Godsdienst heeft behouden — kan hij een goed begrip opdoen over God. wat hem het heidendom niet gaf. Het

kan hem ook voor een gedeelte van zijn bijgeloovige meeningen genezen. In zoover zou men van een vooruitgang kunnen spreken. Maar daar staat weer tegenover, dat een tot het protestantisme bekeerde heiden dikwijls niet zoo erg best het verschil zal zien tusschen protestantisme en Katholicisme. Vooral echter waar tot de gewone middelen om met de heidenen in connectie te komen de ziekenhuizen, scholen, armenzorg e.d. behooren, is er gelegenheid te minder voor de katholieke missionaris, daar ook het protestantisme deze middelen ruimschoots te baat neemt. En een heiden, die eenmaal in een protestantsch ziekenhuis opgenomen, daar goed verpleegd wordt, zal het niet gauw in zijn hoofd halen, om daar weg te loopen en een kath. hospitaal te zoeken. Nu is het overbekend, dat het protestantisme ons in het opbrengen voor hospitalen, scholen enz. de baas is, dank de dollars uit het royale Amerika.

Een andere reden, waarom het protestantisme gevaarlijk voor onze missie is, ligt hierin, dat voor sommige protestante geloofsverkondigers de eenige waarheid hierin bestaat, dat het Katholicisme valsch is. Komt dus de missionaris aan, dan weet de heiden hem te vertellen, dat hij al lang op de hoogte gebracht is door die vriendelijke meneer, die zoo royaal met geld was, en dat hij gerust kan aftrekken.

Een laatste reden eindelijk, waarom het protestantisme een gevaarlijke mededinger van het Katholicisme is, bestaat in zijn grooter accommodatievermogen. Het protestantisme immers is niet zoo aan een bepaalde leer gebonden als het Katholicisme. Het kan tengevolge van zijn princiep van het vrije onderzoek aan ieder persoonlijk overlaten, wat hij gelooven wil, en dit is vooral in China veel waard. Want de Chinees is erg gehecht aan al wat hem speciaal eigen is, en het protestantisme laat hem dat vrij behouden. Vandaar eischen de Chineesche protestanten dan ook, dat zij het H. Evangelie volgens hun Chineesche manier van opvatten mogen interpreteeren, dat zij de Christus in een Chineesch milieu mogen uitleggen. En wat er dan van de Nieuw-Testamentische waarheden overblijft, kan iedereen duidelijk inzien. We hoeven trouwens maar om ons heen te kijken, om te zien, wat een godsdienst wordt, die de christelijke leer uitlegt naar believen, en hoe moeilijk zulke geloovigen in het volle licht der onvervalschte waarheid willen staan.

Zoo is dan ook het protestantisme, ondanks het licht der waarheid, dat het nog spaarzaam bewaard heeft, ja, juist ten gevolge van dit licht, een tegenstand, waarmee in de missie van China rekening dient gehouden te worden.

2. Jong-China.

Het oude China was een afgesloten, nationaal China, dat op zichzelf steunend, van alle vreemde invloeden bevrijd, zijn oude tradities tot op de dag van heden bewaard heeft 40 eeuwen lang, zooals geen andere natie ter wereld. Doch ook in China is die geestesrichting doorgedrongen, die zich met een groot woord „internationalisme" noemt. Er zijn menschen in China opgestaan, die breken willen met elke oude traditie en hun land open willen stellen voor elke vreemdeling, die met verachting neerzien op alwat China groots en schoons en statigs heeft in zijn oude litteratuur, zijn kunst enz., die spotten met de in China zoo diep ingewortelde eerbied voor het familieleven, voor de ouders, het voorgeslacht, die zich verheven achten boven alles, wat specifiek Chineesch is. Dat is de geest, die Jong-China bezielt. En toen zijn ze weggetrokken uit hun vaderland en hebben zich naar het beschaafde Westen begeven en hebben daar de universiteiten bezocht, er de Westersche „wetenschap" opgedaan, vooral echter overgenomen wat het Westen op godsdienstig terrein als vuil en bedorven had uitgeworpen. Ook leerden deze internationalen in Europa het nationalisme kennen, en zoò is deze beweging, internationaal begonnen, in een bekrompen nationalisme ontaard.

Evenals er in China menschen waren, die zich interesseerden voor het „beschaafde" Westen, zoo waren er ook in Europa, die erg veel op hadden met het mysterieuze Oosten. Vooral het onderling aanvoelen van het pessimistische Boeddhisme en het „lebenverneinende" systeem van sommige moderne Duitsche philosophen, onder wie Herbart en Schopenhauer een eervolle vermelding verdienen, vergemakkelijkte die drang naar het Oosten. En zoo zien we thans het ongehoorde, dat de wijsgeerige systemen van Herbart en Schopenhauer, die Europa zoo ongeveer als uitgediend begint te beschouwen, opgang gaan maken in het verre China.

En zoo hoort men thans in datzelfde China, dat nooit aan het

bestaan van een geestelijk element in de mensch getwijfeld heeft, van de hooge boom verkondigen, dat er geen ziel bestaat, dat er dus ook geen hemel of hel zijn, dus ook geen loon of straf. Met de afschaffing van deze vervalt de geheele godsdienst, en in de plaats daarvan stellen de Jong-Chineezen het zelfbewustzijn, het vertrouwen op eigen kracht. Daarom stellen zij ook als doel van de mensch het geluk in dit aardsche leven, en ontslaan zij de mensch van de verplichting de wil van God te doen. Zoo verkondigt men thans ook in China van de hooge toren, hetgeen voor ons, Europeanen, reeds veel van zijn interesse verloren heeft, dat de mensch een afstammeling is van de aap. Deze voorvaderen hebben de Jong-Chineezen zich gekozen boven die van het oude, eerbiedwaardige China. Of het een verbetering is ? Zij hebben het zoo goed afgeluisterd van hun Europeesche beschavingsbroeders ; zij hebben het zoo goed begrepen ook, waarom zij, die hun de weg wezen in de moderne wetenschap, met zoo groote woorden het bestaan van God en de ziel uit de werkelijkheid wilden jagen. En diezelfde leuze, die reeds eenige eeuwen door Europa en Amerika heeft weerklonken, verheft thans haar stem in het verre China, alleen driester en voller ; diezelfde leuze is het, die ons tegenklinkt, wanneer wij in de openingsproclamatie van de Chineesche anti-christelijke studentenbond, opgericht in 1922, deze veelzeggende woorden ontmoeten : „Wij gelooven niet meer aan het bestaan eener geestelijke macht. Wij willen niet, dat die stinkende monsterachtigheid nog langer de vooruitgang der wetenschap in de weg sta." Dat is het oude masker : de vooruitgang der wetenschap.

Het is waar, tot nog toe is dit slechts een beweging van studenten geweest, niet iets, wat het Chineesche volk in zijn geheel raakt. Maar wij moeten ook niet vergeten, dat het in China aan het gisten is, dat het er woelt en op ontbranden staat, en wat zal de eindtoestand zijn ? Wie zullen het toekomstige China richting geven ? Dat zijn vragen, die voorloopig nog niet zijn opgelost, maar die toch nu reeds veel te denken geven. En zal dan de missie, die in China voorloopig nog veel belang zal moeten stellen, onverschillig blijven ? Zou het voor haar niet van het allergrootste belang zijn of het toekomstige China gericht wordt volgens de principen van een ongeloovige en goddelooze regeering ?

III. CHINA EN DE BESCHAAFDE WERELD

Van twee kanten kunnen wij de verhouding tusschen China en het buitenland bezien : van Chineesch en van Europeesch standpunt. En van beide zijden bezien biedt die verhouding punten van belang voor de Chineesche missie.

Hoe nu staat China tegenover het buitenland ? Een oprechte Chinees ziet China aan als het land der wereldbeschaving, het beste deel der wereld ; wat daarbuiten ligt, is barbaarsch en onbeschaafd. Geographisch stelden zich reeds de oude Chineezen de aarde voor als een platte schijf, aan de rand omgeven door de zee. Middenin lag een groot vierkant : China, het eenige vasteland. Vandaar ook de zoo beroemde naam voor China : ,,Het Rijk van het Midden." Rondom dit groote vierkant liggen in de wereldzee een groote menigte grootere en kleinere eilanden : de rest van de wereld, het buitenland, het onbeschaafde deel, de barbarenstaten. Van China uit moet de beschaving over de wereld gebracht worden. Zulk een opvatting baart vanzelf zelfgenoegzaamheid, nationale trots, opsluiting binnen eigen grenzen en wering van alwat niet Chineesch is. Ditzelfde princiep volgt trouwens ook reeds uit de onverdraagzaamheid van het Confucianistisch godsdienstsysteem. Het meegaan met een ander, buitenlandsch stelsel is voor de Chinees hetzelfde als het verlaten van de eenige goede weg, een verraad aan de onveranderlijke waarheden van het oude China. Het omhelzen van een vreemde godsdienst is voor een Chinees landverraad.

Toch is deze zijde van de verhouding niet de ernstigste en gevaarlijkste van de kwestie, daar bij de gewone volksklassen deze opvattingen niet zoo erg verspreid zijn. d.w.z. dat het gewone volk zich van deze principepen niet zoo bewust is, al is ook de invloed ervan toch altijd merkbaar. Een veel bedenkelijker antwoord krijgen we, als wij de vraag stellen : Hoe staat de beschaafde wereld tegenover China ? Het kan niet de bedoeling zijn hier een overzicht van de oogenblikkelijke politieke verhoudingen ten dien opzichte te geven, daar dit voor de Chineesche missie in het algemeen van minder belang is en het bovendien zeer moeilijk is uit die chaos een draaglijk denkbeeld te vormen. We spreken slechts over de verhouding zooals die de laatste decenniën bestaan heeft. Dat Europa alle pogingen in het werk gesteld heeft en nog stelt,

om toegang te krijgen in het groote Chineezenrijk, is een overbekend verschijnsel. Doch even bekend is het, dat de Chineezen daar allesbehalve op gesteld zijn ; en dat er zoodoende een gespannen verhouding is ontstaan tusschen China en de beschaafde wereld. Dat nu de Chineezen met wantrouwen iedere vreemdeling bezien, die een vreemde, Europeesche [1]) leer binnen hun grenzen brengt, ligt tamelijk wel voor de hand. Want in zulke omstandigheden zal natuurlijk de leer met het land, de missionaris met zijn natie verwisseld worden, hetgeen nu eenmaal een algemeen menschelijk verschijnsel is. En zoo worden vaak de missionarissen niet zoozeer als de verkondigers van een godsdienst aangezien, alswel meer als de voorboden van Frankrijk of Duitschland of eenige andere Europeesche natie. Dat het daarom voor de missie heelemaal niet gewenscht was, dat Duitschland in 1897 Kiautschau bezette als vergeldingsmaatregel voor de moord op de beide Steyler missionarissen, spreekt vanzelf. Duitschland had de missie beter geholpen met thuis te blijven. (Of het wreken der missionarissen wel het doel was der Kiautschau'sche bezetting, laten we maar liever in het midden.) Daarom is ook, theoretisch gesproken, het dikwijls zoo hooggeroemde protectoraat van Frankrijk, dat altijd de missionarissen „belangeloos" beschermd heeft, nog lang geen ideale toestand, al is dan ook op het oogenblik de vrees voor het protecteerende buitenland het eenige middel, om de Chineezen tegenover de missionarissen in bedwang te houden. De ideale toestand zou eerst bereikt zijn, wanneer de missionaris, zelf van alle nationaal gevoel vrij, zonder beschermende natie achter zich, vrij het internationale en meer nog supernationale Rijk van de Koning aller volkeren kon uitbreiden.

* * *

Het is thans overduidelijk, dat de Chineesche missie een zeer moeilijke is. Toch groeit de Kerk zichtbaar in China, dank de ijverige werkzaamheid der vele missionarissen, de steun ook der weldoeners. Maar als die steun en die ijver ooit noodzakelijk zijn geweest, dan is het wel in onze tijd. Bovendien hebben wij, Europeanen, een dure plicht tegenover China. Waar Europa immers

---

[1]) cfr. A. Huonder, S.J., Der Europäismus im Missionsbetrieb, Aachen 1921. P. Herman, O.M.C., De Kerk en de Heidensche Kultuur, in : Het Missiewerk V (1924) 227.

het Chineesche volk zooveel onrecht heeft aangedaan en nog aandoet, hetzij door physiek geweld, hetzij door het verspreiden van dwaalleeringen, rust op ons de plicht het ware Licht des Geloofs in dat land te ontsteken.

China leeft weer, China gaat een nieuwe toekomst tegemoet. Wie zal er koning zijn, de Waarheid of de Leugen ? Moge de Waarheid dan zegevieren, de eeuwige, onvergankelijke Waarheid, Die Christus is. China aan Christus !

fr. PETRONIUS VOESTERMANS, O.F.M.

P. LOUIS HENNEPIN, O.F.M.

Een wellicht te weinig bekende en erkende persoon uit de Missiegeschiedenis van Canada ontmoeten wij in P. Louis Hennepin, O.F.M., groot als Missionaris, grooter nog als onversaagd ontdekkingsreiziger. Veel is er over hem geschreven en dit voornamelijk naar aanleiding van zijn ontdekking van de monding der Mississipi. Aan een onpartijdige geschiedvorsching zal het voorbehouden zijn te oordeelen, in hoever zijn beweringen waarheid bevatten. Wij zullen trachten uit de beschrijving van zijn leven, van zijn moeilijkheden tengevolge van zijn ontdekking ondervonden, te doen zien, dat hij, ondanks alles wat tegen hem is ingebracht en ondanks alles waarvan hij is beschuldigd, toch altijd blijft een edele en groote persoonlijkheid. [1]) Tegelijk volgt hier dan ook uit, dat de beschuldiging tegen Hennepin dat hij niet meer geweest zou zijn dan een vervalscher nog lang niet historisch vaststaat.

Louis Hennepin werd in 1640 te Ath in Henegouwen geboren en was de zoon van Gaspard Hennepin en Norbertine Leleu. Na zijn lagere studies aan de latijnsche school in zijn vaderstad voltooid te hebben, trad hij te Bethune (Frankrijk) in de orde van St. Franciscus. Priester gewijd, legde hij zich, daar hij van plan was naar de Missie te gaan, ijverig toe op geographie en ethnographie. Ook leerde hij in deze jaren de Hollandsche taal,

[1]) Wij steunen hier voornamelijk op het artikel van P. J. Goyens, O.F.M. Le P. Louis Hennepin, O.F.M. Quelques jalons sur sa biographie in: Arch. Franc. Hist. XVIII (1925) 318—345, 473—510. In het tweede deel wordt een volledige bibliographische lijst gegeven en wordt ieder werk degelijk besproken.

toentertijd zoo nuttig voor missionarissen, daar de Hollanders in de voornaamste overzeesche havens hun kantoren hadden. Hieruit blijkt wel, dat hij zich degelijk voor zijn taak voorbereidde. Na in Rome van den generaal der Orde de noodige volmachten voor zijn vertrek gekregen te hebben, gaat hij terug naar Frankrijk en verblijft achtereenvolgens in de kloosters van Biez, Calais en Duinkerken. Hier was zijn grootste plezier, zich met de matrozen op te houden om van hen wetenswaardigheden over Amerika, waarheen hij zou vertrekken, te vernemen, wat ons den missionaris weer goed doet kennen. Na eerst nog bij het leger als aalmoezenier te hebben gediend, waar hij het beleg van Maastricht meemaakte, krijgt hij in 1675 van zijn provincialen overste verlof naar Canada te gaan. Met nog 3 medebroeders scheept hij zich te La Rochelle in, terwijl tevens meegingen Mgr. Laval, bisschop van Quebec en Sieur de Lasalle, Fransch ontdekkingsreiziger. In Canada aangekomen, werkt hij eerst onder de kolonisten te Quebec en Trois-Rivières en onder de Indianen op het eiland Percée. Kort daarna wordt hij benoemd tot kapelaan van het fort Frontenac aan het Ontario-meer en sticht van hieruit met zijn medebroeder P. Lucas Buisset een missiepost bij de Irokezen. Na een Missie-arbeid van 2½ jaar krijgt hij de opdracht om Sieur de Lasalle op zijn ontdekkingsreis te vergezellen en hiermee eindigt zijn eigenlijk missionarisleven. Niettegenstaande dezen korten tijd geeft hij in zijn werk „Description de la Louisiane" toch blijk een goeden kijk gehad te hebben op de Missie-problemen van dien tijd in Canada. Hij geeft n.l. verschillende goede bemerkingen over de wijze van missioneeren, over de zeden en de beletselen voor de bekeering der wilden en over het houden van besprekingen van missionarissen onderling. [1]) Deze ontdekkingsreis is het beslissend moment voor heel het verder leven van P. Hennepin. Al de tegenwerking die hij later ondervindt komt van de ontdekking, die hij beweerde op deze reis gedaan te hebben.

Om het vervolg van Hennepin's leven goed te begrijpen en vooral om een juist oordeel over zijn later gedrag te vormen, moeten wij even de aandacht vestigen op de politieke toestanden in Europa

---

[1]) Beschrijving van Louisiana. Door den Vader L. Hennepin. 't Amsterdam bij Jan ten Hoorn over het Oude Heere Logement 1688 blz. 8 en 156 v.v. — Zie ook R. Streit O.M.I. Bibliotheca Missionum II S. 858.

in den tijd waarin Hennepin leefde. Henegouwen waar Hennepin geboren was, werd bij den vrede van Nijmegen bij Frankrijk ingelijfd. Hennepin was te veel vaderlander dan dat hij zich kon vereenigen met de inlijving bij Frankrijk. Hij bleef zich zijn leven lang beschouwen als rechtmatig Spaansch onderdaan en wilde daarom ook de Fransche politiek in Amerika niet dienen. Dit verklaart zijn aanvankelijk stilzwijgen over zijn ontdekking, zooals we verder zullen zien. In 1678 gaan zij dan hun ontdekkingstocht beginnen en trekken over het Ontario- en Erie-meer en bezuiden het Michigan-meer naar de rivier de Illinois, waar zij niet ver van de Mississipi een fort bouwen, Crèvecoeur genaamd. De Commandant Lasalle gaat naar fort Frontenac terug om benoodigdheden voor de reis te halen en draagt Hennepin op, tijdens zijn afwezigheid alvast de streek een eindweegs te onderzoeken om, als hij terugkomt, gezamenlijk verderop te trekken. Hennepin vaart dan met twee gezellen de rivier de Mississipi af tot aan de monding in de golf van Mexico, vaart weer stroomopwaarts tot ver voorbij de rivier de Illinois, het uitgangspunt en wordt daar door de Sioux-Indianen gevangen genomen. De tijd van zijn gevangenschap laat hij niet onbenut voorbijgaan maar stelt ondertusschen een woordenboek van de Sioux-taal samen. Na een jaar wordt hij bevrijd door den Franschman du Luth en gaat over fort Frontenac en Montreal naar Quebec, waar hij aan zijn overste P. Valentin Leroux zijn dagboek geeft om het te copieeren.

Het volgend jaar gaat hij naar Frankrijk terug om er zijn ontdekking in boekvorm uit te geven. In 1683 komt dan zijn eerste werk : „Description de la Louisiane" uit. In dit werk spreekt hij niet van zijn ontdekking, waarop hij in z'n latere werken wel aanspraak maakt. Streit zegt in zijn Bibliotheca Missionum : „Had Hennepin het bij zijn eerste werk gelaten, zijn roem zou onverminderd gebleven zijn. Hij maakt hier nog geen aanspraak op de ontdekking [1]) en zegt zelfs dat hij gehoord heeft, dat Lasalle in 1682 de monding bereikt heeft." Streit schijnt dus de meening

[1]) Om verwarring te voorkomen zij hier opgemerkt, dat de ontdekking van P. Marquette S.J. hier niet in aanmerking komt. P. Marquette is zeker eerder aan den Mississippi geweest dan Hennepin, wat deze zelf getuigt. Maar Hennepin bereikte het eerst de golf van Mexico en daar ging het hier om. Voor P. Marquette zie Revue illustrée de l'exposition missionnaire vaticane IIe Année No. 22 1925 p. 698 vv.

toegedaan dat Hennepin in zijn latere werken aanspraak maakt op iets waar hij geen recht op heeft. P. Goyens in zijn bovenvermeld artikel zegt: „Voor iemand die onbevooroordeeld de werken [1]) van Hennepin leest, is het niet aan te nemen, dat hij in zijn latere werken een vervalscher zou zijn geworden, iets wat geheel en al in strijd is met zijn oprecht karakter." De groote vraag is hier natuurlijk: waarom heeft Hennepin, aangenomen dat hij in zijn latere werken de waarheid sprak, in zijn eerste werk van zijn ontdekking geen gewag gemaakt. Hier kan vooreerst met P. Goyens gewezen worden op Hennepin's fijngevoeligheid tegenover Lasalle, den officiëelen ontdekkingsreiziger, dien hij in zijn ontdekking voor was geweest. Maar voornamelijk moet men de reden van zijn stilzwijgen zoeken in zijn politieke gezindheid. Boven is gezegd dat Hennepin een trouw onderdaan bleef van den Spaanschen koning en dat hij daarom de Fransche politieke belangen niet wilde dienen, wat hij beschouwde als een onrecht ten opzichte van zijn wettigen vorst.

Het doel nu van de Fransche ontdekkingsreizen was, om over land naar Texas te komen en zich zoo van de rijke Spaansche mijnen meester te maken. Hennepin wist goed, dat het hier om ging; want in zijn „Nouveau Voyage" zegt hij letterlijk: „Toen Lasalle en ik te fort Frontenac waren, spraken wij dikwijls over onze ontdekkingsreis. Lasalle zei toen, dat hij tevreden zou sterven, als hij zich van de mijnen van St. Barbara meester kon maken. Dit herhaalde hij dikwijls, hoewel hij wist, dat ik Spaansch onderdaan was. Ik heb mij dan ook niet kunnen weerhouden, mijn aanhankelijkheid aan mijn koning te toonen. Ik heb toen deze beroemde woorden gezegd: „Vincit amor patriae." Had ik mij toen kunnen inhouden, ik zou later wellicht zooveel niet geleden hebben; maar op dat oogenblik kon ik het niet". [2]) Hennepin gaf hier dus duidelijk te kennen, dat hij in deze zaak absoluut de Fransche belangen niet wilde dienen. Hierdoor wordt dan ook

---

[1]) Behalve „Description de la Louisiane" schreef Hennepin nog „Nouvelle Découverte" en „Nouveau Voyage". Van zijn „Description de la Louisiane" verschenen in den laatsten tijd 2 vertalingen één van P. Marcellino da Civezza O.F.M. in het Italiaansch in 1894, en een van P. Stephanus Schoutens O.F.M. in het Nederlandsch in 1904, uitgegeven in de Serie: „Belgische reizigers der Minderbroedersorde", bij L. van Hoof-Roelants. Hoogstraten.

[2]) In „Nouveau Voyage", geciteerd bij Goyens t.a.p. p. 334.

voldoende zijn aanvankelijk stilzwijgen verklaard. Als Lasalle in 1682, twee jaar na hem, ook de monding der Mississippi ontdekt heeft en dan tevens er aanspraak op maakt, de eerste ontdekker geweest te zijn, kan Hennepin er veilig tegen opkomen en de eer der ontdekking voor zich opeischen.

Hennepin had dan in 1683 zijn eerste werk uitgegeven en hierdoor was zijn naam gevestigd. Van de ontdekking wordt hierin niet gesproken; maar het is van belang voor de kennis van verschillende volkeren van Amerika die hierin beschreven worden. [1]) Door dit werk werd hij een gezien persoon en zijn oversten benoemen hem dan ook achtereenvolgens tot vicarius en gardiaan en dragen hem op als Notarius Apostolicus Pater Alexandre de Voile naar het algemeen kapittel te Rome te vergezellen. Maar dan komt Lasalle naar Frankrijk terug en is er natuurlijk niet over te spreken, dat Hennepin hem met zijn ontdekking voor was geweest en die nog wel gedaan had tegen zijn wil. Hij beklaagt zich dan ook bij den provinciaal over het gedrag van Hennepin en legt hierbij vooral den nadruk op de Fransche belangen. De provinciaal P. Hyacinth Lefèbre, voor alles Franschman, was het met Lasalle eens, en vond het 't beste, Hennepin als gevaarlijk voor de Fransche eer op een goede manier uit Frankrijk te verwijderen. Hij stelde hem daarom voor naar Canada terug te keeren, zeggende, dat de gouverneur van Canada zijn aanwezigheid aldaar wenschte. Hennepin, die wel vermoedde, dat de provinciaal een onderhoud met Lasalle had gehad en dat het er om te doen was om hem in Frankrijk kwijt te zijn, bedankte hiervoor en zeide, dat de regel niemand verplichtte naar de Missie te gaan. Vanaf dit oogenblik kon hij bij de Franschen geen goed meer doen. Hier mag wel even opgemerkt worden, dat Hennepin, ondanks zijn weigering aan P. Lefèbre, altijd verlangd heeft naar de Missie terug te keeren, maar hij wilde volkomen vrij en uit eigen beweging gaan.

Tot nog toe had hij slechts zijn „Description de la Louisiane" geschreven en daarin om bovengenoemde redenen van zijn ontdekking niet gesproken. Nu men hem de eer der ontdekking wilde ontnemen, gaf hij in zijn latere werken de heele waarheid. Omdat hij hierdoor in schijnbare tegenspraak komt met zijn eerste werk, worden deze

---

[1]) Vgl. Streit t.a.p. S. 858 en Pinard de la Boullaye S.J. L'étude comparée des religions Tom. I p. 179[2].

latere werken door de meeste auteurs als plagiaat van de „Relation" van de Lasalle of het boek van P. Leclercq O.F.M., „Nouvelle Etablissement" beschouwd. De vooringenomenheid van de meeste auteurs komt hoofdzakelijk hier vandaan, dat zij te veel steunen op het werk van de Charlevoix, die langen tijd werd beschouwd als *de* geschiedschrijver van Canada. Het gezag van de Charlevoix is echter zoo groot niet meer, vooral nadat P. Rochemonteix S.J. heeft aangetoond, dat deze voor zijn werk tamelijk twijfelachtige bronnen gebruikte. [1]) Door de Charlevoix wordt de waarheid van Hennepin's ontdekking in twijfel getrokken. Hiertegen echter kan al terstond gezegd worden, dat het toch wel vreemd is, dat de gezellen van Hennepin er nooit tegen zijn opgekomen, terwijl men ze toch gemakkelijk had kunnen ondervragen, daar de een in de Jezuieten-Missie in Illinois woonde en de ander in denzelfden tijd als Hennepin te Parijs verbleef.

Nog een andere grief tegen Hennepin is, dat hij zijn „Nouvelle Découverte" aan koning Willem III van Engeland opdroeg en door diens bemiddeling naar Canada trachtte terug te keeren. Om dit goed te verklaren moeten wij de omstandigheden beschouwen waarin Hennepin verkeerde en dan zullen wij zien dat zijn handelwijze heel correct was. Nadat de poging van P. Lefèbre om hem naar Canada te doen terugkeeren mislukt was, ontnam hij hem zijn verlof naar Rome te gaan en verplaatste hem naar het klooster van Saint-Omer. Later ging hij nog verder en zette hem uit de provincie. Hennepin begaf zich naar Gosselie maar ook hier werd hij verdreven, omdat men zijn verblijf zoo dicht bij de Fransche grens te gevaarlijk achtte. Hij begaf zich van hier naar Ath, zijn geboorteplaats en protesteerde er tegen deze onrechtvaardige behandeling. In een van zijn werken schrijft hij : „Nooit had ik rust in mijn eigen vaderland, waarvan vele deelen door den veroveraar waren buitgemaakt." [2]) Daar hij van den kant der Franschen niets meer te verwachten had en hij toch graag naar Canada terug wilde, probeerde hij er te komen door bemiddeling van Willem III. Dit kon hij in zijn hoedanigheid van Spaansch onderdaan gerust doen, daar Willem III landgenoot was van den koning van Spanje. Ook van den generaal der Orde

---

[1]) Rochemonteix S.J. „Les Jésuites et la Nouv. France" III p. 39[1] geciteerd bij Goyens t.a.p. p. 492.

[2]) „Nouveau Voyage", préface, bij Goyens p. 493.

kreeg hij door bemiddeling van den Internuntius te Brussel verlof. In de voorrede van zijn „Nouveau Voyage" rechtvaardigt hij zijn handelwijze en zegt: „Mijn Zeer Katholieke Koning, zijne Hoogheid de keurvorst van Beieren, het schriftelijk verlof van de oversten mijner Orde, mijn ongeschonden geloof en de onderhouding van mijn geloften die zijne Majesteit van Engeland mij laat, zijn de beste garanties voor de oprechtheid van mijn intenties en beveiligen mij tegen mijn vervolgers en onrechtvaardige beoordeelaars." [1]) Na dit krachtig zelfverweer is het duidelijk, dat de beschuldiging, door zijn handelwijze voor de Katholieken een schande te zijn, geheel en al is ontzenuwd en eerder op diegenen van toepassing is, die door hun hartstochtelijk, zij het dan goed bedoeld geschrijf, een religieus belasterden wiens verdiensten toegeeflijkheid, om niet te zeggen eerbied en waardeering opeischten.

Met de toestemming van den Engelschen koning niet tevreden, denkend wellicht dat hij daardoor van den kant der Franschen in Canada moeilijkheden zou ondervinden, waagt hij nog een poging bij den Franschen gezant in Den Haag. [2]) Boven verwachting krijgt hij ook verlof van den Franschen koning, maar 10 maanden later geeft deze bevel, om als hij in Canada mocht aankomen, zich van hem te verzekeren, „Daar Zijne Majesteit niet tevreden is over het gedrag van dezen religieus." De brief waarin dit bevel stond was in geheimschrift geschreven, bang als men was voor de eer van den koning. Of Hennepin nog naar Canada is teruggekeerd weten we niet, waarschijnlijk is het niet. Het laatste bericht, dat we van Hennepin hebben, is dat hij zich in 1701 te Rome bevond; hierna hooren we niets meer van hem, zoodat hij omstreeks dezen tijd wel gestorven zal zijn. Dat hij nog tusschen 1699, als hij het verlof van den Franschen koning krijgt en 1701, zijn verblijf te Rome, in Canada zou geweest zijn, is niet aan te nemen.

Uit het voorafgaande zagen wij dat Hennepin's leven na zijn ontdekking a.h.w. een voortdurende lijdensweg is geweest, maar ook dat hij ondanks alle moeilijkheden nooit zijn missionaris-ideaal opgaf. Hij wist dit op te offeren aan zijn rechtvaardigheidsgevoel

---

[1]) Nouveau Voyage, préface, bij Goyens p. 493.

[2]) Dat hij zijn toevlucht nam tot den Franschen gezant in Den Haag wordt verklaard uit het feit, dat hij in de jaren 1697—1700 in Holland verbleef, waar hij te Utrecht zijn „Nouvelle Découverte" en „Nouveau Voyage" uitgaf en ook nog zijn „La Morale pratique du Jansénisme". Utrecht 1698.

als hij zag dat hij door te gaan de Fransche politiek zou dienen, maar wilde het zonder dit te doen, kostte wat het kostte verwezelijken. Sprekend over Lasalle, zijn grooten mededinger, heeft hij nog woorden van lof over hem. Hij zegt n.l. : „Hij had negen of tien jaar geleefd in een Orde (n.l. in de Sociëteit van Jezus), waar hij uitgetreden was met verlof van zijn generaal, die in het getuigschrift dat hij hem meegaf van hem zegt, dat hij onder de religieusen van zijn Orde geleefd had zonder den minsten schijn van dagelijksche zonde te geven. Dit zijn de termen van het stuk dat ik gelezen heb." [1]) Dat hij na alles wat hij ondervonden had, nog zoo van zijn tegenstander kon schrijven toont duidelijk aan dat Hennepin een edele persoon was. Dat hij ook een goed missionaris geweest is, blijkt zooals boven gezegd is uit zijn werken, wat ook nog getuigd wordt door zijn medemissionaris P. Leclercq, die van hem zegt, dat hij in de jaren, van zijn missionarisleven rijke vruchten van bekeering heeft geoogst. [2])

Met P. Streit kunnen wij dan ook met volle recht zeggen dat Hennepin is geweest : een der merkwaardigste personen uit de Missie-geschiedenis van Canada.

Weert. fr. MICHAEL LUNTER, O.F.M.

---

[1]) Nouvelle Découverte 107 bij Goyens p. 475.
[2]) Ch. Leclerq O.F.M. Premier établissement de la Foi dans la Nouvelle France Paris 1691 II 114 bij Goyens p. 488.

STERFTE-CIJFERS ONZER MISSIONARISSEN

Bij gelegenheid der Missie-tentoonstelling te Rome stelde de Commissie tot organisatie der medische afdeeling een enquête in naar de sterfte onder de missionarissen. Dat onderzoek strekte zich uit over alle mannelijke katholieke missionarissen, die, waar ter wereld ook, in de laatste 15 jaar stierven. De verlangde inlichtingen werden verkregen door het rondzenden van vragenlijsten.

Daarin verzocht men opgave van :

1⁰. plaats en ligging der missie ;

2⁰. naam, nationaliteit en leeftijd der missionarissen, die sedert 1910 stierven ;

3⁰. het aantal jaren, dat zij in de missie verbleven ;

4⁰. de oorzaak van hun dood ;

5⁰. of zij gedurende hun laatste ziekte werden bezocht door een dokter en verpleegd in een ziekenhuis.

Verder werd nog gevraagd naar de meest voorkomende doodsoorzaken in het missiegebied, naar de gebruikelijke middelen tot bescherming der gezondheid, enz.

Reeds voordat alle inlichtingen degelijk waren onderzocht, had de voorzitter der Commissie, P. Agostino Gemelli, O.F.M., eenige verrassende maar tevens zeer bedenkelijke uitkomsten gepubliceerd [1]). Wie schrikt niet op, wanneer hij b.v. verneemt, dat minstens 25 % onzer missionarissen sterft zonder de eerste drie jaren van hun apostolaat te voleinden ?

Twee professoren der Katholieke Universiteit van Milaan, Marcello Boldrini en Albino Uggé, hebben alle ontvangen antwoorden geordend, vergeleken en getabelleerd. Dezer dagen kwam de vrucht hunner ernstige studie in boekvorm van de pers [2]).

Niet alle uitgezonden vragenlijsten keerden beantwoord terug ; ook het ontvangen materiaal was, zooals men trouwens van te voren kon verwachten, niet altijd bruikbaar. Bovendien bleek uit de antwoorden, dat de vragen niet juist genoeg waren gesteld. Vandaar dat de statistieken en gevolgtrekkingen door de twee Milaansche professoren niet voor ieder onderdeel even stevig gevestigd of precies omlijnd konden worden. Zelf zijn zij echter eerlijk

---

[1]) *La medicinà missionarià*, in : *Vita e Pensiero*, 1925, p. 31—44.

[2]) *La mortalità dei missionari*. Milano, Società Editrice „Vita e Pensiero", 1926 ; 62 blz., in-8⁰. L. 5—.

genoeg om de zwakke punten in hun betoog en de draagwijdte der conclusies aan te geven.

Wij zullen de schrijvers niet met de pen in de hand volgen bij al hun cijferlijsten en graphische voorstellingen, die door een duidelijke verklaring nog welsprekender zijn gemaakt. Het boekje is actueel van het begin tot het eind, en openbaart problemen, welker ernstige beteekenis slechts door weinigen werd vermoed. Wie heeft er b.v. ooit aan gedacht, hoeveel levensjaren een missionaris gemiddeld opoffert bij zijn vertrek naar de vreemde missie ? Dat getal is niet gering en toont een verrassend verschil voor de verschillende nationaliteiten. Volgens de hier gegeven tabellen leeft een missionaris, geboren in de Vereenigde Staten, gemiddeld 21 jaar korter dan zijn landgenooten, die bij zijn vertrek denzelfden leeftijd hadden bereikt; een Nederlander 20.2 jaar korter, een Belg 18.6, een Italiaan 17.8, een Duitscher 15.4, een Franschman 9.6 en een missionaris uit een der Balkan-staten slechts 4.6 jaar. Dat zijn cijfers van de grootste beteekenis.

De algemeene conclusies, welke behalve in het Italiaansch ook in het Fransch, Duitsch en Engelsch staan afgedrukt, laten wij hier in haar geheel volgen.

> 1. Volgens de cijfers, door een enquête van de medische Commissie der Missie-tentoonstelling te Rome verkregen, werd een levenstabel opgemaakt, waaruit blijkt dat op gelijken leeftijd de sterfte onder de missionarissen grooter is dan bij de mannen in Europa.
>
> Wellicht is het niet gewaagd tevens te verklaren, dat de sterfte onder de mannelijke Europeanen in vreemde landen hooger is dan bij de inboorlingen.
>
> 2. De gemiddelde levensduur onzer missionarissen is ongeveer 78 % van den gemiddelden theoretischen levensduur der Europeanen van denzelfden leeftijd. Naar schatting is het leven der missionarissen gemiddeld 14 jaar korter dan dat hunner mannelijke landgenooten van den leeftijd, waarop de eersten naar de missie vertrekken. Deze uitkomsten worden bevestigd door de bestudeering van andere gegevens omtrent de sterfte onder de missionarissen van eenige bepaalde religieuze Congregaties.
>
> 3. De gemiddelde levensduur is voor de missionarissen korter

in Afrika dan in Azië. De verhouding van den gemiddelden werkelijken tot den gemiddelden theoretischen levensduur is voor de eersten 75 % en voor de tweeden 82 % ; het gemiddelde aantal opgeofferde jaren is respectievelijk 16½ en 11½.

4. De gemiddelde levensduur der missionarissen is betrekkelijk onafhankelijk van het feit, dat zij sterven aan gewone of aan exotische ziekten.

5. De gemiddelde leeftijd, waarop de missionarissen sterven, is als regel in gematigde landstreken lager dan in tropische en sub-tropische gewesten. De verhouding van den gemiddelden werkelijken tot den gemiddelden theoretischen levensduur is voor de eersten 73 % en voor de laatsten 82 %. Het aantal opgeofferde jaren bedraagt respectievelijk 17 en 12.

6. De gemiddelde leeftijdsgrens bij missionarissen in landen, waar zoo weinig hygiënische en sanitaire organisatie bestaat, dat men er zelfs geen medische hulp kan krijgen, is over het algemeen lager dan bij missionarissen, die in hun laatste ziekte de hulp van een dokter genoten. De verhouding van den gemiddelden werkelijken tot den gemiddelden theoretischen levensduur is voor de eersten 71 % en voor de tweeden 83 % ; het aantal opgeofferde jaren respectievelijk 19 en 11.

7. Betrekkelijk de twee voornaamste besmettelijke ziekten (tuberculose en abdominale typhus) en de twee voornaamste gestelziekten (ziekten van hart en vaten en van kwaadaardige gezwellen) werd opgemerkt, dat de verhouding van gemiddelden waren tot gemiddelden theoretischen levensduur (naar Italiaansche sterftetabellen volgens doodsoorzaak) bijna onveranderlijk is en 85 % bedraagt.

8. De sterfte door geweld en ongeluk bedraagt ongeveer 5 % van het totaal der sterfgevallen zonder onderscheid van doodsoorzaak.

Al zou men de conclusies hier en daar een weinig sterk vinden, iedereen zal toch na lezing van deze belangrijke getallenstudie moeten bekennen, dat in onze missies ook een medisch probleem bestaat, waaraan het lichamelijk wel en wee van den missionaris zelf volstrekt niet vreemd is.

fr. DONATUS VAN ADRICHEM, O.F.M.
Strozzi-Quaracchi (Firenze, Italia).

GAAT EN ONDERWIJST ALLE VOLKEREN

EEN BLADZIJDE UIT SPANJE'S KOLONIALE POLITIEK

Ruim tien jaar geleden, ondernam de Duitsche Minderbroeder P. Otto Maas een studie-reis naar Spanje, om in de groote archieven aldaar de documenten te onderzoeken, welke betrekking hebben op de franciscaansche Missies. In 1921 gaf P. Maas een boek uit, getiteld „Spanien", waarin hij zijne reisindrukken vastlegde. Een bijzonder hoofdstuk is gewijd aan een beschrijving van Spanje's koloniale politiek in den tijd der groote ontdekkingen. De schrijver geeft daar op populaire wijze weer, wat hij voor zichzelf al wetenschappelijk bestudeerd had. We mogen die beschrijving dus gerust als geloofwaardig aannemen. Daarom leek het wel de moeite waard, eenige bladzijden uit dat boek voor onze lezers te vertalen.

Tijdens de drie à vier jaar, — zoo begint schr. — dat ik in het Indias-Archief (te Sevilla) werkte en duizenden handschriften onderzocht, voelde ik me telkens weer gedwongen, de grootheid van het Spaansche volk in vroeger eeuwen te bewonderen. Het was toch werkelijk ook geen kleinigheid, in een geheel nieuwe wereld aan onbeschaafde en vijandelijk-gezinde menschen het Evangelie te verkondigen en ze op te voeren naar de lichtende hoogten der christelijke beschaving. En dat zonder eenig voorafgaand model, zonder eenigen leermeester!

Vanaf het begin gold voor hen als hoogste princiep: het getal der Spaansche onderdanen te vergrooten, en voor het rijk van Christus, voor de Kerk, nieuwe ledematen te winnen

Ten bewijze hiervan laten we eenige paragraphen uit de Spaansche wetten volgen. Columbus kreeg den 29sten Mei 1493 de volgende opdracht: „Hij drage zorg voor de bekeering der Indianen. Opdat deze ons H. Geloof bereidwillig aannemen, behandele men ze welwillend en geve hun geschenken, en de Admiraal straffe streng degene, die de inboorlingen slecht durft behandelen."

Het vierde boek der Wetten begint met de volgende woorden: „Het voornaamste doel, dat ons bezielt, om nog meer landen te veroveren, is de verkondiging en verbreiding van het H. Katholiek Geloof, opdat de Indianen daarin onderricht worden, en in vrede als deugdzame menschen leven." En verder: „Alleen zulke personen mogen aan de ontdekkingstochten deelnemen, die zelf degelijke en deugdzame christenen zijn, vol ijver voor Gods eer en onze belangen, vredelievend en bezield met het verlangen, de Indianen tot het ware Geloof te brengen."

Strenge straffen werden bovendien bepaald voor degenen, die deze voorschriften zouden overtreden. Dat deze koloniale wetten toch niet altijd nageleefd werden, lag dus waarlijk niet aan de Spaansche regeering, maar veeleer aan de uitgezonden beambten en soldaten, die dachten: de hemel is hoog, en Spanje is ver....

Onder dit opzicht, gaat het groote Spanje van weleer nog altijd gebukt onder een centenaarslast van leugen en laster, vooral van den kant van Engelsche en Amerikaansche geschiedschrijvers. Eerst in den allerlaatsten tijd gaat het in Amerika wat eerlijker toe.

Dat de Spanjaarden vanaf het begin in de nieuwe wereld goud kwamen zoeken, kan niet ontkend worden. Columbus zelf schreef in zijn verslag over den tocht naar San Salvador: „En ik stond daar, en trachtte te weten te komen, of hier ook goud te vinden was, en daar bemerkte ik, dat eenige Indianen een stukje goud in hun neus droegen." Datzelfde blijkt uit tal van andere berichten. Vonden ze geen goud, dan trokken ze aanstonds verder.

Ook kan niet ontkend worden, dat de goudzoekers dikwijls te ver gingen, en zich tot onverantwoordelijke daden lieten verleiden.

Wat echter wel ontkend moet worden, is, dat de jacht naar goud de *eenige* drijfveer was, en dat de ongeregeldheden die daarbij voorkwamen, tenslotte de overhand namen. Ook mag men niet vergeten, dat het zoeken naar goud ook nog een goeden kant had. Goud was immers noodig, om al die reuzen-ondernemingen te bekostigen.

Dat werkelijk de gouddorst niet de voornaamste drijfveer geweest is, blijkt ook nog uit het feit, dat de *missionarissen* altijd de eersten waren bij nieuwe ondernemingen en ontdekkingsreizen; en niemand zal toch wel durven beweren, dat de arme zonen van

St. Franciscus — zij vormden het leeuwenaandeel der missionarissen — goudzoekers geweest zijn.

Hoogst interessant zijn de berichten der missionarissen over de in-bezit-neming van nieuw-ontdekte landen.

Een handschrift uit de nationale bibliotheek van Madrid, waarschijnlijk dateerend uit het begin der 18de eeuw beschrijft ons, hoe in 1606 de H. Geestbaai (in 't Oosten van Yucatan) in bezit genomen werd.

„Ofschoon de Indianen ons door pijlschoten trachtten te beletten, hun land te betreden, gelukte het ons toch dit rijke land door geweld van wapenen te veroveren. De pogingen, om de Indianen op vreedzame wijze te onderwerpen, bleven toentertijde nog zonder resultaat; zoo wild was dat volk te midden van zoo'n heerlijkschoone natuur." Verder lezen we dan het volgende verslag:

„Zoo zegende dan P. Commissaris de koninklijke banier en de overige vaandels, om in naam Zijner Majesteit, den Katholieken Koning Philips de IIIde, bezit te nemen van dit land. Daarna hield hij een toespraak en noodigde allen uit, Gods zegen af te smeeken over deze onderneming, om deze ver-verwijderde stammen het Evangelie en het licht van het ware Geloof te brengen. Dan greep de aanvoerder de banier en beval, alle vaandels omhoog te heffen — Pater Commissaris hief het Kruis omhoog — en, terwijl allen op den grond neerknielden, werd het land op plechtige wijze in bezit genomen door de voorlezing van het volgende document:

„In-bezit-neming van het Zuidelijke land, in naam van onzen Vorst, koning Philips den IIIde.

Hemel en aarde, het uitspansel en de wateren, met alles wat daarin is, en gij allen, hier tegenwoordig zijt getuigen: dat ik, — de aanvoerder Pedro Fernandez de Quiros, in deze Zuidelijke gewesten, welke tot nu toe niet ontdekt waren, waar ik nu sta en waarheen ik gekomen ben, met de toestemming van Paus Clemens, den VIIIste, en op bevel van mijn Vorst, Koning Philips de IIIde van Spanje, — in naam van de Allerheiligste Drievuldigheid en van de H. Maagd Maria, oprichte, dit teeken des heiligen Kruises, waaraan Onze Heer Jezus Christus, God en waarlijk mensch, gekruisigd werd en aan de wereld het leven bracht.

Eveneens zijn allen getuigen, dat ik van al deze landen hier in het Zuiden tot aan den Aardpool bezit neem, in naam van Christus'

algemeenen Plaatsbekleeder, den Paus, en in naam van de geheele Katholieke Kerk. Eveneens neem ik bezit van deze Baai der HH. Philippus en Jacobus, van zijn haven Vera Cruz en van de plaats, waarop het Nieuwe Jerusalem gesticht moet worden, op de hoogtegraad 15, 3 ; zoo ook van alle landen die ik gezien heb en die ik nu zie, tot aan de Zuidpool. De naam van dit land zal zijn : Zuidland van den H. Geest. Daarvan neem ik bezit met alles wat daaraan verbonden is en wat daartoe behoort, en dat voor eeuwig en altijd, naar het gebruikelijke recht en in naam van mijn Vorst, koning Philips den IIIde, op wiens kosten deze vloot is uitgevaren, en naar wiens wil en met wiens macht deze stichting tot stand komt ; en door wien wordt bestuurd en geleid, alles, wat hier in geestelijk of tijdelijk opzicht geschiedt : in wiens koninklijken naam deze zijne drie vaandels zijn ontplooid, en ik zijn koninklijke banier zwaai.

Op dezelfde wijze neem ik bezit van dit Zuidland in naam van mijn H. Vader Franciscus, in naam van zijn seraphijnsche Orde en van alle Minderbroeders, in naam van P. Commissaris, P. Martinus van Monilla en van de Paters Mattheus de Vascones, Antonius Quintero en Johannes de Merlo, alsmede van de broeders Joannes van de H. Maria en Franciscus Lopez, die alle zes op mijn verzoek en op bevel van Paus en Koning, van P. Commissaris en P. Provinciaal van Perù, hierheen gekomen zijn. Het is mijn wensch, dat deze Orde alle arbeiders levere, die deze wijngaard des Heeren bebouwen en het Zaad van Zijn H. Woord uitstrooien en de vruchten ervan verzamelen."

Zoo waren nog tal van voorbeelden aan te halen. Dit weinige kan echter reeds volstaan, om ons eenig denkbeeld te geven van Spanje's koloniale politiek.

Al zijn er donkere plekken aan te wijzen, al was niet alles zoo mooi, als het zich voordeed : waar is en blijft toch, dat Spanje, het Katholieke Spanje met trots mag terugzien naar het tijdperk der groote ontdekkingen.

Münster i/W. fr. ODULPHUS v. d. VAT,
O.F.M.

DE SLAVERNIJ IN DE MISSIE-GEBIEDEN DER WITTE-PATERS

In de „gele boekjes", de Annalen van de Afrikaansche Missiën der Witte-Paters van Kardinaal Lavigerie, ziet men zoo af en toe onder de giften vermeld: „voor de vrijmaking van een heidenkind". Meer dan eens is tengevolge daarvan aan de Witte-Paters de opmerking gemaakt: de slavernij is toch afgeschaft!!! 't Is dus een verouderd procédé....

Aan Monseigneur Guillemé, Apostolisch Vicaris van Nyassa, een der Missiën der Witte-Paters, is de vraag gesteld hoe staat het op het oogenblik met de slavernij? Ziehier het antwoord van dezen veteraan der Afrikaansche Missiën. Mgr. Guillemé is meer dan veertig jaar in Equatoriaal-Afrika en heeft den tijd der slavenjachten en markten meegemaakt.

Om uw vraag te beantwoorden in geheel z'n omvang zou ik een heel boek moeten schrijven; ik geloof echter dat ik, met hetgeen gaat volgen, een vrij juisten kijk geef op den huidigen toestand.

De slaverij is, sinds dat het land onder Europeesch beheer staat, in beginsel afgeschaft, doch de slavernij bestaat nog en zal zoo spoedig niet verdwijnen.

De slavenmarkt — de handel in slaven openlijk gevoerd — kan gemakkelijk worden nagegaan en.... opgeheven, doch het is bijna niet mogelijk, in een land zooals hier, om den verkoop in het gewone dagelijksche leven na te gaan en te doen verdwijnen, zoodat deze immer geschiedt, ondanks de officiëele opheffing der slavernij.

Met de slaven te beschermen gaat de regeering niet boven het menschelijk standpunt — zeer prijzenswaardig in zich zelven, — de Missionaris echter heeft vóór alles het heil der zielen voor oogen. De wereldlijke overheid, in haar zienswijze enger beperkt dan wij, ziet in de vrijmaking door geld slechts een lokaas en een aanmoediging voor dezen ongeoorloofden handel, de Missionaris is er daarom op uit, om, wanneer hij in de gelegenheid is tot het vrijmaken van een slaaf, die vrijmaking zoo min mogelijk op een handel te doen gelijken. Mannen, vrouwen en kinderen, tot slavernij gebracht, kunnen zich vrijmaken door een beroep op de wereldlijke overheid, door hun meesters te verlaten of door naar een andere streek te gaan, doch dit veronderstelt een durf die het meerendeel der Zwarten niet heeft. En wanneer zulks al mogelijk is voor mannen, dan is dit uiterst moeilijk voor vrouwen en kin-

deren, die, na bevrijd te zijn uit de macht van den eenen meester, spoedig in de macht van een anderen zouden zijn.

De vrouwen kunnen zich, zeer zeker, beroepen op de wereldlijke overheid en deze verklaart dan nogmaals en plechtig dat de slavernij is afgeschaft en houdt ook de hand aan deze wetsbepaling, doch degenen, die deze vrouwen in slavernij houden, weten er zich heel goed uit te redden door te zeggen dat deze vrouwen hun echtgenooten zijn en zich ten onrechte slaaf noemen. De wet erkent immers de polygamie. Doorgaans wordt de zoogenaamde echtgenoot in het gelijk gesteld. Er blijft dan voor een vrouw, die zich vrij wil maken gewoonlijk niets anders over als de som te vinden, die ze voor haar vrijmaking noodig heeft.

Voor ons is *dit* duidelijk, bewezen als het is door een lange en treurige ondervinding in deze: de slaven, die reeds lang in slavernij zijn geweest, nemen niet aan, dat zij vrij zijn dan nadat ze den losprijs hebben betaald. Men kan hun zeggen zooveel als men wil dat ze vrij zijn, zij gelooven het niet, want de algemeene opvatting zegt hun het tegenovergestelde.

Hoe staat nu de Missionaris daartegenover ?

De slaven, in de volle beteekenis van het woord, zijn minder in getal dan vroeger, zeer zeker, maar er blijven er nog heel wat over. Wij zijn dus nog steeds in de gelegenheid om vrouwen, jongens en meisjes, ja geheele familiën vrij te maken. De vrouwen, door haar, dank zij de aalmoezen die ons daarvoor worden gegeven, de som te verschaffen die zij noodig hebben voor haar vrijmaking. Onder de kinderen, die wij hebben kunnen vrijkoopen, is het zelden dat wij meisjes aantreffen, want deze zijn hooger geprijsd dan de jongens en reeds op zeer jeugdigen leeftijd worden ze aan haar moeders onttrokken en overgeleverd aan polygamen. In dit geval verschaffen we, naar de mate van ons kunnen, aan de ouders of aan personen van vertrouwen datgene wat noodig is voor haar vrijmaking. Meerdere van deze heidensche meisjes verlangen zich te onttrekken aan den treurigen toestand, waarin ze ondanks haar zelve zijn en willen christen worden. Zij kunnen daarbij niet rekenen op hare ouders, wijl deze de som verkregen bij het uitleveren van hun dochter, reeds lang hebben opgemaakt, ze wenden zich dus tot den Missionaris, die het niet over z'n hart kan krijgen om dezen liefdedienst te weigeren.

Onze christenen doen hun best om de leden van hun familie, verspreid door de slavenjachten van vroeger, terug te vinden en bijeen te brengen. Wij helpen ze daarin zooveel als onze, helaas, al te beperkte middelen het toelaten. Zelfs heidenen komen tot ons om ze te helpen in het terugkrijgen van hun kinderen.

Oude of ziekelijke vrouwen, die niet meer kunnen werken en die daarom door haar meesters als onnuttig worden weggezonden, komen, wijl ze zonder eenige hulp zijn, als van zelf tot den Missionaris, die ze dan opneemt in de daartoe bestemde gasthuizen en die zijn liefdedaad doorgaans beloond ziet in het verlangen naar de vrijheid der kinderen Gods, dat bij deze door allen verlatene gemakkelijk opkomt.

Door dit bovenstaande kunt ge u een oordeel vormen over de wijze waarop nu de vrijmaking der heidenen geschiedt, ge kunt tevens zien welk een verschil er is tusschen de slavenmarkten van vroeger, waar ik met eigen hand meer dan 1500 jongens en meisjes heb vrijgekocht, die nu gelukkige vaders en moeders zijn in hun huwelijk gezegend door de H. Kerk.

— —

Tot zoover Mgr. Guillemé. Men ziet uit het bovenstaande welk een heerlijk werk de Missionaris, als vertegenwoordiger van den Vader aller barmhartigheden, kan verrichten met de giften, die hem tot vrijmaking van Afrikanen worden gegeven; men ziet ook dat het „oude procédé" nog immer waarde heeft voor een niet te tellen menigte, die verlangend uitziet naar persoonlijke vrijheid.

Oud is dit procédé zeer zeker. De Kerk, vol van de vrijmaking door den losprijs van haar goddelijken Stichter, heeft zich in den loop der eeuwen immer het lot, niet alleen der zielen, slaven der zonde, maar ook van geheel den mensch aangetrokken en, zooals Paulus heeft gepleit voor Onesimus, zoo ook heeft de Kerk steeds verdedigd het recht, dat ieder schepsel Gods heeft op zijn persoonlijke vrijheid en geprezen als een daad van ware christelijke naastenliefde ieder offer, dat voor de vrijmaking van medemenschen werd gebracht.

Wat de Trinitarissen en de Mercedarii, om ons tot hen te bepalen, hebben gedaan voor de vrijkooping van slaven in de Barbarijsche Staten en wat, met en na hen, de zonen van den H. Vincentius à Paulo vooral voor het geestelijk heil der slaven hebben gedaan, grenst aan het ongeloofelijke.

Volgens Taurengo, een Spaansch schrijver, stierven van 1198—1622, 7215 Trinitarisser een gruwzamen dood door de handen der Mooren. De geschiedenis der Lazaristen is doorgeurd van de eerbiedige herinnering aan tal van edele slachtoffers in den dienst der slaven.

Het juiste cijfer der vrijkoopingen door bovengenoemde Orden is niet met absolute zekerheid vast te stellen, doch wanneer men het getal van minstens 90.000 slaven, vrijgekocht door de Trinitarissen en 57.642 door de Mercedarii nagaat en, wanneer men den losprijs van iederen slaaf, daaronder begrepen de zeer hooge rechten aan den Bey van Algiers of aan diens plaatsvervangers in de Barbarijsche Staten, de geschenken aan tusschenpersonen, de reis heen der bevrijders en hun terugreis met de bevrijde slaven berekent op een gemiddeld cijfer van 3000 gulden per slaaf, dan komt men over de vijfhonderd millioen gulden, welke som door die religieuze Orden, onder den zegen der Kerk van Rome, in alle landen van Europa is opgehaald.

De Annalen van de Afrikaansche Missiën der Witte-Paters van Kardinaal Lavigerie, den prediker van de kruistocht tegen de Afrikaansche slavernij, zijn een zwakke echo van het eeuwenoude lied: in exitu Israël de Egypto, domus Jacob de populo barbaro: Gedurende de veertig jaren van hun bestaan hebben duizenden vrijkoopingen van slaven en bevrijding van heidenkinderen in de „gele boekjes" gestaan en in menig huisgezin hangt nog een getuigenis van een aangenomen Afrikaansch kind.

Het juiste cijfer dier vrijkoopingen, vermeld in de Annalen, is 5870. Voor die vrijkoopingen is in de Annalen vermeld een som van 279.392 gulden.

De Witte-Paters zijn innig dankbaar aan Katholiek Nederland voor deze edelmoedige belangstelling in het lot der Afrikanen; hun dankbaarheid tegenover de Broeders van St. Louis te Oudenbosch, die de Annalen met voorbeeldige en belanglooze toewijding verzorgen, mag geen grenzen hebben; doch mogen ze nu verder zwijgen over het lot van nog duizenden die van hun persoonlijke vrijheid zijn beroofd ? ? ?

Men leze met aandacht het schrijven van den grijzen Missie-Bisschop en het antwoord op die vraag is gegeven.

J. DE LOUW,
v. d. Sociëteit der Witte-Paters.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES

JAVA.

Hoewel Java niet het grootste is onder de eilanden van den Indischen Archipel, is het toch onder vele opzichten veruit het voornaamste van alle.

Vooral neemt Java de eerste plaats in onder de eilanden onzer koloniën om zijn gunstige ligging, zijn vele gemakkelijke en goede verkeerswegen, zijn rijken bodem (zooals rijst, koffie, tabak, indigo, suiker en andere artikelen), zijn dichte bevolking (van de pl.m. 42.000.000 inwoners onzer Oost wonen er op Java ongeveer 35.000.000, zoodat het waarschijnlijk het dichtstbevolkte land der wereld is) en zijn vergevorderde kultuur. [1])

Behalve uit 350.000 Chineezen, ruim honderdduizend Europeanen en enkele tienduizendtallen Arabieren bestaat de heele bevolking uit inlanders, die men in drie stammen verdeelen kan : de Soendaneezen op West-Java, de Madoereezen op Madoera en Oost-Java, en de Javanen op Midden-Java.

Volgens geleerde ethnologen, practische Indische zakenlui en de verklaring onzer Regeering behooren de Javanen tot den Mahomedaanschen godsdienst, doch deze meening schijnt volgens zeer goede Java-kenners niet waar te zijn.

„De dagelijksche ervaring leert — aldus Feber op het Missiecongres te Utrecht — dat de inlander in zijn geloofsleven weliswaar eenige grondwaarheden van den Islam houdt, met name het geloof aan één God die het goede loont en het kwade straft, maar dat dit geloof vermengd is met allerlei resten uit het animisme en het hindoeïsme, zonder dat de inlander zich zelf maar bewust is, op welke wijze en langs welken weg deze elementen van zijn geestes- en gemoedsleven tot hem zijn gekomen. Vooral het gevoels- en verbeeldingsleven van den inlander is niet zoozeer mohammedaansch als wel hindoesch en animistisch. De personificaties van de hoogste deugden en edelste aspiraties, zooals die leven in de inlandsche voorstellingssfeer, zijn niet van islamitischen maar van hindoeschen huize. Met name de nationale kunst, de wajang, draagt zeer in hoofdzaak een hindoesch cachet. Dàt blijkt van veel ruimer dan zuiver artistiek belang, wanneer men bedenkt, dat de wajang een echte volkskunst, voor den inlander behalve een ontspanning, een bron van inspiratie is voor zijn gedragingen in het praktische leven.” [2])

Het geloof van den Javaan is geen gave van den Islam. In het oude heidensche bijgeloof was de herinnering aan den oorspronkelijken godsdienst be-

---

[1]) Kol. missietijdschr., Feestn. blz. 7—8.

[2]) Verslagboek Missiecongres te Utrecht, blz. 65.

waard gebleven en noch het veelgodendom van het hindoeïsme noch de loochening van een persoonlijken eeuwigen God bij het boeddhisme, was in staat het oorspronkelijk godsbegrip bij de Javanen geheel te veranderen. Kan de inlandsche bevolking aldus slechts onder zeer veel voorbehoud mohammedaansch genoemd worden, toch moet erkend worden, dat zij — juist om haar geloof in één God, waarin de Islam, toen deze door Voor-Indische kooplui op Java geïmporteerd werd, een aanknoopingspunt vond, — van „Mohammedaansche gezindheid" is. Voor de eer van God en den profeet, voor het gezag van den Koran, is zij bereid door het vuur te gaan; zij gedoogt niet, dat men die eer en dat gezag afbreuk doet, en daaraan is voor een goed deel te wijten, dat de bevolking — hoewel niet zoo hardnekkig als de rechtzinnig mohammedaansche — toch nog om haar onrechtzinnig-mohammedaansche levensbeschouwing „niet erg toegankelijk voor het Christendom" kan genoemd worden en zelfs met godsdienstige motieven en islamietische leuzen betrekkelijk gemakkelijk tot fanatisme kan worden opgezweept. Volgens pater van Lith S.J. is de Javaan geen overtuigd Boeddhist of Animist of Islamiet, hij is „hardnekkig-nationaal-Javaansch", en hij is tegen den christelijken godsdienst, omdat hij anti-Nederlandsch is. [1])

De tegenwoordige missie op Java dateert feitelijk van in het begin der vorige eeuw. Wel kwamen er kort na de verovering der Portugeezen (1511) verschillende missionarissen naar Indië, en werd op verschillende eilanden van den Archipel gedurende negentig jaren het H. Geloof verkondigd, maar Holland maakte hier in 1605 een einde aan. Onder den druk der bevelen uit het moederland keerde de regeering op Java zich met gestrengheid tegen de Roomsche leer.

Twee eeuwen lang heeft Nederland Java als een stoffelijke goudmijn gebruikt, maar voor het verdreven Katholicisme geen christendom — zelfs geen verbasterd — in de plaats gebracht.

Toen eindelijk na de revolutie van 1795 in het moederland de bevoorrechting van het protestantisme als Staatskerk had opgehouden en de Oost-Indische Compagnie kort daarop instortte, werd ook voor de koloniën de vrije uitoefening van den godsdienst wederom toegestaan (1806). In 1807 gingen de eerste twee wereldgeestelijken naar Indië; een van hen was benoemd tot Apostolisch Prefect en had van den Paus uitgebreide volmacht gekregen over de missie, die heel het rechtsgebied van de N. O. I. Koloniën omvatte.

Daar echter in de geestelijke behoeften van deze streken, — zelfs van die der Europeanen alleen, — niet voldoende voorzien werd, namen in 1858, op verzoek van den aartsbisschop van Utrecht en den Apostolischen Vicaris van Batavia, de Jezuieten deze missie over.

Op het einde der vorige eeuw begonnen dezen met de eigenlijke „Javanen-missie". Zij wilde echter, vooral om de gerechtvaardigde antipathie van den Javaan tegen alles wat Nederlandsch was, niet erg vlotten; toen begon p. van Lith, die in 1896 in Indië kwam, met zijn schoolarbeid; daaraan is

[1]) Zie Kolon. Missietijdschrift, Jg. II, blz. 16—37: — J. Diderich, S.J., Godsdienst en geesten-vereering bij de Javanen. Verder Verslagboek v. h. Utr. Missiecongres: Redevoeringen van Feber (blz. 64—67) en van Lith S.J.; blz. 97.

thans, goddank, een groeiend succes op Java te danken; en de onlangs naar Java geroepen Carmelieten, Lazaristen, Kruisheeren en Missionarissen van het H. Hart zullen thans mede van dit initiatief de schoone vruchten mogen plukken. Als een gelukkig feit zal de geschiedenis verhalen, dat dicht bij het majestueuze monument, de Borobodoer, waar Boeddha, hoog en onbegrepen, zetelt op zijn troon, vereenzaamd van den tijd van nu, en van den tijd die komen zal, in Moentilan ontkiemde „het eerste zaad der waarheid, in vorm klein en onaanzienlijk naast deze geweldige gedenkteekenen, maar met een macht van binnen uit, om eens de wereld te tillen naar het licht toe." [1])

In 1898 dan opende p. van Lith te *Moentilan* een eenvoudig dagschooltje voor interne en externe leerlingen van 7 tot 12 jaar. Hieruit groeide in 1904 een cursus tot opleiding van kweekelingen en hulponderwijzers, die echter geen hoofden der openbare scholen konden worden. De cursus begon met pl.m. 50 leerlingen en was zeer primitief ingericht. Twee jaar later ontstond uit dezen cursus de kweekschool van Moentilan. En toen op Java de beweging begon voor inlandsch onderwijs en op vele plaatsen gouvernementsscholen werden opgericht voor hoofdonderwijzers, werd er met alle kracht naar gestreefd de kweekschool te Moentilan daarmee gelijken tred te doen houden. Het leerplan werd in overeenstemming gebracht met dat der openbare kweekscholen, zoodat — onder den klaarblijkelijken zegen Gods — in 1911 de gelijkstelling — althans voor de bevoegdheid — verkregen werd. Uit Nederland werden meerdere scholastieken gezonden, die zich met het onderwijs moesten belasten en weldra was de school — nu kweekschool voor hoofdonderwijzers — minstens gelijkwaardig met de openbare. Door de bevoegdheids-gelijkstelling was ze in het genot eener subsidie gekomen, welke haar zorgen aanmerkelijk verlichtte. De uitslag van het moeizame werk overtrof alle verwachtingen. De kweekelingen, die intraden, waren tot dusver allen mahomedaan-heidenen, op wie niet de minste pressie mag worden uitgeoefend; maar als regel vragen zij na korter of langer tijd uit eigen beweging om het H. Doopsel. Eerst na 6 jaar studie en medeleving van het volle katholieke leven krijgen zij in de wereld hunne positie. Dat hun godsdienstig leven zeer solied is blijkt uit de vele priesterroepingen, waarover aanstonds meer. [2])

Om die kweekschool te voeden moesten vele lagere scholen worden opgericht, eerst gewone inlandsche (waar Javaansch), later Hollandsch-Inlandsche (waar Nederlandsch de voertaal is). Naast die kweekscholen verrezen achtereenvolgens 2 normaalscholen (scholen tot opleiding van onderwijzers *zonder* Nederlandsch). Als leerscholen voor de aankomende onderwijzers werden aan de kweekschool 2 Hollandsch-Inlandsche, en aan elke normaalschool 2 Inlandsche scholen toegevoegd.

Toen aanvankelijk het vertrouwen der inlanders nog niet gewonnen was,

---

[1]) L. J. M. Feber. In de schaduw der Waringins, blz. 149 v.

[2]) „De Katholiek, Deel 146, (1914), blz. 111—112. Vergelijk verder: voor wat volgt: Het Missiewerk, November 1921, blz. 100; de rede van p. v. Lith op het Congres te Utrecht en Kolon. Missietijdschr. Jg. I, blz. 86—98 : Het onderwijs in de Java-missie, en Jg. VII, blz. 72—89 : Het kath. onderwijs op Java.

kon het natuurlijk niet gelukken om — tegen de gewoonte in — meisjes op school te krijgen, en zeker zou men de meisjesscholen niet met leerlingen kunnen vullen. Toch werden de moeilijkheden voor een goed deel uit den weg geruimd en konden de Franciscanessen van Heythuizen in 1908 te *Mendoet* een inlandsche school openen. Daarop ontstond in 1925 de thans goed bezette meisjes-kweekschool van Mendoet, waarnaast weldra een Hollandsch-Inlandsche meisjesschool met internaat en een gewone lagere school voor de meisjes uit de omgeving bloeiden.

Hieronder volgt een lijst, hoe het *inlandsche* scholen-complex der *Jezuieten*-missie zich uit Moentilan [1]) ontwikkeld heeft:

1898 — lagere school v. p. v. Lith.
1904 — Cursus tot opleiding van hulponderwijzers.
1906 — Gedeeltelijke kweekschool.
1911 — Volledige kweekschool [2]).
1907 — 4 inlandsche scholen te Mendoet en omgeving.
1908 — 1 inl. school te Mendoet [3]).
1911 — Normaalschool te Moentilan.
1914 — 1 inl. school te Bando.
1915 — 1 *Hollandsch*-inlandsche te Moentilan.
1915 — 1 kweekschool te Mendoet. [4])
1917 — 1 Holl. inl. school te Moentilan.
1917 — 1 inl. school te Djokjakarta.
1918 — 2 Holl. inl. scholen te Djokjakarta.
1918 — 2 inl. scholen (Djokjakarta en Promazan).
1918 — 1 Fröbelschool te Djokjakarta (Franciscanessen v. H.).
1919 — 2 inl. scholen (Klangon en Pandjoeran).
1919 — 2 Holl. inl. scholen te Magalang.
1920 — 3 Holl. inl. scholen (Klatten, Mendoet, Djokja).
1920 — 1 Fröbelschool te Magelang (Francisc. v. H.).

Einde 1921 waren er in het geheel 10 Holl. inl. scholen met pl.m. 2500 leerlingen en 20 inl. scholen met aantal leerlingen tusschen de 2 en 3000 [5]).

Voor de laatste jaren is de verdeeling als volgt: [6])

	1922	1923	1925 [7])
Klein-seminaries			2 [8])
Opleidingssch. voor onderw. personeel	4	4	5
Mulo-scholen		1	2

[1]) Zie voor deze lijst Kol. Missietijdschr. Jg. VII, blz. 87—88. Reeds eenige scholen waren er voor 1898.
[2]) Aldus ontwikkelde zich de school van 1898.
[3]) De meisjesschool der Franciscanessen van Heythuizen.
[4]) De meisjeskweekschool der Franciscanessen van Heythuizen.
[5]) H. M. Nov. 1921, blz. 100.
[6]) Toestand op 31 Dec. 1922, 1923, 1925. Zie voor ieder jaar Kol. Missietijdschr. Jg. VI, blz. 362; jg. VII, blz. 89; De Kath. Missiën (Uden), Maart 1927, blz. 90.
[7]) 31 December 1924 waren er in totaal 74 scholen.
[8]) Hier worden de seminaries als afzonderlijke school gerekend.

	1922	1923	1925
Transport......	4	5	9
Holl.-inl. scholen	12	12	15
Inlandsche scholen..........................	24	28	52 [1])
Fröbelscholen..............................	4	4	1 [2])
Huishoudscholen............................	1	1	1
Nederl. cursussen		2	4
Schakelscholen..............................	2	2	1
Totaal........	47	52	83 [3])

Het gezamenlijke aantal leerlingen was op 31 December 1922: 5375 [4]); 31 December 1923: 5840 [5]); 31 December 1924: 7093; 31 December 1925: 8218 [6]); in 1926; 8520 [7]).

Het ontzaglijke nut van dezen school-arbeid — let wel, dat we in het bovenstaande slechts spraken over de *Jezuieten*-scholen (dus de openbare bleven buiten bespreking) voor *inlanders* (dus niet de, hetzij katholieke, hetzij niet-kathol. scholen voor Europeanen) — blijkt uit de vele vruchten, die, ook kwalitatief, daaruit zijn voortgekomen. Reeds bij het eerste eindexamen der kweekschool van Moentilan vroegen twee van de 4 geëxamineerden om priester te mogen worden. Hoewel dit verzoek zeer veel tegenstand ontmoette, zette p. van Lith door, en begon bijna ongemerkt zijn Jezuietencollege of klein-seminarie, of hoe men 't noemen wil, dat in 1925 zijn 12½-jarig bestaan vierde en dat jubilé bekroond zag met een nieuw klein-seminarie te Djokjakarta met het hoofddoel om *seculiere* priesters op te leiden. Op het eind van 1926 studeerden te Djokja 25, onder wie 6 Sinjo's, en 2 uit Selebes; — en te Moentilan 12, onder wie 3 Sinjo's, (de overigen zijn Javanen); terwijl er 15 als Jezuieten hun hoogere priester-studies elders maken. Een der twee, die zich het eerst als priester-candidaat aanboden is 15 Augustus 1926 tot priester gewijd. [8])

Ondertusschen zijn verschillende broeder- en zuster-congregaties de Jezuieten komen helpen. Zoo in 1918 de Zusters van den H. Carolus Borromeus (Maastricht), in 1919 de Broeders van O. L. Vrouw Onbevl. Ontvangen (Maastricht) en in 1926 de Broeders van O. L. Vrouw (Dongen). De Carme-

[1]) Hierin zijn de standaard- en dessa-scholen begrepen.

[2]) De 4 Fröbelscholen van 1923 werden vóórklassen der H. I. S.

[3]) In 1926 was het aantal R. K. Bijzondere scholen, cursussen en opleidingsinrichtingen voor inlandsch onderwijs op Java in totaal 94. (Jaarboek v. h. onderwijs 1926, blz. 372) 1 Juli 1927 zal te Batavia worden geopend de eerste R. K. Algem. middelbare school, ook voor inlanders toegankelijk (De Tijd 18-2-'27).

[4]) Kol. Missietijdschr. Jg. VI, blz. 362.

[5]) Kol. Missietijdschr. Jg. VII, blz. 89.

[6]) Kath. Missiën (Uden), Maart 1927, blz. 80.

[7]) Jaarb. Onderwijs 1926, blz. 373.

[8]) Rede p. v. Lith te Utrecht; Vlugschrift S. P. L. Mei 1927, blz. 3; De Kath. Missiën (Uden), Maart 1927, blz. 78; Het Missiewerk, November 1925, blz. 99—102 en een particulier bericht uit Djogja.

lieten hebben sinds 1926 hulp van de Zusters van O. V. Vrouw (Amersfoort) en dit jaar zullen de Zusters van den Goeden Herder (Zoeterwoude) onder verwaarloosde kinderen gaan arbeiden. Ook de roepingen onder de inlanders tot broeder of zuster is aan de scholen te danken. Zoo tellen de Zusters Franciscanessen van Heythuizen reeds twee Javaansche zusters, zes novicen en één postulante; te Semarang openden ze een noviciaat voor inlandsche candidaten. Te Moentilan leiden ze een Maria-congregatie, de eerste onder Javaansche meisjes, met 83 leden. De Broeders van Maastricht, die te Djokja een 8-tal scholen besturen, tellen reeds drie inlandsche broeder-onderwijzers, van wie thans twee onder hun rasgenooten werkzaam zijn [1]).

Merken we nog op, dat van grooten invloed voor de missie ook is *de ziekenverpleging*, die zich, dank zij den opofferenden arbeid onzer religieuzen en de noeste actie der katholieke vrouwen voor het St. Melania-werk, steeds meer ontwikkelt. Thans zijn er op Java 5 R. K. Ziekenhuizen, waarvan sommige nog niet geheel voltooid : R. K. Ziekenhuis van St. Carolus Borromeus te Batavia ; R. K. Ziekenhuis van St. Carolus Borromeus te Bandoeng ; R. K. Ziekenhuizen te Semarang, Soerabaia en Moentilan [2])

Ook te Djokjakarta komt een Ziekenhuis [3]).

Door de groote ontplooiing der missie van Java gedurende de laatste kwart eeuw konden de Jezuieten hun werk niet meer alleen af, en had in 1923, 25 jaar dus nadat p. van Lith zijn schoolwerk begon, een nieuwe verdeeling plaats, waardoor 4 nieuwe congregaties — voorloopig onder bestuur van den apost. vic. van Batavia — hun krachten aan Nederlands belangrijkste kolonie gingen wijden. Zij kunnen voortarbeiden naar het beproefde en baanbrekend systeem der Societeit en zullen weldra — onder Gods zegen — maaiën kunnen wat door hun voorgangers is gezaaid.

In 1923 namen de Lazaristen en Carmelieten, in 1926 de Kruisheeren en in 1927 de Missionarissen van het H. Hart (Tilburg) op vriendelijke, maar dringende aanmaning van Z. Em. Kard. van Rossum een deel van Java onder hunne zorgen.

Zoo is thans Java in 6 missiegebieden verdeeld als volgt : [4])

1. Uiterste Westen (omgeving van Batavia) de Jezuieten ;

2. daaraan grenzen de residenties der Kruisheeren, nl. Krawang, Cheribon, Midden- en Oost-Preanger ;

3. dan volgt de nieuwe missie der Missionarissen van het H. Hart met de residenties Pekalongan, Banjoemas en Kedoe ;

4. De Jezuieten hebben het daarnaast gelegen gebied, de bakermat der Java-missie, met zijn schoolcentra Moentilan, Mendoet en Djokjakarta, mogen behouden. Het leeuwenaandeel der Java-scholen is hier.

5. Ten Oosten van de Jezuieten, in Soerabaia, werken de Lazaristen ;

6. En eindelijk in het uiterste Oosten te Malang en Madoera de Carmelieten.

---

[1]) De Kath. Missiën (Uden), Maart 1927, blz. 78—80.

[2]) De kath. Missiën (Uden), Maart 1927, blz. 79—80 ; St. Claverbond, Febr. 1927, blz. 36 ; Moentilan is voorloopig alleen voor inlanders.

[3]) Dagbl. v. N.-Brab. 6 April 1927.

[4]) Annalen v. O. L. Vr. v. h. H. Hart, Febr. 1927, blz. 25—27.

Het aantal katholieken is moeilijk juist aan te geven, te meer waar onderscheid dient gemaakt te worden tusschen Javanen en Europeanen.

In 1848 bedroeg het *totaal* aantal katholieken in *heel Indie* 5670 [1]; in 1910 echter reeds 63303. Eind 1922 waren er op Java 30.000 katholieken, onder wie echter slechts pl.m. 3500 Javanen [2] (*van de bijna* 35 *millioen* !). Eind 1925 telde het eiland ongeveer 50.000 katholieken [3], van wie ruim 8000 inlanders [4]. Uiterlijk zijn deze getallen niet erg bemoedigend, temeer als we weten, dat de Protestanten over wie een anderen keer, om en om 50 maal meer christen-inlanders tellen dan wij [5]; maar van den anderen kant weten we, dat de school de vruchten afwerpen moet, en dat sinds de laatste 2 jaren het aantal Roomsche, *inlandsche* scholen dat der Roomsche, Europeesche overtreft. „Wij constateeren dit met groote voldoening, aldus onze missie-afgevaardigde W. Burer, maar tevens met de stille hoop, dat het in Katholiek Nederland meer bekend moge worden, opdat daar te lande het onderwijs der Katholieke Missie, waardoor zoo velen tot eigen geluk en tot heil voor de Indische maatschappij, voor Christus gewonnen worden, gesteund moge worden met gebed, met arbeidskrachten, ook met geldelijke bijdragen [6]. Want zoolang de katholieke school nog onder den druk zit der openbare, zal onze Kerk moeten groeien tegen dien druk in. Echter: Sub pondere *crescit!*

Huybergen. J. VERMEULEN, pr.

MISSIEKRONIEK

ZAMBESI

Geschiedenis. — In 1878 vertrouwde de Congregatie tot Voortplanting des Geloofs aan de Sociëteit van Jezus de missie van de Boven-Zambesi toe. Van het Zambesi-bekken was in die dagen weinig bekend. Dat weinige was niet van dien aard om iemand erheen te lokken. Het klimaat was moorddadig. In de vele moerassen en vochtige dalen vierden pest en gele koorts hoogtij. Drie eeuwen geleden hadden de Portugeesche Jezuïeten voor die natuurlijke vijanden moeten wijken. En van de 11 Paters en Broeders, die er thans heentrokken, zouden er 10 jaar later nog slechts 2 in Zambesi over zijn: 2 waren er voor hun gezondheid teruggezonden, de 7 overigen waren gevallen vooral als slachtoffer van het klimaat.

De stammen, die er woonden, Zoeloes, Kaffers, Hottentotten, stonden op het allerlaagste peil van menschelijke beschaving. Hun onderlinge oorlogen maakten de streek onveilig, door hun valschheid, luiheid en zedelijk

---

[1]) Kol. Missietijdschr. Jg. VIII, blz. 82.

[2]) Kol. Missietijdschr. Feestn. blz. 14.

[3]) Van wie 40.000 in het gebied der Jezuieten, pl.m. 5000 bij de Lazaristen, pl.m. 5000 bij Carmelieten (Het Missiewerk, Aug. 1926, blz. 28). Bij de nieuwste verdeeling veranderden de getallen natuurlijk.

[4]) Nederl. Zendingsjaarboek 1926/27, blz. 116—117.

[5]) Zeitschr. f. Missionsw. Nov. 1925, blz. 301.

[6]) Jaarboek voor Onderwijs, blz. 373.

verval was de evangelisatie een haast hopelooze taak. Dat dit geen groote woorden zijn, moge blijken o.a. uit het volgende typeerende feit: Broeder De Sadeleer, wel de grootste onder de pioniers van de Zambesi-missie, ,,nam nooit spijs of drank van een inboorling aan, zonder hem eerst zelf te doen proeven. Vergiftiging was bij hen zoo in gebruik, dat niemand eraan dacht, die voorzorg als een beleediging op te nemen". [1])

Ondanks de bovenmenschelijke inspanningen en de offers, voor de bekeering gebracht, bleven de vruchten aanvankelijk uiterst schaarsch. Na 20 jaar waren er in 't geheel 223 inlanders gedoopt, de meesten in stervensgevaar. Als oorzaken van dit uitblijven van succes worden o.a. aangegeven: de vijandige gezindheid van den koning der Matabelen, Lobengula, en andere stamhoofden, de moeilijkheid van reizen en vervoeren (de lectuur van ,,De Wreede Missie" is wel in staat ons een idee te geven wat deze algemeene termen kunnen inhouden), het klimaat en eindelijk de groote inboorlingenopstand van 1896. [2])

Actueele toestand. — Men heeft de Zambesi-missie vergeleken met een geldbelegging op langen termijn. Brachten de eerste decennia weinig voordeel, de laatste vijf en twintig jaar wordt den hemel een niet te versmaden en steeds stijgend dividend uitgekeerd. Terwijl in de negentiger jaren 3 Doopsels per jaar werden toegediend, is dat getal thans ruim 2500; in het begin van deze eeuw werden in één jaar 7 katholieke huwelijken gesloten, nu ongeveer 200. [3])

Onderstaande cijfers geven een beknopt overzicht (1924) [4]).

Inwoners	1.830.000
Katholieken	24.399
Katechumenen	8.233
Protestanten	99.000

Maakt men een vergelijking met andere streken, dan zou men wellicht een grooter succes verwachten. Boven vermelden we reeds meerdere omstandigheden, die in deze reeds veel verklaren. De missionarissen geven echter als voornaamste oorzaak de oude klacht: het gebrek aan priesters. ,,If we had had more Missionaries we could have opened many more Mission Stations. For many years past the natives of various districts have been begging the Fathers to go and settle among them; but not a priest could be spared of this, and, in consequence, promising fields of labour have been seized by non-Catholic Missioners and lost to the Church". Wel werken er 72 paters en 42 broeders, doch velen zijn oud, vele anderen zijn door het klimaat tot halve krachten gemaakt. [5])

---

[1]) ,,De Wreede Missie" door E. Verwimp S.J. p. 137. Dit boek bedoeld als levensschets van Broeder De Sadeleer geeft in de eerste helft tevens een treffend beeld van de stichting der Zambesi-missie.
[2]) Zambesi Mission Record 1923 p. 203.
[3]) Zambesi Mission Record 1924 p. 419.
[4]) Revue Expos. Vatic. 1925 p. 644.
[5]) Zambesi Mission Record 1923 p. 204.

Met de opleiding van een inlandschen clerus is blijkbaar nog geen begin gemaakt.

„The Native Question". — Het groote vraagstuk, dat regeering, missionarissen en zendelingen de laatste jaren bezighoudt (men zie slechts de talrijke artikelen aan deze zaak gewijd in „Zambesi Mission Record") is „The Native Question". „There is no more vexed question in Southern Rhodesia, no question upon which opinions are more sharply divided than that of Native Education and Training". [1])

Sinds een 30-tal jaren toch zijn ook deze stammen geestelijk beginnen te ontwaken. De verkondiging van het Christendom heeft op de allereerste plaats „schuld" aan deze „revolutionnaire" beweging : de christelijke godsdienst toch, die predikt, dat de menschen van alle rassen broeders zijn in Christus, gelijkberechtigde kinderen van één Vader, was voor hen een ongehoorde democratie.

Daarbij bleven de andere democratische stroomingen, die de laatste halve eeuw in Europa zulk een omkeer teweegbrachten, aan hen niet onbekend.

Zoo stelde de inlander de ook elders vernomen vragen : „of het wel passend was, dat hij niet mee mocht spreken over de wetten, waaraan hij moet gehoorzamen, over de belastingen, welke hij moet betalen, over de opvoeding, die hij moet ontvangen, over de aanstelling van de bestuurders van zijn eigen land"; hij vroeg zich af, of ook hem niet een aandeel toekwam in het bepalen van de zaken, welke toch wel op de allereerste plaats hem en zijn volk aangingen.

Aldus ontstond „The Native Question", welke door vele blanken omschreven wordt als de vraag : hoe kunnen we den inlander houden in zijn tegenwoordige positie, hem voor ons laten werken, voorkomen dat hij gaat wedijveren met den blanken werkman. Voor de katholieke missie echter is The Native Question de vraag hoe het volk te bewaren voor den vrijheidszegen van het Communisme en Bolsjewisme, hoe het op te voeden tot een zelfstandig, christelijk volk. Een moeilijk probleem waardoor „the work of the missionary in this land is by no means as simple as it was some years ago." [2])

De Regeering stelde in 1924 een commissie in, die een uitvoerig onderzoek instelde over de opvoeding der inlanders in Zuid Rhodesia. Het rapport, dat de commissie heeft uitgebracht, is gunstig voor de missie, hetgeen o.a. blijkt uit de volgende conclusies in het verslag vastgelegd : „It is our considered opinion that Christianity must be the basis in the future, as it has been in the past, of the natives' education" en „Take it all in all the influence of the missions, apart from their school work, is more potent than any other civilizing agency we have met". [3])

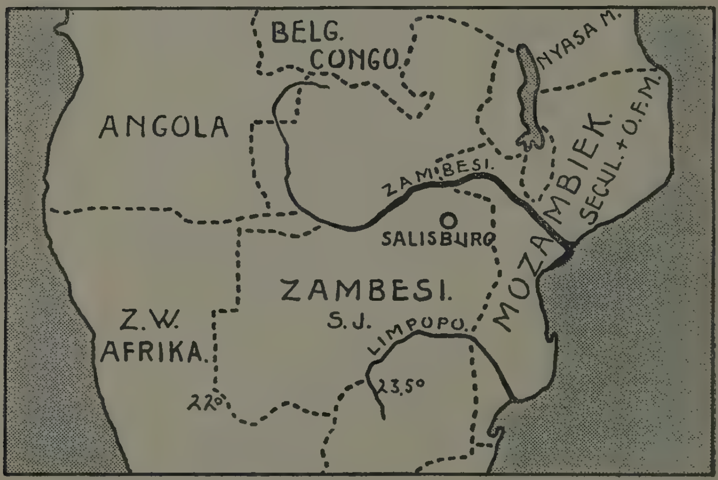
---

[1]) Zambesi Mission Record 1925 p. 471.
[2]) Idem 1926 p. 93 vgd.
[3]) Idem 1925 p. 534.

MOZAMBIEK. [1]

Omstandigheden van allerlei aard hebben belet, dat het missiewerk in Mozambiek ooit tot grooten bloei is gekomen.

Toen de Portugeesche Franciscanen er plm. 1500 achter hun handeldrijvende landgenooten aan wal stapten, troffen zij er reeds de Arabieren, die met deze streken handelsrelaties hadden en tevens propaganda maakten voor hun godsdienst. Terstond werd ook hier de strijd tusschen Christendom en *Mohammedanisme* aangebonden en deze is tot op heden een der groote moeilijkheden voor de evangelieprediking gebleven.

In Zambesi werken overal Engelsche Jezuieten; in het Noorden Poolsche Paters, terwijl Mariannhill ook eenige posten bedient.

Het bekeeringswerk in Mozambiek is steeds van Portugal uitgegaan. En ook hierin ligt voor een deel de verklaring van de geringe resultaten der geloofsverkondiging. *Indië en Brazilië* oefenden n.l. op de Portugeesche missionarissen een *bijzondere aantrekkingskracht* uit, waarvan Mozambiek vanzelf den nadeeligen terugslag moest ondervinden.

Vervolgens zijn de *politieke troebelen* in het moederland niet zonder gevolgen gebleven voor de kolonie. Vooral de onderdrukking der religieuze orden in 1834 was voor de missie noodlottig, daar het toch in den regel deze orden zijn, die het missiewerk der Kerk volbrengen. Om nog zoo goed moge-

---

[1]) Schmidlin, Missionsgeschichte; Revue Expos. Vatic. p. 176—180.

lijk in den priesternood te voorzien richtte een geseculariseerde Franciscaan het seminarie van Sernache op tot vorming van wereldgeestelijken voor de Portugeesche missies. Tot 1910 zond het 94 priesters uit. De revolutie van 1910 bracht weer nieuwe beproevingen; o.a. werd het seminarie van Sernache „verleekt". De Jezuïeten verlieten de missie [1]). Zij werden wel zoo goed mogelijk door de Paters van het Goddelijk Woord vervangen, doch ook dezen moesten weldra dit gebied weer ontruimen; Portugal toch was in den wereldoorlog een der bondgenooten der geallieerden en dank zij de gelukkige omstandigheid, dat deze Paters Duitschers waren, kreeg het hier een gelegenheid om een vijandige daad te stellen.

Eindelijk kan men Portugal van economisch standpunt geen model van een koloniseerende mogendheid noemen. Den materieelen vooruitgang van land en volk, die den arbeid der missionarissen zooveel vergemakkelijken, heeft Portugal zijn kolonie nooit gebracht.

Voegt daarbij de ongezondheid van het klimaat langs de kust, den demoraliseerenden invloed van den pas laat onderdrukten slavenhandel, de wispelturigheid der bevolking, dan is wel eenigszins verklaard, hoe Mozambiek na 4 eeuwen missiearbeid op een bevolking van plm. 3 millioen inwoners nog slechts zeer weinig Katholieken telt. [2]) Een gering aantal wereldgeestelijken en eenige Franciskanen voorzien thans in de meest noodzakelijke behoeften, doch van actie onder de ongeloovigen komt natuurlijk niet veel terecht. Intusschen bezet de Protestantsche zending de beste punten van het land.

Wel neemt sinds 1920 de regeering een meer welwillende houding aan jegens het missiewerk en dit geeft althans goede hoop voor de toekomst. O.a. werden betere waarborgen gegeven voor de uitoefening van den godsdienst in de kolonies, de subsidies voor de missionarissen werden hersteld en de grondslagen gelegd voor instituten tot opleiding van missionarissen. Zoo is men begonnen met in de allereerste behoefte der missie te voorzien: de recruteering van nieuwe krachten. Te Tomar werd daartoe een seminarie geopend, te Cucujaes een apostolische school tot opleiding van missiebroeders. De Paters van den H. Geest openden in Portugal weer 2 huizen, terwijl de Franciskanen hetzelfde deden in Spanje, vlak bij de Portugeesche grens.

---

[1]) P. A. Brou S.J. zegt: „Ils furent chassés".
P. Pierre de Aranjo O.F.M. daarentegen: „....il n'y a pas eu de décret d'expulsion, vu que la Compagnie de Jésus, ayant pressenti l'orage, crut devoir abandonner la colonie.... Peut-être que si les Pères étaient restés, se confiant en la protection que pouvaient leur assurer les traités internationaux et le souvenir de tant de mérites acquis par eux, ils auraient maintenant encore de belles missions". Revue Exp. Vat. p. 178.

[2]) Lemmens, Les Missions Franciscaines p. 97: ruim 3000; Cath. Encyclop.: 3500 inlandsche kath.; Revue Exp. Vat. p. 644: 40.000.

DOOPEND IN DEN NAAM DES VADERS EN DES ZOONS EN DES H. GEESTES

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

MISSIEPERSONEEL

Persoonsnamen.	*Orde of Congr.*	*Datum.*	*Missie.*
Vertrokken :			
Z. D. H. Mgr. J. H. Buckx, J. Apost. Vicaris	S. C. J.	Einde Febr.	Finland
Z. D. H. Mgr. Th. van Roosmalen, Apost. Vicaris	C. ss. R.	4 Mrt. '27	Suriname
Pr. Cherubinus Breumelhof (2e keer)	O. F. M.	13 Apr. '27	Brazilië
Br. Bonaventura Krah (1e keer)	„	Mrt. '27	H. Land
Br. Hilarius. J. Smits, en Dominicus W. Denissen (2e keer) ..	W. P.	Febr. '27	Tunesië
Pr. A. v. Woezik (2e keer)....	M. S. C.	9 Mrt. '27	Brazilië
Pr. J. Zegers en *Br.* H. van Haren (2e keer)	„	18 Mrt. '27	Ned. Nw. Guinea
Pr. C. van Berkel, en M. Schellekens, en *Br.* C. Keet (2e keer)	„	27 Apr. '27	Philippijnen
Br. P. van den Bosch (1e keer)	„	21 Dec. '26	Coquilathville
Pr. P. Vertenten (Regulier overste, oud-miss. v. Nw. Guinea)	„	19 Mrt. '27	Tsuapa (Cong.)
E. H. J. Ramakers (2e keer)..	Lazarist	25 Mrt. '27	Chentingfu (China)
E. H. C. de Wit (2e keer)....	„	13 Mrt. '27	Abyssinië
Br. Wiro Rypkema	C. S Sp.	Mrt. '27	Katanga
Pr. Jos Kurris [1]) (1e keer)....	S. J.	Sept. '26	Batavia
Pr. Jos. Peeters [1]) (1e keer)....	„	18 Mrt. '27	„
Br. Gerardus Kuypers (2e keer)	Scheutist	30 Apr. '27	Congo.
Pr. P. Andriessen (2e keer) *Brs.* Leo v. d. Burgt (2e keer) en Lambertus v. d. Span (1e keer)	O. S. Cr.	12 Apr. '27	Bondo (Congo)
Prs. Dalmatius Reesch en Gabriël Murk (2e keer) en Albertus de Valk (1e keer)	O. P.	25 Mrt. '27	Curaçao

[1]) Beide Paters worden belast met de leiding van de eerste R. K. Middelbare school voor jongens op Java gesticht (A.M.S.).

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Br. Hubertus Onderwater (1e keer)......................	Mill-Hill	16 Mrt. '27	Boven-Nijl
Br. Michaël ten Elzen (1e keer)	„	„	Kavirondo
Prs. V. van Kessel en J. Herkes	O. P.	28 Mrt. '27	Porto-Rico
Pr. P. Kok	Montfortaan	26 Dec. '26	Mozambiek
Pr. Justinus van Schayk (2e keer)........................	Picpus	2 Mrt. '27	Hawaï
Zrs. Maria C. Brouwers, Demetrius C. Veldboer (2e keer), Anna C. Schilder, Jerôme M. v. d. Wiel (1e keer)	O. L. V. der Apostelen	1926	Afrika
Mère Clemence Koch (2e keer) en *Srs.* Angela P. Kraakman, Colleta H. Peters, Gertruda W. van Ham (1e keer) [1]	Zrs. Urs. v. Vught	9 Mrt. '27	Batavia
Zrs. M. Hyacinthe Rauss, en Elisabeth Haselkamp, M. Konradine Schneider, Stanisla Stobraue, Salvatoris Füssmann, Edeltrudis Dickmann, Severa Hein	Zrs. v. h. H. Bloed Aarle-Rixtel	15 Jan. '27	Natal
Zrs. Catharina Heimig, Eduarda Czichon, Felicitas Ranocha, Conrada Murck, Pelagia Stockebrand, Simplicia Souren, Chantal Wanten, Emiliana Kanzia [2]	Franc. v. Schin op Geulle	22 Jan. '27	Brazilië (Staat Catharina)
Zrs. Irmengard Kaldenhoff, Jeanne Marie Heuvel, Antonia van der Laan, Francinetta van Schie, Gertruda de Bree, en Benedictus Tomesen	J. M. J.	9 Mrt. '27	Selebes
Zrs. Sophia van Heck, Lidwigis Ham, Winfrida Hammel.....	Dien. v. d. H. Geest.	Febr. '27	Batavia (Soerabaja)
Zrs. M. Ancilla Hendriks (Overste), M. Philomena Kolk, M. du Carmel Terwey, Majella Storemans, Luperta van Woerkom, Ludovica Ruijgrok [3] ..	Zrs. v. d. G. Herder.	15 Mrt. '27	Batavia

[1]) Mère Clemence woonde het groot-kapittel te Rome bij.

[2]) De vier eerste zijn bestemd voor de verpleging der melaatschen; de andere voor onderwijs en ambulante ziekenverpleging.

[3]) De eerste Nederl. Zusters dezer Congr. die naar de missie gaan. Zij zullen zich in Indië wijden aan hun gewone liefdewerk.

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Sr. Aurelia Roelands (2e keer) [1])	Witte Zrs.	23 Mrt. '27	Belg.-Congo
Zr. M. Bonifatia van Amsterdam	Gasth. Zrs.	Mrt. '27	Curaçao
Mdr. Hermanda van Wensen (Nieuw-ben. Missie-overste ; (2e keer) ; *Zrs.* Christophoris Warmerdam, Francisco Bosdriesz, Irene Rabelink, Xaver Rorink, Gondulpha van den Berg	Franc. v. Heijthuijsen	3 Nov. '26	Batavia
Teruggekeerd :			
Pr. Electus Klerks	O. M. Cap.	Jan. '27	Padang
Pr. Fidelis Tonus	,,	Mrt. '27	Ned. Borneo
Br. W. Wouters...............	Afr. Miss. Cad.	Mrt. '27	Nigeria
Pr. Chr. van Aspert..........	Scheutist	Febr. '27	Mississippi
Pr. P. Vervoort en *Brs.* Henneman en v. d. Biggelaar	,,	Jan.-Febr. '27	Belg. Congo
Pr. J. van Beurden en A. Cortebeeck	M. S. C.	April	Philippijnen
Prs. B. Thien en *Brs.* A. Peeters en H. Kamerbeek	,,	,,	Ned. Nw. Guinea
Pr. Gelasius Wismans	O. F. M.	2 Jan. '27	Luanfu
Fr. G. Vermin................	Mill-Hill.	28 Jan. '27	Madras
Prs. E. Klep en J. Orth......	W. P.	Jan. '27	Oeganda Tanganyika
Brs. Marcellinus v. d. Meer en Maria Brugmans............	,,	,,	Boven Congo en N. Afrika
Pr. H. Telgmann, *Br.* Gerardus v. d. Peet..................	S. C. J.	1 Apr. '27	Stanly Falls (Congo)
Zrs. Angela en Alphonsine......	Zrs. Moerdijk	Mrt. '27	Finland
Zr. Agathonique B. van Gulik.	O. L. Vr. der Apostelen	Mrt. '27	Afrika
Overleden :			
Pr. C. W. J. Wenneker, de oudste Missionaris van Nederl. Indië, geb. 1837, Missie 1876, overleden te Moentilan..........	S. J.	† Jan. 1927	Batavia
Pr. L. Jennissen, geb. 1852, Missie 1890, overl. te Djogja	S. J.	† Febr. 1927	Batavia
Fr. J. H. van de Westelaken, geb. 1860, Missie 1887, overleden te Guntur	Mill-Hill.	† 14 Mrt. '27	Madras

[1]) Half Maart vertrokken van uit Esch 8 Nederl. postulanten naar het noviciaat der Witte Zusters in Algiers.

Persoonsnamen	*Orde of Congr.*	*Datum*	*Missie*
Pr. Dr. Jos. Peeters, geb. 1885..	W. P.	Mrt. '27	Maison-Carrée. (Algiers)
Zr. Mathilda Leygraaf, Missie 1873, overleden te Semarang..	Franc. v. Heijthuijzen	† 24 Sept. 26	Batavia
Zr. Bonaventura Catharina Jansen......................	O. L. Vr. der Apostelen	† 1927	Afrika
Zr. Maria Dosithea Schambergen Missie 1898. [1])	J. M. J.	† Febr. '27	Selebes (Tomohon)

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Mgr. G. Wantenaar. — De oud-student van het Roosendaalsche St. Joseph-Missiehuis de zeereerw. heer G. Wantenaar, die tevens eenige jaren aan genoemd Missiehuis als professor werkzaam is geweest en redacteur was der Annalen, is benoemd tot eerste Apostolische Prefect van de pasopgerichte Praefectuur van Basankusu (Belg. Congo). Deze nieuwe Nederlandsche Missie-bestuurder werd geboren te Soest op 19 Maart 1886, studeerde de Humaniora aan het Klein Seminarie te Culemborg, deed zijn intrede te Roosendaal in 1904, werd te Mill-Hill Priester gewijd op 25 Juli 1909, was werkzaam aan het Missiehuis te Roosendaal als professor en redacteur der Annalen tot 1919 en vertrok aan het einde van 1919 naar de Congo-Missie. Moge God zijn bestuur zegenen.

Een nieuwe Congregatie naar de Missies. — Z. D. H. de Bisschop van Haarlem heeft in princiep goedgekeurd, dat de EE. Broeders van O. L. V. v. VII Smarten te Voorhout zich ook aan de Missie gaan wijden ; het voornemen bestaat te gaan naar China naar het vicariaat van Mgr. Geurts teneinde jongens op te leiden voor verschillende ambachten.

Japansche inlandsche bisschoppen. — Berichten uit Rome melden dat de Paus binnenkort persoonlijk ook Japansche priesters tot bisschop zal wijden.

De Missies der Minderbroeders in 1926. — Volgens de Acta Ord. F. Min. en de „Missioni Francescana" vertrokken in den loop van 1926 totaal 106 Minderbroeders naar de Missies, o.a. 9 naar Afrika, 32 naar China en Japan 53 naar Amerika, 14 naar het H. Land, 4 naar de Philippijnen, enz. Uit Nederland vertrokken er 4 naar China (2 voor ıen keer), 8 naar Brazilië (5 voor ıen keer), 1 naar Noorwegen (ıen keer).

De Orde der Minderbroeders telde in 1926 : 2853 missionarissen in 61 missiegebieden (resp. 1358 in 40 Missiegebieden onder de Congr. de Propaganda), verder 709 inlandsche priesters, 2315 Zusters, 45000 Tertiarissen, ruim 111 millioen niet-katholieken, 4.502.812 christenen, 177,310 katechumenen, 4704 kerken en kapellen, 548 parochies, 7193 christianiteiten, 959

[1]) Dit is de eerst-overledene der 6 Zusters v. J. M. J. die in 1898 voor het eerst naar Tomohon op Selebes vertrokken,

seminaristen, 3115 scholen met 144.287 leerlingen, 5565 weeskinderen, 661.400 verpleegde zieken, 16.008 doopsels van volwassenen, 166.533 kinderdoopen, bijna 8 millioen HH. Communies, enz.

(Le Missioni Francescane 1927 p. 64.)

Minderbroeders-Missionarissen in Nederland. — Volgens „De Maasbode" neemt het aantal studenten van het Missiehuis „St. Franciscus Solanus" der Paters Franciscanen te Sittard zoodanig toe, dat de twee laagste klassen in September a.s. naar het klooster te Baarlo zullen worden overgebracht.

Verder zal binnenkort in het kasteel Hoogcruts bij Noorbeek (L.) een noviciaat worden gevestigd.

Varia. — De Hoogeerw. Pater Norbertus Poelman, Provinciaal der Paters v. d. HH. Harten maakt een **visitatiereis** naar de Prefectuur Banka en Billiton.

— De Alg. Overste der Zrs. van den H. Carolus Borremeus is einde Maart teruggekeerd van haar **visitatiereis** naar Nederlandsch-Indië.

— Op Java is de **eerste Middelbare School** voor Jongens geopend door de „Strada-vereeniging," gesteld onder bescherming van O. L. V. della Strada. Pater J. Wubbe S.J. is voorzitter van het bestuur, p. J. Kurris S.J. is directeur der school.

— In **Poerwokerto** is p. Hoevenaars S. J. bezig een kerkje te bouwen. De Miss v. h. H. Hart zullen dus in hun nieuwe missiegebied een drietal kerkjes vinden.

— De **Broeders van Dongen** zullen 1 Juli worden belast met het onderwijs aan de 2e Europeesche Lagere school te Buitenzorg.

— Een **Indische Katholieke-Wetenschappelijke Vereeniging** is 20 Jan. ll. volgens de Maasbode in Indië met 26 leden opgericht onder leiding van Dr. Ir. Jos Schmutzer.

— Den 24sten Jan. heeft de Paus het decreet goedgekeurd, waarbij het **Zaligverklarings-proces** der Martelaren, die in 1900 bij den Bokseropstand in China gevallen zijn, wordt ingeleid. De zaak loopt over 2857 geloofshelden.

— Te Freiburg overleed **Georges Python,** de Stichter der Freiburgsche Universiteit, die zich voor de missie zoo bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt door aan S. P. L. rechtspersoonlijkheid in Zwitserland te bezorgen, en deze stichting te verdedigen in het groote proces, waarin haar opheffing geëischt werd.

— De „Dienaressen van den H. Geest van de Eeuwigdurende Aanbidding", de Slotzusters van Steyl, zullen — volgens De Tijd — een **klooster** stichten nabij het Missiehuis St. Jan te Soesterberg.

— De **oudste Missionaris van Afrika,** tevens de oudste missionaris zijner Congregatie, p. Willibrord Reelick, Priester van het H. Hart, viert 15 Mei zijn 80en verjaardag. De nog krachtige grijsaard werd geboren te Zutfen 15 Mei 1847, is oud-pauselijk zouaaf, uitgedreven missionaris van Equator (Z.-Amerika), en nu 29 jaar onder 't sloopend tropenklimaat van Midden-Afrika werkzaam te Stanleyville (Belgische Congo).

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND

INTERDIOCESAAN MISSIEFEEST TE NIJMEGEN VAN 22—29 MEI

Tien jaar is het thans geleden dat de missieactie in Nederland krachtig begon op te bloeien. Voorbereid door Pater v. Rijckevorsel S.J. in zijn geestdriftwekkende brochures *Missie en Missieactie* en *Missieactie in Nederland*, door Pater Dr. A. Slijpen, die omtrent 2000 Nederl. priesters in een missiebond wist te vereenigen en door verschillende anderen, werd de eerste machtige stoot tot haar organisatie gegeven op den 9den diocesanen Bosschen Katholiekendag, uitsluitend gewijd aan de bespreking van het missiewerk.

Het Centraal Bestuur van den Priester-Missiebond op 7 Oct. 1926 te Utrecht, onder voorzitterschap van Z. D. H. Mgr. v. d. Wetering vereenigd, besloot dit zoo heugelijk feit door een *interdiocesane* feestviering zoo plechtig mogelijk te herdenken. Bij die gelegenheid wordt tevens gehouden de algemeene vergadering van de Leden van den P. M. B., die volgens art. 31 der statuten om de vijf jaren moet plaats hebben. Dit feest gaat dus uit van den Nederlandschen Priester-Missiebond.

Een plaatselijk Comité treedt op als *uitvoerend* Comité, om den opzet van het Nationaal Comité een degelijk resultaat te verzekeren.

Het *hoofddoel* van deze feestviering zal zijn *een krachtige bevordering van de Pauselijke Missie-Genootschappen* : Voortpl. des Geloofs, H. Kindsheid en St. Petrus' Liefdewerk.

Wij kunnen verder de volgende bijzonderheden mededeelen.

1. Als *nationaal Comité* zal fungeeren het Centraal Bestuur van den P. M. B. Het *plaatselijk Comité* te Nijmegen is samengesteld als volgt :

de Hoogeerw. Heer Deken Mgr. C. A. van Son, *Eere-Voorzitter.*
Kapelaan J. H. M. Knegtel, *Voorzitter.*
Zeereerw. Pater J. v. d. Loo S.J., *Secretaris.*
Zeereerw. Pater V. A. Kolkman O. P., *Penningmeester.*

2. Het feest zal gevierd worden van 22 tot 29 Mei. Tegelijk zal een *missie-*

tentoonstelling worden gehouden, waaraan alle missioneerende Orden en Congregaties van Nederland zullen deelnemen.

Deze tentoonstelling, waarvan het plan werd ontworpen door den Heer Ch. Estourgie, zal worden gehouden in het *Unitas-gebouw* van de R. K. Werkliedenvereeniging.

3. Om haar interdiocesaan karakter werd het *heele Nederlandsch Episcopaat* het *Beschermheerschap* aangeboden, wat door alle Bisschoppen welwillend is aanvaard.

4. Zaterdag 21 Mei groote *Kinder-optocht*.

5. Zondag 22 Mei zal door Mgr. Diepen te half tien een Pontificale H. Mis worden opgedragen in de St. Augustinus-Kerk, waarna door Z. D. H. *de tentoonstelling* zal worden geopend. 's Avonds om 8 uur *Openingsvergadering* in het Concertgebouw ,,*De Vereeniging*''. Spreker zal zijn de Heer Ir. Feber.

6. Maandag 23 Mei om *half elf* Pontificale Mis van Z. D. H. Mgr. H. v. d. Wetering, in de Broerskerk (Dominicanen). Daarna zal in de pastorie der Paters Dominicanen *te* 12 *uur* de jaarvergadering worden gehouden van het Centraal Bestuur van den P. M. B. Om *half drie* algemeene vergadering van de Leden van den P. M. B., waarin als spreker zal optreden de Zeereerw. Heer Th. Bekkers, Nationaal Directeur van het S. P. L. Deze vergadering zal worden geleid door den Hoogeerw. Heer Mgr. Prinsen. Door den Algem. Secretaris, Mgr. Hermus, zal verslag worden uitgebracht van de werkzaamheden van den Bond in de laatste vijf jaren (Art. 33 der Statuten), door den Penningmeester, Kapelaan de Wit, over den finantiëelen toestand (Art. 34).

Daarna of na het diner *optocht* naar het *Mgr. Hamer-monument*, waar het woord zal worden gevoerd door den Hooggel. Pater Dr. Al. Slijpen S.J. en door Pater H. Raijmakers en waarbij een krans zal worden neergelegd aan den voet van het standbeeld met het opschrift: ,,Katholiek Nederland aan den Bisschop-Martelaar, Mgr. Hamer.''

7. Dinsdag 24 Mei Pontificale Mis in de St. Anna-kerk (Groenestraat). Om *drie uur interdiocesane vergadering van de diocesane Besturen en de Hoofdzelatricen*(*teurs*) *der drie Pauselijke Missie-Genootschappen*, in de kleine zaal van het Concertgebouw ,,De Vereeniging''. Deze vergadering zal geleid worden door den Hoogeerw. Hooggel. Heer prof. Dr. G. Bauduin, van Roermond. Allen die deze vergadering willen bijwonen worden dringend verzocht tijdig, vóór 17 Mei, bericht te zenden of te laten zenden aan voormeld Secretariaat, Stijn Buijsstraat 11.

Aan de dioc. Besturen zal te *één uur* een lunch worden aangeboden in het Oranje-Hôtel, tegenover het station.

8. Woensdag 25 Mei vergadering van de interacademiale Missie-clubs, de Indische Missie-vereeniging, het Melania-werk, enz. Op dezen dag zal Pater ten Berge een lezing houden over ,,*Eigen en inheemsche Christelijke kunst in de missie*''.

9. Donderdag, Hemelvaart, te 3 uur vergadering van genoodigden uit Nijmegen.

10. Op Zaterdag 28 Mei zal de Medische afdeeling op de tentoonstelling zijn vertegenwoordigd en zal er een lezing worden gehouden over „*de pest*".

11. Zondag 29 Mei, den sluitingsdag, waarschijnlijk Pontificale Mis in de kerk van St. Antonius (Groesbeeksche straat.) Optocht van Sociale en Godsdienstige Vereenigingen met open-lucht-speech. In de sluitingsvergadering zal spreken de Zeereerw. Pater v. d. Geest O.P.

Nadere bijzonderheden zullen worden bekend gemaakt in het officieel program, dat zoodra mogelijk zal verschijnen.

Met den meesten aandrang meenen wij de leden van den Priester-Missiebond (van de Dioc. Missie-Comité's allereerst) te mogen verzoeken, Maandag 23 Mei te Nijmegen deel te nemen aan den grooten **„Priesterdag".** De missie-actie is een zegen ook voor Nederland, en slechts door deze actie in kracht en doelbewustheid te doen toenemen, zal deze groote geestelijke rijkdom voor Nederland blijven behouden. Om die zelfde reden ook sporen wij er toe aan, dat de plaatselijke Directeuren der Pausel. Missiegenootschappen hun hoofdzelateurs en zelatricen zullen aansporen deel te nemen aan den **„Zelateursdag"** op Dinsdag 24 Mei.

Vergadering en besluiten van de Moderatoren van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs. — Op 3 Maart 1927 had te 's-Bosch, in Hotel N.-Brabant, een vergadering plaats van de Moderatoren van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, onder leiding van den nationalen Directeur, Mgr. J. Pompen, Vicaris-Generaal van het Bisdom Den Bosch.

Aanleiding tot die vergadering gaf een schrijven uit Rome van den Secretaris van den Centralen Raad, Mgr. Nogara aan den nationalen Directeur voor Nederland, waarin gevraagd werd, welke, naar zijne meening, de redenen zijn, dat de laatste jaren het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs niet meer in die mate in bloei toeneemt als voorheen het geval was ; waarom er in de meeste bisdommen een stilstand, zelfs eenige achteruitgang is te bespeuren, en welke z.i. de middelen zijn om zoo mogelijk het Genootschap tot hoogeren bloei op te voeren.

1. Als eerste en voornaamste oorzaak van den stilstand werd aangegeven : de invoering en snelle opbloei van het St. Petrus' Liefdewerk. Niet, zoo werd er bijgevoegd, dat wij dit betreuren. Integendeel, wij verheugen er ons over. Maar wij moeten den toestand der Voortplanting niet afzonderlijk bezien, maar *in verband met dit jongste der Pauselijke Missie-Genootschappen.*

Doen wij dit, dan is er van achteruitgang, van stilstand in den Missiesteun geen sprake, dan moeten wij eerder spreken van *blijden vooruitgang.* Ware er dit nieuw Pauselijk Liefdewerk niet bijgekomen, dan zou, hoezeer ook de ijver van de Zelateurs en Zelatricen der Voortplanting en van de H. Kindsheid zich had ontplooid, de opbrengst der Pauselijke Missie-

Genootschappen nooit tot die hoogte zijn opgevoerd als thans het geval is, nu haar het S. P. L. als steun is toegevoegd.

De Moderatoren spraken dan ook allen den wensch uit, dat, zelfs al zou het Genootschap der Voortplanting er eenigszins onder lijden, het S. P. L. jaarlijks in nog hoogere sympathie en steun zich zou mogen verheugen.

2. Als tweede oorzaak van dien stilstand werd aangegeven *de vele andere groote geestelijke behoeften waarin de Katholieken van Nederland in den laatsten tijd moeten voorzien.*

Als men alleen maar eens nagaat, werd er gezegd, wat zij jaarlijks hebben bij te dragen voor de R.K. Universiteit, de R.K. Handels-Hoogeschool, voor het R.K. Middelbaar Onderwijs, voor de zich jaarlijks meer en meer uitbreidende particuliere Missie-werken, voor honderden andere godsdienstige en liefdadige werken, dan moet het ons eigenlijk verwonderen en tot groote dankbaarheid stemmen, dat het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, dat toch in vergelijking van de twee andere Pauselijke Missie-Genootschappen over zoo weinig pakkende propaganda-middelen beschikt, zich ongeveer op dezelfde hoogte blijft handhaven en in verschillende parochies nog voortgang maakt.

Toch waren allen het er over eens, dat althans in verschillende parochies meer kon gedaan worden. Vooral de volgende middelen werden aanbevolen om het Genootschap tot hoogeren bloei te brengen:

1. Zooals men kan zien in den Staat van Ontvangsten, die jaarlijks in de Annalen gepubliceerd wordt, zijn er in alle bisdommen nog parochies waar weinig of niets voor het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs gedaan wordt.

Aan de diocesane Thesauriers werd in overweging gegeven in 't vervolg in de Annalen bij de vermelding van de opbrengst in elke parochie te voegen *het aantal communicanten* in die parochie. Men kon dan zien waar goed en waar te weinig voor dit voornaamste van alle missiewerken geijverd werd. En de diocesane Missie-Comité's moesten dan door toezending eener circulaire en andere middelen er naar streven, ook in die parochies de noodige belangstelling voor het Genootschap te wekken.

Verder werden in herinnering gebracht de machtige propagandamiddelen, herhaaldelijk aangeprezen, o.a.:

2. Dat in elke parochie zeer ijverige Hoofdzelatricen werden aangesteld, die op haar beurt weer enkele andere ijverige zelatricen moeten aanstellen. Dezen hebben tot taak, elk in een bepaald deel der parochie, door het verspreiden van propaganda-circulaires (gratis verkrijgbaar in het Instituut voor Doofstommen te St. Michiels-Gestel), of door persoonlijk bezoek, te trachten nieuwe leden aan te werven. Zij moeten nu en dan — zoo mogelijk onder leiding van den plaatselijken Directeur — samenkomen om de belangen van het Genootschap te bespreken en dit zoo volmaakt mogelijk in de parochie te organiseeren.

3. Waar de Directeur de belangen van het Genootschap niet voldoende kan behartigen, moet hij daarmede een anderen Geestelijke zijner parochie belasten.

4. In elke parochie telken jare op een bepaalden dag een Missiefeest te vieren van het Genootschap, dien dag een H. Mis op te dragen voor de leden, te preeken over de Missies en in 't bijzonder te wijzen op de beteekenis en de voortreffelijkheid van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs boven alle andere Missiewerken.

In alle bisdommen is daarvoor reeds een bepaalde dag aangewezen.

5. In sommige bisdommen kan nu en dan met veel vrucht een diocesane vergadering worden gehouden van de plaatselijke Directeuren en de Hoofdzelatricen met het diocesaan Bestuur om aldus een vruchtbare samenwerking tusschen het diocesaan- en het plaatselijk Bestuur tot stand te brengen. In grootere bisdommen is dit niet goed mogelijk. Daarom is het in deze beter, nu en dan een dekenale of gewestelijke vergadering bijeen te roepen onder leiding van een vertegenwoordiger van het diocesaan Bestuur, wat ook voor de kleinere bisdommen ten zeerste is aan te bevelen.

6. Langdurig werd beraadslaagd over de vraag of het niet wenschelijk zou zijn meer Annalen ter beschikking te stellen dan thans in het Aartsbisdom en de bisdommen van Den Bosch, Breda en Roermond het geval is (1 ex. voor elk tiental leden).

Besloten werd te onderzoeken, hoe groot het aantal exemplaren zou worden en in hoeverre daardoor de kosten zouden stijgen, wanneer voor *elk tweetal gezinnen* een exemplaar werd verstrekt. Een circulaire met vragenlijst zal daarvoor in den loop van dit jaar aan alle Directeurs van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs worden toegezonden.

7. Door een der Moderatoren werd gevraagd of het niet nuttig zou zijn ook aan de Voortplanting een of ander werk toe te voegen waardoor het, voor velen althans, meer sympathiek zou worden, bijv. kleine beurzenstichtingen tot opleiding van catechisten, van inlandsche onderwijzers, giften tot vrijkoop van slaafjes, het onderhoud van bepaalde inlandsche geestelijken, het stichten van kerkjes in bepaalde Missie-gebieden enz.

De Alg. Secretaris zou daarover eens nader schrijven naar Rome. Hij meende echter, dat zulks minder in den geest zou zijn van het Centraal Bestuur van het Genootschap.

Nederland vertegenwoordigd in den Centralen Raad van het Genootschap der H. Kindsheid te Parijs. — In zijn vergadering van 7 Oct. 1926 werd door het Centraal Bestuur van den P. M. B. de vraag gesteld of het niet nuttig zou zijn aan den Centralen Raad der H. Kindsheid aan te vragen een vertegenwoordiger van Nederland in het Hoofdbestuur op te nemen. De Secretaris kon mededeelen dat zulks om verschillende redenen ook te Rome werd wenschelijk geacht.

Algemeen werd instemming met dit voorstel betuigd alsmede met het voorstel om den Hoogeerw. Hooggel. Heer Prof. Dr. G. A. H. Bauduin van Roermond, die reeds tal van jaren zijn beste krachten aan den bloei der H. Kindsheid gewijd had, als vertegenwoordiger van Nederland voor te dragen.

Einde Februari mocht zijn Hoogeerw. uit Parijs bericht ontvangen,

dat de Centrale Raad in zijn vergadering van Januari hem tot lid had aangesteld. ,,De Centrale Raad" — zoo schreef Mgr. E. Mério, Directeur-Generaal — ,,heeft door deze benoeming zijn erkentelijkheid willen betuigen aan zijn dierbare en zoo edelmoedige medewerkers en weldoeners in Holland."

Wij wenschen Zijn Hoogeerw. ook hier ter plaatse met die eervolle benoeming van harte geluk en hopen, dat hij nog menig jaar en met veel vrucht zijn verdienstvollen arbeid voor den bloei der H. Kindsheid in Nederland zal kunnen doorzetten.

Op Dinsdag 24 Mei zal getracht worden bij gelegenheid van de interdiocesane vergadering van de dioc. Besturen en de Hoofdzelatricen der Pauselijke Missiegenootschappen, een inniger samenwerking tot stand te brengen *tusschen de verschillende dioc. Besturen der Kindsheid*, gelijk die ook bestaat tusschen de dioc. Besturen van de Voortplanting en van het St. Petrus' Liefdewerk. Wij brengen in herinnering, dat die dioc. Bestuurders (Bestuursters) zijn:

Aartsbisdom Utrecht: Mevr. J. Tordoir-Garrels, Biltstraat 101*b*, Utrecht, postr. 104669.

Bisdom Breda: Mevr. van Mierlo-van Golstein, Tolbrugstraat, Breda, postr. 10608.

Bisdom Haarlem: Rector G. Huijbers, Maagdenhuis, Spui, Amsterdam. (Secretaris).

Bisdom Den Bosch: Mej. E. Straeter, Zomerstraat 36, Tilburg, postr. 74737.

Bisdom Roermond: Prof. Dr. G. Bauduin, Sem. Roermond, postr. 24648.

De vergadering van den Centralen Raad van de Voortplanting te Rome. — Op Dinsdag 29 Maart kwam deze bijeen in het paleis der Propaganda. Bij zijn openingsrede vestigde kardinaal van Rossum er de aandacht op, dat niettegenstaande de groote vorderingen der missieactie de behoeften der missies toch nog verre de beschikbare middelen overtreffen.

Allen — zoo sprak o.a. de kardinaal — moeten dus werken in eigen kring tot vermeerdering der middelen. Er moet hard gewerkt worden in de bisdommen en in de parochies. **Het Werk der Voortplanting dat, volgens het verlangen des Pausen, het hoofdwerk moet zijn en blijven, moet overal gepropageerd worden;** het moet een parochiewerk worden, want de groote kracht ligt niet in buitengewone gaven, maar in de gewone kleine contributies. Alle andere missiewerken moeten beschouwd worden als hulpwerk voor het Werk der Voortplanting en de parochiegeestelijken moeten dit werk vóór alle andere propageeren.

Wat de te verdeelen opbrengst aangaat, meldde ,,De Maasbode", dat het totaal bedrag ongeveer 41 millioen lire bedroeg, tegen 43.5 millioen het vorig jaar. Deze schijnbare achteruitgang is echter in werkelijkheid geen achteruitgang. In de meeste landen immers gaat de opbrengst voor het Werk vooruit, nergens beduidend achteruit. Maar door de waardeverhooging der Italiaansche

Lire sinds het vorig jaar, vertoont de algemeene opbrengst, berekend in lires, een lager bedrag. Berekent men de lire tegen den koers van het vorig jaar, dan komt men dit jaar tot een bedrag van ongeveer 47 millioen lire.

Amerika, dat het vorig jaar 900.000 dollar had verzameld, bracht dit jaar 15 pct. meer op.

Nederland ging eenigszins achteruit, zoodat het zijn eereplaats van nummer 3 onder de verschillende contribueerende landen, niet behouden heeft.

Italië, dat een millioen meer opbracht dan het vorig jaar, staat thans boven Nederland. Ook Duitschland begint Nederland zeer nabij te streven.

Behalve de verdeeling der gelden, werden nog verschillende gewichtige vragen ter vergadering behandeld. Vooral werd de wijze van propaganda voor het werk in de verschillende landen besproken, waardoor de één van den ander kon leeren.

Besloten werd ook, dat een persbureau zou worden verbonden aan de algemeene secretarie van den centralen raad, hetwelk aan de verschillende nationaal-directies gegevens en mededeelingen voor propaganda-werk zal verstrekken.

De Amsterdamsche Missieweek — de tweede van dien aard — zal worden gehouden van 5—13 November e.k. Het Permanent Priester-missiecomité, vertegenwoordigend in de hoofdstad het Dioc. Missie-Comité, heeft uit zijn midden een uitvoerend Comité gevormd, bestaande uit: pater L. D. Oorsprong O.P., Voorzitter; pater N. Bos S.C.I., Secretaris; Mr. A. Blaisse Jr., Penningmeester; kapl. J. Mol, zaalhuur, inrichting zalen; pater L. van Gorcum, S.J., Pers en Propaganda; pater J. Lips C.ss.R., Huisvesting; kapl. H. Heyink, Regeling der orde; pater Rumoldus O. fr. M. Cap., Ontvangsten; kapl. J. Speet, Muziek, zang, kerkelijke plechtigheden; pater H. Hulsbosch, O.F.M., Consumptieregeling; pastoor Kersbergen, gedelegeerde van het Diocesane Missie-Comité.

Door kerkelijke plechtigheden en toespraken, door wetenschappelijke en populaire lezingen, door lichtbeelden en filmvoorstellingen in alle deelen der stad, zoowel als door de tentoonstelling, in het Paleis van Volksvlijt, van alles wat de Missionarissen uit de verschillende werelddeelen omtrent de godsdienstige en sociale gebruiken en levenswijzen der heidensche volken, alsook omtrent het moeizaam werk en de vorderingen der heidenbekeeringen hebben bijeengebracht, hoopt het Comité krachtig mede te werken tot het versterken en verdiepen van den echten missiegeest en vurigen missieijver in 's rijks hoofdstad.

De Missiologische week te Leuven wordt dit jaar gehouden op 10, 11, 12, 13 Aug. 1927. Het algemeen onderwerp is „la formation des élites", niet alleen van priesters en religieuzen, maar ook van een leeken-élite, en wel onder religieus, intellectueel, maatschappelijk en beroeps-opzicht.

Het secretariaat is gevestigd 11 Minderbroedersstraat, Leuven.

Missienaaikringen in het Bisdom Haarlem. — Op verzoek van het Haarlemsch Diocesaan missie-Comité heeft de Diocesane R. K. Vrouwenbond

in dat bisdom op zich genomen de propaganda voor het stichten en organiseeren van missienaaikringen te voeren. In een circulaire aan de plaatselijke afdeelingen, deelt het Dag. bestuur mede, dat het, èn om de enorme behoeften aan kleederen en kerkelijke gewaden, èn om de schoonheid van het liefdewerk, èn om de bijzondere geschiktheid van den R. K. Vrouwenbond voor dit werk, gaarne aan de ambtenaresse, mej. Jansen, opdracht heeft gegeven in blijvend verband met het Afd. Bestuur, de actie tot oprichting van missienaaikringen ter hand te nemen in de afdeelingen, die met deze plannen accoord gaan.

In plaatsen, waar meerdere parochies bestaan en slechts één missienaaikring werkt, kan wellicht in elke parochie zoo'n kring opgericht worden.

Waar nog geen afdeeling van den R. K. Vrouwenbond bestaat, kan het initiatief tot het oprichten van een missie-naaikring in verband met den Dioc. R. K. Vrouwenbond, ook door particuliere dames genomen worden.

Zoo noodig kan door het Haarlemsche Missie-comité door bemiddeling van het Dagel. Bestuur van den Dioc. R. K. Vrouwenbond een bijdrage verstrekt worden om de eerste kosten der oprichting te helpen bestrijden.

Moge deze actie groot succes hebben.

Missievereeniging St. Franciscus Xaverius op de Groot-Seminaries te Warmond en te Hoeven. — Eerstgenoemde vierde haar tienjarig bestaan en gaf daarover een keurig verslagboekje uit. De samenvatting doet zien dat in die 10 jaren bijna f 64.000.— aan de Nederl. Missionarissen kon worden uitgekeerd! In het laatste jaar was f 7.735.— beschikbaar.

De vereeniging te Hoeven keerde in het laatste verslagjaar f 2300.— uit, waarvan aan de Pausel. Missiegenootschappen f 540.—, aan de Ind. Missievereeniging f 160.— en aan verschillende Nederl. Missionarissen f 1800.—.

Een prachtige praestatie, die niet alleen voor het heden, maar ook voor de toekomst belooft. Al deze missie-ijveraars worden immers straks parochiepriesters . . . .

Steun-actie voor de beproefde Missies van China en Japan. — Bijna 30.000 gulden werd door het Comité ingezameld. De lijsten zijn nu gesloten. De penningmeester, kap. de Wit (Arnhem, giro 63879) zal echter nog gaarne nagekomen giften incasseeren en verantwoorden.

Na zijn dankwoord in de pers aan allen die hebben bijgedragen en medegewerkt, beveelt kapelaan de Wit bijzonder aan de **Gebedsactie van China en Japan.**

Met grooten ijver werkt in Nederland voor zijn verspreiding **de Hoofdzelateur A. Kessels-Verheijden, Cuneragesticht, Nieuwe gracht 32, Utrecht.**

Men heeft dezen slechts zijn naam en adres op te geven of te laten opgeven. Dan ontvangt men na enkele dagen kosteloos zijn inschrijvingsbiljet, waarop ook de verplichtingen zijn aangegeven.

De eenige verplichting (behalve de inschrijving) is: Elk jaar 12 H.H. Communiën voor de bekeering van China en Japan, of wel eene H. Mis laten lezen door een priester naar eigen keus. Geen contributie wordt gevraagd. Een vrijwillige geldelijke bijdrage ter bestrijding van de propagandakosten zal echter dankbaar worden aanvaard.

BOEKBESPREKING

NEDERLANDSCH ZENDINGSJAARBOEK VOOR 1926/27. — Uitgegeven door den Zendingsstudieraad te De Bilt. (196 blz.).

In een van de vele dingen, waarop wij bij onze missie-actie het „ab hoste doceri" mogen toepassen, is ongetwijfeld het z.g. „Zendingsjaarboekje" der Protestanten dat ieder jaar uitdijt en nu een werk van bijna 200 bladzijden is geworden. Het is een boek van bijzonder actueele waarde, omdat 't zoowel den huidigen stand van het zendingswerk als de binnenlandsche actie en propaganda zoo volledig en nauwkeurig mogelijk weergeeft.

Na een uitgebreid overzicht van den arbeid in Ned. Oost- en West-Indië, waarin Ds. Rauws zijn vreugde uitdrukt over den groei en bloei der Zendingsvelden, maar tevens zich angstig afvraagt, of de Nederlandsche Christenheid wel in staat en bereid zal zijn alles op te brengen; wat die arbeid in zijn snelle ontwikkeling noodig heeft, volgt het jaarverslag van den Zendingsstudieraad (Z. S. R.), die zich ten doel stelt belangstelling te wekken voor de Zending.

Het overige van het boek (ruim 140 blz.) is gewijd aan „Gegevens betreffende den arbeid der Nederlandsche Zending." In een recensie de werkzaamheden der verschillende zendende corporaties geven is ondoenlijk. Een overzicht der indeeling van het protestantsche zendingswerk gaf Het Missiewerk in November 1924 blz. 95—99 en 115—120, en November 1925 blz. 103—107.

In duidelijke statistieken worden arbeid en resultaten nauwkeurig gespecificeerd, welker groote lijnen in de inleiding zijn aangegeven. Aparte paragrafen worden zoowel bij Oost- als West-Indië gewijd aan de Vereenigingen, welke zorg dragen voor het onderwijs in de koloniën en aan de philantropische en andere instellingen in verband met de Zending.

Het Zendingsjaarboek is er een, dat er zijn mag. Het doet ons des te beter het gemis aan een eigen jaarboek van het missiewerk in onze koloniën voelen.

Van anti-papisme is het werkje vrij. Het wijdt zelfs eenige bladzijden aan de katholieke missie. Toch moeten we één aanmerking maken. Op blz. 26 lees ik over West Nieuw-Guinea: „Een invasie van de Roomsche Zending van de Kei-eilanden uit, die verstorend en verwarrend z o u (spatieering van ons. J. V.) werken is gestuit door het energieke optreden van de bestuurs-ambtenaren en de zendelingen."

Over dat toekomstige „verstorend en verwarrend" (men voelt art. 123) werken zullen allen het niet eens zijn, maar — om te spreken van een „invasie" is volkomen bezijden de waarheid. Vier Kampongs op de Westkust van Nieuw-Guinea kwamen aan pastoor Ed. Cappers M.S.C. *vragen* om Roomsch te worden. De assistent-resident, een dier „energieke bestuursambtenaren" deelde den pastoor echter mee, dat slechts de U. Z. V. recht had op de westkust en daarom zou de pastoor worden tegengewerkt; en volgens besluit van den G. G. van N. I. (29. 11. '25) werd hem geweigerd aan het verzoek der Kampong-bewoners te voldoen. Mohammedaan mochten de menschen wel worden, maar Roomsch niet. Of er dus van „invasie" sprake was!

H. J. V.

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 23 Aprilis 1927. J. POMPEN, Vic.-Gen.

INHOUD VAN DEN ACHTSTEN JAARGANG

No. 1 — Jaarg. VIII St. Michiels-Gestel, Augustus 1927

BIJLAGE VAN
HET MISSIEWERK
ORGAAN VAN DEN PRIESTER-MISSIEBOND

Deze bijlage verschijnt zoo dikwijls het bestuur het wenschelijk acht en wordt alleen aan de Leden van den Priester-Missiebond toegezonden.

HUISHOUDELIJK REGLEMENT
VAN DEN PRIESTER-MISSIEBOND IN NEDERLAND.

Artikel 1.

Doel. Het *doel* van den Priester-Missiebond is : in de priesters en door dezen in de geloovigen een vurigen missiegeest op te wekken, opdat alle leden der H. Kerk samenwerken aan de verbreiding van het Rijk van Christus over geheel de wereld.

Zijn doel is dus niet gelden in te zamelen voor de missies of het beheer van missie-instellingen tot zich te trekken ; wel echter om de geloovigen er toe te brengen deze naar vermogen te steunen.

Artikel 2.

Middelen. I. Door publicaties en cursussen, door het organiseeren van congressen en bijeenkomsten zal de Priester-Missiebond zijn leden voorlichten aangaande de gronden waarop hun missieplicht steunt en aangaande de behoeften, den omvang, de inrichting en den uitslag van het missiewerk der H. Kerk, opdat onder hen daardoor worde aangekweekt een actieve missiegeest, voortkomend uit een deugdelijk theologisch en ascetisch begrip van den priesterlijken missie-plicht en steunend op een degelijke missiekennis.

II. De leden zullen het doel van den Priester-Missiebond bevorderen :

a. door hun gebed ;

b. door in hun predikaties, gesprekken en geschriften de geloovigen te wijzen op hun missieplicht, op de verhevenheid van het missiewerk, en op de wijze waarop in den nood der missiën kan worden voorzien;
c. door het bevorderen van missieroepingen;
d. door bereidwillig aan de Oversten der missiehuizen en aan degenen op wie de verzorging der missiewerken rust hun medewerking te verleenen;
e. door vóór alles de Pauselijke Missiegenootschappen te bevorderen en daarnaast ook de andere missiewerken te steunen;
f. door het organiseeren van missiefeesten, vergaderingen en congressen waardoor de praktische liefde der geloovigen voor het missiewerk zoozeer wordt aangewakkerd.

Artikel 3.

Leden. Leden van den Priester-Missiebond zijn de seculiere priesters en studenten in de theologie, die zich bij den secretaris der diocesane afdeeling (Diocesaan Missiecomité) van het bisdom waartoe zij behooren, en de reguliere priesters of studenten, die zich bij het algemeen secretariaat van den Priester-Missiebond als zoodanig hebben aangemeld.

Het lidmaatschap wordt als geëindigd beschouwd, wanneer het wordt opgezegd, of zoo men weigert de contributie te betalen.

De leden worden onderscheiden in vier categorieën:
a. *gewone leden*, die de jaarlijksche contributie betalen;
b. *leden voor het leven*, die in eens de som van f 100,— bijdragen;
c. *eere-leden*, waartoe o.a. behooren de bisschoppen die zich bij den Priester-Missiebond hebben aangesloten;
d. *leden-missionarissen of oud-missionarissen*, die in de missie werkzaam zijn of daaruit om gezondheids-redenen, wegens hoogen leeftijd, of uit kracht der H. Gehoorzaamheid zijn teruggekeerd.

De *gewone leden* betalen de vastgestelde jaarlijksche contributie; deze bedraagt minstens f 1.—, of met inbegrip van Het Missiewerk minstens f 2.50.

Eere-leden, leden-voor-het-leven en *leden-missionarissen en oud-missionarissen* zijn van de jaarlijksche contributie vrijgesteld.

Religieuze communiteiten en leeken kunnen zich als *begunstigers* en *donateurs* opgeven, zoowel bij de diocesane afdeelingen als bij het algemeen secretariaat. De begunstigers betalen jaarlijks f 2.50 de donateurs jaarlijks f 5.—.

Artikel 4.

Bestuur. De Priester-Missiebond in Nederland staat onder leiding van een *Centraal Bestuur*, in elk bisdom onder leiding van een *Diocesaan Bestuur* ook genoemd Diocesaan Missie-Comité.

I. Het CENTRAAL BESTUUR.

Het Centraal Bestuur bestaat uit een Voorzitter en eenige leden.

De *Voorzitter* wordt op voordracht der Ordinarii van de Nederlandsche Bisdommen aangesteld door de H. Congregatie tot Voortplanting des Geloofs. Tot *Leden* worden benoemd : eenige seculiere priesters, onder wie de Directeuren der diocesane afdeelingen, eenige priesters van de in Nederland bestaande missie-instellingen, en de nationale Directeuren der Pauselijke Missiegenootschappen. Alle leden worden benoemd door den Voorzitter van het Centraal Bestuur, de seculiere priesters na overleg met den Ordinarius van hun diocees, de reguliere priesters na overleg met de Oversten van hun Orde of Congregatie. Zij worden benoemd voor den tijd van drie jaren doch kunnen daarna weer terstond worden herbenoemd.

Uit de leden worden door den Voorzitter benoemd een *Ondervoorzitter*, een *Secretaris* en een *Penningmeester*. Deze vormen het *Dagelijksch Bestuur*.

Het behoort tot *de taak* van het Centraal Bestuur allereerst de middelen genoemd in artikel 2 sub I in toepassing te brengen, en wel in het bijzonder door minstens om de vijf jaren een algemeene vergadering van alle leden van den Priester-Missiebond uit te schrijven, door de uitgave van het orgaan te regelen, welks hoofdredactie en administratie het benoemt en — casu quo — ontslaat, en door in het algemeen alles te verrichten wat de belangen van den Priester-Missiebond zullen eischen.

Het is *de taak* van het Dagelijksch Bestuur de besluiten van het Centraal Bestuur uit te voeren en de gewone werkzaamheden van den Priester-Missiebond te regelen.

Het Centraal Bestuur *vergadert* tenminste eenmaal in het jaar

ter plaatse door den Voorzitter aan te wijzen; het Dagelijksch Bestuur *vergadert* zoo dikwijls het dit noodig acht ter plaatse door den Ondervoorzitter aan te wijzen.

II. Het DIOCESAAN BESTUUR.

De Diocesane Besturen of Diocesane Missie-Comités bestaan uit een Directeur en eenige leden, allen te benoemen door den Ordinarius van het Diocees.

Zij vergaderen ten minste éénmaal in het jaar, en overigens zoo dikwijls de Voorzitter het wenschelijk acht.

Het is de taak van de Diocesane Missie-Comité's het doel van den Priester-Missiebond in hun Bisdom met alle passende middelen te bevorderen.

In den regel zullen zij eenmaal in de twee jaren een algemeene vergadering der leden in hun bisdom uitschrijven.

Artikel 5.

Orgaan. Door den Priester-Missiebond wordt uitgegeven een Orgaan, genoemd „HET MISSIEWERK."

Het orgaan wordt geredigeerd door een *hoofdredactie*, welke door het Centraal Bestuur wordt benoemd en ontslagen; aan deze hoofdredactie kan ieder Diocesaan Bestuur een redacteur toe voegen; een dezer toegevoegde redacteuren wordt door het Centraal Bestuur aangewezen als plaatsvervanger van de hoofdredactie, wanneer deze verhinderd is haar werkzaamheden te verrichten.

De hoofdredactie tracht, zoowel uit als buiten de missioneerende Orden en Congregaties degelijke medewerkers aan te werven; zij is verantwoordelijk voor den inhoud van ieder nummer, zorgt voor de correctie der drukproeven, en voor de kerkelijke goedkeuring. Overigens regelen de verschillende redacteuren hun werkzaamheden onderling.

Het orgaan wordt beheerd door een *administratie*, welke door het Centraal Bestuur wordt benoemd en ontslagen. Deze sluit in overleg met het Dagelijksch Bestuur de contracten af voor het drukken van het Orgaan. Zij heeft verder te zorgen voor de technische uitvoering van ieder nummer, voor de advertenties welke op het omslag worden geplaatst; zij doet een algemeen register bijhouden van de abonné's en van de leden aan wie het Missiewerk moet worden

toegezonden; zij int de abonnementsgelden der abonné's; zij controleert de rekeningen der uitgave en zendt deze na goedkeuring door aan den penningmeester van het Centraal Bestuur ter afdoening.

Van het Orgaan wordt *gratis* één exemplaar toegezonden aan:

a. de eereleden, en de leden voor het leven;

b. de gewone leden, die een contributie van ten minste f 2.50 betalen;

c. de theologanten van de groot-seminaries ook al betalen zij slechts de minimum contributie.

d. aan de donateurs die jaarlijks tenminste f 5.— bijdragen.

Een of twee exemplaren worden gratis gezonden aan elk missiehuis in Nederland.

Ook zal er gelegenheid worden gegeven zich op ,,Het Missiewerk'' te abonneeren; de abonnementsprijs zal zijn per jaar f 2.25 (fr. p. p. f 2.40) of zooveel als de administratie in overleg met het Dagelijksch Bestuur zal vaststellen.

Artikel 6.

Geldmiddelen. I. De *contributies* der leden, omschreven in artikel 3, worden geïnd door de respectieve Diocesane Besturen voor zoover het betreft leden uit de seculiere geestelijkheid (incl. de seminaristen); voor zoover het betreft leden uit de reguliere geestelijkheid worden deze geïnd door het Centraal Bestuur.

De bijdragen der begunstigers en donateurs worden geïnd door het bestuur aan hetwelk dezen zich hebben opgegeven.

II. De kosten van het orgaan voor de leden en de donateurs worden met den Penningmeester van het Centraal-bestuur verrekend door het bestuur dat hun contributie of bijdrage inde; de abonnementsgelden der niet-leden worden geïnd door de administratie van het orgaan.

III. De Diocesane Besturen dragen jaarlijks aan den penningmeester van het Centraal Bestuur af f 0.25 per lid uit de seculiere geestelijkheid, alsmede den kostenden prijs (thans f 1.50) van het aantal exemplaren van Het Missiewerk, dat aan de seculiere leden en aan de donateurs van de respectieve Diocesane Comités wordt gezonden.

Artikel 7.

Huish. Reglement der Dioc. Afd. Aan dit huishoudelijk reglement kunnen met goedvinden van de respectieve Ordinarii door elk der Diocesane Besturen voor hun bisdom nadere bepalingen worden toegevoegd, welke zij met het oog op de plaatselijke toestanden wenschelijk achten.

Deze mogen niet in strijd zijn met de statuten noch met dit Huishoudelijk Reglement.

Artikel 8.

Slotbepaling. In dit huishoudelijk reglement kunnen — behoudens de vereischte kerkelijke goedkeuring — wijzigingen worden aangebracht door het Centraal Bestuur.

Aldus opgemaakt na overleg van het Centraal Bestuur door de daartoe benoemde commissie krachtens de volmacht, haar verleend in de vergadering van het Centraal Bestuur gehouden te Nijmegen den 23 Mei 1927.

Gezien en goedgekeurd door Ons Aartsbisschop van Utrecht,

† H. VAN DE WETERING.

Utrecht, 27 Juni 1927.

Het Dagelijksch Bestuur van den Priester-Missiebond.

Om te voldoen aan het bepaalde in artikel 4 van dit Huishoudelijk Reglement heeft Z. D. H. de Aartsbisschop van Utrecht, Voorzitter van het Centraal Bestuur, dato 27 Juni 1927 benoemd:

tot *Ondervoorzitter* den hoogeerw. heer Mgr. A. Hermus te St. Michiels-Gestel onder toekenning van eervol ontslag als Secretaris;

tot *Secretaris* den weleerw. heer rector Th. M. P. Bekkers te Voorschoten.

Deze vormen met den *Penningmeester* den weleerw. heer kapelaan Ant. de Wit te Arnhem het Dagelijksch Bestuur.

Het Centraal Secretariaat van den P. M. B. is voortaan gevestigd te Voorschoten, Huize Bijdorp (Telef. 4; postr. 8725), waarheen ook de Administratie van „Het Missiewerk" van St. Michiels-Gestel is overgebracht.

OFFICIEELE BESCHEIDEN

MISSIE-ZONDAG

Door den Centralen Raad van het Pauselijk Genootschap tot Voortplanting des Geloofs werd tot Z. H. Paus Pius XI het volgende verzoek gericht.

Heilige Vader,

De Centrale Raad van het Pauselijk Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, in algemeene jaarvergadering bijeen, heeft zich met geest en hart, na God, gewend tot Uwe Heiligheid, die met apostolische bezorgdheid de katholieke Missiën bevordert. Het voetspoor volgend van den Goddelijken Herder, is het Uw verlangen, Heilige Vader, dat alle schaapjes den éénen schaapstal zullen binnengaan, om zich te verzadigen in de vruchtbare weiden der waarheid. Uwe zorgen geven iederen dag een grootere bezieling aan de verschillende Missiewerken, die er zich op toeleggen alle geloovigen belang te doen stellen in de bekeering der ongeloovigen.

De eerbiedwaardige Encycliek „Rerum Ecclesiae", waarmede Uwe Heiligheid zich onlangs tot de katholieke wereld richtte, heeft aan al Uwe kinderen groote vreugde gebracht en heeft hen opnieuw tot krachtdadige voornemens opgewekt. Zij zal ongetwijfeld veel bijdragen tot de verbreiding van het Rijk Gods en zal nieuwe successen bezorgen om den weg te banen tot nog schitterender triomfen van de Kerk en van de christelijke beschaving.

En omdat Uwe Heiligheid, waar Zij vóór alles aanspoort tot privaat en publiek gebed ten bate der heilige Missiën en op het hart drukt, dat „het christenvolk" door den ijver der herders „zoowel de bestaande Missiën als die, welke zich daar in de toekomst aan zullen toevoegen, ondersteunen met een vrijgevigheid, die evenredig is aan de veelvoudige behoeften", — omdat Uwe Heiligheid ook dit Pauselijk Genootschap tot Voortplanting des Geloofs in herinnering brengt en het noemt „het voornaamste onder alle Missiewerken", daarom is de Centrale Raad van dit Genootschap bijzonder gevoelig voor de daaraan betoonde bezorgdheid, en neemt hij zich voor aan dit Genootschap een dusdanige ontwikkeling te geven, die steeds meer beantwoordt aan zijn doel en aan Uwe verheven verlangens.

De Centrale Raad nu is van gevoelen, dat het aan de Missiën niet weinig ten goede zou komen, wanneer er een „Dag van gebed en propaganda voor de Missiën" werd vastgesteld, te vieren op één en denzelfden dag in alle Bisdommen, Parochies en Instituten der katholieke wereld. Zulk een dag zou de grootsche beteekenis van het missieprobleem doen inzien ; bij Geestelijkheid en leeken zou hij den ijver opwekken ; hij zou een gunstige gelegenheid bieden om het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs altijd beter te doen kennen, de inschrijving als lid te bevorderen, en de geldelijke bijdragen voor de Missiën in te zamelen ; maar bovenal zou hij, als een heilige kruistocht, een zacht geweld uitoefenen op het Allerheiligste Hart van Jezus om te verkrijgen, dat de algemeene erkenning van Zijn goddelijk koningschap moge bespoedigd worden.

Dit gevoelen, Heilige Vader, wordt ook gedeeld door verschillende Nationale Raden van het Genootschap en door talrijke vooraanstaande personen, zoo Geestelijken als leeken, uit de katholieke wereld.

Daarom dringt de Centrale Raad er bij Uwe Heiligheid nederig op aan, dat Zij zulk een *Missiedag* zou willen voorschrijven. Deze Missiedag behoeft evenwel geenszins de reeds bestaande Missiefeesten te benadeelen, noch ook de voorgeschreven collecten te verhinderen.

In het bijzonder verzoekt de Centrale Raad in alle nederigheid :

1. dat voor geheel de katholieke wereld een Zondag, met name de vóórlaatste Zondag van October, worde vastgesteld als *Dag van Gebed en propaganda voor de missiën* ;

2. dat op genoemden Zondag als collecta imperata pro re gravi worde toegevoegd in alle H.H. Missen de oratio „Pro Propagatione Fidei" ;

3. dat de predikatie op dezen Zondag een missie-karakter hebbe en in het bijzonder de aandacht vestige op het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, door de geloovigen op te wekken zich als lid van dit Genootschap te laten inschrijven : hoewel het overigens niet de bedoeling is deze predikatie noodzakelijk uitsluitend tot de Missiën te beperken ;

4. dat een Volle Aflaat, toepasselijk op de Geloovige Zielen, worde verleend aan al degenen, die op dezen Zondag zullen communiceeren en zullen bidden voor de bekeering der ongeloovigen ;

5. daarenboven vraagt de Centrale Raad nederig, dat bij gelegenheid van Missie-feesten en -congressen de plechtige Votief-mis „Pro Propagatione Fidei" moge gecelebreerd worden, ook op die dagen welke ritus duplicis maioris zijn en op Dominicae minores.

Hetwelk doende, enz.

Op dit verzoek werd het volgend antwoord ontvangen :

Romana

Sanctissimus dominus noster Pius Papa XI his votis et precibus sibi porrectis clementer indulgens, postulata probare et exaudire dignatus est ; simulque prudenti judicio ordinariorum per praesens rescriptum huius sacrae congregationis rituum exequenda mandavit : servatis tamen rubricis aliisque de iure servandis. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die XIV Aprilis MCMXXVI

L. † S. † A. CARD. VICO Ep. Portuensis, Praefectus.
ANGELUS MARIANI, S.R.C. Secretarius.

Ingevolge voornoemd besluit werd door den Secretaris van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, Mgr. Joseph Nogara tot den Nationalen Directeur Mgr. Pompen het volgend schrijven gericht:

Reverendissime Domine,

Uti compertum est ex N. 5 ephemeridis, cui titulus ,,Acta Pontificii operis a propagatione fidei" (fol. 133), Consilium Superius Generale Pontificii Operis, in sessione plenaria habita mense martio anni decurrentis, votum emisit de Festo Missionali instituendo et in eum finem supplices preces Sanctae Sedi porrexit.

Jamvero pergratum mihi est Dominationi Tuae Rev.mae huius supplicis libelli et rescripti S. C. Rituum tradere exemplar, ut inde colligas preces esse exauditas, juxta modum tamen. Igitur reliquum est ut istud Consilium, cui D. T. optime praeest, operam sedulam navet ad hoc ut Rev. mi Ordinarii, facultate sibi concessa utentes, Festum ipsum in suis instituant Dioecesibus, et hoc modo Christi-fidelium preces ferventiores atque frequentiores gratiam abundantiorem favore Missionum impetrent, majoraque subsidia provocent et sic Regni Christi dilatationem promoveant.

Hanc autem nactus occasionem, meos devotionis sensus Tibi pando et tuis me commendans precibus, me profiteor Dominationis Tuae.

Datum Romae, e Secretaria
Pontificii Operis a Propagatione
Fidei, die IV mensis novembris
anni MCMXXVI.

in Christo addictissimum
(w.g.) JOSEPH NOGARA.

In de Nederlandsche bisdommen is reeds sinds meerdere jaren een Zondag als jaarfeest der Voortplanting ingeburgerd. Mogen deze decreten en brieven een aansporing zijn deze met nog meer luister te vieren.

CENTRAAL MISSIE-PERSBUREAU

Op 18 Juni j.l. ontving de Nationale Directeur daaromtrent uit Rome het volgende bericht.

Rev.me Domine,

In conventibus plenariis Consilii Superioris Generalis Pont. Operis a Propagatione Fidei, mense aprili habitis, inter cetera actum est quibus praecipue mediis ad pleniorem de Missionibus earumque indigentiis cognitionem fideles adducere oporteat ; eaque fuit Consilii sententia ; si ad catholicos saepius ac copiosiores de Missionibus pervenerint nuncii, qui efficaciter ostendant acta Missionariorum et Missionum statum, catholici omnem torporem exuent et obligari se cognoscent ad succurrendum Missionibus majori liberalitate et amplioribus subsidiis. Idcirco Consiliarii unanimiter in hoc convenerunt, ut hic Romae, apud Pont. Operis a Propagatione Fidei sedem

generalem, Officium Preli Centrale constituatur, quod notitias a Missionibus provenientes colligat easque concinne ordinatas ad Consilia Pont. Operis in singulis nationibus transmittat.

Officium in praesenti jam est constitutum nomenque habet italice Agenzia Fides, curisque concreditum Rev. P. Joannis Considine in re periti ; et incepti Episcopis, Vicariis et Praefectis Apostolicis, quibus Missiones sunt concreditae, nuntius est allatus, per libellos „Pro informatione" et „Monita", a S.C. de Propaganda commendatos.

Haec omnia D. T. Rev.mae opportune significandum duxi, dum libellorum exemplar mitto simulque Te certiorem facio praelaudatum P. J. Considine quam primum litteras esse Tibi daturum, ut Tecum consulat quo meliori modo susceptum negotium ad finem perducatur.

Occasionem nactus, meos Tibi devotionis sensus pando et salutem plurimam dicens me tuis commendo precibus atque profiteor,

addictissimum
JOSEPHUM NOGARA
Secretarium Generalem.

Ce 20 juin, 1927.

Monseigneur,

L'Agence Fides apprend qu'il vous a été expédié des exemplaires de tous les livrets récemment envoyés à chaque évêque et préfêt missionnaires, accompagnés d'une lettre qui leur fut adressée par la S. Congrégation de la Propagande, et d'un formulaire destiné à fournir au Centre les nom et adresse du correspondant de l'Agence Fides attaché à chaque jurisdiction missionnaire.

Les mesures nécessaires sont en bonne voie pour la nomination de représentants régionnaires dans toutes les missions, ainsi que pour l'organisation d'un petit service télégraphique. Nous espérons que la Centrale sera à même, au mois de janvier 1928, de commencer ses envois aux directeurs nationaux, ne fut-ce que d'une minime quantité d'imprimés.

La Centrale désire profiter de cette première communication adressée aux directeurs nationaux pour leur exprimer son ardent désir de faire de l'Agence Fides une puissante influence pour l'enrôlement de la presse catholique vers les buts auxquels se dévoue la Société de la Propagation de la Foi. La Centrale prie chaque directeur de bien vouloir étudier les rubriques suivantes et lui en donner leur appréciation, y ajoutant tout conseil ou remarque qu'ils jugeront avantageux à sa bonne direction.

1. La Centrale de l'Agence Fides est d'avis qu'il serait avantageux de fournir pour l'usage de la presse ordinaire et pour ce qui concerne chaque pays missionnaire, un aperçu mensuel traitant des conditions religieuses. sociales, politiques et économiques qui agissent sur l'activité missionnaire, Nous réclamons vos opinions.

2. La Centrale croit qu'il serait avantageux d'insérer des articles agréablement rédigés, illustrés d'esquisses, cartes et photos, destinés à mieux faire connaître au public lecteur les régions missionnaires. Ces articles auraient un intérêt géographique, traiteraient de voyages, d'exploration, de développement d'ordre local, de sujets d'intérêt public en général — et y rattacheraient l'oeuvre missionnaire. Ce genre d'écrit attirerait plus particulièrement le lecteur catholique qui passe toute lecture traitant de missions, persuadé qu'il n'y trouverait qu'appel d'assistance ou discussion ecclésiastique de peu d'intérêt pour le monde laïque. Nous réclamons vos opinions.

3. La Centrale croit qu'il serait préférable de laisser à l'avenir comme par le passé, tout article faisant appel à l'assistance, se diriger directement aux différents bureaux de la Société de la Propagation de la Foi, car il ne serait ni bien pratique ni avantageux que ce soit la Centrale qui prépare pour chaque directeur national copie d'appels de ce genre rebus des différentes missions. La Centrale croit qu'il serait préférable que son service soit plutôt complémentaire et s'occupe de la grande catégorie de matières que le missionnaire individuel ne pourrait ni ne voudrait entreprendre. Nous réclamons vos opinions.

4. La Centrale espère avec le temps, être à même de mettre à la disposition de chaque directeur national, à l'aide du ronéo, un service de nouvelles hebdomadaire, à l'usage de chaque directeur selon ses besoins. Ce service se ferait à l'aide de dépêches et lettres reçues des correspondants de la Propagation de la Foi, ainsi que d'un bureau de renseignements organisé à la Centrale même ; nous nous efforcerons dans la mesure du possible, de le tenir au niveau des exigences du journalisme moderne. Veuillez nous assurer de l'importance que pareil service pourrait avoir pour vous — l'usage que vous en feriez, — et veuillez aussi nous indiquer les traits particuliers que vous voudriez lui voir incorporer.

5. A part la distribution de photos illustrant les articles comme ci-haut, la Centrale est en train d'étudier l'avantage de fournir d'autres photos d'actualité si récente, qu'elles pourraient trouver usage dans la presse catholique ordinaire. Pensez-vous que pareille distribution aurait son importance ?

6. Pour le moment au moins il est peu probable que nous puissions faire parvenir les imprimés à chaque directeur dans la langue de son entourage. Veuillez nous dire dans quelle langue vous les désireriez, et aussi de quelles langues il vous serait plus facile de les traduire.

Vous assurant encore de notre ferme intention de nous efforcer à rendre l'Agence Fides une aide puissante pour votre si importante oeuvre, je vous prie d'agréer, Monseigneur, mes très respectueux hommages.

JOHN. J. CONSIDINE.

INTERDIOCESANE MISSIEWEEK TE NIJMEGEN

22—29 MEI

Bij een kort verslag van deze Missieweek — vooraf een dankwoord aan O. L. H. die ons zoo zichtbaar spaarde voor den regen, zoodat alle optochten in deze missieweek schitterend verliepen.

Zaterdag 21 Mei stonden 42 auto's aan het station om de P.P. Missionarissen af te halen, die door de verschillende comité's en een auto-car met vijftig bruidjes begeleid, hun plechtige intocht deden in de stad. Ondertusschen werd de Missie-optocht aan de Byleveldt-Singel opgesteld. Hier aangekomen werden de P.P. Missionarissen door een der jongens verwelkomd en mochten zij de hulde der vendelzwaaiers uit Ooij in ontvangst nemen.

Duizenden hadden zich op den vrijen Zaterdagmiddag langs alle wegen opgesteld, onder de blijde tonen van een achttal harmonies en fanfares ging nu de optocht naar het Bisschop-Hamer monument. De vier praalwagens beeldden de vier kenteekenen der ware kerk van Christus uit, daarachter volgden de leerlingen der R. K. Scholen die allen in verschillende groepen de motieven der praalwagens nader uitwerkten.

Een woord van hulde aan het optocht-comité dat te zamen met de Eerw. Zusters en Broeders alsmede de Dames en Heeren van de R. K. Scholen, onder leiding van den Heer Ch. Estourgie dezen optocht met veel toewijding tot in de kleinste onderdeelen keurig verzorgden.

Om half zeven arriveerde Mgr. A. F. Diepen onder klokkengelui te Nijmegen, waar Z. D. H. om zeven uur een Pontificaal Lof celebreerde, waaronder de Hoogeerw. Heer Deken Mgr. C. v. Son de P.P. Missionarissen een hartelijk welkom toeriep.

Zondag 22 Mei predikatie's met collecte door de P.P. Missionarissen en alle kerken van het Dekenaat Nijmegen. Na de Pontificale H. Mis, opende Mgr. A. F. Diepen de missie-tentoonstelling in het R. K. Vereenigingsgebouw Unitas. Wat zijne Eminentie kardinaal v. Rossum aan het Bestuur der Missieweek schreef, werd door het krachtige woord van Mgr. nog eens duidelijk onderstreept. ,,*Voor afdoenden steun aan de Missiën is noodzakelijk eene krachtige organisatie. Elke parochie, welke ook en waar ook ter wereld moet hebben eene georganiseerde verzorging van het Missiewerk, van de Voortplanting des Geloofs allereerst.* Moge dit ideaal door onze Nijmeegsche Missieweek nader tot de verwezelijking zijn gebracht.

Het bezoek van de tentoonstelling waarop 23 stands van de P.P. Missionarissen alsmede de Medische afdeeling van het Medisch Missie-comité te Rotterdam en het St. Melania-werk vertegenwoordigd waren, was zeer druk. Schoolkinderen meegerekend hadden wij 20.000 bezoekers.

Een zeer mooie dag was de Maandag toen de Priester-Missiebond te Nijmegen kwam vergaderen. Om half elf eene druk bezochte Pontificale H. Mis opgedragen door Z. D. H. Mgr. H. v. d. Wetering in de kerk der P.P. Dominicanen.

Eene groote verrassing bereidde Z. D. H. aan de P.P. Missionarissen toen

hij mede deelde een gift van 50.000 gld. te hebben ontvangen ter verdeeling onder de verschillende Missies. Des namiddags gaf Mgr. A. Hermus een uitgebreid verslag van de werkzaamheden van den P. M. B. over de vijf laatste jaren, sprak Rector Bekkers een heerlijke rede uit in de priester-vergadering, terwijl Prof. Dr. A. Slijpen S. J. een enthousiaste toespraak hield aan het Keizer Karel plein bij de huldiging van Bisschop Hamer door Katholiek Nederland.

Mgr. H. v. d. Wetering legde een prachtigen lauwerkrans aan den voet van het Monument.

Dinsdag droeg Mgr. C. Prinsen in de kerk aan de Groenestraat eene Pontificale H. Mis op voor de directeurs, zelateurs en zelatricen der drie Pauselijke Genootschappen.

Jammer dat het weer dien dag niet meewerkte. Voor de velen die van verre gekomen waren, hadden wij het gaarne anders gewenscht, maar toch mogen wij het beste hoopen van de druk bezochte vergadering onder leiding van Prof. Dr. Bauduin in het Concert-Gebouw der Vereeniging, waar zeer prettig werd gedebatteerd en veel leerzaams aan elkander werd verteld.

't Zou niet doenlijk zijn hier nader in te gaan op de talrijke vergaderingen die in en buiten Nijmegen tijdens de Missieweek gehouden werden. Maar laat ik mij bepalen met te zeggen dat de stemming onder de bezoekers der Missieweek, der P.P. Missionarissen en van het Comité steeds opgewekt en prettig is gebleven.

De machtige manifestatie door alle katholieke en sociale vereenigingen van Nijmegen en omstreken, die op Zondag 29 Mei opnieuw in optocht uittrokken, wekte nogmaals dat heerlijke en weldoende bewustzijn van ons Roomsch-één-zijn.

Voldaan gingen allen van de slot-vergadering in de groote zaal der Vereeniging huiswaarts, dankbaar vertrokken de Missionarissen na alles in den voormiddag ingepakt te hebben, des Maandags-namiddags naar hunne missiehuizen, om van de mooie maar vermoeiende dagen te Nijmegen uit te rusten — en het plaatselijk Comité is, nu alles afgehandeld is, nog zoo gelukkig de dankbaarheid der P.P. Missionarissen te kunnen vermeerderen door allen nog een batig saldo te mogen nazenden.

Mogen ten slotte de Pauselijke Liefdewerken, niet het minst de Voorplanting des Geloofs, de heilzame nawerking der Interdiocesane Missieweek van Nijmegen ondervinden, dat achten wij nog de grootste vrucht en het mooiste succes van alles.

J. KNEGTEL.
Voorzitter der Missieweek.

DE CENTRALE RAAD VAN HET GENOOTSCHAP DER H. KINDSHEID TE PARIJS

In de aflevering van Mei 1927 vermeldt „Het Missiewerk", dat in het vervolg ook Nederland vertegenwoordigd zal worden in den Centralen Raad der H. Kindsheid te Parijs, zoo als zulks ook te Rome werd wenschelijk geacht, en dat door het Centraal Bestuur van den P. M. B. in zijn vergadering van 7 Oct. 1926 daartoe werd aangewezen. Prof. Dr. G. A. H. Bauduin, diocesaan-directeur der H. Kindsheid in het Bisdom Roermond.

Prof. Bauduin mocht voor het eerst den 8sten Juni j.l. de vergadering van den Centralen Raad te Parijs bijwonen, en deelt aan het Missiewerk een en ander mede over deze belangrijke vergadering en over de H. Kindsheid in het algemeen.

Aan het hoofd van den Centralen Raad staat Mgr. Merio, Protonotarius Apostolicus, de Algemeene Directeur der H. Kindsheid ; met hem vormen dertien hooggeplaatste Fransche geestelijken, waaronder verschillende Procuratoren van missionneerende Orden en Congregaties, en acht voorname wereldsche Heeren het plaatselijke Comité; verder zijn de volgende vreemde Naties bij den Centralen Raad vertegenwoordigd : Duitschland door zes leden, Engeland door twee, België door één, Italië door één, Spanje door twee, Nederland door één, de Vereenigde Staten van Noord-Amerika door twee, en Australië door één lid.

Er heerschte ter vergadering een ware geest van christelijke liefde en met bijzondere voorkomendheid werden de vertegenwoordigers der vreemde Naties verwelkomd en bejegend. De Algemeene Directeur wees herhaaldelijk op het bij uitnemendheid katholieke karakter van het Liefdewerk der H. Kindsheid : het streeft geen ander doel na dan het bevorderen van het Rijk Gods, in het bijzonder door de bekeering en opvoeding der heidensche kinderen in ons heilig katholiek geloof, waar ook ter wereld, zonder eenig onderscheid te maken tusschen de verschillende Missielanden of de nationaliteit der Missionarissen.

Al dadelijk moet eene verkeerde opvatting, welke over de werking van het Genootschap der H. Kindsheid soms bestaat, weggenomen worden. De H. Kindsheid moge oorspronkelijk gesticht zijn voor de redding der kinderen in China, welke door de heidensche ouders ten vondeling gelegd worden; zeker ! dat barbaarsche gebruik bestaat nog steeds in dat ongelukkige land, en jaarlijks worden nog duizenden en duizenden arme kleinen van den dood gered, gedoopt en opgenomen in de gestichten der H. Kindsheid daar te lande, maar het Genootschap heeft reeds sedert vele jaren zijn werkkring veel ruimer uitgestrekt over heel de wereld. Het verleent oogenblikkelijk zijn steun aan ruim driehonderd Apostolische Vicariaten, Prefecturen of andere Missiën in alle werelddeelen. Het is voldoende, maar ook vereischt, dat de Missionarissen heiden-kinderen doopen of onderricht geven aan heidenkinderen in de hoop ze te bekeeren en tot het H. Doopsel te brengen, opdat zij in aanmerking kunnen komen voor eene bijdrage van het Genootschap.

De verdeeling der beschikbare gelden van het Genootschap geschiedt jaarlijks in Mei of Juni op de volgende wijze.

Er bestaan vaste formulieren, welke door de Apostolische Vicarissen, Prefecten of andere Missiewerken, jaarlijks ten laatste den 15 December moeten ingeleverd zijn, opdat zij bij de eerst volgende bedeeling in aanmerking komen.

Ziehier de inlichtingen, welke in deze formulieren gevraagd worden:

Etat de l'Oeuvre du .... au .... 192....

	Nombre		Nombre des établissements	Nombres des enfants
Baptêmes d'enfants d'origine paienne	....	Orphelinats	....	....
Enfants recueillis	....	Ecoles	....	....
Enfants en nourriture	....	Ateliers et ouvroirs	....	....
Enfants confiés à des familles chrétiennes	....			
Enfants placés dans les fermes	....			
		Nombre total des enfants secourus par l'Oeuvre		....

Recettes de l'Année		Dépenses de l'année pour les enfants (1)		Balance	
Dernière allocation reçue........	......	Baptisés	....		
Cotisations pour la Ste Enfance	......	Récueillis	....		
Bénéfices du Travail	......	En nourrice	....		
Dons	......	Dans les familles chrétiennes	....		
		Dans les orphelinats....	....		
		,, les écoles.........	....	Total des recettes	....
		,, les ateliers et ouvroirs	....	,, ,, dépenses	....
		,, les fermes	....		
		Pour les pharmacies ...	....		
		Réparations	....	Excédent	....
		Constructions..........	....	Déficit............	....
		Dépenses extraordinaires	....		
Total	......	Total..	....		

Nadat deze verslagen zijn binnengekomen, uiterst gelijk boven gezegd den 15 December, worden in de eerste maanden van het volgende jaar door verschillende Heeren, elk belast met de zorg voor een zeker aantal Missiën, de toelagen aan deze te verleenen voorloopig bepaald, om op de jaarvergadering van Mei of Juni door den Centralen Raad definitief vastgesteld te worden.

De inkomsten der H. Kindsheid hebben de laatste jaren aanzienlijk toegenomen. Zij bedroegen volgens de Fransche Annalen van Juni 1927 met inbegrip der interesten en reservefondsen in

1924	1925	1926
17.499.441 frs	23.045.014 frs	26.186.371 frs

(1) Les fonds de l'Oeuvre doivent être dépensés exclusivement en faveur des enfants paiens, que les Missionnaires *baptisent, recueillent* et *elèvent.*

Hiervan werd opgebracht in Europa, door

	1924	1925	1926
Duitschland	2.093.703,75 frs	4.496.081,30 frs	4.567.044,05 frs
Frankrijk	2.213.436,65 „	2.643.371,55 „	2.921.496,33 „
Italië	1.199.124,21 „	1.594.256,21 „	1.717.255,68 „
Nederland	1.172.408,75 „	1.309.480,57 „	1.561.498,28 „
België	940.427,92 „	1.115.449,42 „	1.188.283,84 „

De overige landen van Europa bleven beneden het millioen; Nederland neemt gelijk uit bovenstaande blijkt in Europa de vierde plaats in.

Noord-Amerika bracht op:

1924	1925	1926
3.435.539.08 frs	4.894.666.68 frs	4.985.355.05 frs

Op de vergadering van den Centralen Raad den 8 Juni 1927 werden ruim 20 millioen franken over meer dan drie honderd Missielanden verdeeld, waarbij, nu de middelen het toelaten, de meeste toelagen tot hiertoe verleend aanzienlijk werden verhoogd. Alles geschiedt streng volgens de bovenbedoelde verslagen uit de Missiën, de roeping echter der vertegenwoordigers der verschillende Naties is de belangen van hunne Missionarissen daarbij voor te staan. De formulieren voor de verslagen zijn verkrijgbaar bij het Centrale Bureau der H. Kindsheid te Parijs, rue du Cherche-Midi 44 en de verslagen moeten aldaar jaarlijks ingeleverd worden; indien echter de Hoogeerw. Apostolische Vicarissen, Prefecten of andere Missie-Oversten meenen, dat eene bijzondere aanbeveling hunner belangen door den vertegenwoordiger van hunne Natie nuttig of noodzakelijk is, dan doen zij het best zich te richten tot den Hoogeerw. Overste of Missieprocurator hunner Orde of Congregatie in het eigen land; deze op zijn beurt stelt den nationalen vertegenwoordiger op de hoogte der bijzondere omstandigheden en nooden der bepaalde Missie. De vertegenwoordiger bepleit vervolgens de belangen der Missie te Parijs of op de jaarvergadering van den Centralen Raad, of beter nog op den aan deze voorafgaanden dag. Zoo is ook geschied dit jaar bij de vergadering op 8 Juni 1927, en met alle wenschen der verscheiden vertegenwoordigers werd ernstig rekenschap gehouden.

Uit dit alles moge blijken, van hoe groot belang het is, dat ook Nederland, welke wegens zijne edelmoedige liefdadigheid jegens het Genootschap der H. Kindsheid eene eereplaats onder de Natiën inneemt, zijn vertegenwoordiger heeft in den Centralen Raad van het Genootschap; hij heeft hierbij tevens den weg willen wijzen aan de Nederlandsche Missionarissen, dien zij te volgen hebben om steun van het Genootschap te verkrijgen, en indien zij meenen, dat de tusschenkomst van den vertegenwoordiger hun voordeelig zijn kan, is hij zijnerzijds bereid om hunne belangen naar beste vermogen te behartigen.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 25 Julii 1927.

No. 2 — Jaarg. VIII Voorschoten, November 1927

BIJLAGE VAN
HET MISSIEWERK
ORGAAN VAN DEN
PRIESTER-MISSIEBOND

Deze bijlage verschijnt zoo dikwijls het bestuur het wenschelijk acht en wordt alleen aan de Leden van den Priester-Missiebond toegezonden.

DE NEDERLANDSCHE REGULARES EN HET LIDMAATSCHAP VAN DEN P.M.B.

Volgens de nieuwe Statuten en Huishoudelijk Reglement wordt het lidmaatschap der Nederlandsche Regulieren voortaan geheel geadministreerd door het Algemeen Secretariaat van den P.M.B., Huize Bijdorp, te Voorschoten.

Voor deze zaak richte men zich dus uitsluitend tot dit adres.

In verband met het recht op de „favores" van den P.M.B. en het ontvangen van het tijdschrift *Het Missiewerk* zij hier het volgende opgemerkt:

1. Onder de *eere-leden*, die recht hebben zoowel op gratis-lidmaatschap als op gratis-toezending van Het Missiewerk zullen worden gerekend niet alleen de Hoogw. Bisschoppen die zich bij den P.M.B. hebben aangesloten, maar ook de Nederlandsche Apostolische Vicarissen en Prefecten.

2. Onder de leden-missionarissen of oud-missionarissen rekent de wetgever (volgens uitdrukkelijke verklaring van Z. E. den Prefect der Propaganda) alleen die missionarissen, die *actueel* werkzaam zijn of geweest zijn in de gebieden, welke onder *de jurisdictie der Propaganda* staan; dus niet de leden der stricte Missie-congregaties die nog niet naar de missie vertrokken; ook niet de missionarissen in Brazilië, de Philippijnen e.d. Alleen de eerst-genoemden hebben dus recht op gratis-lidmaatschap en op de „favores"; daaronder valt echter *niet* de toezending van *Het Missiewerk*. Dit wordt alleen toegezonden aan de leden die jaarlijks minstens f 2.50 bijdragen.

3. Aan de Reguliere Communiteiten, die verschillende leden van den P.M.B. tellen, welke slechts f 1.— contributie betalen, worden, indien zij dit verzoeken, zooveel exemplaren van Het Missiewerk opgezonden als uit de gemeenschappelijke kas f 1.50 bij de gezamelijke contributie wordt bijbetaald.

De leden der communiteit die voor f 2.50 staan ingeschreven, ontvangen het tijdschrift aan hun persoonlijk adres.

4. Aan de Missiehuizen in Nederland worden een of twee exemplaren van het Missiewerk *gratis* gezonden. Het Dagelijksch Bestuur van den P.M.B. verstaat onder „Missiehuis" alle procuren en opleidingshuizen in Nederland van de Orden of Congregaties, wier arbeid *uitsluitend* of *hoofdzakelijk* zich op de Missie richt (dus afd. A. I en II van de lijst opgenomen in de Augustus-afl. van Het Missiewerk). Deze ontvangen per huis één gratis-exemplaar; aan de huizen waar de *theologische* studiën worden gedaan, wordt een tweede gratis-exemplaar voor de theologanten gezonden. Ook aan de missieprocuren der andere missioneerende Orden wordt één exemplaar gestuurd.

Het Dagelijksch Bestuur verwacht echter dat wederkeerig de missioneerende Orden en Congregaties een gratis-exemplaar van hun Annalen of andere publicaties zullen toezenden aan het Secretariaat van den P.M.B. of aan den door dit Secretariaat aangegeven medewerker. Velen doen dit reeds eigener beweging (waarvoor hierbij onzen hartelijken dank); wij vertrouwen dat de anderen dit voorbeeld zullen volgen.

5. Het Algemeen Secretariaat zal — *tenzij anders wordt overeengekomen* — de contributies enz. van de leden in Nederland op één kwitantie innen bij den overste van het huis waar zij verblijven, en van alle missionarissen bij den missieprocurator. Bij de kwitantie zal worden gevoegd een opgaaf van de namen der leden en een specificatie van het door ieder verschuldigd bedrag.

6. In den loop der maand November zal het Secretariaat aan alle oversten van reguliere communiteiten en aan alle missieprocuratoren een circulaire toezenden, waarin om de noodige opgaven wordt gevraagd. Wij dringen bij deze er ernstig op aan:

a. dat deze spoedig ingevuld zal worden teruggezonden;

b. dat de vele reguliere priesters, die zich nog niet lieten inschrijven, van de gelegenheid gebruik zullen maken om zich bij den P.M.B. aan te sluiten.

Deze nieuwe opgave zal worden beschouwd als de standaard-opgave. Alle bestaande opgaven vervallen daarmede; en de langzamerhand gegroeide onjuistheden zijn dan tevens opgelost. Wij meenen dus te mogen aandringen op de meest mogelijke zorgvuldigheid bij de invulling.

Intusschen reeds hier oprechten dank voor alle moeiten.

Th. M.P. BEKKERS.
Alg. Secretaris P.M.B.

Voorschoten, 12 Oct. 1927.

OFFICIEELE BESCHEIDEN.

I. Nieuwe Faculteit

VOOR DE NATIONALE EN DIOCESANE BESTUURDERS VAN HET PAUSELIJK GENOOTSCHAP TOT VOORTPLANTING DES GELOOFS

Bij decreet van de S. Congr. Concilii dato 4 Dec. 1923 is „aan de priesters, die president of lid zijn van de Nationale Raden of van de Diocesane Besturen (van het Pauselijk Genootschap tot Voortplanting des Geloofs) de faculteit verleend „om bij de predikbeurten welke in den vorm van geestelijke oefeningen of missiën worden gehouden aan de verplichtingen van het Kerkelijk Breviergebed te voldoen door alleen de Metten en de Lauden van den dag te bidden".

Op verzoek van den Centralen Raad van het Genootschap te Rome, heeft Z. H. de Paus den 5en Juli 1927 goedgunstig toegestaan, dat van deze gunst ook zal kunnen worden gebruik gemaakt indien bedoelde priesters preeken *bij missiedagen of missiefeesten.*

II. Faculteit

VERLEEND AAN DE DIRECTEUREN VAN S. P. L.

om Rozen te wijden ter eere der H. Teresia van Lisieux.

Decreet van den Hoogw. Prior Generaal der Ongeschoeide Carmelieten:

Libentissime annuens vivido desiderio quod P.T. mihi patefecit, ac grato animo arripiens hanc occasionem qua mihi concessum est quodam modo adiuvare ad crescentem progressum istius Operis Pontificii tam bene meriti, concedo libentissime facultatem benedicendi Rosas in honorem Sanctae Theresiae a Puero Iesu consiliariis Consilii Centralis Operis necnon Directoribus nationalibus, dioecesanis ac localibus.

Formula vero quae adhibeatur oportet ea sit quam iam approbavit Sacra Congregatio Rituum, quaeque hic sequitur:

V. *Adiutorium nostrum in nomine Domini.*
R. *Qui fecit coelum et terram.*
V. *Domine, exaudi orationem meam.*
R. *Et clamor meus ad te veniat.*
V. *Dominus vobiscum.*
R. *Et cum spiritu tuo.*

OREMUS.

Domine Iesu Christe, respice propitius super has rosas, quas in honorem S. Theresiae Virginis, Sponsae Tuae bene†dicimus; et praesta ut omnes earum fragantiam gustantes, in odorem unguentorum tuorum currant, et, eadem Sponsa

tua intercedente, tam animae quam corporis sanitatem percipere mereantur. Qui vivis et regnas etc.

R. *Amen.*

Hisce adiungo sincerum votum ut ,,Parva Patrona'' Operis pergat ipsi concedere prodigiosam suam protectionem utque omnes tueatur qui huic Operi incrementum comparant, meque profiteor

P. T. devmum servum

P. GULIELMUM A S. ALBERTO, *Praep. Gen.*

Datum Romae, die 11 Aprilis 1927.

III. Missienaaikringen

Van 20 April 1927 No. 898/27 heeft Z. H. Paus Pius XI voor zeven jaren de navolgende aflaten toegekend onder de gewone voorwaarden aan alle leden **der Federatie** van Missie-naaikringen in het Bisdom 's-Hertogenbosch:

I. Een *vollen* aflaat op de feestdagen van *a.* Driekoningen (6 Januari) en Pinksteren, *b.* Onze Lieve Vrouw-Visitatie (2 Juli), *c.* H.H. Apostelen Petrus en Paulus, *d.* H. Franciscus Xaverius (3 December) en *e.* H. Teresia van het Kindje Jezus (1 Oct.).

II. Een *gedeeltelijken* aflaat van 300 dagen, éénmaal daags te verdienen, als zij minstens gedurende een half uur werk verrichten overeenkomstig hare statuten en het Onze Vader, Wees Gegroet en ,,Glorie zij den Vader'' godvruchtig bidden.

IV. Het Concilium Provinciale over de Missieactie

De afgekondigde decreten van het Concilie van 1924 bevatten op blz. 220 de volgende *krachtige aanbeveling*:

,,Iam vero christianae caritatis est locorum ac spatii limitibus non contineri, sed ad loca omnia, sine ulla exceptione, se extendere ubi adsunt homines adjuvandi ac misericordiae opera exercenda. Ex inscrutabili Dei iudicio multi adhuc sunt populi, qui Christum nesciunt et in tenebris et in umbra mortis sedent, quique miseria detinentur qua nulla maior. Nos qui Dei beneficio in verae fidei confessione nati sumus et mediis omnibus operandae salutis locupletati, in illorum auxilium advenire properemus, et qua orationibus, qua laboribus, qua eleemosynis fovere et adiuvare studeamus Opus praeclarissimum Propagationis Fidei, per quod tot fratres ab aeterna morte eripiuntur, et in sacrosanctam nostram religionem suscipiuntur, ,,quae est unica veraque norma, qua filii hominum in hac mortali vita omni virtute instituti ad beatae aeternitatis portum perducuntur'' [1]).

[1]) Pii PP. IX. Alloc. *Iam dudum*, 18 Mart. 1861.

„Dilatentur proinde spatia caritatis fidelium, et collectae, quae in sanctum hunc finem propagationis fidei iuvandae instituitur, pro viribus participare ne omittant.

Een practische leidraad voor de geestelijkheid sluit daar op aan:

„Vehementer exoptamus, ut sacerdotes nomen dent piae unioni cleri pro missionibus, ab Apostolica Sede tot privilegiis ditatae et ex qua tanquam ex fonte opera omnia, in favorem missionum exterarum instituta, vitam et incrementum haurire possunt.

„Inter quae primum locum obtinent opus a Fidei Propagatione, a S. Infantiae ac S. Petri Apostoli pro indigenae cleri institutione, quae Sedes Apostolica sua agnoscit, recteque igitur pontificalia dicuntur. Haec itaque parochi et rectores piorum institutorum ante omnia alia opera, in commodum missionum particularium instituta, (quamvis et haec, in quantum ab Apostolica Sede vel ab Episcopis Neerlandiae comprobata sunt, omni laude et adiumento digna sint) promoveant. **Satagent ut fideles qui duodecim saltem sint annorum, nomen dent operi a Fidei Propagatione, ut infantes tamquam sodales S. Infantiae adscribantur et saltem in singulis paroeciis sive per consociationem sive per zelatorem vel zelatricem opus S. Petri strenue promoveatur.”**

Wij meenden de laatste zin te mogen blokkeeren om er de aandacht op te vestigen.

Het lijkt ons verder niet ondienstig in dit verband ook te wijzen op de volgende vermaningen en voorschriften; de gecursiveerde regels vormen den tekst van canon 1503, de geblokkeerde regels zijn ook in de Acta geblokkeerd.

Sancta Mater Ecclesia, quae studiose semper devitandum curat quod vel speciem habere posset fideles plus aequo gravandi, collectas ipsas fieri non sinit, nisi et de operis ad quod instituuntur necessitate et utilitate constiterit, et alia media ad illud explendum desint. Ad omnem igitur aditum abusibus praecludendum, qui forte in re ista admitti possunt C.I.C. in can. 1503 normam ab omnibus tenendam de stipe cogenda statuit hisce verbis: *Salvis praescriptis can.* 621—624, *vetantur privati tam clerici quam laici sine Sedis Apostolicae*

aut proprii Ordinarii loci licentia, in scriptis data, stipem cogere pro quolibet pio aut ecclesiastico instituto vel fine.

Parochis ea propter mandamus, ut severe vigilent, ne ulli in suis paroecii circumeant quaestores, eleemosynas a fidelibus pro quacumque religiosa causa quaeritantes, nisi licentiam in can. 621—624, in can. 691, § 3 et § 4 atque in can. 1503 requisitam obtinuerint.

Antequam stipem cogentes etiamsi ad normam iuris licentiam requisitam obtinuerint, opus suum incipiunt in aliqua paroecia, parochum adire debent, ut ei obtentam facultatem probent.

Stipem cogentes, ne licentiae vigorem ultra eius significationem fidelibus suggerant ad facilius pecuniam vel alia bona obtinenda, severe monentur.

Insuper prohibemus quominus sine Ordinarii licentia ephemerides (bladen) pro missione aliove opere pio eleemosynas colligant sive iis operibus commendandis sive pro iis inscriptionibus indicendis.

(Acta et Decreta p. 220—222.)

INLEIDINGEN

GEHOUDEN OP DE VERGADERING VAN DE DIOC. BESTUREN EN HOOFDZELATRICEN(EURS) DER PAUSEL. MISSIE-GENOOTSCHAPPEN TE NIJMEGEN OP DINSDAG 24 MEI 1927

I. Over het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs

door Mgr. A. Hermus

Wanneer er iemand is die bijzonder belang stelt en bijzonder belang mag en moet stellen in onze groote missiefeesten en missiewerken, dan is het zeker onze groote Nederlandsche Kardinaal, de Prefect der Propaganda, Z. Emin. Kard. v. Rossum.

Bijna geen enkel belangrijk missiefeest werd in Nederland georganiseerd of zijn uitvoerend of pers-comité ontving van Z. Emin. een bemoedigend schrijven waarin uiting werd gegeven aan zijn vreugde en voldoening en de verwachting uitgesproken, dat het op handen zijnde missiefeest weer heerlijke vruchten voor het missiewerk zou opleveren.

Maar telkens uitte hij dan ook den wensch, dat die grootsche missie-manifestaties benut zouden worden om de Pausel. Missie-

Genootschappen, vooral het Genootschap tot Voortpl. des Geloofs tot hoogeren bloei op te voeren.

„Niet vergeten mag worden" — zoo schreef Z. Emin. aan het Bestuur der Helmondsche Missieweek in 1925 — „dat als het minste wat tot vervulling van den missieplicht kan gedaan worden, beschouwd worde dat men werkend lid zij der drie P. M. G.

Alle Katholieken zonder uitzondering moeten voor alles in die drie Genootschappen georganiseerd worden. De priesters moeten het zich tot een eereplicht rekenen, dat geheel hun parochie is ingeschreven en door gestadig gebed de missies steunt. Millioenen en millioenen heidenen wachten nog op dien parochiaal-georganiseerden missiesteun."

En aan het Pers-Comité der Rotterdamsche Missieweek schreef Zijne Emin. op 27 Aug. 1925:

„Vóór alles willen wij bij deze gelegenheid de aandacht der deelnemers aan deze Missieweek vestigen op het eerste en oudste onzer Pauselijke Missiewerken, *op het Genootschap tot Voortpl. des Geloofs.*

Dit moet het eerste en meest practische resultaat zijn der Rotterdamsche Missieweek, dat alle deelnemers zich laten inschrijven als lid der Pausel. Liefdewerken, maar vóór alles van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs."

In denzelfden geest schreef opnieuw Z. Emin. aan het nationaal Comité, dat het initiatief nam tot deze interdiocesane Missieweek, gelijk in het Feestprogram te lezen is.

Zijne Emin. vertolkt daarmede slechts den hartewensch van het Opperhoofd der Kath. Kerk, Z. H. Paus Pius XI, die evenals zijn voorganger Paus Benedictus XV boven alle Missiewerken de P. M. G. en wel op de eerste plaats het Gen. tot Voortpl. des Geloofs bevorderd wil zien.

Ziedaar de reden, waarom in overleg met het uitvoerend Comité van Nijmegen besloten werd in deze Missieweek de dioc. Besturen en de plaatselijke Hoofdzelatricen uit alle bisdommen samen te roepen om in aller hart een nieuwe geestdrift voor deze Pauselijke Missiewerken te ontsteken en hun voor te houden de middelen waardoor het best aan het verlangen van den H. Vader en van Zijne Emin. Kard. v. Rossum kan worden voldaan.

Mij werd als Algem. Secretaris van het Genootsch. tot Vootpl. des Geloofs in Nederland de taak opgedragen in 't bijzonder dit

Genootschap aan te bevelen. Het woord van de Opperherders der Kerk en van den Prefect der H. Congregatie der Propaganda zal allen reeds de overtuiging hebben geschonken, dat dit Genootschap als het voornaamste van alle Missiewerken is te beschouwen.

Het zal echter nuttig zijn ook de gronden te doen kennen waarop de uitspraak van den H. Vader steunt, de redenen aan te geven waarom dit Genootschap de voorkeur verdient boven alle andere Missiewerken.

Op het Opperhoofd der H. Kerk, zoo zegt Onze H. Vader in zijn encycliek ,,Rerum Ecclesiae", rust op de eerste plaats de plicht het gebod van den Verlosser : ,,Gaat en onderwijst alle volkeren" tot uitvoering te brengen. Overal moet hij geloofsverkondigers heenzenden om de leer van Jezus te doen kennen. En hij heeft er tevens zoo goed mogelijk voor te zorgen, dat die geloofsverkondigers over de middelen beschikken om hun taak naar behooren en met succes te vervullen. Tot die hulpmiddelen behoort o.a. het stichten van kerken en scholen, het aanstellen en onderhouden van catechisten, enz. Die taak kan de Paus slechts dan op doeltreffende wijze vervullen, als heel de Kerk, als alle geloovigen hem door hun gebed en aalmoezen den noodigen steun verleenen. Het werk van de particuliere Missievereenigingen, van de Missioneerende Orden en Missiecongregaties — de ondervinding van vele eeuwen heeft het geleerd — is niet bij machte in de behoeften van heel het onmetelijk missiegebied te voorzien. Zij verrichten hoogst verdienstelijk en vruchtbaar werk voor onze Oost en onze West en verschillende andere missies, werk dat niet genoeg gewaardeerd en gesteund kan worden, maar hunne krachten schieten te kort om op eenigszins bevredigende wijze in de behoeften van het geheele missieveld te kunnen voorzien.

Ik wijs u hier maar alleen op het onmetelijke China met zijn 450 millioen bewoners, meer dan het vierde deel van alle bewoners der aarde. Het zou een zuivere utopie zijn te meenen en te verwachten, dat dit onmetelijke Rijk ooit alleen door de hulp van Europeesche en Amerikaansche Missionarissen voor de Kerk kan gewonnen worden. Die kunnen — wat zij ook practisch doen — alleen *den grondslag* leggen voor de christianiseering van China. Meer hebben ook hier in Nederland de eerste geloofsverkondigers Willibrordus, Bonifatius, Servatius e.a. niet gedaan. Zij hebben hier en daar een

christen-gemeente gesticht, enkele nieuwe priesters gewijd, enkele scholen gesticht enz. Maar de massa kon door hen niet bereikt worden, zooals die dus ook zeker niet in China, 60 maal zoo groot als Nederland, kan bereikt worden.

Hoe kan die dan wel worden bereikt ?

Waardoor kan dan wel een heel volk voor Christus gewonnen worden ? Onze zoo ver ziende Opperherders, Benedictus XV en Pius XI hebben het niet alleen begrepen maar ook duidelijk aan de geheele beschaafde wereld in hun beroemde missie-encyclieken „Maximum illud" en „Rerum Ecclesiae" voorgehouden ; dat kan alleen door een inlandsche clergé, door oprichting van seminaries waarin inlanders in voldoend aantal en op degelijke wijze tot het priesterschap worden opgeleid.

Zoo is het ook hier in Nederland gegaan en in alle andere Christelijke landen. Toen door de zorgen der eerste geloofsverkondigers e.a. in de opleiding van een Nederl. geestelijkheid was voorzien, toen was het doodvonnis over het heidendom geveld en de christianiseering van Nederland verzekerd.

Hun uiterste best doen en deden dan ook de Missionarissen om in die opleiding te voorzien. Doch hun krachten schoten daarbij verre, zeer verre te kort. En zietdaar dus een eerste en voornaamste reden waarom Paus Benedictus XV het St. Petrus' Liefdewerk in 't leven riep en waarom hij en zijn opvolger Paus Pius XI het Genootschap tot Voortpl. des Geloofs als het eerste en voornaamste aller missiewerken willen gesteund zien, waarom zij die beide missiewerken als de hunne, de eigen Pauselijke missiewerken willen gesteund zien.

Het St. Petrus' Liefdewerk moet door de oprichting van degelijke seminaries de missionarissen helpen in de opleiding van een eigen inheemschen clerus. En daar de tijden rijp zijn, wil onze H. Vader de voltooiing van dit werk zooveel mogelijk bespoedigen. Groote sommen, gij weet het, tal van beurzen en weldoenersbijdragen vallen het Liefdewerk ten deel, doch daar is meer en veel meer noodig om in de opleiding van een inlandschen clerus te voorzien. Daarvoor zijn ook noodig tal van degelijk ingerichte seminaries waarin de toekomstige priesters hun opleiding kunnen ontvangen. En daarom werd naar het verlangen van den H. Vader onlangs een leening uitgeschreven van een millioen Nederl. guldens waarvan het eerste

gedeelte binnen enkele weken volteekend werd. Dit zal 't mogelijk maken binnen betrekkelijk korten tijd in China, in Engelsch Indië en andere Vicariaten een groot getal centrale seminaries op te richten voor de opleiding eener inlandsche geestelijkheid.

Doch, ik moet hier vragen: Is met de vorming van een inlandsche clergé het groote doel bereikt? Volstrekt niet. Die geestelijkheid moet ook behoorlijk kunnen leven, die geestelijkheid heeft ook kerken noodig en scholen en heeft te zorgen voor de aanstelling en onderhoud van onderwijzers en catechisten, en opleidingsgestichten voor inlandsche religieuzen. En waar moeten zij de noodige finantieele middelen daarvoor zoeken? In 't eigen land kunnen zij die niet vinden. Zij verkeeren, wat dit aangaat, in veel minder gunstige omstandigheden dan de buitenlandsche missionarissen. Dezen hebben in het vaderland tal van ijveraars en ijveraarsters die voor hun werk aalmoezen inzamelen. Dien steun kunnen de inlandsche geestelijken in hun arme missiegebieden vooreerst althans niet vinden. Zij zijn, wat dit betreft, geheel aangewezen op den steun der groote internationale missievereeniging waartoe alle kinderen der Kerk moesten toetreden: het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs. En zietdaar dus, waarom de Paus dit Genootschap noemt het eerste en voornaamste van alle missiewerken.

Ik zou U nog andere redenen kunnen aanhalen die U dit duidelijk kunnen maken, maar ik moet kort zijn. En ik hoop en vertrouw, dat wat ik u zooeven uiteenzette, u reeds voldoende zal hebben overtuigd van de hooge waarde van het Gen. tot Voortpl. des Geloofs en dat dit alleen reeds voor U een voldoende prikkel zal zijn om met grooten ijver aan den opbloei van dit missiewerk te blijven werken.

Nog een enkel woord *over de middelen* die U daartoe vooral heeft aan te wenden.

Zij werden aangegeven (zie de laatste aflevering der Annalen) in de vergadering door de Moderatoren van het Genootschap tot Voortpl. des Geloofs onlangs te 's-Bosch gehouden, onder voorzitterschap van hun eminenten nationalen Directeur, Mgr. Pompen.

In die vergadering werd de vraag gesteld: Wat moet vooral gedaan worden om de Voortpl. in alle huisgezinnen ingang te doen vinden en zooveel mogelijk alle volwassenen in dit Genootschap te doen opnemen?

En op die vraag is geantwoord : 't Eerste en voornaamste middel is ongetwijfeld, dat in elke parochie enkele ijverige zelatricen (in grootere parochies ook 'n enkele Hoofdzelatrice) worde aangesteld, die door persoonlijk huisbezoek en door het verspreiden van propaganda-circulaires (in onbeperkt aantal gratis verkrijgbaar in het Instituut voor Doofstommen, bij Pastoor Voskuilen te Heeten en de andere dioc. thesauriers) nieuwe leden moeten trachten aan te werven en die nu en dan ook eens — zoo mogelijk onder de leiding van den plaatselijken Directeur of den priester door hem aangewezen, — moeten samenkomen om de organisatie van het Genootschap: de verspreiding der Annalen, het innen der contributies, enz. ernstig te bespreken.

Ik heb het nog niet ondervonden, dat in een parochie waarin dit ernstig wordt toegepast en waar er een degelijke en vriendschappelijke samenwerking bestaat tusschen den plaatselijken Directeur en de zelatricen, het Liefdewerk niet tot heerlijken bloei komt. Dit zij u dan ook boven alle andere propaganda-middelen aanbevolen.

Alvorens te eindigen nog een enkel woord dat een behartigenswaardigen wensch bevat, die op vele missievergaderingen, in 't bijzonder bij deze, op zijn plaats is :

De Pauselijke Missie-Genootschappen staan in 't geheel niet tegenover de particuliere. Zij staan *naast* haar. Zij beoogen hetzelfde doel : de verbreiding van het Rijk van Christus in de heidensche landen. En haar ijveraars en zelatricen mogen dus ook niet tegenover elkaar staan. Zij moeten elkanders werk waardeeren en dat zelfs zooveel mogelijk steunen. Gelijk hij die zich verzet tegen de verspreiding der algemeene Missie-Genootschappen het Missiewerk veel schade toebrengt, zoo doet dat niet minder degene die de wettige, de redelijke actie der particuliere missievereenigingen zou dwarsboomen.

In eendrachtige liefde dus samen gewerkt met alle andere zelatricen en zelateurs zoowel voor de Pauselijke als de particuliere Missiewerken ! Zoo zal het dichtst benaderd worden het ideaal, het einddoel van alle missieactie :

„Christus Jezus, onzen Koning, te doen kennen en beminnen door de heele, ook door de heidensche wereld !"

II. Over het St. Petrus-Liefdewerk

door Kap. Ant. de Wit.

De groei van het St. Petrus-liefdewerk, kortheidshalve *S.P.L.* genoemd, is buitengewoon. Men verwondere zich daar niet over. Ofschoon de beide andere pauselijke missie-genootschappen hetzelfde doel beoogen, nl. zielen te winnen voor Jezus Christus, en daarom al onze sympathie en steun verdienen, tracht het S.P.L. dit te bereiken langs een bijzonderen weg, nl. door het bevorderen en aankweeken van priesterroepingen in het eigen land der heidenen, het bouwen van seminarien voor aanstaande priesters in heidenlanden, en het verzamelen van fondsen om dit doel te bereiken.

Dat is de kroon zetten op het werk der Missiën, hier en in de Missielanden. 't Is daarom, dat Z.H. de Paus zoo sterk op de begunstiging van dit Liefdewerk aandringt.

Daaraan meewerken is de taak van S.P.L. Dat het Christenvolk op het voorbeeld van Z.H. daarin belang stelt, is gemakkelijk te begrijpen. Het *voelt,* welk een grootsch werk er gelegen is in het geven van een priester, zelfs bisschoppen van de H. Kerk, in de Missiën. Het *doorvoelt* de noodzakelijkheid daarvan. Inderdaad, wie een vrucht geeft, geeft iets ; wie een boom geeft, geeft meer ; wie een geheelen boomgaard geeft, geeft nòg meer. Welnu, geeft men voor de Missiën een aalmoes, dan geeft men een vrucht van z'n armoede of arbeid ; geeft men aan de Missiën door S.P.L. een priester, dan geeft men een geheelen boom, die op zijne beurt weer vruchten voortbrengen zal ; — alleen de Paus kan een ganschen boomgaard geven door voor die heidensche landen bisschoppen te benoemen, die uit het eigen land afkomstig zijn en de leiding in handen hebben.

Zoo is het eigenlijk gegaan de heele geschiedenis van het Christendom dóór. De Apostelen, St. Petrus in 't bijzonder, bekeerden Grieken en Romeinen en dezen namen het werk van St. Petrus en St. Paulus over, werden op hunne beurt priesters en bisschoppen die Europa doorreisden en weer anderen wijdden uit de landen, die zij bekeerden. Zoo is Europa christen geworden.

Wij, Nederlanders, hebben op die manier ook het geloof ontvangen. De Angelsaksers in Engeland hadden het vroeger dan wij, maar zij zonden hun priesters en bisschoppen hierheen. Zij ploegden, egden en zaaiden, maar het maaien en binnenhalen van den oogst

is ten slotte het werk geweest der bekende en tot priesters en bisschoppen geroepen Franken, Friezen en Saksers, als b.v. de H. Radboud, de H. Ludgerus, de H. Gregorius en anderen.

Zijn inlandsche priesters noodig ? Dat is thans geen vraag meer na de uitspraken der laatste Pausen en het voorbeeld door Pius XI gegeven. Inlandsche priesters, inlandsche bisschoppen, eigen hierarchie, dat is de bekroning van het Missiewerk. Nederland heeft de stem der Pausen, die het St. Petrus-Liefdewerk goedkeurden, gehoord en het voorbeeld van Pius XI gezien, het heeft de Chineesche Bisschoppen met luister ontvangen en ze met giften als overstelpt. Nederland heeft begrepen, wàt de Paus bedoelt, verlangt en wenscht. Met graagte ontvangt men het tijdschriftje, waarin de portretten worden afgebeeld der priester-studenten die door het Liefdewerk onderhouden worden ; die portretten spreken een welsprekende taal en openen de beurzen.

Het eene jaar moge meer opbrengen, dan het andere, tengevolge van meer schenkingen en beurzen in het eene jaar dan in het andere ; maar de vooruitgang blijft constant. Dank daarvoor aan God !

Toch moet er naar gestreefd worden niet alleen de contributies, maar vooral de blijvende of tijdelijke beurzen tot onderhoud van een student te vermeerderen. Parochies, vereenigingen (misschien ook scholen en pensionaten) kunnen uit de contributies een beurs vormen. Dat geschiedt reeds op sommige plaatsen, maar moge nog ruimer navolging vinden. Ook grootere sommen voor den bouw van seminaries in de heidensche landen, zullen zeer bevorderlijk zijn aan het doel van S.P.L. Want hoe moeten priesters gevormd worden, als er geen seminaries zijn ?

Bij al de vreugde over dezen bloei van het Liefdewerk en bij al den lof, dien Zelateurs en Zelatricen voor hun ijverigen arbeid verdienen, moet mij toch een klacht van het hart, n.l. dat er nog zooveel parochies zijn, waar geen afdeeling van S.P.L. bestaat. In vele parochies is men beducht het geld, dat de parochie zelf zoo noodig heeft, naar buiten te zien gaan. Maar men vergeet, dat O. L. Heer zelf gezegd heeft : „Geeft en U zal gegeven worden.” Als men aan een parochie de gewoonte van geven leert, (en waardoor kan men dat beter dan door het St. Petrus’ Liefdewerk ?) dan verzekert men zich een kapitaal, dat onuitputtelijk is, omdat de zegen des Pausen, als onderpand van den Goddelijken zegen daarop rust !

III. Het genootschap der H. Kindsheid

door C. J. Zwijsen.

Bescheiden en nederig komen na de Voortpl. des Geloofs en het S. P. L. ook de kinderen aantrippelen. Dat is de kinderkruistocht tot Voortpl. des Geloofs. In de middeleeuwen trokken duizenden kinderen naar 't H. Land, om het Graf des Heeren te bevrijden. Deze kinderkruistocht is beter. De kinderen blijven thuis en planten toch in verre landen het kruis.

Ik zou die kinderen vergelijken met een zaaier op zandgrond in N.-Brabant. Ik heb het ooit gezien, dat een landbouwer op z'n akker zaad strooide, maar zie, het kwam uit op den akker van zijn buurman. Hoe kon dat ? Door den wind. Deze lichtte het zaad op, zoodra het gevallen was en deed het ginds op een afstand opschieten. Zoo gaat het met het werk der kinderen (en laat ik er bijvoegen niet met het werk der kinderen alleen). Zij zaaien hier hun aalmoes en hun gebed. De H. Geest, die blaast waar Hij wil, zooals er geschreven staat, neemt die aalmoes en dat gebed op en draagt het over naar verre, verre afgodische landen en daar komt het uit, groeit en bloeit en draagt heerlijke vruchten van bekeering.

Ik heb nog een andere vergelijking. Wie kent tegenwoordig niet de radio ? Dat is een ware rage geworden. En niet zonder reden. De heerschappij over de electrische golven van de lucht (of van den ether, zeggen de kenners) is nog maar in haar begin ; maar men staat toch nu al verbaasd over de behaalde uitkomsten. *Hier* wordt gesproken, gepreekt, gezongen, muziek gemaakt en men hoort dat niet alleen in de uiterste hoeken van Nederland, maar in Oost en West, tot in het hartje der woestijnen van Afrika, waar b.v. een missionaris onder den tropischen sterrenhemel, het Zuiderkruis boven zijn hoofd, des avonds na volbrachte dagtaak, in de stilte van het slapende negerdorp, zit te luisteren naar wat ze in Londen, Parijs, Hilversum, Berlijn te zeggen, te zingen en te musiceeren hebben. Hebben wij het dezer dagen niet gelezen, dat van uit ons land de Minister van Koloniën sprak met de Gouverneurs van Oost- en West-Indië en dat zij het verstonden alsof zij genoegelijk bij elkander zaten ?

Maar, voor ons behoefde die Radio niet uitgevonden te worden ! Wij hadden hem allang vóór dat de Radio werd uitgevonden. Onze ether, die de golven overbrengt, was de H. Geest, die het gebed, hier door de kinderen gestort, deed gedijen in de harten van heidensche kinderen in China, Japan, Afrika, ja de heele wereld door.

Want weet het wel, ijverige Directeurs en zelatricen, uw werk, het inzamelen van halve stuivertjes, in de maand, het houden van een optocht, het bidden van het kleine schietgebedje, dat alles wordt door onzichtbare kracht opgenomen en millioenen deelen in de vruchten van uw arbeid en gebed.

Maar gelijk de Radio in verre landen zijn werking doet, doch ook de dichterbij wonenden niet van zijn genot verstoken laat, zoo profiteeren niet alleen de heidensche kinderen van verre landen van het voordeel der H. Kindsheid, maar ook onze eigen kinderen profiteeren ervan.

Voordeelen :

Behalve de geestelijke gunsten als aflaten enz. zou ik als voornaamste voordeel willen noemen, dat van jongsaf in de harten onzer kleinen de waardeering van het H. Geloof wordt opgewekt en aangekweekt. Zij hebben het geloof geërfd zonder dat ze er iets voor deden ; ze hebben het als 't ware met de moedermelk ingezogen. Vandaar dat ze het dikwijls niet waardeeren zooals het behoort en niet beseffen wat een weldaad God hun gedaan heeft met die gave des Geloofs. Maar als ze dan later hooren, hoeveel millioenen hunner broertjes en zusjes in andere verre landen, die weldaad missen, en als ze dan zelf worden geroepen om mede te werken, aan het werk, dat aan die kinderen het geloof wil bezorgen, als ze hooren en in hun Annalen lezen, dat er priesters, broeders en zusters zijn, die vader en moeder en familie en vaderland verlaten, verre zeeën oversteken, om aan die kinderen het geloof te brengen en in moeizamen arbeid aan te kweeken, zie dan ontwaakt de waardeering voor hun eigen schat, dan beginnen ze te beseffen, dat het geloof een kostbare gave moet zijn, waarvoor het wel de moeite waard is een offer te brengen.

En hier hebt ge een *tweede voordeel.*

Zij leeren *offeren* al is het dan maar een stuivertje. Daarom is het zoo goed, dat de kinderen *zelf* sparen wat ze aan de Kindsheid geven. Als vader of moeder voor hen betalen, dan komt die geest van offer er nooit in ; maar wanneer ze 't zelf afnemen van hun snoeperij of eigen speelcenten, ja, dan komt de geest van offervaardigheid er vanzelf in. En ook die geest van offervaardigheid is een weldaad, die God niet onbeloond laat en die hun in hun later leven dikwijls te pas zal komen.

De *liefde* der kinderen voor *hunne ouders* zal er ook wel bij varen, en dat is een derde voordeel. Zij leeren beseffen, wat een weldaad God hun doet met hun liefdevolle ouders te geven, die hen niet wegwerpen alleen, maar ze koesteren en liefhebben, soms zelfs te veel, — en zie dankbaarheid en wederliefde wordt in het hart der kleinen geboren.

Middelen :

Aalmoes, gebed en optochten of feesten der H. Kindsheid en Annalen. De *aalmoes* is gering ; maar vele kleinen maken één groot. Ook de aarde, die wij met onze voeten betreden, bestaat uit zandkorreltjes ; de Waal, die zoo trotsch langs Nijmegen's aloude wallen stroomt, ja de heele onmetelijke zee bestaat uit druppeltjes. Laat dan die aalmoezen maar zandkorreltjes of druppeltjes zijn, zij vormen toch ten slotte een machtige Waal, een uitgestrekte zee.

Ik zal u niet vermoeien met u een lijst van cijfers aan te halen. Die cijfers trekken uw oog voorbij, ja, ik zou zeggen gelijk een harmonie of fanfare ons gehoor voorbijtrekt ; men hoort ze, maar er blijft niets van hangen. Ge kunt die cijfers beter in uwe Annalen lezen, waar ze vastliggen, en die gij nog eens nalezen en vergelijken kunt.

Het *dagelijksch schietgebedje* met 1 Weesgegroet. Dat schietgebedje kunt ge op elken omslag der Annalen der H. Kindsheid vinden : *H. Maagd Maria, bid voor ons en voor de arme ongeloovige kindertjes.*

Het stemmetje van één kind is zwak, maar als duizenden en duizenden

kinderen zich vereenigen in één en hetzelfde gebed, dan wordt dat een koor, een harmonie, een fanfare, een machtig orgel, dat opstijgt uit alle Kath. huisgezinnen en dat het Hart des Heeren treffen moet door zijn lieflijkheid en kracht.

Optochten en feesten. Het oog wil ook wat hebben en de kerkelijke feesten zijn er op gericht om door het zichtbare het hart te verheffen tot het onzichtbare, *ut per visibilia ad invisibilia rapiamur*, zegt de H. Kerk. Beschouw die kinderoptochten niet als kinderspel. O neen, menige piester- of zusterroeping vindt z'n eersten oorsprong in zulk een optocht, de aandacht der grooteren wordt er door opgewekt, als ze die negertjes en wilden, en zusters en priesters en Bisschoppen in de bontste kleedij zien voorbijtrekken. De collecte bij die gelegenheden gehouden, is niet het grootste voordeel aan die optochten verbonden, maar wèl het wekken van belangstelling en ijver. Beschouwt dus, den arbeid daaraan besteed, niet als nutteloos ; hij draagt meer vruchten, dan ge met het bloote oog ziet.

Het lezen der Annalen. 't Is jammer, dat niet aan elk lid der H. Kindsheid, een boekje kan gegeven worden ; maar dan zouden de kosten te hoog worden. Ze zijn nu al verbazend hoog, zoodat er wel eens ooit op aangedrongen is, om die Annalen te doen vervallen. Dat zou ik ten zeerste betreuren.

Het werk der H. Kindsheid zou er weldra de nadeelige gevolgen van ondervinden ; maar wat wèl wenschelijk is, dat de Annalen wat trouwer worden doorgegeven. Dan kunnen alle kinderen zien, wat er in de Missiën zooal te doen is, hoeveel de H. Kindsheid opbrengt, hoe die gelden besteed worden, hoe de feesten der H. Kindsheid in andere plaatsen worden gevierd en duizend andere dingen, die belang inboezemen aan de leden, zooals sterfgevallen van leden, de namen van weldoeners, vrijgekochte slaafjes enz. Daarin ligt m.i. een niet gemakkelijk, maar schoon deel der werkzaamheid der zelatricen aan wie dit werk van ijver ten zeerste wordt aanbevolen.

Ik eindig met een beroep te doen op de edelmoedigheid der Directeuren en zelatricen, wier onovertroffen ijver hier gerust openlijk mag gehuldigd worden.

IJvert voor de Voortpl. des Geloofs, die altijd en overal de eerste plaats moet innemen. De twee andere Genootschappen S. P. L. en de Kindsheid zijn hulptroepen en zeer gewaardeerde hulptroepen, maar zij zijn het hoofdleger niet. Dat zij en blijve de Voortpl. des Geloofs. Rust niet vóór de namen van allen, die gij bereiken kunt, zijn ingeschreven. *IJvert* ook voor S. P. L. 't Zij u een troost weer een inschrijving te kunnen doen, of een beurs te kunnen samenbrengen. — IJvert ook voor de H. Kindsheid opdat het zoover kome, dat geen enkel Katholiek kind buiten het Genootschap der kinderen blijve, zooals Paus Pius X dat verlangde. Kennen wij in dezen onzen plicht, opdat ook daar in die verre afgodische landen onze Christus als Koning der harten worde erkend en vereerd. 't Mag niet aan ons liggen zoo dat niet gebeurt, maar werken wij samen met alle kracht, die in ons is, opdat het waarheid blijke wat St. Paulus zegde :

Christus vincit, Christus regnat, heri, hodie, ipse et in saecula: Christus overwint, Christus regeert, gisteren en heden tot in alle eeuwigheid.

IMPRIMATUR.

Buscoduci, die 24 Octobris 1927. J. POMPEN, Vic.-Gen.